

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Duplaszám ára: 1200,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Attila nagy király szobra Tulln osztrák városban
(Internet)

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gáborné
Munkatárs: Bubcsó Gábor

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2010. XXXVIII. évf. 1. - 2. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cikkeket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám): 4000 Ft/év.
Egy szám ára 800 Ft.
Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)
– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 50 USD/év.
Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.
Adószám: 19071332-1-05

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Belvárosi Szépmíves Antikváriumban
(Miskolc, Városház tér 9.),
a Szkíta Könyvesboltban
(Miskolc, Széchenyi u. 53.),
a Kéthollós Könyvesboltban
(1081. Bp. Kenyérmező u. 3. a.),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
(Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térenél),
Gedeon Editnél Budapesten (tel.: 314-4863),
a Csodaszarvas Könyvesboltban
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Jézus képe a püspökladányi szántóföldön (Múholdas kép Internet)

ÖSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2010. XXXVIII. évf. 1 - 2. sz.

TARTALOM

MAGYAR MŰLT EMLÉKEI

Tóth Sándor PhS

Bronzba öntött történelem (Szoborcsoport Attila nagy királyról Tulln osztrák városban) 2

Somos Zsuzsanna Dr.

Hun és magyar lódobogás Frankföldön 6

Székely Gyöngyi

Repcével festett tájak 12

MEZOPOTÁMIA

Kovács Sándor Dr.

GÁN.MUŠ A kigyó kertje avagy a sötétség 16

PÁLOS KOLOSTOROK

Kiss István DLA

Nagyvázsony - Baráti pusztá Szent Mihály Pálos kolostor 36

Keresztesi István Pilis-kutató

A Pálosok és a kör alakú építmények 48

PÁLOS HAGYOMÁNYOK

Bakk István

Pálos Passió 50

MAGYAR NÉPZENE

L. Kecskés András

Gyásmagyarok vagy napfiak? (Kolduló szerzetesek, regösök, igricek, kobzosok: énekmondó bárdok nyomában) 55

MAGYAR ŐSKUTATÁS

Gyárfás Ágnes

Magyar őskutatás a szimbolikák jegyében 60

EGÉSZSÉG

Kovácsné Nagy Júlia gyógyító rovata

A tünetek nyelve 73

Álmatlanság 74

LÉLEKGYÓGYÁSZAT

Tóviziné Nagy Mária

Eszter könyve 77

IN MEMOARIAM

In Memoriam Falvay Károly

Gyárfás Ágnes megemlékezése 84

MBE HÍREI

A 20 éves MBE 85

Kamara könyvkiállítás a MBE könyveiből 87

Magyarságtudomány a világhálón 88

Magyarságtudomány oktatói – pedagógiai képzéssel 89

Nappali képzés Pszichológus, Lélekgyógyász 90

Nappali képzés Magyarságtudomány 92

XV. Magyar Őskutatói Fórum 95

KÖNYVEK

Bakay Kornél: Hogyan lettünk finnugorok? (Szerk.) 97

Ősi Gyökér 2009 utolsó szám (Szerk.) 97

Gyárfás Ágnes: A Halotti Beszéd mondattana

Ismerteti **Kovács Sándor** 98

ESEMÉNYEK

Könyvbemutató a boldvai református templomban 98

Váradiné Osváth Ilona kiállításai

a Magyarok Világszövetsége székházában 100

a Debreceni Nagytemplom Galériájában 2010. március 28. . 100

OLVASÓINK ÍRJÁK

Somos Zsuzsanna: Megjegyzés Balogh Sándor: Nagy Imre és a Pesti srácok c. közleményéhez 101

Szerkesztői üzenet a Magyar Szent Korona kérdésével foglalkozó kedves hozzászólókhöz 101

Fény seregei újra egységbe szólítalak benneteket! 102

MEGHÍVÓ

Szittya Világtalálkozó 2010-ben 103

VERSEK

Templom József versei

Húsvét 105

Csodák nélkül 105

Hit és remény 106

Hajdu Bálint: Mindennapi kenyérünk 106

Templom József: Kérelve szóló

KÉPEK

Képek az Internetről

Tóth Sándor PhS

BRONZBA ÖNTÖTT TÖRTÉNELEM

Szoborcsoport Attila nagy királyról Tulln osztrák városban

Megállt a történelem a Duna parton és bronzba öltöztette Attilát a hunok nagy királyát és azt a régi korok epizódját, mikor párját, a legendás Krimhildát (Ildikót) először megpillantotta. Az esemény az ausztriai Tulln városában látható a fővárostól 20 km-re, nyugatra. A monumentális szoborcsoport a Duna parti gáton, a Nibelungen téren áll. A lenyűgöző kilenc alakos művészeti alkotás a hunkori történelem legendás korába repít. A kelet felől közelítő Attila mögött, a társuralkodó Buda halad. Utánuk a Berni Detre (Dietrich von Bern) és Gibich hercegek következnek. Ők Attila udvarában vendégeskedő germán uraságok. A sort Csaba királyfi a hun trónörökös zárja. Nyugat felől szembe érkezik Krimhilda és kísérete, Rüdiger von Bechelaren őrgóf vezetésével. Mellettük a szökőkút vízfátyola lapoz a Nibelungok énekének ősi eposzában. A bronz könyv soraiban olvasható, hogy Attila idejében itt volt Németország és Magyarország határa. A kicsinyített magyarzó szoboralakok alatt a felirat német nyelven Etzel könig, Bleda, Kriemhild, Rüdiger, illetve magyarul is fel van írva Attila és Buda királyok neve.

Értésére adva a világnak, hogy a németek, osztrákok, a magyarokat természetesen a hunok utódjainak fogadják el. A szoborcsoportot Mihail Nogin orosz szobrászművész alkotta. A mű 2005-ben lett felavatva. Az alakok igen hitelesen tükrözik a hunok turáni arcvonásait, és viseletüket. A művész kiválóan álmódta meg a hun királyok nemes tekintetét, barátságtól és értelemről sugárzó mosolyukat. A tiszta erkölcs, az uralkodói elegancia a méltóságteljes királyi megjelenítés, telitalálat. Nogin tanulmányozva a hunok történelmét és kultúráját átértékelte, hogy a mű igazságot szolgáltathat a hamisan vádolt, gonosz Isten ostorának megbélyegzett Hun Birodalom királyának. A mű Attilája kegyes, művelt a valóságot reálisan ábrázoló történelmi alkotás. Nem az ellenség kutyafejű, barbár, zsarnoka, ahogyan sokszor megvádolták. Nem a párizsi Pantheon freskójának dicstelen vérszomjas hódítója. Vagy a Szent Leó templom diadalívén látható fékezhetetlen kegyetlen hadvezér, aki a Róma megmentésére kiálló Leó pápára kivont kardjával rohan lovával. Az alkotás baráti gesztus, kézfogás, a megbékélés, az igazság jelképe. A

nagyszerű mű alkotója, Fadrusz János és Kisfaludi Strobl Zsigmond műveihez hasonló stílusban a valósághoz hűen dolgozott. A realista ábrázolás a történelmi művek esetében lélegzetelállítóan szépet tud létrehozni a látottak alapján. Köszönet a művet megrendelő germán utódoknak, köszönet Mihail Nogin mesternek a nagyszerű alkotásért, hogy Európa közepén újra felragyoghatott a turáni igazság mosolya.

A Nibelung-ének szerint Attila Tullnban fogadta Krimhildet, aki hajón érkezett Passauból kíséretével. Ez az epizód határozta meg a szoborcsoport helyét századunkban.

*Van egy város a Duna mentén, Osterlandban,
a neve, mint Krimhild megtudta, Tulna,
sok ismeretlen szokással, amilyet sose látott,
nagy tömeg fogadta ott szívére bánat szállt.
Etzet előtt lovascsapat haladt,
nemes, nagy, gazdag udvari társaság.
jó huszonnégy herceg, nemesek, hatalmasak,
hogy úrnőjüket lássák, egyébre sem vágytak,
Két messze földön ismert, gazdag herceg,
haladt a hölgy oldalán, ruháját hordozván,
amikor Etzel király elébe ment,
s ő a nemes fejedelmet csókkal üdvözölte*

A Nibelungok – éneke nem egy szerzőtől származik. Népdalokból keletkezett, melyet az idők folyamán fűztek egy csokorba. Az alapdalok is több mondatkörhöz tartoznak. A művet Passauban írták a XI. században, majd később „Der Nibelunge Not” címen szerkesztették egybe. A középkorban igen népszerű, kedvelt eposz volt, majd lassan feledésbe merült. Jacob Hermann Obereit voralbergi orvos 1755-ben fedezte fel újra egy grófi könyvtárban megtalálva. A Nibelung-ének a germán nemzeti érzés feltámadását jelentette, pedig a burgundokról és a hun őseinkről szól.

Az eposz három fő részből áll:

1. A Nibelung-ének, Sigfrid legendája. A monda hőse Sigfrid, legyőzte a kőd fiait a nibelungokat, Günther burgundi király nővérének, Krimhildnek kezét nyeri jutalmul. Ám sógornője Brumhild bosszút forral és Haggennel megöleti Sigfridet. Krimhild ezért sógornője ellen fordul, hogy elégtételt vegyen férje halála miatt. A történetről Wagner opera művet írt.

2. A német nemzeti eposz második része Attiláról, és a hunokról szól. A mű alaptémája Attila és Krimhild házassága. Sigfrid gyilkosait Attila elfogattja és Etzelburgba szállíttatja. Itt az eposz szerint a főbűnöst Hagent, Attila saját kezűleg öli meg.

3. Ez a kevésbé ismert mű a Klage, magyarul Sirató. A Siratóban Attila és Detre siratja az elesett hősokeket. Az éneket Pilgrin (971-991) passauai püspök jegyeztette le, Géza fejedelem udvarában. A történetet a fejedelmi udvar regősei énekelték a hunok dicső tetteiről. A hunok és burgundok harca felkelthette a németek érdeklődését, hiszen róluk is szóltak az ősi eposzok. A germán népek egységbe tömörítésének első indítatása Attila nevéhez fűződik. Ezt jól tudták a németek, hiszen mint a hun király egykori alattvalói tisztelettel és félelemmel viseltettek iránta. Attila volt az első, aki egységbe szólította Európa népeit, a rabszolgatartó kegyetlen Római Birodalmak ellen. A hun király szövetségesei megtarthatták örendelkezési jogaikat, szabadon élhettek, kereskedhettek, választhattak maguknak vezetőket és ugyanolyan jogokkal rendelkeztek, mint a hun alattvalók. Kötelességük volt viszont a hunok mellett katonai erejüket felsorakoztatni, adót fizetni, és a rájuk vonatkozó törvényeket betartani.

A több nyelven is jól beszélő Attilát, a hadvezért, a diplomatát Thuróczy János a XV. században „A magyarok krónikája” című művében így jellemezte. „A hunok Attilát egybehangzó kívánsággal és egyöntetű akarattal királlyá emelték maguk fölé. Meg is illette őt ez a méltóság, mivel ő volt a hunok között éles eszével, a katonai tudományokban való jártasságával, serénységével és nagyravágyásával a legkülönb. Mindenkivel jobban értette a módját, hogy az ellenséget félre vezesse, és tört vetve pusztítsa el őket. Ravasz és furfangos volt a cselvetésben, testében serény, lelkében bátor és merész, szándékában nagyra törő, a csatában fortélyos, külső megjelenésében kiváló. Széles vállú, sötét, vagyis barna színű, mogorva tekintetű, hosszú szakállú, és állítólag módfelett érzéki természetű.”

Tulln ősi városa a római korban Comagena néven szerepelt. Fontos láncszeme volt a Duna parton húzódó hadi út védelmét ellátó településeknek. A kövesút Ennsburg felől vezetett Carnuntumba, majd onnét tovább Brigetiön át

MAGYAR MÚLT EMLÉKEI

Aqvincumba. A rómaiak jelentősen kiépítették és megerősítették a várost. Ma is sok római emlék található itt. Az egyik patkó alakú római korú védőbástya ma is eredeti állapotában látható közel a Dunához. Itt található a Római múzeum is. A tárlókban gazdag régészeti anyag tanulmányozható. Előtte a Duna gáton, közel az Attila szobor kompozícióhoz áll Marcus Aurelius monumentális lovas szobra. A szobor pontos mása a Rómában álló eredeti alkotásnak. Marcus Aurelius több évig állomásozott a markomman háborúk idején a városban. Tulln nem messze van Carnuntumtól, amely egykoron Pannónia, illetve Pannónia Superior fővárosa volt. Carnuntum a legújabb kutatások szerint azonos az egykori Sicambriával, illetve Etzelburggal Attila fővárosával.¹ Itt volt egy igen fontos átkelő a Dunán, amiről tudósítanak az ősi krónikák is. „Midőn Attila hadai itt keltek át a Dunán, majd az ausztriai Tulna városa felé vonultak, ami három pihenőnyire van Bécestől.” A krónikás azt is hozzá teszi, hogy Tulna városát ekkor még a latinok lakták.

Marcus Aurelius lovas szobra

Tulln város főterén áll egy hatalmas gótikus katedrális is. A hosszahajós bazilika a római katolikus Anyaszentegyház hatalmát hirdeti. Mellette viszont egy korai kerektemplom a Stepanus rotunda gyöngyszemként csillog a katedrális árnyékában. A neve alapján is feltételezhetjük, hogy építése Szent István királyunk rendeletére történt. A rotunda kétszintes. Altemplomába egyszerű bélietes kapu vezetett egykoron. A főtemplomba lépcsősoron lehet feljutni a szépen kidolgozott bélietes kapuzaton keresztül. Kidolgozása és motí-

vum világa azonosságot mutat a jáki templom főbejáratának kapuzatával. Szentélye természetesen keletre tájolt. A Bécsi-medencében meglehetősen sok kerek templom utal a magyar időkre. Az egykori Carnuntum, a mai Bad Deutsch Altenburg városában két kerek templom is található. A közeli Hainburgban szintén áll egy rotunda.

Képek a Szent István rotundáról

Az Attila szoborcsoport méltó emléket állít az egykori Hun Birodalom főkirályának Tullnban. A germán népek, a hunok egykori szövetségesei példamutatón magásra tették a mércét, hogy miként kell tisztelni az ősök emlékét. Hazánkban ma mindössze Sopronban, Tápiószentmártonban és Pilisszántón a Csillagösvényen áll Attila szobor. Talán ideje lenne, hogy mi a hunok utódai is megemlékezzünk ősi nagy királyunkról és a magyar kegyelet is megalkossa a maga emlékművét. Tudatosítva a világgal, hogy itt egykoron igen is egy nagy birodalom Hunnia virágzott, és mi magyarok ily módon a Kárpát-medence jogos örökösei vagyunk.

¹ Ősi Gyökér: 2009. október - december

Részletek a szoborcsoportról

Somos Zsuzsanna Dr.

HUN ÉS MAGYAR LÓDOBOGÁS FRANKFÖLDÖN

I.

A St. Geneviève-hegyen a Pantheon hatalmas, neoklasszicista kupolája mögött szerényen húzódik meg a *St Etienne du Mont templom* karcsú tornyával: mai alakját 1492-1626 között nyerte el (1. kép) (metró: Cardinale-Lemoine). A templom egyik kápolnájának falán lévő szöveg részletezi St-Geneviève/Genovéva élettörténetét (élt 420-501): az árva kislányt 15 éves korában szentelték apácának azon a helyen (Mont Leucotitius), ahol most a templom áll. 451 nyarán Attila hatalmas seregével ostromolta a várost éveken át, eredménytelenül. Ezalatt szörnyű éhínség és járvány pusztított. A szentéletű Genovéva buzgón imádkozott a város megmeneküléséért, amit akkor Luticiának neveztek. Attila nem vette be a várost, ezt Genovéva imáinak tudták be, hanem továbbindult a Római Birodalom ellen. Az ősi város megmentéséért választották a mai Párizs védőszentjéül a szentté avatott Genovévát. A Szent koporsója eredetileg a Meroving (szikamber) uralkodó által emeltetett apátsági templom nagy oltára alatt nyugodott. A szikamberek a Fekete-tenger környékén, Kr. e. 380 körül élt Cambra nevű királytól kapták a nevüket. A francia krónikák arról tudósítanak, hogy a szikamberek a magyarok rokonai. Mielőtt a mai Franciaország területére érkeztek volna, a Kárpát-medencében tartózkodtak, ahol fővárost is építettek Szikambria néven. A magyar krónikák pedig arról szólnak, hogy Attila újjáépíttette Szikambiát. Az is fennmaradt, hogy 496,-ban az egyik Meroving-királyt "szikamber"-nek nevezi a püspök. A Kárpát-medencéből a mai Franciaország területére költözött nép királya a Kr. e. I. században Francio nevű királyról kapta későbbi nevét. Mindez nem mond ellent a francia nép trójai eredetének sem: Trója eleste (Kr. e XI. sz.) után a népesség nagy része elmenekült a Fekete-tenger, majd a Kárpát-medence irányába.

A Francia Forradalom alatt, annak kifejezetten egyházellenes magatartása következtében a forradalmárok kihányták, és a Szajnába dobták a

Szent sírját. A hívek mentették meg az eredeti kőlapot, és a Szent néhány csontját, amit ma a mívés ereklyetartóban őriznek az 1803-ban épült kápolnában.

I. kép

XV. Lajos, a Napkirály dédunokája (1710-1774) hatalma megroppant a 7 éves háborúban és elvesztette K-indiai- és amerikai gyarmatait. A király 5 éves korban került trónra, nagybátyja, Fülöp orleansi herceg volt a régens, csak később vette át a hatalmat. Léha életet élt, legismertebb szeretői, a később politikai hatalmat is nyert, polgári származású Mme Pompadour és a kurtizán, du Barré gróf által – házasság révén – szalonképesé tette Mme du Barré. Mindamellet nagy ínyenc is volt, így nem kerülte el a régi királyok fogbetegsége sem: ez olyan súlyos fokú volt, hogy attól félték, a király halálát eredményezi. Ekkor határozta el a király, és ezt törvényben is rögzítette (1791. Constitutions), ha meggyógyul, méltó templomot emel Párizs védőszentjének. Gyógyulása úgy sikerült, hogy foggyökértályogja az orrába perforált, ami étkezéskor azt eredményezte, hogy az étel nemcsak a gyomrába, hanem az orra felől kifelé is igyekezett dermesztő látványt mutatva. Mindenesetre a király teljesítette ígéretét, és meg-

kezdődött a Pantheon építése Soufflot tervei alapján.

2. kép

A *Panthéon* (Pl. du Panthéon, metro: Luxembourg, Cardinal-Lemoine) (2. kép) felépülése idejére kitört a Francia Forradalom, amely elsöpörte nemcsak Párizs védőszentjének emlékét, hanem az egész királyságot: ekkor az uralkodó XV. Lajos unokája, XVI. Lajos volt. Az új forradalmi kormány úgy döntött, hogy a Pantheon épületét nemzeti mauzóleummá nyilvánítja azok számára, akik nagyra tették a hazát, egyben ezen személyek számára szolgáljon végső nyughelyként. Ma az alagsori kriptákban 61 híres személy nyugszik, de köztük csak egyetlenegy nő: a két Nodel-díjjal rendelkező Marie Curie, akit Mitterand elnök külön közbenjárására 1995-ben helyeztek el itt.

A forradalom bukása után a Pantheon ismét templom lett: ekkor kerültek a kupola alatti nagy csarnok falára az óriási méretű freskók: St-Genovéa-, St-Denis-, Clovis, a szikamber- király egy-egy fontos eseménye, és a város ellen harcot folytató Attila hun nagykirály (3. kép), aki délcegen ül fehér lován, amely az ellenséget tapossa.

Attila hun nagykirály élete és első nagy hadjárata a Római Birodalom ellen

A hunok ázsiai uralmának az elsivatagosodás vetett véget a Kr. u. 3.-4. században. Ekkor tűntek fel Európában a hunok. Róma szövetkezett velük a barbárok (alánok, vizigótok, vandálok) ellen, a

védelemért adót fizettek. A hunok több századon át vándoroltak a Dunától Kínáig ide-oda, olykor államokat is alkottak. Volt egy arisztokrata kasztjuk, amely megőrizte vérének tisztaságát. A gyerekek már nagyon kis korban megtanultak lovagolni (kezdetben birkákon, majd lovakon) és harcolni: nyargalászva hurokszerű bőrkötéllel (pányvával) vadásztak. A hun harcos szerette lovát, és bármiféle betegségből képes volt kigyógyítani. Egy hun fiú 13-14 éves korára képzett harcos volt.

A rómaiak (K,- és Ny.-Római Birodalom egyaránt) egy sajátos túszerrendszert működtettek: egymással kölcsönösen magas rangú túszokat cseréltek. A hun nagykirály Roua (a mai Tiszroff-ban szerepel a neve) unokaöccse, Attila/Etele (kb. 395-452-ig élt) így került 10-12 éves korában Rómába. Ezzel a rómaiak megvásárolták Roua király közömbösségét, azaz be nem avatkozását, aminek ára évi 175 kg arany volt. Ha eljött a túszerkorszak vége, hazamehettek a túszok ajándékokkal (műtárgyak, tekercek, barátok, szolgák stb. is lehetek ezek). Így Attila érett fiatalemberként, római műveltséggel térhetett haza. A római birodalom befolyásos patríciusa, Aetius is évekig túszer volt a hun birodalomban, ismerte Attilát, a sztyeppéket és a hun birodalmat.

3. kép

A bizánci császár II. Theodosius taktikázott: a Duna-menti törzseket fellázította a hunok ellen. Roua király ezt szerződés-szegésnek vette és elégtételt követelt. Aetius azt tanácsolta a császárnak, hogy vegye meg a békét a hunoktól. Mire azonban a békekövetség a nagy síkságon megtalálta Roua király táborát, már meghalt. A követek az új királlyal, a kb. 35 éves Attilával tárgyaltak. A hunok a magas sarcok miatt jól éltek, de elégedetlenek voltak, hogy nem harcolhatnak. Attila harcot ígért a hunoknak, akik már nem akartak zsoldosként hitvány pénzért szolgálni. Attila ennek érdekében több, mint 100 napig járta a sztyepéket és kies legelőket, lelkesítette a hunokat. A hunok királya szerényen öltözött, étkezéskor fatányért és fakupát használt, közepes termetű volt, de úgy ült a lován, hogy valós méreténél jóval magasabbnak tűnt. Fekete prémes kucsmát viselt, hozzá mellényt/bekecset és nadrágban járt (ez a szkíta öltözet). A követek még el sem mondhatták jövételük célját, Attila már kész volt a válasszal:

- 1./ Bizánc vonjon meg minden támogatást a Duna-menti barbároktól,
- 2./ Theodosius császár esküdjön meg, hogy soha senkit nem támogat a hunok ellenében,
- 3./ elvárja, hogy a jövendő békéért a császár 700 font aranyat fizessen. Röviddel ezután testvére, Buda (aki valószínűleg nem édestestvére volt) vadászbalesetben meghalt, és egy pásztor megtalálta *Isten kardját*, ami legitimizálta Attila hatalmát. U.i. Isten kardja a viselőjének sérthetetlenséget és természetfeletti erőt adott.

435-436. táján Attila készen volt a nagy háború tervével, már csak ürügy kellett a háborúra. Ez 441. tavaszán meg is történt: egy határmenti bizánci püspököt azzal vádolt Attila, hogy a közeli hun királtságokat kirabolta Marsgius-ban. Attila csapatai feldúlták a határvidéket, de a háború még nem indult meg, nem támadta meg Bizáncot. A püspök elment Attilához, aki őt sértetlenül visszaengedte könyörületességet tanúsítandó (ezt a későbbiek során is többször gyakorolja Attila a nagy háborúban). Ezután 5 évig nem mozdult, de évente minimum háromszor ment Közép-Európából Mongóliáig a 100 nyelvet beszélő törzsek meggyőzésére, hogy tartsanak vele a háborúban. Mindeközben természetes, hogy Attila évről évre begyűjtötte a Római Birodalom sarcait, mivel a háborúhoz sok pénzre volt szüksége. Most ismét

Theodosiust szándékozott megpumpolni: ráíjesztett a császárra, hogy a Balkánon keresztül támad: hadai itt már 70 várost leromboltak (legismertebb történet a szirmiumi edények ügye), már a thermopylei szorosnál volt, amikor a bizánci császári követek megjelentek: Attila 3000 kg aranyat követelt, sőt a jövőt illetően évente plusz sarcot is.

Ezidőtájt (436-ban) III. Valentianus nővére, *Honorio hercegnő* levelet írt és gyűrűt küldött Attilának, felajánlva kezét, vagyis feleségül ajánlkozott Attilának. Attila ekkor nem üzent semmit Honoriónak, de később felhasználta ezt az ügyet: 451-ben elővette Honorio levelét és meghívta III. Valentianus császárt az esküvőre és egyben kikérte Honorio hozományát, a birodalom felét, Galliát. Mivel ily módon nem tudta megszerezni Galliát, más módszerhez folyamodott: a Galliában letelepített gótokat hun szökevényeknek nevezte, és levelet írt Ravennába Valentianus bizánci császárnak azt állítva, hogy alattvalói Galliába menekültek, vissza kívánja venni őket birodalmába. Ugyanezen levelet elküldte Theodoriknak, a vizigótok királyának is (magas diplomáciai trükk!). Minthogy békés úton nem tudta megszerezni Attila Galliát, háborút tervezett: szövetségelt a vandál (Giserik)-, a gepida (Ardarik)- és az osztrogót (Theodonur) királyokkal, így a 451. évben készen állt a hadjáratra: Ázsiából özönlöttek a szövetségesek, mintegy 500 000 harcos.

Attila a Rajnánál támadt, serege villámgyorsan haladt előre akadálytalanul: zseniális hadvezetési technikája miatt az óriási seregből óránként ezrek keltek át a folyón. A hadműveletet maga Attila irányította. A hadirendet is bámulatosan építette fel: egy csapat hun, egy szövetséges, és így tovább. Kevés élelmet vittek magukkal, a helyszínen szereztek ennivalót. A lovascapatok mögött ezer és ezer szekér haladt, amelyek fegyvereket, fegyvergyártó- és javító műhelyeket, komplett kovácműhelyeket vittek sebgyógyítókkal, papokkal/táltosokkal. A szekerek visszafelé a zsákmányt és a sebesülteket cipelték. A sereg előtt felderítők jártak kettős céllal: az ellenség és a terep kikémlése volt feladatuk. A katonák végtelenül fegyelmezettek voltak: megesett, hogy az ellenség éjjel elvonult mellettük, de ők nem is pisszentek, a lovak sem nyerítettek. Ha indulni kellett, ismert mozdulattal vállon ütötték egymást. A tartaléklovak kis ménesekben vágattak az ala-

kulatok mögött. Attila konspiráltan vonult, csak a legszűkebb környezete tudta, hogy valójában hol tartózkodik, melyik csapatban vonul, nem tűnt ki öltözékével. A híreket futárok adták át szóban, nem kerülhetett semmi az ellenség kezére. Attila serege gyorsan haladt, csak a várak jelentettek akadályt. A városokban a lakosság nyelvén szólt hozzájuk, azt állította, hogy ő Róma barátja, aki a ravennai császár, III. Valentianus egyetértésével jött Galliába megbüntetni a szökevény vizigótokat, miközben felemlegette Honoriával kötendő házasságát (ekkor használta fel Honoria levelét). Elfoglalta Baselt, Colkmart, Besansont, Tongrest, Arrast. Metznel hetekig vesztegelt, aztán színlelt elvonulást mutatott: a lakosok kijöttek a városfalat javítani, tágra tárták a kaput, amikor Attila visszatért, meglepte őket könnyen elfoglalva a várost. Ugyanakkor voltak városok, akiknek megkegyelmezett Argentariumnak (a későbbi Strassburgnak) és Luteciának (a későbbi Párizsnak)...

II.

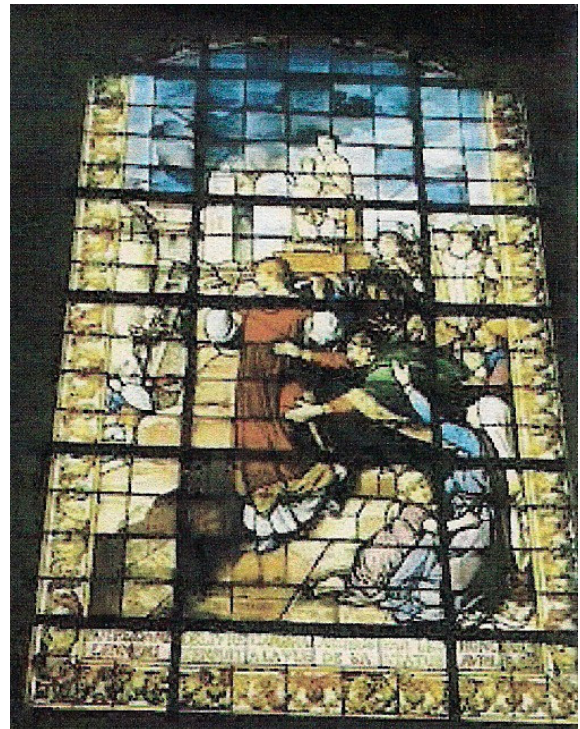
Árpád-házi Szent Erzsébet emlékeket kutattam és gyűjtöttem Franciaországban. Tudtam, hogy halála után szívét – ereklyeként – a cambrai-i püspök magához vette és visszavitte az Erzsébet által kincsekkel támogatott cambrai-i *Főszékesegyházba* (Normandia) (4. kép).

4. kép

A francia Forradalom alatti kaotikus helyzet miatt, az ereklye eltűnt, a templomban már nem

tudtak a Szent Szívről, bár egy mellékoltárnak ez a neve. Megkerestük az apát urat, hogy nyilatkozzon arról, hogy hol található az Szent Szív ereklye. Az apát úr megengedte, hogy a szószékről készítsék fényképfelvételt a Szent Erzsébetet ábrázoló vitrázsról, amikor is megláttam egy másik vitrázst (5. kép), amelyen a *cambrai-i lakosok a Miasszonyunk szobrát viszik a várfal mentén, hogy megfutamítsák a betörő magyarokat*. Az esemény 953.-ban történt.

5. kép

A magyar kalandozások forrása az avar kincsek elrablása

Az avar nép Európa szívéig hatolt és ott 250 évig uralkodott államformát alkotva. Az avarok magas fokú és jellegzetes ázsiai műveltséggel rendelkeztek. Törzsszövetségű államban éltek, vezetőik a kagánok voltak. Tevékeny részt vettek a világkereskedelemben: ellenőrizték a selyem- és a borostyánutat is. Ordos pusztáiról a magyar Nagyalföldre áttelepült nép művelte a szkíta ötvösművészet díszítő motívumait, iparrá növelték a bársonykelme skófiuozását, magukkal hozták az ősi mítoszokat, amelyek megtermékenyítőleg hatottak az európai szellemtörténetre (pl. Arthur monda-kör, Niebelung legenda). Nagy Károly történet-

írója, Eginhard inkább mellőzte a császár gyermekkorának leírását, mert megalázónak tartotta volna leírni, hogy anyja, a Nagylábú Berta avar volt (az Arsacida-dinasztia tagja, ő adta gyermekének a Karulu/Karvaly nevet). Még a magyar krónikák is ebbe a hibába estek, Taksony fejedelem sógorát, Apar vezért is hunnak említik, holott avar volt.

Az ún. "nyugati történettudomány" a számukra ismeretlen nép nevét szójátékként a latin "avarus" "fösvény/kapzsi" szóval azonosította, nem volt szalonképes őket emlegetni. Az egyházi erkölcsstanban a "hét főbűnök" egyike, az "avaritia" tápot adott arra, hogy az avar népnév egyben megbélyegzés is legyen. E tekintetben kivétel volt a longobárdok/kelták történetírója, aki "avarus"-nak emlegeti a népnevet, amely hasonlított a szlávok által használt "obor" formára, amely óriást jelentett. Napjainkra közel 40 000 avar sírt tártak fel. E leletek kényszerítették rá a történészeket a tárgyilagos tárgyalásra: pl. a fésűs kerámiakészítést egyértelműen az avaroknak, és nem a szlávoknak tulajdonítják ma már.

Az avarok 570 és 630 között örökség, rablás, hadisarc és békeadó formájában legalább 200 tonna aranyat halmoztak fel a Kárpát-medencében, melynek nagy része műtárgy volt. Kincseik egy részét még a hunok készítették, más részét a gepidák, egy kisebb részét a bizánciak, jelentősebb részét pedig saját maguk, kaukázusi műhelyekben. Ezen hatalmas kincs legnagyobb részének sorsa egyelőre ismeretlen. Az Avar Birodalom saját korában jelentős politikai erőt képviselt. Leghatalmasabb kagánjaik államalkotók voltak, életükről sok adat maradt fenn a bizánci krónikákból és a perzsa tudósításokból. Maurikosz "Strategion"-jában leírta, hogy az avarok pásztor-társadalomban éltek, gazdagságuk a nagyállattartástól függött, a sírleletek is erről vallanak: állataikat Belső-Ázsiából hozták (pl. bivaly, teve), de fellelhetők a "tanyás gazdálkodás" elemei is (pl. sarló, fejlett bortermelés). Nyári és téli szállást használtak.

Az "első honfoglalás" Kuber kagán nevéhez kötődik, aki a Don környéki avarokat hozta magával. Szoros kapcsolatban voltak a longobárdokkal és frankokkal, a Meroving-, de a Karoling dinasztiával is. Hogy Nagy Károly német-római császár jó szomszédjainak tűnjenek a Kárpát-medence

nyugati részén, megkeresztelkedtek és előszeretettel használtak ószövetségi neveket, Erdélybe való áttelepülésük után is megtartották ezen szokásukat.

Az avarság nyelvi emlékei fellelhetők a jánoshidai női sírban talált csontba rótt rováson, valamint a szentesi varázstábla töredékszavaiban (ezek alapján a finnugor kapcsolat kizárható). Az avarság ősi törzsjelvénye az óriás griff volt.

A nyugati határszélen avar segédpüspökségek alakultak Nyitra és Kőszeg székhelyekkel. Sulek és Cák püspök avarok voltak, 964-ben maga a pápa szentelte fel őket. Szent István udvarában szereplő Chunt határőr család és a Bécszet alapító Becillo/Vezilo, valamint az Engelsculc család, Kurszán/Culsan (aki Árpád társfejedelme volt) nemzetségek már jóval Árpád előtt keresztények voltak.

Az Avar Birodalom bomlasztására három módszert alkalmaztak: hittérítést, viszálykeltést és "békeadó"-t. Az utóbbival Bizánc jelentős arany solidust (80 000.-/év), ennek hiányában egyházi tárgyakat, ill. bársony/selyem-kelméket adott (ugyanekkor Bizánc a Perzsa Birodalomnak 50, az alánoknak és a kaukázusi szabíroknak 200 solidust fizetett). Az avar követség 57 éven át mindig pontosan megjelent az aranysolidusokért, vagy az érméket helyettesítő kincsekért. Emellett hadjáratokat is vezetett az Avar Birodalom: pl. Baján kagán a Balkánon hadisarcot szedett a 8 éves hadjárata során.

Lassacsckán Európa-szerte elterjedt a hiedelem az avarok kincseiről. E korban a diplomáciai tárgyalások során nagy szerepet játszottak az ajándékok: csak ritkaságokat, remekműveket ajándékoztak, a bíbor-kelme ajándékozása tilos volt, mert a hit szerint ezt Mihály arkangyal a menyeből hozta.

Az avar kincsek megszerzésére már Nagy Károly apja, *Pippin* is indított hadjáratot: ekkor került Karoling tulajdonba a kagánok jogara és törzsi jelvényei, bár foglyokat is ejtett.

A kagánok kincseiket földvéraikban tartották. Amikor nyári és téli szállásukat váltották, a felszerelések közt voltak a kincsek is: felmálházták vele a szekereket. Egy ilyen eset szolgáltatott – *árulás révén* – alkalmat arra, hogy a Német-római Birodalom *15 társzekér* (minden szekeret 4-4 ökör húzott) aranyat megszerezzen: Jugar kagánt fel-

koncolták veje, a "tudun" (a kagán utáni főmél-tóság) segítségével: a tudun az apósát, a kánt borral megmérgezte. Vojnimír elszlávósodott avar árulta el *Erik*-nek, a császári hadvezérnek a föld-vár gyengéit, aminek következtében létrejöhett a rablás. A rablás után Kajd kagán Aachenbe utazott tudunjával, Zodány/Zotan-nal, hogy a Nyugati Avar Birodalmat alávéssék a frankoknak: mindketten megkeresztelkedtek, a keresztapa maga a császár volt. Ezzel akarták elejét venni az Avar Birodalom pusztulásának. Ez azonban nem sikerült.

A foglyok között volt *Aio*, a későbbi veronai(longobárd) gróf, aki 776-ban frankellenes lázadást robbantott ki, és menekülése során az avar kagán fogadta be, ahol megnősült, gyerekei is születtek, valamint *Kadala* bajor gróf és *Izzo* avar származású tábori pap. Aio minden bizonnyal elárulta az avarokat, mert Nagy Károly minden vagyonát visszaadta neki.

Nagy Károly korában a birodalom 21 metropolita területre oszlott közigazgatásilag. Minden terület, és a családtagok is jelentős mennyiségben részesültek a rablott kincsekből. Ezek útja nyomon követhető Nagy Károly udvarának avar származású és érzelmű tagjai segítségével, akik a császár udvarában éltek, így:

Walak/Balak: Nagy Károly unokaöccse, apja avar anyától született,

Tassilo bajor herceg is avar származású volt, jó kapcsolatot ápolt a vezető avarokkal, közvetítőként járt el,

Hunrok: Nagy Károly udvarában "missus", a 811-ben írt végrendelet aláírója, *Berengár* longobárd király nagyapja (Berengár volt az, aki 921.-ben Dursac és Bugat magyar királyokat segítette a kincsek megtalálásában, kalandozásuk során kísérelőket adott melléjük).

Az ún. *kalandozások* nyugatról keletre való megindulása okot adott a rablott kincsek visszaszerzésére.

A "második honfoglalás" az avarság és a magyarság találkozása volt 881 és 896 között. Az Árpád-féle honfoglalókkal felerősödött nyugati avarság a hatalmas avar zsákmány visszaszerzését tűzte ki maga elé. Az írásos emlékek szerint az alábbi helyekre jutottak el: Aachen, Alzey, Amiens, Aquilea, Arles, Astl, Augsburg, Auxerre, Avignon, Bázél, Benediktbeuren, Benevento,

Besancon, Bourges, Bréma, Brescia, Cambrai, Capua, Corbel, Ebersperg, Freising, Fulda, Sankt Galln, Konstanz, Lorch, Ljubjana, Lyon, Mainz, Metz, Milano, Modena, Montecassino, Monza, Mosel, Nonantola, Orleans, Parma, Passau, Pavia, Ravenna, Reichenau, Rheims, Riquiers, Salzburg, Sens-Meginher, Tours, Vercelli, Verona, Worms.

IRODALOM

- 1./ *Farkasinszky T.*: A magyarok aranya a Nagyszentmiklósi Kincs. Miskolc, 2005.
- 2./ *Fehér M. J.*: Az avar kincsek nyomában. Avar-magyar"kalandozások" elrabolt ősi kincseinkért. Ménrót, 1972.
- 3./ *Friedrich K.*: Attila ifjúsága. Budapest, 2004.
- 4./ *Grandpierre K. E.*: Attila és a hunok. Napkút, 2006.
- 5./ *Nording, St.*: Attila hun király magánélete. Anno, MMII.
- 6./ *Sima Quian*: A hunok legkorábbi története. A Shi Ji 110. kötete. Kiskunlacháza, Press Print, 1997.
- 7./ *Télfy J.*: Magyarok története. Görög források a scythák történetéhez. Pest, 1863.
- 8./ *Thierry A.*: Attila-mondák. Pest, 1864.
- 9./ *Thierry A.*: Attila. Történeti kor- és jellemrajz. Pest, 1855.
- 10./ *Zajti F.*: A hun-magyar őstörténelem. Barnaföldi G., 2002.

Szent Genovétát ábrázoló freskó a Pantheonban (Internet)

Székely Gyöngyi

REPCÉVEL FESTETT TÁJAK

Hideg és tiszta volt a reggel, amikor elindultam. Jól esett a friss levegő, merengtem az ég tisztaságán miközben vártam a járművekre, igyekeztem időre odaérni a találkozóhelyre. A társaság hamar összegyűlt és a találkozás örömeiben szinte észre se vettem, hogy már autópályán száguldunk, elhagyva a város még álmos, de sietségbe merülő ébredését.

Valami megszólított, így barátnőmtől elfordulva, beszélgetésünket megszakítva, rácsodálkoztam az út melletti tájra, melyen még nem látszott a környezetet torzító robogó világ pora, szennyeződése. A táj üde, friss zsihongásból, a tavaszi kibontakozás erejéből harmatos ruhát öltött magára. A tavaszi föld ruhája barna árnyalatait csíkokba összerántva ékesíti a dombok hajlatait, de egyre ritkább a még sima, növény nélküli övezet. A zöld ilyenkor friss és ropogva harsog, és vonzza a tekintetet, mert szüksége van a tündöklés elfogadására, ebből erőt merítve pompásan játszik az árnyalatok varázsával. A táj legélénkebb, leg-hivalkodóbb színe a sárga. Az erős, nyers, néha rideg sárga, mely a távolból felkelti érdeklődésemet, de közelebb kerülve hozzá megbomlik, az egybe mosódott csík egysége megtörik és a repce apró, fürtösen sorakozó virágai bólogatva, az éppen arra járó szellőtől meghajolva üdvözölnek. Nem tudom eldönteni, hogy a messzeség sárgája, melegsége, napfényt idéző pompája vagy pedig a közelség sárga valósága, katonás rendje érdekesebb? A távoliban érzem a szenvedést, a nap melegét, az élet ízét, a közeli már merev, már kínosan vigyázban áll, egymás után sorakozik, és ezért rideggé válik számomra.

A sárga csíkok játéka végig kísérte utunkat, mely ezúton Alsó-Ausztria egy szűkebb régiójára vitt. Szervezőink jóvoltából a csodák, az olykor egészen apró jelek, az épületeken megbúvó vonalak, faragások, kincsek most is gondolatokat röptettek szárnyra bennünk. Volt mit felfedezni, megbeszélni, együttes erővel megfejteni, hiszen összekovacsolódott egy szép számú közösség a Kárpát-medence különböző szegleteiből.

A falvak rendezettek, a porták, utcák ápoltak, emberekkel nem igazán lehet találkozni, de az

élet jelei ott virítanak a szép, büszke tulipánok szálaiban, a virágzó fák hunyorgásában, a tulipánfa bájosan nyújtózó illatában, a bomladozó, gyűrődött, lombbá serdülő levelekben.

Utunk első állomása, Pannónia felső határát képező Bad-Deutsch-Altenburg (Németóvár) fűrdőváros temetőjébe vezetett. A temető szemközti oldalán egy 15-16 m magas kurgán található, mely nincs feltárva. A sírt megfúrták, de nem találtak temetkezésre utaló jeleket, tartják a helyiek. Tóth Sándor kollégánk felvezetett a kurgán tetejére, a csodálatos kilátás mellett és az itt élő bokrok oltalmában, meghallgattuk a gondosan kidolgozott elméletét, mely szerint a kurgánban Árpád fejedelmünk van eltemetve. Ezt az elméletet megtaláltam Hainburg város honlapján is, mely szerint Hainburg és Németóvár között emelkedik az a tumulus,¹ amelyet némelyek Attila, mások pedig (így, Enea Lanfranconi is) Árpád fejedelem sírdombjának tartanak.²

A temetőben két templom található egy körtemplom, és egy restaurált, kibővített Árpád-kori templom. Az Árpád-kori templom hajója szépen megmaradt, keleti oldalához egy gótikus szentélyt építettek, nyugati oldalához, pedig egy haranglábát. A gótikus szentélyben található főoltáron Boldogságos Szűz Máriának mondhatunk köszönetet, hogy megismerhetjük otthonának ezen szegletét. A szentély előtt, a hajó baloldali részén kis koszorút helyeztünk el a „Szent István felajánlja a koronát a Szűzanyának” oltárkép előtt.

A körtemplom régebbi lehet, a szomszédságában található Boldogságos Szűz Mária, Árpád-kori templomnál, kápolnaként használták. Csodálatos faragott motívumok ékesítik kapuját, bent a jobb oldali falon még láthatók a megkopott freskók.

¹ A halomsír, kurgán vagy tumulus olyan, az elmúlt néhány ezer év során készült sír, vagy sírcsoport, amely fölé földből és kővekből halmot emeltek. Ilyen sírokat világszerte találtak, koruk változó, sok közülük látogatható. Magasságuk változó, a néhány méterestől a 69 méteresig terjed.

² Wikipédia.org/Hainburg an der Donau

Körkápolna

Számomra igazából az ablak két oldalán található futó angyalok öltözéke volt érdekes, hiszen piros szoknyájuk alól kilátszik a fehér nadrág, mely takarja lábaikat. Nagyon sietnek a kapott hír továbbításával. Nem tudtam megfejtetni az ablak két oldalán található, egymással szembe forduló fekete koronák jelentését. A kérdésekbe burkolt gondolatok megmaradtak, megfejtésük még várat magára. A templomban átéltem a hangok, a zümmögés, az ének rezgésének lélekmelegítő érintését. Ez a tiszta, gyógyító hang a csoda, amit minden körtemplom magában hordoz.

Körkápolna déli falán található freskórészlet

Utunk következő állomása a település múzeumának, Carnuntum Archeológiai Múzeum meglátogatása volt. A Múzeumot 1904-ben alapították, és a környéken feltárt régészeti leleteket őrzi. Sajnos nem volt sok időnk alaposan belemélyedni a kiállított tárgyak, rekonstruált szentélyek rejtélye-

inek oldásában. Sok élmény várt még ránk és az idő felöltötte futócipőjét.

A Carnuntum Archeológiai Parkon keresztül haladva elértük a Dunának azon pontját, ahol a Sós-patak belefolyik. A Sós-patak vize timsót tartalmaz, vagy tartalmazott. Ezen a részen még jól látható a régi római kövesút, a Borostyánkő út.

Kirándulásunk következő települése Petronell-Carnuntum. Az ókorban részben ezen a területen feküdt Carnuntum, a Római Birodalom, Felső-Pannónia tartományának fővárosa. Petronell első írásos emléke 1142-ből ismeretes, ez egy oklevél, melyben a településnek vásártartási jogot adományoztak. A település határában megtalálhatók az ókori polgárváros romjai, az amfiteátrum, a Diana-templom (körtemplom) romjai, a Nagy fürdő romjai és a Pogány-kapu. „Egy régi vízvezetőn, vagyis inkább szép épületen, melyet Janus templomának gondoltam, feliratokat láttam, később azonban azt mondták nekem, hogy ez Tiberius által emelt diadalív” – írja Edward Brown 1674-ben úti beszámolójában. A Pogány-kapunak nevezett építmény kora, funkciója azóta is kérdéses a régészek számára. Sírépítmény, díszkapu?³

Megnéztük a Pogány-kaput, ezt egy repce liget közepén találtuk és így, immár a repce illatába is beavatódtunk. Az édeskésen erős illat próbálta elvonni figyelmünket a kapu fontos üzenetereiről, de nem sikerült elbódítani, álomba kergetni, így felfedeztük a Pogány-kapu boltíve alatt az avar művészet jeleit.

A település másik szegletében egy körtemplomot, pontosabban a Keresztelő Szent János Körkápolnát néztük meg, sajnos csak kívülről. Házak között egy füves rét közepén áll a körkápolna a maga szürke szomorúságába burkolózva. A XII. század első feléből származik, többször átalakították. A tölcseríves tetőszerkezetét az 1950-es években restaurálták.

Gondos Béla elmondása szerint, nem lehet megtalálni a körkápolna gazdáját, a Polgármesteri hivataltól kapott egy telefonszámot, de ezen a számon, senki nem jelentkezik.

³ Thaler Tamás – Koltai András: Lajtán innen-Lajtán túl (Anno Kiadó)

A körkápolna Abensberg-Traun család tulajdona és temetkezési helye.

Ez a hely, jelentéktelensége ellenére nagyon fontos üzenetet hordoz, hiszen egy keresztelő kápolna és bejárata fölött egy nagyon ősi kép jelzi a templom rendeltetését. Ezt a szentséget erősíti a mellette álló ház kéményén fészkelő gólya pár is. Nem értem, hogy egy ősi beavatási, szentelési helyet, hogy lehet temetkezési hellyé alakítani?

Keresztelő Szent János Körkápolna

Gólya

A kápolna bejáratának íves timpanonján egy ősi ábra látható, mely elárulja számunkra az eredeti Beavató rendeltetését, a kapun átlépve, a teremtett lélek a profán térből a körkápolna szent terébe jut. Belépés előtt figyelmeztet az ábra a benti világra, a beavatás csodájára.

A kapu épített homlokzati kialakítása szemből nézve két alapvető részből tevődik össze. Az egyik a két oldalt (2+1) oszlopokkal határolt földi világot szimbolizáló négyzetes bejárati rész, a másik a felső égi világot megidéző félkörös timpanon. Itt csak érdekességként azt érdemes megemlíteni,

hogy ennek térbeli lehatárolása ugyan olyan, mint a Magyar Szent Korona szembe nézve Fél kör (a korona-timpanon), Bejárat (a csüngők-oszlopok), Beavatandó (a király – keresztelendő).

A Beavatandó, nem fiú és nem lány, hanem GYERMEK, a gyermeki tisztaság kapuján át (a gyerek lábai kapuszerűen nyitottak), a kerek tóban, mely az égi vizek jelével bír, a föld és ég közt, szinte Le-Be-eG (ezt jelzi a tengelytől való elemelkedés). A Gyermek, a Köldökén lévő gyűrűn keresztül sugározza az igaz-gyöngy tisztaságával, az a-óm-át, vagy oltári szentséget, mint a teremtőt közvetlen jellemző egylényegű IGI kapu (égi vagy az Igi-ző mint látó) aki az által VALA, hogy NIN-cs.⁴

A Gyermek mellett két oldalt János és az Angyal áll. Keresztelő Szent János ruhájának széle, mint fonott búzakoszorú (kalács) utal a testet öltött életszentségével egyesített újszövetségre, mely a szabad akaratból vállalt gyermek elfogadásával, a jézusi világ-világosságával felold az eredendő Bűn (Bő-Ünő = a fény anyagba zárása) terhe alól. Az Angyal ruhájának szegélye a végtelen fonatot ábrázolja, az idők végezetének végtelenségbe merülését szimbolizálva. A kendő tartalmazza az égi sugallatot, az áramló erőt, sűrű bordázatával. A Gyermek feje felet a galamb a világ-világosságának energiáját Szent Őr-Zsé-Bet-i minőségben adja át a korona-csakrán keresztül.

Beavatási jelenet

Nyomasztó gondolatok, kérdések sokasága mellett indultunk tovább. Nehezen ültem be az autóba, annyira tiszta, könnyed, üde volt a táj,

⁴ Rostás László gondolatai

szerettem volna ledőlni a pázsitra és hagyni, hogy átjárjon a hely illatos, szellőbe öltözött szentsége.

Következő település, ahova eljutottunk Hainburg an der Donau kisváros, Ausztria legkeletibb városa, a Duna jobb partján. A városkába várkapun keresztül léphetünk, szűk, meredek, kacsaringós utak nyílnak a főutcáról. Hainburg egy romantikus kis város, három domb közé ékelődve. Az egyik dombon, Braunsbergen – legkorábban a kelták telepedtek meg itt – a település romjai ma is láthatók.

Az ókorban hatalmas erődítmény állt a város helyén. A településnek sok gazdája volt az idők folyamán, 1042-ben III. Henrik császár Aba Sámueltól vette át a hatalmat. 1108-ban a Babenbergerek hódították el. 1278-ban a Habsburgok tulajdonába került, ezután vesztett jelentőségéből a városka. 1482-ben Hunyadi Mátyás visszazerezte a magyaroknak a települést, majd 1683-ban a törökök dúlták fel. A túlélők egyike volt Joseph Hayden, Michael Haydin nagyapja. A kis Haydin is itt kezdte iskoláit, aztán Bécsben folytatta.

Hainburg nevezetességei a Városhal, mely helyenként 12 m magas és 2,2 m széles, a Városkapuk, – Bécsi kapu, Magyar kapu, Halász kapu – a Vár rom, a Szent Fülöp és Jákob plébánia templom. A templom eredetileg Szent Jákob és Katalin kápolna volt, de később megnagyobbították és átépítették.

A Szent Rochus és Sebastian temetői kápolna, azaz körkápolna megtekintésekor ismét igen

különös adatokkal találkoztam. A kápolnát pestis-kápolnának is nevezik. Egy román kori ossarium a XIII. sz. első feléből, kétemeletes kápolnának épült a helyi temetőben. Az alsó emeleten csontház volt, a felső emeleten pedig oltár és szertartási hely. Vezetőnk elmesélte, hogy amikor megtelt a temető, a kiásott régebbi sírok csontjait a körkápolna alsó szintjén raktározták el. Jelenleg üres a kápolna, látogatható az alsó szintje is, mely kísértetiesen őrzi régi rendeltetésének emlékét.

Nagyon rossz érzés fogott el, nem tudom összerakni a szentség házát a csontházzal. Gondolataimba merülve indultam el a társaság egy részével a vár meghódítására. Tűzött a nap, magasan ívelt a kaptató, köves, meredek útszakasz próbálta képességünket. Fenn a vár falára támaszkodva kitárult előttünk a világ. Gyönyörű, gazdag táj nyugtatta szemeinket. Beláttuk az egész vidéket, a kanyargó Dunát, a városka zeg-zugos utcáit, a szomszédos dombot, melyen a kelták éltek egykoron, elláttunk Pozsonyig és mindenhol zöldbe öltözött erdők, mezők, dombok. A zöldruha díszét, sárga zsinór képezte, szépen csíkokba szedve, szorosán egymás mellé fűzve, megvédve a gazdát a szablya éles pengéjétől, mely a régi helyi csaták alkalmával vörös köpenyt hasított a tájba.

Sárga zsinór a zöld tájban, sárga táblák a zöld mezőbe ékelődve, eljött a hazatérés ideje, mai utunk véget ért, az ének elhalkult, a lejtő levezet a magasból, a gondolataim még fenn lebegnek, zibbadt fáradtság kerít hatalmába. Az utunk ismét hasznos volt.

Bad-Deutsch-Altenburg anfitéátrum (Internet)

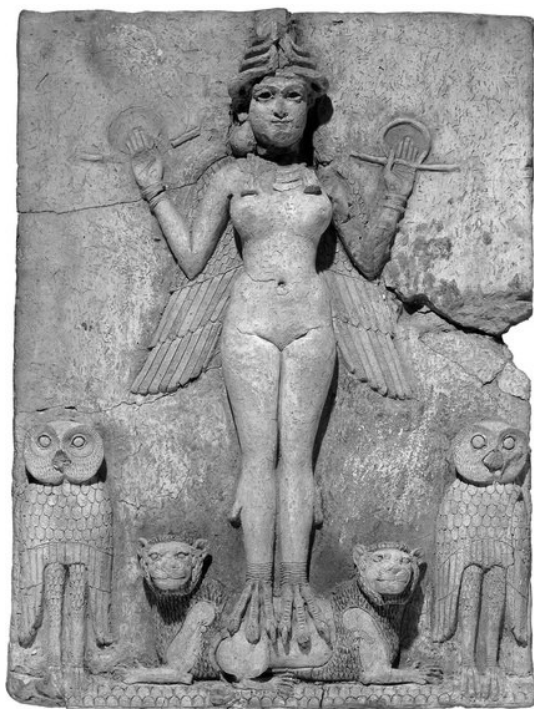

Carnuntum Archeológiai Múzeum (Internet)

Kovács Sándor Dr.

GÁN.MUŠ

A KÍGYÓ KERTJE AVAGY A SÖTÉTSÉG

A „FEKETE DÉMON”

„аз ѓ... олы шѣорныѣ некѣнк...”
(Fjodor Ivanovics Tynlcsev)

A bibliai Sineár (Šineár) földjén egykor istenként tisztelt és félt „Fekete Démon” alakja a szubir-szubar kozmogóniával együtt majdnem teljesen elenyészett a viharos történelmi idők sodrában. Az *Imperium Subiricum*¹ megszűnését követő évezredekben át ugyanis jobbára csak egyre halványuló nyomai maradtak fenn egyes népek emlékezetében: szokásaikban, hagyományaikban, meséikben, fogalmaikban, mitológiai képzeteikben, illetve ezek objektívált formáiban.² Amikor pedig a tudományos felfedezők, illetve kutatók fáradozásai révén mind nagyobb számban kerültek napvilágra e magasan fejlett civilizáció és kultúra legkülönfélébb emlékei – köztük az istennevek „lajstromai” vagy az istenek cselekedeteit megörökítő „eposzok”³ –, a szubir-szubar kozmogónia „szentélyét” alkotó panteon tudományos szintű, szisztematikus, komplex elméleti rekonstrukciója sajnálatos módon elmaradt, így a „Fekete Démon” is voltaképp „elfelejtődött” visszakérülni az istenek sorában őt megillető helyre.

Holott virtuális lénye – legmélyebb értelme szerint – az egyetemes és absztrakt gondolkodás viszonylag magas fokán, Mezopotámiában kialakult ún. „protoscientifikus világkép” *antecedens* feminin princípiumát képezte, melynek ellentételezésére épült a végső soron spekulatív jellegű⁴ szubir-szubar kozmo- és teogóniai tan.

E deifikált *anterioritas* visszaállítása a korábbi „intakt” állapotába (*in integrum restitutio*) napjainkban szinte lehetetlen vállalkozás, legkivált az alábbi okok folytán: (1) a „Fekete Démon” szimbóluma, mint minden szimbolikus kép, úgy fed fel bizonyos eszmei tartalmat, hogy egyúttal elrejt; (2) a szubir-szubar kozmogónia egy része – különösen a világ kezdetére és eredetére vonatkozó koncepció – titkos tudománynak⁵ számított a maga korában is, ezért a „Fekete Démon”-ról számos információ sohasem került közlésre a beavatottak (adeptusok) részéről; (3) e kozmogónia jó néhány fragmentuma és vonatkozása idővel végleg elveszett, illetve kihullott az emberiség emlékezetéből; (4) a szubir-szubar kultúra kutatóinak jelentős része eddig viszonylag kevés figyelmet szentelt a „kozmo- és teogóniai kezdet” vizsgálatának, pedig előttük *ex professo* ismeretes, hogy a legtöbb kozmogóniai értékrend csúcán – vagyis a „szakralitás maximumán” (V. Ny. Toporov) – éppen az a legfontosabb pont (*res maximi momenti*), ahol a „kezdet” utáni „eredet” mint olyan (ap)percipiálható⁶; (5) a „Fekete Démon” – a szubárok általunk mind jobban megértett felfogása szerint – a „világ létrejöttének kezdetén” nélkülözhetetlen szerepkört töltött be, minthogy maga volt a „kezdet” (BAD), de a további „világeseményekben” nem vagy alig játszott érdemleges szerepet (*dea otiosa*); (6) a „Fekete Démon” sötét lénye a szuburok, szubirok, szubarok, illetve szubárok többsége szemében bizonyára félelmet keltett, mert úgy vélhették, számukra potenciális veszélyt hordoz, ezért valódi nevét rendre eltitkolták, képi ábrázolását legtöbbször kerülték, inert magánakvalóságát pedig hallgatással övezték; (7) e démoni lényben *in abstracto* kifejeződött prokategória (NÍG.NAM=abszolút semmi) a doxikus szintű köznapi tudattal rendelkezők számára elképesztő, sőt ijesztő módon meg- és felfoghatatlan, ugyanakkor a halálnál is rosszabb „teljes megsemmisülés” (*pernicies*) rémisztő lehetőségét asszociáló önellentmondás⁷ (*antinomia*) volt, ezért a „Fekete Démon”-nak – mint „veszedelmes (szellem)lény-

nek” (*daemon perniciosus*) – a panteonban való megjelenését jobbra mellőzték. Mindezek ellenére sem mondhatunk le arról, hogy a ránk hagyományozott, illetve újonnan elének táruló ismeretanyag birtokában, a belőlük levonható apodiktikus (vagy alkalmasint hipotetikus) érvényű következtetések révén megkíséreljük a több ezer éves „Fekete Démon” mára már elhomályosult, ám a feledés homályából e mű lapjain „visszatáncoltatott” alakjának – s vele együtt a természeti-társadalmi-gondolati háttérének, valamint virtuális vetületének – korrekt bemutatását, a lehetőségek nyújtotta keretek között.

A „Fekete Démon” a szubárok felfogása szerint isteni lény volt, ezt bizonyítja – egyebek közt – az „isten” (DINGIR) determinatívumával (határozójegegyével) jelölt, ún. „sumerogrammal” írott neve: a ^{dingir} DÌM.ME.GÍG. A név etimológiája ugyancsak „beszédessé”: a DÌM szó eredeti jelentése „kaloda”/”kötőfék” vagy egyszerűen csak „korlát”/”kötés”, s ez utóbbi a török, finnugor és indoeurópai népeknél a varázslás általános módja volt. (Az oszmán-török vagy csagatáj *bağ* = bog, kötés, rontás, illetve *büyü* = bűvölés, varázs és *büyüle* = lenyűgöz, (el)bájol szavak jelentésköre rokonítható a magyar *bog*, illetve *bűbájlás*, *varázslat* szavakéval.⁸ Cf. a finn *tekeminen* = kötés, kapcsolat, illetve *taika* = varázslás, bűvölés; továbbá az ógörög *catadesmos* = kötél, megbűvölés, valamint a latin *ligatura* = megkötés, megbabonázás, rontás *etc.* példáit. A nyelvtörténetileg ide sorolható legfontosabb magyar szavak közé tartoznak a „*bwbay*”=bűbáj; „*bwbajos*”=bűbájós (ember), mágus; „*bweous baios*”=bűvös-bájós; „*bweles*”=bűvölés kifejezések.) A DÌM.ME (cf. óakkád *Lamastu*, hurrita *Damma*, trák *Darzales* vagy ógörög *Lamia*) szóösszetétel (*propr.* ME = szellem, értelem, beszéd, törvény, elhatározás *etc.* cf. latin *mens*) pedig „varázsszellem”/”varázslatos szellem”/”megkötözött szellem”, avagy elvonatkoztatva egyfajta meg- és kiismerhetetlen – s épezzért „félelmetes istennek” minősülő – „Démon” (^{dingir} DÌM.ME) jelentéssel bír. A DÌM.ME.GÍG többszörös szóösszetétel (v. GÍG=fekete(ség), sötét-kék(ség), éj cf. az (ó)török *gök/gökçe* vagy az (ó)magyar *kök/kék* szavakkal) ekképp elsődlegesen a „Fekete Démon” jelentést hordozza, mely számkra egyszersmind az emberi lét, megismerés és logika korlátjára, illetve határára is utal.⁹

E sajátos elnevezés azonban nem az eredeti (*eteonyma*), hanem az istennő fő jellemvonásáról nyert szimbolikus nevet (*phrenonyma*) reprezentálta, melynek asszociációja kognitíve felidézte a „félelmet keltő” éji sötétséget. Nem véletlenül, hiszen a „Fekete Démon” valójában az „Éj Démona” – pontosabban az éj perszonalifikációja – volt, amit a GÍG szó poliszémiája tett lehetővé, minthogy egyszerre

fejezi ki a „feketeség”, valamint az „éj” fogalmát, biztosítva ezzel a mitopoetikus jelentésátvitelt közöttük. Ugyancsak erre enged következtetni az e fogalomkörhöz tartozó szavak óakkád megfelelőinek (v. ^{dingir} DÌM.ME.GÍG = ^{ilu} Lilítu ~ „Fekete Démon”; LÍL.LÁ = *lilû* ~ *leigázó/megkötözött/lenyűgözött szellem*; SIG = *lílâti* ~ *est(e) etc.*) fonetikai hasonlósága. Ugyanezt az összefüggést mutatják – későbbi nyelvi fejleményként – a poliszemantikus *terminus technicus* óhéber analogonjai is. (v. *Lîlît* = „Éji Kísértet”; *lêyl/lâyil/lâyla* = *éj etc.*) A júdeai démonológiában *Lîlît* nőnemű „Gonosz Szellem”-ként – a kabbalisztikus tanokban pedig a démonok anyjaként – aposztrofálódott, akinek nevét a héber népetimológia a *lêyl* (éj(szaka)), illetve a *leylôt* (éj(szaka) *transl.* szerencsétlenség) szavakkal hozta kapcsolatba.¹⁰

A „Fekete Démon” feminin alakját szemlélteti az i.e. II. évezredben Mezopotámiában készült terrakotta domborművön található archaikus ábrázolás¹¹ is, mely a szakrális hagyományt követve, isteni voltra utaló ún. „konszekrációs szarvakkal” jeleníti meg az istennőt, méghozzá négy pár – egymás fölött sorakozó – szarv(koroná)val, ami csak a legnagyobb istenek (e.g. ^{dingir} EN.KI, ^{dingir} BA.Ú, ^{dingir} NIN.GAL, ^{dingir} EN.ZU, ^{dingir} UTU *etc.*) attribútuma. A frontális ábrázolás, melyet a londoni British Museum gyűjteményében fellelhető domborművön (az ún. Burney-reliefen) markánsan megnyilvánuló tengelyes szimmetria jellemez, kerekarcú avagy bagolyarcú (*glucôps*), széttárt kezeiben „hurkos mérőzsinórokként” kígyókat – a sötétség jelképeit¹² – tartó (*ophiuchus*) meztelen istennőt tár elének, aki egyszersmind mixantropikus lény, mivel hosszú szárnyai vannak, az alsó végtagjai pedig madárlábakban végződnek. Merev pózban, merev tekintettel – furcsamód oroszlán, hiéna és/vagy sakál (UR.BI.KÚ cf. latin *Lamia*) külső jegyeivel megjelenített, párt alkotó és egymással átellenben fekvő – keverék-lények hátán áll, akik – mint tudvalevő – javarészt éjszakai életmódot folytatnak. Mellette kétoldalt, hozzá hasonló testtartásban, az ornitomorf klasszifikátorai – természetes baglyok – gubbasztanak, ami szintén az istennő éji jellegére utal. A „bagoly” (^{musen} NINNÁ) a szubar mitológiai hagyományban¹³ elsősorban a Hold (HÚD) és az éji sötétség (GÍG) szimbóluma volt, mely a „főnix” ellenpárjaként a „halálmadár” (^{musen} ULIL cf. latin *ulula*=kuvik) szerepkörét is betöltötte.¹⁴ E puha szárnyú, nesztelenül suhanó, démoni lényt mindig is a sötétséggel, a szellemekkel és a természetfölötti világgal hozták kapcsolatba.¹⁵ Figyelemkeltő, hogy az óhéber nyelvben a „Gonosz Szellem” (*Lîlît*) és a bagoly (*lîlît*) neve teljesen megegyezik, bizonyítván az általuk jelölt fogalmak szoros összetartozását. Ezt tanúsítja az ógörög *Nyctimenê* (Éjszaka élő) mitológiai személye is, akit Athéné istennő bagollyá változtatott, vagy a latin *Nox* (Éj) és *noctua* (bagoly),

valamint Striga (éji boszorka) és strix (bagoly) szavak rokonhangzása, illetve közös eredete.¹⁶ A kuvik a magyar babonás hit szerint is a „halál madara”.

A jelentős részben „Ókori Keletről” származó ógörög mitológiai hagyományban¹⁷ a feketeszárnyú (melanopteryx), örök Éj (Nyx) lakhelye a Föld legmélyebb, legsötétebb és legrémissztöbb alvilági Hasadékában (Tartaros), annak is a legalján volt, éppúgy mint az őt szimbolikusan helyettesítő bagolynak (glaux) a fa üregében (glaphy), illetve hasadékában (coelóma). (A régi magyar nyelvben bodon vagy bödön a neve az odvas vagy kivájt fatörzsnek.) De minthogy a Tartaros szóalak végső soron a szubir DAR.DAR, (Labat 114 DAR=madár) illetve szubar TÁR.TÁR (Nagy Hasadék) kifejezésekre vezethető vissza – ugyanis e fogalmat kifejező *autochton* ógörög szó az Achania –, ennél fogva valószínűsíthető, hogy a „Nyx–Tartaros” dublett voltaképp a „GÍG–TÁR.TÁR” alakpár későbbi leszármazottja. E TÁR.TÁR földrajzi helye feltehetően nem más, mint a kelet-afrikai Nagy Hasadékvölgy (*Great Rift-Valley*)¹⁸ lehetett. E tektonikai törésvonal 4500 kilométer hosszan, észak-déli irányban keresztülszeli a kontinenst, mely elrekesztette egymástól a nyugati, illetve keleti flórát és faunát, így az északról ide érkező emberekben a „világ vége” képzetét kelthette. Tudvalevő, hogy a szubirok jól ismerték Kelet-Afrikát: „Számos pecséthengeren tűnnek fel olyan állatok (mint például a zebra vagy a strucc), és olyan ábrázolások – hangsúlyozta Z. Sitchin – ... amelyek egyértelműen tanúsítják az «afrikai kapcsolat» meglétét.”¹⁹ A mezopotámiaiak jellegzetes meredek orrú és farú hajóinak képét megtalálták „azokon a sziklarajzokon is – utalt rá Varga Domokos –, amelyeket a Felső-Egyiptom és a Vörös-tenger között nyíló száraz völgyben, a Vádi Hammamatban találtak.”¹⁹ Ugyanis a „magasan tornyosuló vizeken” (Perzsából, Arab-tenger) túl, a hazai földből, „déli nyugati irányban” hajózva, Kelet-Afrika területén felfedezték a szubir „expedíciók” A.RA.LI (=É.^{kur}ŰŠ ~ Halál Földjének (Országának) Háza) hosszanti tengelyét, mely szemükben az általuk ismert világ legvégső határa (v. E = (árok)part, illetve BAR=part, szél, szegély, oldal cf. az ebből származó ómagyar part, paré vagy az ógörög peras=határ; perâ, peraea = határon túli föld kifejezéseket), azaz a Föld „alapzatán” fekvő, „félelmetesen mély” határárok (^{ki}SUR), a természet által képzett nagy hasadékvölgy lehetett. „Nincs kizárva – érzett rá korábban Sípos Erzsébet –, hogy Afrikának ez a ... területe volt a titokzatos Arali...”¹⁸ Ugyancsak figyelmet érdemel az alvilági „Nagy Hasadék” (TÁR.TÁR) és a partján álló fűzfa (^{gis}HA.LU.ÚB) akkád nyelven való rokonhangzása (huppu - haluppu), ami – *mutatis mutandis* – részben kimutatható az ógörög nyelvben is (lygaeos = fekete, sötét (e.g. Tartaros);

lygos=fűzfa). Mindez azt valószínűsíti, hogy a „Nagy Hasadék”-ot jelző szimbólum a szubir-szubar kultúrából számos szüzsét átvevő óakkád vagy ógörög mitológiákban sem akármilyen fa, hanem a partján tenyésző fűzfa, illetve annak hasadéka (DAR/TÁR) volt.²⁰ Mert e fa közelében mindig víznek kellett lennie. A nagyrészt sémi változatban ránk maradt Gilgames (BÍL.GA.MES) „eposz”²¹ is megemlékezik az Eufrátesz partján álló halub-fáról (^{gis}HA.LU.ÚB), melynek „gyökereinél” egy kígyó (MUŠ) lakott, „ágai” között az Anzu(d) madár (^{musen}IM.DUGUD), „törzsében” pedig Lila (^{dingir}DÌM.ME.GÍG), a szűz „Fekete Démon”. A „félelmetes szörnyeket” végül Gilgames ölte meg, illetve üzte el, s jutalmul Innin istennő (^{dingir}INNANA) neki ajándékozta a fűzfát. Lila, az „Éj Démona” mellett nem véletlenül említődik Anzu(d), a „Viharos szél” madara (^{musen}IM. DUGUD), aki eredetileg a szubir Holdisten – a „Böcs Úr” (^{dingir}EN.ZU) – ornitomorf klasszifikátorának szerepkörét töltötte be. Ugyanis a „Fekete Démon” (^{dingir}DÌM.ME.GÍG) jelképe mögött rejlő „Éji Sötétség” (GÍG) voltaképp a Hold (HÚD) – még pontosabban a Hold sötét fázisának (KU₁₀.KU₁₀) – epifániája volt, éppúgy mint a „Nagy Hasadék” (DAR.DAR/TÁR.TÁR) a teremtés előtti „nemlét” ősállapotának, a „Tátongó Nyílás”-nak (^{ki}IN.DAR/^{ki}IN.TÁR), mely a későbbi ógörög mitológiában megjelenő káoszkonceptió előzménye, illetve előképe lett.

Mindezek után megállapítható, hogy a (1) „Hold Sötét Fázisa” (KU₁₀.KU₁₀) → (2) „Éji Sötétség” (GÍG) → (3) „Fekete Démon” (^{dingir}DÌM.ME.GÍG) → (4) „Bagoly” (^{musen}NINNÁ) szimbólumlánc a „kijelölt lakhelyül” szolgáló (1) „Tátongó Nyílás” (^{ki}IN.TÁR) → (2) „Nagy Hasadék” (TÁR.TÁR) → (3) „Fűzfa” (^{gis}HA.LU.ÚB) → (4) „(Fűzfa)Odú” (TÁR) szimbólumfűzér parallellje – mondhatnók egyfajta „bijektív” leképzése – lehetett, s mindkét asszociációs sor legfőbb reprezentánsának az isteni rangú „Fekete Démon” alakja tekinthető.

A „Halál (*transl.* Megsemmisülés) Földjének (Országának) Háza” (É.^{kur}ŰŠ) sötétjében trónoló, a „tisza (*transl.* abszolút) semmi” absztrakt prokategorizációját konkrét, „tisza (szűzi) nőiséggel” hiposztázáló „Fekete Démon” vagy más néven „Tiszta (Szűz) Démon” (^{ki}SIKIL.LÍL.LÁ.EN.NA) teremtést megelőző legfontosabb szerepének szubar értelmezése a modern terminológia segítségével hívásával abban a kettős posztulátumban foglalható össze, hogy – *in theoria* – az egyetemesség mint olyan primordiális aspektusát képező „tisza (*transl.* abszolút) lét” az ő kizárása révén tételezhesse önfelelműlóan (még hozzá a „legnagyobb hatványon”²²) önmagát (*fiat maximus transensus sui ipsius*), mely külön-

böző létfokok végső, közös eredőjéül szolgálhat; továbbá – *in praxi* – a „tisza lét”-et szimbolizáló „tisza fény” az ő sötét háttérének köszönhetően még a sajátjánál is élesebb fényel (voltaképp a „legtündöklőbb fényel”) ragyoghasson (*luceat lux splendidissima*) és lehessen a legcsodásabb, teremtő fény.²³ Ennek értelmében nem a semmiből (*ex nihilo*) jött létre a világ, hanem éppen annak ellenében (*e contrario nihili*). Ugyanakkor a „Fekete Démon” zoonropomorf alakja a hétköznapiok során a legkülönfélébb okokból történő félelemkeltésnek, illetve ijesztgetésnek is helyt adhatott, melyek közül a legnagyobb súlya valószínűleg a végső, tökéletes és teljes megsemmisülés (ÚŠ) rettenetének volt. Ezért is lett a „Fekete Démon”-t képileg jelölő *signum* az ökör(fej), minthogy Mezopotámiában – akárcsak az évezredekkel későbbi ókori Görögországban vagy Perzsiában – az ökör számított *per excellentiam* az áldozati állat jelképe, aki eleve levágásra, megsütésre, halálra szánt jószág volt. (Az ógörögöknél közismert fogalom és rituális gyakorlat a *hecatombê*, a száz ökör áldozat, az óperzsáknál pedig a *chiliombê*, az ezer ökör áldozat.) S mivelhogy leölése után az ökör minden része felhasználásra került, így „joggal” lehetett a teljes megsemmisülés zoomorf ekvivalense. E *signum* (GUD/UKÚR) kerül majd a szubir-szubar panteon elejére, később pedig a legkülönfélébb (sínai, főniciai, óhéber, ógörög, latin *etc.*) ábécék kezdetére.

Más népek, akik a történelem során valamilyen – közvetlen vagy (többszörösen) áttételes – módon kapcsolatba kerültek a szubir-szubar kultúrával, a „Fekete Démon” szimbolikus alakjának (proto)filozófiai üzenetéből alig értettek meg valamit is. Ők elsősorban és leginkább csak afféle „boszorkánynak” tekintették őt, s csupán „ijesztőszellem” voltában láttak „hasznosítható” értelmet.

Az óegyiptomiaknál és a magyaroknál egyaránt fennmaradt a KU₁₀.KU₁₀ *terminus* „Kuk(u)” (Kkw) és „Kauket” (K3wk.t), illetve „Kóku” bácsi és „Kóku” néni – vagy egyszerűen csak a „Kóku(s)” vagy „Kókó(s)” – formában, melyek (proto)filozófiai tartalma a kereszténység felvételét követően szinte teljesen „kihullott” a magyarok emlékezetéből. Mára már legfeljebb Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes faluhelyein ijesztgetik az este nyugovóra térni nem akaró gyermekeket azzal, hogy „Elvisz Kóku néni!”²⁴ Az óegyiptomiaknál is egyedül a „Nyolcak” (Hemen(u)/Hermupolisz) városában tartoztak a nyolc (hmnw) legősibb isten körébe, akik – mint B. Watterson írta – „a világ teremtése előtti őskáosz jellemző tulajdonságait személyesítették meg.”²⁵ A hemenui (hermupoliszi) ogdoádban Kuk női megfelelőjével, Kaukettel együtt a kezdet (p3t) isteneiként az össötéttséget szimbolizálták, melyet –

utalt rá E. Hornung – „a rendezett világ határaként értették”. E felfogás szerint mindenki, aki „a rend megvont határait túllépi, véglegesen eltávolítja magát a létből”. Ugyanis a „nemlét” teljesen más jelentést takar, mint a „nem létező”. Az óegyiptomiak – a szubárokhoz hasonlóan – „a teremtés elé kifejezetten egy egységet helyeztek”: a „nemlét”-et, melyet a lét legtávolabbi horizontján levő végső határként értelmeztek. Számukra „a halál csak átmenetileg kérdőjelezheti vagy szüntetheti meg az élő léte”, a „nemlét” viszont „az abszolút és végleges semmisséget jelenti”.²⁶

A mezopotámiai sémi démonológia a „Fekete Démon”-nak – eltérő név- és alakváltozatait, valamint jelentésárnyalatait (LÍL.LÁ = Lilû; ^{dingir} DÌM.ME.GÍG = Lilítu; ^{ki}SIKIL.LÍL.LÁ.EN.NA = Ardat Lilí *etc.*) egybefoglalva – szinte csak nőnemű gonosz szellemként (*succuba*), éjjeli boszorkaként (*striga*) vagy gyermekek vérét szívó bagolyként (*strix*) tartotta fenn az emlékét. A „megrontó boszorkány” archetipikus alapja az asszír női démon Lilítu, illetve az óhéber hagyomány Lílít-je volt. Ez utóbbi előbb Ádám első („szennyből alkotott”) felesége lett, majd a közöttük eredetileg fennálló egyenlőség megszüntetésének „maszkulin kísérlete” miatt elhagyta „élete párját” és elmenekült az éjszakába. Azóta szőrös-szárnyas, alakváltoztató, halhatatlan succubaként férfiakat tesz erőszakkal magáévá, csecsemőket gyilkol meg, megissza az újszülöttek vérét és kiszívja a velőt a csontjaikból. Ézsaiás szerint Lílít egy éjjeli boszorka (*Ézs.* 34, 14-15); Jób könyvében pedig különböző néven hol „borzalomnak”, hol egyszerűen csak „annak” említik. (*Jób* 4, 13-16; 10, 22; 18, 14) A több (eltérő) forrásból származó óhéber teremtéstörténet ugyanakkor csak említés szintjén, futólag emlékezik meg arról, hogy kezdetben kietlen és pusztá (tôhû wa bôhû) volt minden, és sötétség (hôšeh) „vala” a mélység (tehôm) felett. (*IMóz* 1, 2) A sötétség eredetét e teremtéstörténet nem tárja fel, az i.e. 8. század végi Jeruzsálem vezető rétegéből származó Ézsaiás (Ézsaiás, Izajás) próféta is csupán a sötétség létrejöttének mikéntjéről tudósít, az Úr (*Adônâý*) szavait idézve: „... a világosságot alkotom és a sötétséget teremtem...”. (*Ézs.* 45, 7) A bibliai elbeszélések ugyanis az Isten (YHWH) teremtő művét illetően csak kivételes esetekben utalnak arra, hogy *miből* („*causa originalis*”) történt a teremtés (e.g. Éva teremtése esetében), helyette inkább annak adnak hangot, hogy *mi szerint* („*causa formalis*”), *mi okból* („*causa movens*”), *mi által* („*causa efficiens*”) ment végbe, és azt értelmezik, hogy *mi célból* („*causa finalis*”) következett be. A teremtés „*ex nihilo*” volta – az etiológiai vizsgáldást többnyire mellőző Bibliában – nem nyer *explicit* kifejezést, de a kontextus alapján gyanítható, hogy az i.e. 7-4. századi jeruzsálemi (zsoltár)költők szerint a sötétség

teremtése is (hasonlóan az egekhez, valamint a Nap-hoz, a Holdhoz és a csillagokhoz *etc.*) az „Úr szavára” történt. (Zsolt. 33, 6; 136, 5-9) Megjegyzendő, hogy az óhéber nyelv – az akkádhhoz hasonlóan – ismerte a sötétség másik fogalmát (salmôn) is (*cf.* akkád salmu), melyre már a halál árnyéka (salmawet) vetült. Ez jelenik meg – többek között – Jeremiás siralmaiban.

Az ógörög mitológia is számos szüzetikai sémát „vett át” Mezopotámiából. Kezdetben volt az Éj, a fekete szárnyú madár... – vallották (végső soron szubar kulturális örökségből merítve) a dalnok Orfeusz hívei és tisztelői, az orfikusok.²⁷ A világteremtést (cosmopoeia) megelőző őskézdet (prôtonomia) istennője, az Éj (Nyx) Homérosz szemében is hatalmasabb volt az isteneknél és halandóknál, akinek ijesztő volta még Zeust is szent félelemmel töltötte el.²⁸ Hésziodosz szerint (*interpretatio graeca!*) bár „senkit sem ölelt nyoszolyáján” (*semper virgo*), mégis az ő sötét lényének gyermekei voltak a Sorsistennők – vagy ahogy Orfeusz gyönyörű énekében emlékezik róluk – a „fehérsötétű Moirák”²⁹ Az Éj ott él – hirdette az aszkrai „pásztor költő” – ahol „a sötét földnek meg a földmély Tartarosának... a határa”.³⁰ A Földhasadék (Tartaros) – szubaroktól „átvett” (*cf.* TÁR.TÁR) – képze az ógörög mitológiában is szorosan összefüggött a Sötétség (Erebos) – sémi népektől „kölcsonzött” (*cf.* óakkád ereb (šamši) = (nap)nyugta; óhéber ʿereb = est(e), besötétedés, illetve arab ġarb = nyugat, ġurūb = (nap)nyugta, ġirbīb = nagyon sötét *etc.*) – fogalmával. Tartarosz ugyanis nem más, mint az örök sötétségbe borított, feneketlen mélység – voltaképp a világ „legszélső széle” a földfelszín alatt –, ahonnan nincs menekvés. Hésziodosz megfogalmazásában: „mély gödör, oly mély, hogy nyílásától fenekéig az sem jut, ki egész esztendőt szánna az útra... A sötét Éj borzalmas palotája áll ott...”³¹ Valahol persze neki is laknia kellett, hisz az ógörögök és a rómaiak Nyx/Nox istennőnek sem templomokat, sem szobrokat nem emeltek. Sötét ruhás, rendszerint elfátyolozott arcú, rejtelmes nőnek ábrázolták.³²

Hellasz ezenfelül átvette Mezopotámiából a boszorkányképzetet is, némiképp átformálva, Lamia néven. Eszerint ő, Zeusz egykori kedvese, idővel undorító szörnyeteggé, vérszomjas rémmé változott, aki barlanglakó (troglodyta) lévén éjszaka kóborolt, s álmában kiszívta azon fiatal emberek vérének, akikkel együtt hált. Mindamelllett az ógörögöknél a „Fekete Démon” szimbóluma nemcsak vulgáris szinten került továbbgondolásra, hanem filozófiai síkon is. Ezáltal jött létre náluk – elsősorban Parmenidész, Melisszosz, Arisztoklész („Platón”) *etc.* munkássága révén – az ún. „abszolút semmi” (űden) prokategorija, majd később – Baszlidész és a „baszlidánusok”

által – az ún. „nem létező isten” (űc on theos) fogalma.

A mezopotámiai kultúrák lunáris mítoszainak kisugárzása a kaukázusi népek körében is érzékelhető, az örmények például – az asszírokhoz hasonlóan – az újholdnak mágikus erőt tulajdonítottak és rontóerőt, mely veszélyezteti az újszülötteket. Az utóbbi, ártalmas erőt megtestesítő tabarán és lez Kaskaftar, illetve rutul Kaskaftar – a korabeli hiedelmek szerint – antropomorf gonosz lény. A kaukázusi boszorkánytörténetekben legtöbbször rűt, nagy mellű öregasszony alakjában jelenik meg, kiálló fogakkal, égő szemekkel, kócos, hosszú hajjal. E barlang- vagy erdőlakó, álnok természetű banya – a babonás nép képzetében – gyermekeket rabol és éjjel irgalom nélkül felfalja őket.

A mezopotámiai, óhéber, ógörög, óperzsa és őind hagyományokat folytató középkori arabok a „Fekete Démon”-t boszorkánynak (ġūla *cf.* szubir GUL = megsemmisít, pusztít), sivatagi démonnak (ġinnīya), férjét elvesztett asszonynak (ġūla), illetve váratlanul támadó, álnok gyilkosnak (muġtāla) tekintették, aki gonosz szellemként (muġawwila) tevékenykedik a világban. Hitük szerint e női természetű dzsinn (ġanna) nyomában szörnyű gyilkosság (ġīla *cf.* szubir GIL = gyilkolás, pusztítás) vagy halállal végződő álnok tett (iġtiyāl) jár. Csillagászati megfelelőjének – az ókori mezopotámiai asztrológia hagyományai alapján – a β Persei (Ra’su ’l-Ġūl=Boszorkányfej *cf.* Caput Medusae, avagy röviden al-Ġūl=a Boszorkány *cf.* Algol), másképp a Perseus β (kettős)csillagot vélték, melyet az óhéberek valójában a Sátán fejének (Rōš ha-Sātān) gondoltak. Ez az asztromágia tizenöt legfontosabb állócsillagának egyike volt, mely az ókori mágusok felfogása szerint az égbolt legnegatívabb és legbaljóslatúbb csillaga. Az arab filozófusok természetesen megkísérelték „racionális mederbe” terelni és az „ész fennhatósága” alá vonni a középkori arabokban mélyen gyökerező dzsinn-hitet, Tawhídí például arra intett műveiben, hogy az ész (al-ʿaql) arbiter szerepet kell betöltsön az ember és a dzsinn között.³³

A középkorban a „Fekete Démon” többszörösen modifikált alakja lett a démonikus mágia főszereplője, s mint ilyen, Szent Antal megkísértője – a fekete hegyé változott gyönyörű, sátni királynő. (v. M. Schongauer: *Szent Antal megkísértése* című metszetét (1480-1490 körül) vagy H. Bosch: *Szent Antal megkísértése* című festményét (1500 körül), valamint G. Flaubert: *Szent Antal megkísértése* című regényét (1849) *etc.*) Eredetileg tőle származott az alkímista tradíciók „tökéletesen fekete nő” képze is. A gnoszticizmus – mely legmélyebb gyökereiben nem is annyira óegyiptomi (*q.v.* Ízisz-tábla

/ Bembo-tábla 22 képe avagy Thot ábécé 22 betűje etc.) mint inkább szubár örökséget hordozott – többek közt a Tarokk (Tarot) kártyarendszer (22 tromfot magában foglaló) ún. „EGIR.GAL” (*Arcanum Magnum*) lapjain őrizte meg a „Fekete Démon” emlékét. Méghozzá az első (Bolond-figurás) „nulladik” lapon, melynek héber betűje az Alef (Ökör), titkos neve pedig az „Éter Szelleme”. Az «A»... a Bolondé – írta P. Santarcangeli –, a tarokk legnagyobb titkai közül a «0» számú lapé... Előtte szakadék...³⁴ Ugyanis a Bolondot gyakran ábrázolják – utalt rá J.Struthers –, „egy nagy szikla tetején, ahogy éppen az alatta tátongó ürbe lép.”³⁵ Ami pedig nem más, mint a „férjétől elvált”, illetve „párját vesztett” nő – a „Fekete Démon” (*Vidua Nigra*) –, pontosabban annak khthonikus lakhelye (*Lucuna Nigra*), ahonnan semmiképpen nincs szabadulás. Mert ez maga a „feneketlen szakadék” – állapítja meg Kássa Géza helyesen, a Tarotról írott művében.³⁶ E figurához Struthers meglátása szerint „valaminek a kezdetét... szokták hozzákötni.”³⁷

A reneszánsz idején a „Fekete Démon” a gyönyörű, mágikusan csábító (*pellicatrix*) és bűnös (*peccatrix*) nő alakját öltötte magára, akit a „Bella Donna”, a „Dark Lady” vagy épp a „Femme Fatale” képében örökített tovább az emberi képzelet. W. A. Mozart „A varázsfuvola” című operájában (I. felvonás 1. szín) hallható „Az Éj Királynőjének áriája” (cf. II. felvonás 3, 10. szín), akinek attribútuma a gyilkos tör. (*Nox Sicigera*) Goethe a „Faust” című művébe „beletitkolt” (hineingeheimnist) Lilithet képletesen a Harz-hegység legmagasabb hegyén, a Brocken-en jelenítette meg – a Sátán születésnapját (május 1.) bevezető „Walpurgis-éjen” (Walpurgisnacht) –, és Mefisztó szavaival intett az elkerülésére:

*„Ajánlom óvakodj pompás hajától,
mellyel, mint páratlannal kérkedik;
ha egy legényre rátekeredik,
onnét az egyhamar már el se lábol.”³⁸*

„De varázslatos szépsége – ami sokak szerint csupán egy maszk – nemcsak Goethét bűvölte el – utalt rá Kolonics István –, hanem sok más, kisebb-nagyobb író, költőt és festőt is megihletett.”³⁹ Vörösmarty Mihály a „Csongor és Tünde” filozófiai mesedramájába rejtette a „kietlen tartományban” élő „gyászos Éj” fátyolos, bús asszonyát, akinek monológja egy egész „teremtéstörténet”:

*„Sötét és semmi voltak: én valék,
Kietlen, csendes, lény nem lakta Éj,
És a világot szültem gyermekül.
Mindenható sugárral a világ
Fölkelt ölemből; megrázkódtatá*

*A semmiségnek pusztaságait,
S ezer fejekkel...
A Mind, előállt. [...]
Az ember feljő, lelke fényfolyam,
A nagy mindenség benne tükröződik. [...]
A Mind enyész, és végső romjain
A szép világ borongva hamvad el;
És ahol kezdve volt, ott vége lesz:
Sötét és semmi lesznek: én leszek,
Kietlen, csendes, lény nem lakta Éj.”⁴⁰*

A csábos Lilith alakja tűnik fel A. France elbeszélésében és A. Iszahakjan elbeszélő költeményében is. G. Macdonald skót író regényt írt Lilitha címen, Mészáros Gabriella pedig magyar mesét „Az Éjkirálynő”-ről, aki voltaképp „A Fénykirálynő” ellenpólusa. G. Klimt festővásznain jelenítette meg a buja, érzéki „férfigyilkos nő” archetípusát, aki – mint S. Partsch műelemzéseiben kimutatta – „kévvágya révén csábítóvá lesz, azután ugyanez az érzete megint passzivitásba csap át.”⁴¹ Ám mind ez ideig még senki sem tárta fel mind a kilenc (*Algol, Belial, Dimme, Habondia, Lamia, Lilith, Nahama, Striga, ?*) titkos nevét! Márpedig ha erre nem derül fény – tartja az egyszerre ősi és modern „okkult tradíció” –, akkor nem lehet hatalmat szerezni fölötte, nem lehet rábírnai céltalan bolyongásának feladására. Addig voltaképp azt a nőtípust testesíti meg, aki „nyughatatlanságát” rövid életű párkapcsolatokban vezetni le. Aki halálosan szép, de akinek szerelme végül is elérhetetlen, hisz „hűvös szívű” és nem képes sokáig megmaradni egyetlen férfi mellett sem. Mert a férfi számára csak a pillanat örömeért kell, és azért, hogy újabb kalandok után kutatva, könnyedén átléphessen rajta – halált vagy tátongó lelki űrt hagyva maga után. Ahogy egy tokaji estén, a Róla írott szonettben – *ad docendum virorum* – megfogalmaztam:

*„Láttam révülni arcát: a rettenetést,
melyből hidegen árad a Halál fensége,
míg dús haján az őszéj – a betelt idők vége –,
ében arannyal vetül s különös fényvel fest...”*

*Szívén rüt acélrács meg dermesztő falak,
de Vágy lobban benne – mi lelked húrjába tép –,
ha feltűnsz, hogy démoni szépséggel nyíljon: csak épp,
a mélyvörös, kívánó, élveteg ajak...*

*Nem érzed – meglassul elannyira vére,
oby buján fon lágy, ölelő karral mellére –,
szédült fejed körül, e bűvös Zár miért is kattant...*

*Akkor, örök némán, a zöld szempár-iker,
búnyt pillái alól, a Távolba siklik el...
és koponyád – mint gyöngye héj – egyszerre elpattan!”*

Lilith személyét felfedezte a modern ezoterika is. Birtalan Eszter meglátása szerint „ellentmondásnak tűnik, *Lilith úgy tesz jót velünk, hogy rosszra ösztönöz minket.* Azáltal segít, hogy előhozza belőlünk a legsötétebb oldalunkat, a legalantasabb motivációinkat... amelyek hosszú távon képtelen élethelyzetekbe sodornak minket. Amikor pedig már nem tudjuk tovább folytatni oly módon az életünket, ahogy addig, akkor jön el a megváltás lehetősége számunkra. Akkor... tudunk újjászületni egy magasabb rendű létezés számára.”⁴²

A „Fekete Démon” érzéki, feminin aspektusának szimbóluma végül átszármazott a mindinkább kommercializálódó modern kor hétköznapjaiba is.

Még hozzá „megkerülhetetlenül”. A „Fekete Démon” nevet a múlt században még a párizsi varieték imádkozó „királynője” viselte – a „La Revue Nègre” tollakba öltözve táncoló fekete csillaga – Joséphine Baker.⁴³ De mára már a Heineken Hungária Sörgyárak Zrt. nagy tömegben gyártott kommersz termékének védjegyévé silányult; így lett végül a rejtelmes és félelmetes Istennőből – négyféle maláta és illatos aromakomló felhasználásával készített, mélybarna színű, csábítóan kellemes ízű, ígözően testes ital – egy valóban varázslatos sörkülönlegesség: a kihagyhatatlan „Soproni Fekete Démon”.⁴⁴

Sic transit gloria mundi!

JEGYZETEK

¹ Az i.e. V. évezredben alapított „Hon”/”Otthon”/”Lakóhely” (szubirul ^{uru} UNU ^{ki} cf. ^{uru} UNUG/^{uru} SIRÀRA; akkád nevén Uruk; arab névformájában Warka) városa, az ősi szubir „Szent Város” (^{uru} KUG.GA ^{ki}), a bibliai Erech (Ereh), vagy mai jelképes elnevezéssel a „Városok Szülőanyja” (G. Leick) volt az i.e. IV. évezred egyetlen – nagy kiterjedésű, viszonylag fejlett gazdasággal, illetve kereskedelemmel, monumentális épületekkel és építményekkel, továbbá hierarchikus vallási-politikai intézményekkel, egalitárius elosztási rendszerrel, valamint magas szintű kultúrával rendelkező – urbanizálódott települése. Ez volt a világ első igazi városa. (Wood 13) G. Leick állapította meg ezzel kapcsolatban: „A meglévő adatok birtokában... kétségtelen, hogy Uruk – a maga nemében, a maga korában – a közel-keleti térségben egyedülállóként létezett; Uruk a IV. évezred egyetlen nagy kiterjedésű városközpontja volt. Területe elérte a tekintélyesnek mondható 5,5 négyzetkilométert. Athén az i.e. V. században «mindössze» 2,5 négyzetkilométert ölelt fel...” (Leick 51, 63-68) Virágkora kb. i.e. 3500-tól 3200-ig tartott. (cf. Leick 63; Bratis 157) Ezen időszaknak a döntő változásait „városi forradalom”-nak is szokták nevezni. Ekkor alakult ki a városi civilizáció, és ekkor jöttek létre az ehhez szükséges gazdasági és társadalmi struktúrák. (Salamon* 86) Az idő tájt a Közel-Kelet legfontosabb városi központjaként és leglátványosabb településeként a „politikai és gazdasági befolyása egész Mezopotámiára kiterjedt”. (Bertram 58) Ezért több keletkutató – köztük G. Algaze – úgy véli, hogy ^{uru} UNUG volt az emberiség első, társadalmi hierarchiára épülő, önálló államvallással és gyarmati telepekkel (ún. „Uruk jellegű településekkel”) rendelkező birodalmi állama. Ennek gazdasági befolyása és/vagy kulturális hatása igen széles földrajzi területeken (v. Brit- és Ír-szigetek, Kárpát-medence, Balkán, Dél-Anatólia, Ciprus, Egyiptom, Szíria, Nyugat-Írán etc.) terjedt el, de az egymástól függő térségek hálózatát az unugi elit tartotta kezében. Mások – mint például G. Leick – az i.e. IV. évezredben fennálló kereskedő birodalom központját vélik felfedezni Unugban. (Leick 63-66, 78) Meglehet, hogy leginkább benne

sejthetjük Arisztoklész („Platón”) Atlantiszt. Atlantisz ugyanis – az ő leírása szerint – jól felismerhetően bronzkori város volt, s éppen a bronz tömegtermelése volt jellemző erre a korszakra. (Levy 8) „Ez kísérte a magas fejlettségű kultúrák felemelkedését... Mezopotámiában az i.e. IV. évezred vége környékén...” – hangsúlyozta F. Joseph. (Joseph 65) Márpedig az i.e. IV. évezredet megelőző történelmi korszakban, planétánk egyetlen magasan fejlett, birodalomépítő, expanzionista városállama, mely ráadásul az arisztoklész („platóni”) leírásban szereplő főbb bronzkori jellegzetességeket is magán viselte – a tudomány mai állása szerint kimondható – ^{uru}UNUG volt. Az államot uraló tíz mítikus királya; bikakultusza; monumentális építészete; számos fehér-vörös-fekete mintázatú épületfala; pompás kertjeit öntöző csatorna-rendszere; fejlett kézműipara; bronzért, fáért, drágakövekért, gyógy- és illatszer alapanyagokért messze kalandozó tengeri flottája etc. messze vitte híret térben és időben, etalont teremtve a későbbi kultúrák számára. A városállam példátlanul nagyívű fejlődését azonban megakasztotta az i.e. IV. évezred legvégén az egész bolygókra kihatással levő globális kataklizma, melyet a természet erőinek egymást erősítő kölcsönhatása idézett elő. Ugyanis az i.e. IV. évezredben – utalt rá D. M. Rohl – a Perzsa-öböl vízszintje tovább emelkedett, ahogy az utolsó jégkorszakot követően egyre olvadtak a szárazföldet borító jégsapkák. (Rohl 66) Ennek folytán és más tényezők hatására – amint azt J. T. Hollin és A. T. Wilson et alii számításai, valamint régészeti feltárások is igazolták – többször pusztító hatású áradat öntötte el a tájat. (Rohl 66; Sitchin* 170-171) Az i.e. IV. évezredben végül az óceánok elérték a korábbi 20 ezer év legnagyobb vízállását. (Schoch-McNally 195) Majd eközben – tudományos számítások (e.g. E. Baillie dendrokronológiai adatai) alapján i.e. 3250-3050 között, ugyanakkor az óperzsa évkönyvek tanúsága szerint i.e. 3103-ban, a maják rendkívül precíz szent naptárával mérve pedig pontosan i.e. 3113-ban – I. Liritzis, Ch. Knight és R. Lomas szerint egy üstökös, D. Steel szerint pedig négy üstökösből álló sorozat „került föld-égitest érintkezésbe” a

Földünkkel (ezek közül az egyik a Földközi-tengerbe csapódott), megváltoztatván a Föld mágneses vonalainak vonzásirányát, s kiváltván – a csendes-óceáni vulkanikus „Tűzgyűrű” (*Ring of Fire*) északi peremvidékén – az Aleut-szigeti vulkánkitörést. (*Knight-Lomas* 77, 154, 285; *Joseph* 74, 80-81, 261; *Joseph** 179, 186; *Schoch-McNally* 165-166, 181-184) A bekövetkező erupció – D. M. Rohl megfogalmazásában – olyan nagy erejű volt, hogy „hasonlóra az azóta eltelt öt évezredben sem volt példa”: több millió tonna hamut és kénsavat lövellt az atmoszférába, ami elsötétítette az eget és minijégkorszakot idézett elő a Földön. (A globális lehűlés hirtelen bekövetkezését igazolták az Andok-, Alpok- és Kilimandzsáró-hegységben végbement éghajlati változásokat kutató L. Thompson paleoklimatológus vizsgálati eredményei is.) Ennek hatására több helyütt megszűnt biotop, a Közel-Keleten pedig összeomlott az ökoszisztéma, s a korábban gabonafelesleget előállító Mezopotámiában példátlan éhínség ütötte fel a fejét, mely az Atrahaszisz-eposz szerint kannibalizmusba torkolt. (*Rohl* 66) Amikor évekkel később a napfénynek végre sikerült áthatolnia a Földet körülvevő kénsavfellegeken, akkor a magasabb vidékeken képződött jég hirtelen olvadásnak indult, és hatalmas áradattá dagadva – „vízözön”-ként (cf. szubir A.MA.RU, valamint az ősi latin-amerikai népeknél használatos, teljesen azonos jelentésű amaru kifejezések homofóniáját) – zúdult (többek között) a mezopotámiai síkságra. Ezzel egyidőben – a légkör váratlan felmelegedésének köszönhetően – óriási elektromos vihar jött létre. (*Rohl* 67) K. Caroli számításai szerint ekkor a Föld több pontján „bombatamadás-szerű jelenség” játszódhatott le. (*Joseph* 82) (T. Palmer és M. E. Bailey kimutatták például, hogy Skóciában mintegy hetven (!) katonai erőd terméskő fala olvadt össze, illetve üvegesedett meg, ami több mint ezerfokos hőmérséklet jelenlétét jelzi. (*Joseph* 71) P. Lapp amerikai régész és csoportja 1960-ban a Holt-tenger mentén kutatott, ahol egy bronzkori város maradványait tárták fel. „Mintha atombomba robbant volna fel ezen a területen – idézte szavaikat Móczár István –, mindenütt tűz okozta pusztítás nyomaival találkoztak.” Az 1990-es években K. Politisz végzett ásásokat Báb ed-Drahban, ahol szintén egy tűz által elpusztított sávra bukkantak. Véleménye szerint a város pusztulása a korai bronzkorra, i.e. 3000 tájára tehető. (*Móczár* 200) Hasonló folyamat mehetett végbe Mezopotámia egyes területein is. 1947-ben – írja Ch. Berlitz – egy iraki régészeti kutatás során függőlegesen lefelé fúrva áthatoltak számos kulturális szinten. Végül áthatoltak egy 40 láb mélységű agyagrétegen, amely egymást követő özönvizek nyomait mutatta. Az áradási rétegek után elértek egy réteget, mely „olvadt üvegnek bizonyult, majdnem pontosan olyan, mint az Alamogordo-nál levő sivatagi talaj Új-Mexikóban, ahol az összeolvadt a korábbi atomrobbantási kísérletek során.” (*Berlitz* 219) A vízözönt túlélte nemzedékek egy része elhagyta „Otthon”-át (^{uru} UNU^{ki}) és szétszóródott a világ legkülönbözőbb részein, mások pedig a város új, ugyancsak ambíciózus királyainak vezetésével – akik a katasztrófa előtt uralkodó s immár istenként tisztelt, ősi királyoktól eredeztették magukat – nagy intenzitással láttak hozzá az újjáépítés feladatának. Először is – Meszkiaggaser (MES.KI.AG.GA.ŠER = a „Fény Földjét” (*propr.* Sineárt) Felosztó Hős), az I. „uruki dinasztia” megalapítójának uralma idején – földosztásra

került sor, majd a „király” (LU.GAL), a „városatyák” (AB.BA.URU) és a „népgyűlés” (UNKIN) viszonylagos hatalmi egyensúlyán alapuló sajátos „demokrácia” (Th. Jacobsen) kibontakoztatásával párhuzamosan i.e. 3100 és 2900 között teljesen átépítették a települést. (*Mulroy* 35 cf. *Oates-Oates* 113, 125-126) ^{uru} UNUG az i.e. III. évezredben már a világ legfejlettebb városainak egyike volt. Legnagyobb kiterjedését, legmagasabb lélekszámát ekkor érte el, ekkor alakult ki az unugi szuprarégió is. Az „uruki terjeszkedés” korában (i.e. 3100-2900) a város néhány nemzedék alatt a négszerezésre nőtt, kereskedői pedig megfordultak többek között Észak-Mezopotámiában, Észak-Iránban, a Kászpí-tó és a Pamír-hegység között, a Nílus és az Indus völgyében, s kolóniákat hoztak létre Kelet-Afrikában. (*Wood* 24; *Lépoj* 147; *Haarmann* 161) Az I. „uruki dinasztia” második királya, a „Párduc” (NÍB.UR/NÍB.RU₇ (*propr.* Foltos/Pettes Kutya) – vagyis az akkád Nimru, az óhéber Nimród, az ógörög Ninos és az ómagyar Ménrót) –, aki a Biblia szerint elsőként „kezdt hatalmaskodni a földön” (*IMóz* 10, 8) –, egy egész birodalom ura lett, minthogy kiterjesztette hatalmát Mezopotámia egészére (*IMóz* 10, 10-12), sőt még a Zagrosz-hegységen túlra is. Kezében tartotta a Zagrosz-hegységen átvezető (szamár)karavánok útvonalait, valamint a Perzsa-öböl tengeri kereskedelmét. A kereskedelmi utak biztosítása céljából nagy, erődített településeket hozott létre. „Hatalmas vadász (szubirul KÁR.NUN – K. S.) volt ő az Úr előtt.” (*IMóz* 10, 9) Őt tekintették az unugi királyság atyjának, akit később a szubirok isteni rangra emeltek. De a „Haragos (*propr.* Szenvedélyes) Vadász Úr” (EN.MER.KÁR) végül egyre zsarnokibbá vált, maximálisan igénybe vette az erőforrásokat és túlterjeszkedett a lehetőségein. „Eridu” városában (^{uru}ERI₄.DU₁₀^{ki}) egy monumentális toronytemplom (IM.DÜ.A) építésébe kezdett, amelyet már utódai sem voltak képesek befejezni, mivel a (jobb híján) Dzsemdet Naszr (Ġamdat Nasr) – feltehetően a korai bronzkor végi ^{uru} UB^{ki} („Óvhely”/”Családi Otthon”) – településről elnevezett kultúrát hordozó nép foglalta el Mezopotámia jelentős részét. (cf. *Rohl* 75-93, 110; *Kuhr* 28-30; *Roaf* 68) Az i.e. 2900 körüli években bekövetkező hódítás javarészt békésen ment végbe – a betelepülő szubarok csupán néhány makacsul ellenálló település lakóit üzték el –, de e folyamatot egyebek mellett a „nyelvek összezavarodása” és az észak-mezopotámiai, illetve unugi lakosság részbeni elvándorlása (főleg Kelet-Afrikába, majd Nílus-deltába) kísérte, amint arról a Biblia is megemlékezik: „ott zavará össze az Úr az egész föld nyelvét, és onnan széleszté el őket az Úr az egész földnek színeire.” (*IMóz* 11, 19) „Észak-Mezopotámiában néhány déli befolyás alatt álló települést lakói elhagytak... – írta ezzel kapcsolatban M. Roaf – Úgy tűnik, hogy ebben a körzetben a városok elnéptelenedtek, és csak az i.e. III. évezred közepén... nyerték vissza jelentőségüket.” (*Roaf* 68) De ^{uru} UNUG ezt követően is tovább fejlődött. Ugyanis – az ómagyar népi kultúrával meglepő hasonlóságokat mutató – Dzsemdet Naszr-i kultúra népe nem foglalta el, csupán behódoltatta a szubir „Szent Város”-t, megelégedvén azzal, hogy a stratégiai helyzetű Suruppak (^{uru} SU.KUR.RU^{ki}) településről átirányított csapatkontingenst – afféle szimbolikus helyőrséget – tartott fenn „Uruk”-ban (^{uru} UNU^{ki}) és más dél-mezopotámiai városokban (e.g. „Umma”-ban (^{uru} gis KUŠÚ^{ki}), „Lagas”-

MEZOPOTÁMIA

ban (^{umu} ŠIR.BUR.LA^{ki}) etc.) i.e. 2850 körül. (*Francev* 194) Ezt követően ^{umu} UNUG lakossága hatalmas védművek építésébe kezdett. Egyedül Bilgamesz király 6 mérföld (majdnem 10 km) hosszú, lőrésekkel és 900 körtoronnyal (!) ellátott hatalmas (belső gyűrűjében 7 m magas és 5 m széles), égetett téglalapú falai mintegy 4,5 négyzetkilométernyi területet kerítettek be – állapította meg L.W. Schneider –, ami majdnem kétszerese a késő középkori Köln területének. (Köln 35 ezer lakosával az akkori Németország legnagyobb városa volt.) Berlin lakosainak száma csak a 18. században szárnyalta túl a 4500 évvel korábbi Unugét. (*Schneider* 31, 35 cf. *Bertram* 58; *Keiser* 59) Röviddel később – i.e. 2650 körül – a mezopotámiai térséget koronája alatt egyesíteni kívánó Aga (AGA=Korona), Kis város (^{umu} KIŠ^{ki}) uralkodója, az I. „kisi dinasztia” utolsó királya megpróbálta hatalmát ráerőltetni Unugra, de annak legendás uralkodója, Bilgamesz (BÍL.GA.MES=Új(jászületett) Ember), az I. „uruki dinasztia” ötödik királya a falak védelmében fegyveres úton legyőzte és foglyul ejtette, majd a megbékél(t)és jegyében szabadon engedte. (*Bertram* 104; *Komoróczy*** 39) Ezután ^{umu} UNUG még dinamikusabban fejlődött. A város 150 ezer főt befogadó legnagyobb kiterjedésében mintegy 870 hektár (8,7 négyzetkilométer) területet foglalt el, melyen valóságos „iparvidék” helyezkedett el, fémöntődékekkel és magas hőfokú olvasztókkal. Lakosainak száma meghaladta az ezer évvel utóbb kiépült Amarna, a kétezer évvel rá virágzó Spárta vagy a négyezer évvel később pompázó Velence maximális lélekszámát. De a Mezopotámia fölötti hatalom megszerzéséért folyó küzdelem Kis és Unug dinasztiái között időről időre kiújult, immár városállam-szövetségek által vívott háborúk formájában. A kora dinasztikus kor végén az északi szövetség élén Zababa (ZA.BA.BA=Adományozás Embere) kisi király (ŠARA) állott, akinek legfőbb ellenfele a déli szövetség vezetője, Zaggiszi (ZAG.GI.SI=Erőteljes Homlokszarvú) unugi király (LU.GAL) volt. A küzdelem végül az utóbbi győzelmével végződött, aki ezt követően olyan méretű birodalmi államot hozott létre a Közel-Keleten, melynek határai – a „Szent Város”-ban székelő király felirata szerint – „az Alsó-Tengertől (a Perzsa-öböltől – K. S.)... a Felső Tengerig (a Földközi-tengerig – K. S.)” (A.AB.BA SIG.GA.TA... A.AB.BA IGI.NIM.MA.ŠŪ) terjedtek. (*Lugalzaggisi* 42; *Harmatta* 96-97) Ő, a III. „uruki dinasztia” megalapítója használta elsőként a világon „a négy világtáj királya” (LU.GAL AN.UB.DA TAB.TAB.BA.GÉ) címet (cf. *Marton* 61), ami ettől kezdve meghonosodott a mezopotámiai királyi titulárban, s alapjává vált a négy keresztengely által tételezett szubir kerttípusnak. (v. *Simon* 231) Ez az *Imperium Subiricum* azonban rövid ideig – csupán egy negyedszázadig – állt fenn (kb. i.e. 2400-2374 között), mivel Bilgamesz egykori falát (ZABALAM) áttörték a támadó akkádok, és a birodalom urát fogolyként, nyakbilincsben „Nippur”-ba (^{umu} NIBRU^{ki}) hurcolták. (*Bertram* 126; *Oates* 39) A szubarok ugyanis királyuk, Zababa úr (UR.ZA.BA.BA) vereségét követően – a fennálló körülmények kényszerítő hatására – szövetségre léptek az i.e. III. évezred második harmadától Mezopotámia északi, szubarlakta területére mind nagyobb számban érkező sivatagi sémi betelepülők asszimiláltabb, műveltebb, pozicionált részével, akik viszont cselel

megbuktatták a VI. „kisi dinasztia” utolsó tagját, s helyére annak főpohárnokát, a sémi származású Sarrukín (cf. szubar ŠARA.ZI(D) / akkád Šarru kīnu = igaz(ságos) király) trónbitorlót helyezték. Így ő lett – később saját dinasztiát alapítván – a szubir-szubar hatalmi vetélkedés legfőbb nyertese, a *tertium gaudens*, aki végül legyőzte „a négy világtáj királyát” és fokozatosan sémi uralom alá vonta egész Mezopotámiát. Új fővárost is alapított a „Sivatag Koronája” (AGA.DĒ) néven, melyről etnonimáját nyerte e sémi népcsoport (akkadű). De – alig több, mint másfélszáz év múlva – a királyság újra „visszaszállt” a „Szent Város”-ba, és i.e. 2140 körül Utuhegal (UTU.HEGAL=Szabadság Jelképe) az V. „uruki dinasztia” királya kivívta Mezopotámia teljes szabadságát. És bár politikai-katonai vezető szerepét ^{umu} UNUG hamarosan elvesztette a térségben, később királyi dinasztiák egész sora származtatta magát az unugi királyoktól – legfőképpen a „Nagy Vadász”-tól (KÁR.NUN) –, vagy tekintette magát az unugi királyok örökösének (e.g. tudatosan a III. „Ur-i dinasztia” vagy a középasszír királyok, tudtukon kívül pedig – hisz Ménrót (Nimród) ösüktől, a mítikus „Nagy Vadász”-tól eredeztették bár magukat, de annak mezopotámiai, pontosabban unugi király volta már elhaványult emlékezetükben – a „Turul-nemzettség” tagjai, másképpen az Árpád-házi magyar királyok etc.). A „Városok Szülőanyja” mindenképp az emberi történelem legnagyobb jelentőségű városa – a „Fények Fénye” (SIRRIDA) – volt, mely „négyezer esztendőn keresztül állt fenn.” (*Keiser* 6) A szubir királyi családok közül birodalmat létrehozni a továbbiakban csupán a III. „Ur-i dinasztiának” sikerült (i.e. 2112-2004), akik a „Nád Úr” és a „Fényesség” (Város) földjének – vagyis Mezopotámia egész területének – királya (LUGAL^{ki} EN.GI^{ki} URI.GĒ) címet viselték. (*Deimel* 7) E dinasztia egyik tagja volt Sulgi (ŠUL.GI=Erős Ember), akinek „uralkodása a birodalom fénykora” (i.e. 2094-2047). (*Salamon** 101 cf. *Götz* 788; *Eliade* I/63; *Postgate* 80-81)

² Ezzel kapcsolatban számos példa felhozható, mindenekelőtt az akkád Sîn (EN.ZU/ZU.EN) az óegyiptomi Kuk(u) (KU₁₀.KU₁₀) – cf. ómagyar Kóku –, az amorita Išum (HENDUR), az arám Tammûz (DUMU.ZI), a káld Nabû (NÁ/NA₆.BĪ), a perzsa Nafta (NAP.TĀG), az óhéber Hawwâ(h) (NIN.TI), a föníciai Ta^cut (TU.TU) – cf. ógörög Tautos, arab Tût(u) –, az újasszír Gilgameš (BÍL.GA.MES), az ógörög Charôn (UR.ŠANABI), a trák Sabazios (SIBA.ZI.AN.NA), a szkíta Oitosyr (UD.ŠAR), az etruszk (latin) Vultur (UL.TUR/TUR.UL) – cf. ómagyar Turul –, az arab Ğanna (GÁN(A)) – cf. óhéber Gan –, a magyar Lúdas Matyi (GIMIL NIN.URTA), a francia Âne (ANŠE) – cf. ógörög Onos –, a német Sack (SAG.KUD / SAK.KUD / ŠAK.KUD) – cf. francia Sac, angol Sack és ómagyar Zsák –, vagy az angol Abyss (AB.ZU) – cf. ógörög Abyssos – alakjai, illetve fogalmai, valamint a hozzájuk fűződő kerettörténetek.

³ A szubir-szubar irodalmi elbeszélések soha nem öltöttek eposzi formát, a hosszabb történeteket csupán a késői kor „taxomániája” foglalta „eposzi” keretekbe.

⁴ Ehhez v. *Komoróczy*** 544-545

⁵ Az ékírásos irodalom egy része a szubároknál titkos tudománynak számított. „Maradtak fenn már eleve rejtjeles írásmóddal készült táblák – mutatott rá Komoróczy Géza – ... [...] titkos tudománynak minősültek, többek között, az istennevek jegyzékei, köztük azok is, amelyek az istenségek és a csillagok azonosításával foglalkoztak...” (Komoróczy** 583)

⁶ Számos keletkutató nem tesz különbséget – sajnálatos módon – a „kezdés” és az „eredet” fogalmi között, holott ezt több ezer évvel ezelőtt már a szubárok is megtették. Ezzel összefüggésben megemlíteném, hogy az archaikus nyelvekben – így a szubirban (EME.KU) is – a kezdés/kezdés/kezdő *etc.* jelentéskört egyszerűen a mindennapi életben használatos nyílás/nyitás/nyitó *etc.* fogalomkörrel fejezték ki, ezért a szubir nyelvben a BAD szó olyan homonimának minősül, mely egyaránt hordozza a „kezdés” és a „nyitás” jelentését. Ugyanez kimutatható, többek között, az ősi sémi sajátosságokat leginkább megőrző arab nyelvben, ahol *e.g.* a fātīḥ participium egyaránt bír „kezdő”, illetve „nyitó” jelentéssel is.

⁷ „A semminek ugyanis már a megfogalmazása is önellentmondó lehetetlenség, olyan valami, ami önmagát tagadja...” – hangsúlyozza Farkas Attila Márton. (Farkas 124) Mindezt saját – szójátéokra épülő – aforizmával kifejezve: „Semmi sem semmi, még a Semmi sem.” (Kovács 309) Ehhez *v. Bolberitz* 61, 78-79, 83; *Wartofsky* 83, 416.; *Fehér* 9-149; *Gamow* 32-57; *Davies* 24-72. A leontinai Gorgiász idevágó gondolatai, valamint az eleai filozófiai iskolához tartozó Parmenidész, Melisszosz és Zénon tanainak a „semmi” fogalmával kapcsolatos paradoxonai (aporiái) máig ható érvénnyel, illetve tanulsággal szolgálnak. *V. Boros* 49-51; *Kecskés* 75-76, 84; *Nyíri* 44-48; *Law* 239-240; *Wartofsky* 82-83. A nihilizmus misztikájához *v. Eliade* III/48. Megemlíteném, hogy a szubir nyelv (EME.KU) – a jóval később kialakult ógörög nyelvhez hasonlóan – egyaránt ki tudta fejezni az „abszolút semmi” (NÍG.NAM *cf.* ūden), illetve a „relatív semmi” (NÍG.NU *cf.* mēden) fogalmát.

⁸ Jézus az oldás és kötés művét Szent Péter kezébe helyezte. A HB-ben is hivatkozás történik erre. (szerk.)

⁹ *Diószegi* 96; *Eliade** 146-147; *Hoppál-Jankovics-Nagy-Szmadám* 49; *Voigt* 258.

¹⁰ *Ibid.* 143, 241. Ehhez *v. Göschel* 553; *Goetz* 356; *Tokarev* II/252-253. Minderre utal a „Fekete Démon” litomorf klasszifikátora is, a fekete színű, átlátszatlan hematit (Fe₂O₃ vas(III)-oxid), melyből az ókorban leginkább gyászékszer készült. Benne 70 százalék (!) a vas részaránya. A hematit (haematitis) – azaz a „vérkő” – nevet azért kapta, mert jelenléte vörösre festi a talajt, a kavicsokat és a kőzettesteket. Csiszolás közben is vérvörösre festi a hűtővizet. Mezopotámiában a hematit (Z^a KA.GI.NA) „boszorkánykönek” (*propr.* „a Biztos Vég Köve” *cf.* „Igazságosság Köve”) számított, mivel a női boszorkány (^{gemic} UŠ₁₂) alakjához társult a vér (ÚŠ) és a teljes megsemmisülés (ÚŠ) képzete. (*cf.* ógörög haematitis=vérkő, haema=vér, gyilkosság *etc.*) *V. Kouřimský* 83-84; *Dudichné-Koch* 347; *Hall* 100; *Schumann* 162. A tokaji legendák szerint is „boszor-

kánykövet” használtak varázslásaik során a Kopasz-hegység tetején táncoló boszorkányok. Bár Magyarországon a tudományok iránt nagy hajlandósággal viseltető Könyves Kálmán király már 1100-ban kiadott törvényében kimondta, hogy „A boszorkányokról, mivelhogy nincsenek, szó se essék!” (*De strigis, quae non sunt, nulla questio fiat!*), a nép babonás része azért továbbra is hitt a létezésükben. (*cf. Pauler* 174, 178, 187-188; *Székely* 34) A tokaji emlékezet úgy tartja, hogy a boszorkány fekete kövével előbb kört rajzol, majd beleáll és negédes hangon megszólal: „Illa pillaré, gyere Gyuri táncolni!” Ha a legény „rááll” a szíves invitálásra s belép a varázskörbe, akkor menthetetlenül „elvész”. A „szépasszony” ugyanis halálra táncoltatja őt. (*Hornyák cf. Salamon* 102-105))

¹¹ „Lilith... - hangsúlyozza J. Baldock – ősi sumér istennőtől vagy démontól származhat, akit egy sumér domborművön (Kr.e. 2000 körül) szárnyakkal és karmos lábakkal, baglyok társaságában ábrázoltak.” (*Baldock* 18) Teljes formában (*v. Tokarev* II/252), illetve csupán az istennő meztelen alakját kiemelve (*v. Vurm* 323; *Daleth* 287) egyaránt megsemmisíthető. A „Fekete Démon” legősibb megjelenítése egy ötezer éves (!) kőedényen látható. (*Bíró* 28) A mai magyarság által lakott területeken olyan középkori domborművet is feltártak, mely azt bizonyítja, hogy a magyarság ekkor még fenntartotta a „Fekete Démon” emlékét. E dombormű a feldebrői, Aba Sámuel által emeltetett XI. század eleji templom ásatásakor került elő, és sajnos – írja Bíró Lajos –, töredékes. De így is jól felismerhető, hogy szintén madár altestű nő tart rajta vállmagasságban két kígyót, amelyek különböznek egymástól. (*Bíró* 25-28) A „Fekete Démon” néha tiarát visel, ilyenkor a görög Hekatéra emlékeztet. „Hasonlítják a fekete Holdhoz... mely a magányt, az űrt testesíti meg. Akit megérint a fekete Hold, az... önmaga vagy mások pusztulásával fizet.” (*Guillemot-Blumel* 364)

¹² Ehhez *v. Szócs* 126, 192.

¹³ Pontosítani kell, mi a subar mitológiai hagyomány (szerk.)

¹⁴ Gyanítható, hogy a magyar halál – ómagyar írással halaal – szó adekvát megfelelője a szubir nyelvben az ULIL, minthogy a jelentésük ugyanaz, s formailag csupán az ű-i magánhangzóváltás és az utóbbi kifejezésben fellépő (h) aferézis különbözteti meg őket. A szó az ógörögöknél is megtalálható, méghozzá egyazon jelentésben. (*v. olóla* az ollyō ige praeterituma, mely az „elnyészni”, „meghalni” fogalmát fejezi ki *cf.* oloos=halálos, ololygōn=panaszkiáltás *etc.*) A latinokhoz minden biztonnal etruszk közvetítéssel kerülhetett az ULula (kuvik, halálmadár) szóalak, akiket a mai nyelvtudomány genealógiai felosztása – a „sumérokkal” együtt – feltételelesen egyazon nyelvcsalád népei közé sorol. (*v. A. Jászó* 23) Az ellenséget halállal fenyegető „ulala” trák csatakiáltás is valószínűleg Mezopotámiából ered, de ez még további filológiai vizsgálatot igényel.

¹⁵ A bagoly szárnya minden más madaréénál puhább tollakból áll, így szinte teljes csendben repül az éjben. A baglyokat éjjeli életmódjuk, merev szemük és különös hangjuk miatt világszerte okkult erők birtokosának

tartják. A bagoly a „halál madara” volt nemcsak a magyaroknál, hanem az ókori Mezopotámiában, Egyiptomban, Indiában, Kínában, Japánban, valamint egész Közép- és Észak-Amerikában is. (Saunders 112; Kandra 176) A kelta hit szerint a bagoly a madarak „kivetettje”. (Mac Cana 75) A Kárpát-medencében élő kuvik leginkább odvas fákból bővelkedő erdőszéleken, tornyokon telepszik meg. Napközben rejtekén gubbaszt. Kísérteties árnyékként suhanó éji röpte és kuvikolása megretenti a babonás embereket. Magyarországon az a hiedelem járja, hogy ahol felhangzik szava, ott nemsokára meghal valaki. Általában lélekvivő madárnak tartják. (Temesvári 42; Hoppál-Jankovics-Nagy-Szemadám 31; Ipolyi 247) A „Csillagszemű juhász” című magyar népmesében is a bagoly „halálmadár” szerepkörében tűnik elénk, hiszen a juhász elpusztítására törő „hatalmas király” előbb „szördisznók” közé vetteti a fiút (*propr.* részleges megsemmisítési próbálkozás), majd „baglyok” közé rekeszti be a toronyszobába (*propr.* teljes megsemmisítési kísérlet), de terve mégsem sikerül. (Csillagszemű juhász 207-210)

^{16.} Ehhez v. Belfiore 470; Szabó 257; Dömötör 617. A „Fekete Démon” alakja számtalan magyar rege, monda és népmese háttérszereplője, csak ennek gyakran kevésbé szentelnek figyelmet. Pedig ő az, aki a „Tündérszép Ilona” című népmesében a „a nagy bűdös fát” (*propr.* világfát) kivágni akaró kondás előtt megjelenik, mint a (jegenye)fában lakó „öregasszony”, és ugyancsak ő a „Kígyóbőrű Kámán Sára: Világszép asszonya” című ősmese „Ördögasszonya”. (v. Bíró* 47-48, 23-31) Tőle, a „főgonosztól” – a magyar néphit szerint – még az ördög is fél. (Diószegi 343) Őt fedezhetjük fel „a teremtés története” című mondánkban is, az „éjszaka sötétjébe öltözött Ördögasszony” képében. (v. Wass 7) Ennek párhuzamára ismerhetünk a finn Kalevala foghíjas, vén boszorkányában – Louhi úrasszonyban –, Pohjola („Sötétség Birodalma”) úrnőjében. (Karig 262-277; Tokarev I/553) A „fekete menyasszony” regéje, illetve bizonyos esküvői szertartásokban való megjelenítése szintén őt idézi, mely a magyaroktól került a Kárpát-medencén kívül lakó népekhez. „A legegység tudat szintjén – utalt rá Gyárfás Ágnes – a mesehallás és a képlátás egyszerűségével tovább adható és... megérthető a bölcséleti tartalom a Világmindenség kérdéskörében...” (Gyárfás 155) [Pusztá malomba cserfa gerenda. Itt a bagoly a bölcs asszonyi jóságot szimbolizálja. (szerk.)]

^{17.} Ízelítőül – csupán a szubir-szubar kultúrából (többszörös közvetítéssel) „átvett” ógörög mitológiai személyek, illetve istenek közül – néhány példa: Aloros (ALU.LIM), Sisitros/Xisúthros/Deucaliôn (ZI.UD.SUD.RÁ), Abyssos (AB.ZU), Charôn (ÚR.ŠANABI), Dãos/Daozos/Daonnos/Dumysos/Adonis (DUMU.ZI), Daucê (DAM.KI.NA), Ninos (NIN.URTA), Öannês (U₄.AN.NA), Tyndareos (TIN.DAR/TIN.DIR), Anos (AN), Illinos (EN.LÍL), Aos (É.A/EN.KI), Helena (ÍL.AN.NA), Sabazos/Sebadios/Sabatios (SIPA.ZI.AN.NA), Zeuhoros/Euhoros/Bacchos (EN.MER.KÁR), Bilgamos (BÍL.GA.MES)... *Sapientia sat.* (Cf. Záhonyi 60)

^{18.} „A Kelet-afrikai árokrendszer – utalt rá P. Rowley-Conwy – a földfelszín egyik legnagyobb sebhelye...”

(Burenhult 62 cf. Bryson 417) Az Arali földrajzi lokalizációjához v. Sípos 23; Komoróczy** 115, 124, 283-284, 290.

^{19.} *Sitchin** 86; Varga 49. A szubirok „kialakulásának történetével foglalkozó irodalom egy része – mutatott rá Szócs István – ... feltételez egy... «ingázó», «menettér» népmozgást Dél-Mezopotámia és Kelet-Afrika között.” (Szócs 228) A fennmaradt szövegekből kiderül – tudatosította Bunyevác Zsuzsa –, hogy a szubirok „a nyílt tengerre is kimerészkedtek, a legkülönbözőbb vízi alkalmatosságokkal utaztak a legtávolabbi vidékekre is. Százöt szavuk maradt fenn a különböző hajók megnevezésére.” (Bunyevác 38) „Északkelet-Afrika és a Nílus völgye új Eldorádó lett a mezopotámiaiak számára... – állapította meg D. M. Rohl – Az afrikai utat hajóval néhány hét alatt megtehették, és semmiféle erőfeszítésükbe sem került ez – a szél és az áramlatok mindent elvégeztek az emberek helyett. [...] A két folyó – a Tigris és az Eufrátesz – létrehozta széles síkságról jöttek, ahol kevés volt a vad és a települések környékén szinte semmilyen értékes ásványi anyagot vagy követ sem találni, ezért a Keleti-sivatag valószínű kincsesbányának tűnhetett nekik. [...] Új Éden volt ez, «ahol arany található» és «minden földi jó»” (Rohl 99, 104) E javak között említették a korabeli szubir szövegek Arali gabonáját (ŠE.A.RA.LI) és aranyát (GUŠKIN.A.RA.LI), valamint az Araliból való „tengeri” fát (É^{is} A.AB.A.RA.LI.TA). (Komoróczy** 284) „A mai egyiptomi sivatag akkoriban zöldellő legelő volt – hangsúlyozta R. M. Schoch –, mit bőségesen öntözött az esővíz...” (Schoch-McNally 229) A Nílus völgye – mutatott rá Varga Domokos – sokkal zártabb és védhetőbb világ volt, mint Mezopotámia. (Varga 81) Azonfelül Mezopotámiában „az éghajlat és általában a fizikai környezet” is jóval könnyörtelebb volt Egyiptoménnél, és a folyók áradása vízhozamát tekintve sem volt annyira kiszámítható – utalt rá A. Chapman –, mint a Nílusé, és kevesebb volt benne a tápanyag. (Chapman 46) De legfőképp a Wádi Hammamatban – szubir szóhasználatnál élve (a szűkebb értelemben vett) „Arali árkában” (E.A.RA.LI) – és környékén található arany és gránit érdekelte őket. (v. Baines-Málek 21) Arali aranya (GUŠKIN.A.RA.LI) fogalom volt a szubirok számára, s írásaikban Aralit – írja Komoróczy Géza –, „nemegyszer aranyországgként említik”. (Komoróczy** 283) A Wádi nyugati végén kiépült korai főváros, Nebet vagy Nubt – másképpen az ógörög Omposz – lett – D. M. Rohl szerint – „a predinasztikus Egyiptom «Klondyke»-ja.” (Rohl 109 cf. David 47) (A kanadai Klondyke vagy Klondike területe volt az 1896-os alaszakai aranyláz fókuszja, mely sokat szerepel J. London és más szemtanúk írásaiban. (v. Szuhay-Havas 125-126) A Nílus völgyét ekkortájt vadászattól halászatból, gyűjtögetésből élő, szétszórt embercsoportok lakták, akik egyszobás kunyhókat építettek maguknak ágakból – állapította meg F. Joseph. Évezredek óta élték ezt a kezdetleges életet, különösebb társadalmi és egyéb változások nélkül. „Kr.e. 3100-ban ez az almos élet váratlanul megváltozott. Monumentális templomok épültek, megjelent a mértan, a fölmérés, a szervezett munka, a szabványos mértékrendszer a súlyok és hosszúságok mérésére, az írott nyelv, a csillagászat, a tömeges öntözés és csatornázás, a szabályozott vallás, a fémmegmunkálás, a szervezett hivatali apparátus, a külkap-

csolatok, a hajóépítés, az intézményes oktatás, a földművelés, a bonyolult hangszerek széles változatossága, a szerszámkészítés, az orvostudomány, a szobrászat, a festészet, a szövés, a külön ipar festékeknek és egyéb kozmetikai szereknek [...] a Nagy Szfinx ... azt sejteti, hogy atlantisziak vándoroltak be Egyiptomba, miután Kr.e. 3100-ban súlyos geológiai katasztrófák sújtották hazájukat, ahonnan elhozták a civilizációt a Nílus deltájába...” (Joseph* 104, 109) Egyiptom mezopotámiaiak általi meghódításáról számos tény – köztük nem kevés tárgyi lelet – tanúskodik. (v. Clark 248-249; Bunyevác 61, 174, 316-317, 379; Rohl 117-121; Schoch-McNally 63, 107, 145-146; Joseph 118-119; Bratis 147-151; Götz 749-750; Varga 47-50; Potok 72; Sitchin 93; Sitchin* 186-188 etc.) Igazolja ezt az óegyiptomi nyelvbe akkortájt bekerült – a gazdasági, társadalmi-politikai és vallási életben kiemelt fontossággal bíró – meglehetősen nagy számú szubir-szubar szóanyag is: e.g. AD (atya > itw [it(u)] (atya); BAD (kezdet) > p3t [pat] (kezdet); BAD₅ (ég(bolt)) > pt [pet] (ég(bolt)); BĀR (palota) > pr [per] (palota); BARA₆ (király) > pr^c3 [peráa] (propr. nagy palota transl. fáraó, király); BARA₈ (nagy palota) > pr^c3 [peráa] (nagy palota); DĒ (lángolás transl. sivatag) > dšrt [dešret] (sivatag); GAM (gém) > gm [gem] (gém); Ia₅ (propr. fenséges transl. Hold, Újhold) > I3h [Iah/Jah] (Hold); ÍB (szív) > jb [íb] (szív); KU₁₀.KU₁₀ (sötétség) > kkw [kuk(u)] (sötétség); MAR (kapa) > mr [mar] (propr. kapa transl. csatorna); MĒR/MĪRI/MIR(I) ((villám)fény, ragyogás) > mr [mer] (propr. (föllobbanó, fölemelkedő) fény transl. piramis) – cf. orosz mir (világ, fény) –; MIN₄.IA₅ (propr. Hold úrnő transl. Világteremtő) > Mnw-I3h [Min-Iah/Jah] (propr. Hold-Min transl. Világteremtő); NAB (Nap) > nbw [neb(u)] arany; NU (nem) > n [ne]; RĀ ((nap)fény) > R^cw [Rá] (propr. (nap)fény transl. Nap(isten)); SAHAR (por, homok, sivatag) > šhr [szeher] (propr. por transl. alak, szellem); TU.TU (bölc) > D_hwtj / T_hwt [Dzsehutj / Thut /Thot] (Bölcsességisten); UNU(G) (hely, hon) > hnw [hen(u)] (hely); UR (nagy ember) > wr [ur] (nagy); etc. (v. Kemp 7-197; Farkas 7, 45-218; Harmatta 33, 41; Dodson 32, 44; Wilson 56, 88; Ivanov 75) Vagyis az egyiptomi civilizáció számos vonatkozásban – amint azt a tehetséges egyiptológus J. A. West hangsúlyozta – nem autochton fejlődés eredménye volt, hanem örökség. (West 13)

²⁰. A magyar néphagyományban a fűzfával kapcsolatban álló „Szépasszony” név voltaképp a boszorkány nevét helyettesítő eufémisztikus kifejezés volt. (Róheim 115; Dömötör 558 cf. Pivácsi 9; Solymossy 46; Ipolyi 445) „A hagyomány – mutat rá Kandra Kabos – ...úgy ismeri a Szépasszonyt, mint gyermekijesztőt és az éjjek [sic!] rémét, ki a gyermekágyas asszony megrontására törekszik, gyermekét kicseréli és máskülönbben is ártalmas szellemet.” A Szépasszony a néphitben tudvalevően nem más, mint a „boszorkányok fededelemasszonya”. (Kandra 114, 205) Neki mutattak be áldozatot az egri Szépasszonyvölgyben, ahol az ősvallás istenasszonya és a bikavér (ökörvér) megbonthatatlan párost alkot(ott). (Wittmann 4) A magyar „mesében, hiedelemben – írja Szócs István – a ... szépasszonyok amolyan boszorkányfélék: gyakran ők azok, akik kicserélik a gyermeket... Betegségdémonfélék is: akik «a szépasszony tájába hág, nehezen gyógyul ki belőle». [...] A «szépasszonyok» sokkal gyakoribb sze-

replői voltak a néphiedelmeknek, mint a felgyűjtött és közreadott népmesék és regék alapján gondolni lehetne. Nemcsak a határnevek őrzik emléküket, hanem monodókák és szólások is. Kallós Zoltántól hallottam, hogy a mezőségi hiedelem szerint a szépasszonyok az általuk elragadott embernek azt mondják: «Köszönj, kalapos, minden fának felette és a fűzfának alatta.» (Szócs (19-20, 167) „A széki palóc – utal rá Kandra Kabos –, ha a hideg leli... megy a fűzfához, megrázza és azt mondja neki: «Fűzfa, én neked vendéget hoztam. Isten ucsse! [sic!] én nekem nem kell, itt hagyom.» A fűzfa tehát betegségek lakóhelye.” (Kandra 329)

²¹. Erről v. Rákos 164; Komoróczy 129; Bíró 207; Varga* 290; Szócs 127-128, 204; Tokarev I/58, 268; Ivanov 173-174.

²². A szubir-szubar kultúra – számunkra bármennyire meglepőnek tűnhet – több ezer évvel az ógörögök előtt ismerte a „Püthagorasz-tételt”, a „Thalész-tételt”, a törteket, a hatványozást, a reciprok-, a négyzet-, négyzetgyök- és köbgyökszámítást, továbbá a logaritmuszámítást, valamint a másodfokú egyenletek megoldási módját. (cf. Roaf 124; Klíma 246; Filep 38-55; Sain 25) Foglalkoztak a másodfokúra visszavezethető magasabb fokú egyenletek megoldásának problémájával is. Magas szintű matematikai tudásukat részben a gyakorlati szükség hívta életre. „Matematikai ismeretek nélkül – utalt rá S. Oertwig – a sumérok nem tudtak volna csatornákat építeni.” (Oertwig 19) A mezopotámiai városi szervezethez (adóbehajtás és –összeírás, bevétel-vesztés kiszámítása etc.) szintén megkövetelte a számtan megalkotását, ami megváltoztatta a történelem menetét. A szubár számjegyek voltak az első írásjelek, ekképpen kimondható, hogy az írás legelső formája a számok lejegyzése volt. Idővel képessé váltak billió nagyságrendű (15 számjegyű) matematikai számításokra is, holott a jóval későbbi ógörögök sokáig nem ismertek nagyobb számot a tízezernél, ami e fölötti mennyiség volt, azt „végtelennek” nevezték. Később sem tudtak leírni a 10⁸-1 mennyiségnél nagyobb számot. (Filep-Beleznai 60) Az óegyiptomiak és a rómaiak is csupán millió nagyságrendű matematikai műveletek elvégzésére voltak képesek. A szubárok emellett ismerték a „Ludolf-féle számot”, valamint a „nulla” fogalmát is, ami nagyban elősegítette a csillagászat fejlődését. A „nullát” egy ferde ékjellel jelölték. Ez lehetett az (ULIL kifejezés értelmét is hordozó) ún. SANTÁK-jel. (Labat 267) Emelett a ŠU₄-jel (ŠU₄ = megsemmisít, írt, pusztít) nyomatékosítást kifejező (vertikális) megkettőzésével is kifejezték, melynek ősi piktogramja a Hold sötét fázisát jelképezte. (Filep 51; Labat 189) A „nulla” felfedezésének „fontosságát – hangsúlyozta Puskásné Párdy Jolán – nem lehet eléggé értékelni. Éppen klasszikus egyszerűsége miatt a legtekintélyesebb kultúrtényezőkkal kell egy sorba állítanunk. (Puskásné Párdy 40 cf. Schoch-McNally 96; Berlitz 114; Oertwig 19; Bognár 33-34; Puskásné Párdy 18; Baráthosi-Balogh 117) Ugyanis az emberiség történetének legnagyobb részében – mutatott rá T. Jones – a „nulla” fogalma és számjegye nem is létezett. (Norrey) A szubárok megőrizték a titkát, s csak több ezer év múltán, az i.e. 3. században fedezték fel újra a babilóni matematikusok. Őket követték az olmekok, akikől eltanulták a maják – náluk a tengeri csiga volt a nulla jele

–, majd i.sz. 300 körül a kínaiak és az indusok jöttek rá a titkára, akiktől gyorsan átvették az arabok. (*Várkonyi* 417; *Szuhay-Havas* 141-142) Európában 1202-ben jelent meg, amikor az arabok lakta Észak-Afrikából hazatért L. Fibonacci közreadta „A számítások könyve” című művét. De még ekkor is hosszú út vezetett az elfogadásához, hiszen e.g. Firenze 1299-ben rendeletileg tiltotta be az „arab számok” – köztük a „nulla” – használatát. (*Norrey*) „A matematikai ismereteket – írta R. Friedenthal Leonardoról szóló művében – dugva adták tovább egymásnak a beavatottak, mint az alkimisták az aranycsinálás titkát.” (*Friedenthal* 16) Mert sokan még a 15. századi Európában is a következőképpen vélekedtek a nulláról: „Egy jel, amely csak fáradságot és tisztázatlanságot okoz...” (*Filep-Beleznai* 99)

23. Quintilianus lapidáris megfogalmazásában: *Lumina in tenebris clariora sunt.* (Sötétben ragyogóbbak a fények.) (v. *Tótfalusi* 127) Mindezek szerint a „Fekete Démon” a Mindent (*Universitas*) Semmiként (*Nihilitas*) veszi körül.

24. A magyar etnográfia Koku(s), Kóku(s), illetve Kókó(s) néven tartja nyilván ezt az – embereket félelemmel eltöltő és voltaképp a Hold sötét fázisát jelképező – ijesztőszellemet, melyet kizárólag Szabolcs-Szatmár-Bereg (Kisvárdá, Nagydobos, Gemzse, Nyírkáta, Apagy, Szatmárcseke, Mánd *etc.*), továbbá Borsod-Abaúj-Zemplén (Putnok, Ózd, Domaháza, Nagyrozsvágy, Ricse *etc.*), valamint Heves (Gyöngyös, Atkár *etc.*) és Nógrád (Jobbágyi, Karancseszi *etc.*) megyék területén vél ismeretesnek. (*Ipolyi* 319; *Dömötör* 574-577; *Dömötör** 103 cf. *Tokarev* I/537) A szabolcsi helyszíni kutatásaim azt bizonyították, hogy mára már a megye központjának számító Nyíregyházán majdnem teljes feledésbe merült a Kóku(s) alakja, viszont a kis és közepes nagyságú településeken még elevenen él a hagyománya. Söt – az óegyiptomiakhoz hasonlóan – a Kóku(s)-t többnyire nemek szerint megkülönböztetik „Kóku bácsi” és „Kóku néni” formában. (Köszönettel tartozom Kiss Kálmán főiskolai tanárnak, a Nyíregyházi Főiskola oktatójának, hogy ez utóbbira felhívta a figyelmemet.) Megállapítható, hogy a „Kóku néni” előfordulása gyakoribb a „Kóku bácsi”-nál, de van olyan település is (e.g. Nyírkáta, a korábbi Gebe), ahol a „Kóku néni” alakja már nem ismeretes. Ugyancsak különösnek tűnhet, hogy a Szabolcsban gyakorta előforduló családnevekben megtalálható a hemenui istenkörbe tartozó „Össötéség” – a Kuku (kkw) – imaginárius „lakhelye”, az istenkörbe ugyancsak beletartozó „Úr”/”Üresség” – a Gereh (grh) – is, csak nálunk jelzős formában. (Cf. szubar KU₁₀.KU₁₀ = sötétség; GIR₈ = luk, úr, ez utóbbinak a piktogramja egy üres kör) A Gerhes magyar családnevek főnévi alakja ugyanis – hasonlóan a „terhes-tereh” szópárhoz – a Gereh. (Meggőszönöm Gerhes Miklósnak, a Nyíregyházi Főiskola oktatójának, hogy általa e felismerésre juthattam. Mind ehhez v. *Farkas* 29) Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megyékben a Kókó(s) ijesztőszellemet szintén a sötétségre mondták, hogy este már ne merjen kimenni a gyerek a házból. Mindemellett hangsúlyozandó, hogy az Északkelet-Magyarországon napjainkig megőrződött ősrégi vallási elnevezések, illetve kifejezések (Kóku/Kókus, Gereh/Gerhes, Jav/Java *etc.*) óegyiptomi párhuzamai (Kkw [Kuk(u)] (Sötétség), Grh [Gereh] (Üresség), J3w

[Íau] (Öreg) *etc.*) – melyek javarészt megtalálhatók a szubar (EME.SAL) nyelvben is – nem írhatók a véletlen számlájára. „Ha magyar ember mélyed el az egyiptomi nyelv megfejtésének kísérletében – hangsúlyozta Gyárfás Ágnes –, meglepő eredményeket kaphat.” (*Gyárfás* 193) Ugyanis az óegyiptomi nyelvben több ómagyar szó(variáns) is megtalálható, emlékeztetőül ezekből néhány: gém>gm [gem] (gém); hajol>h3j [hai] (hajol); ház>h3t [hat] (ház) – cf. az obdorszki osztyák (hanti) hat (ház) ekvivalenciával –; hamm (*propr.* étel bekapására, lenyelésére utaló szó) > m [ám] (lenyelni, felfalni); hon>hnw [hen(u)] (hon); atya>itw [itu] (atya); szív>jb [fb] (szív); erő>jrw [íru] (erő); ki>kj [kf] (ki); mint>mj [mí] (mint); Nap>nbw [neb(u)] (arany); ne>n [ne] (ne); nem>nn [nen] (nem); sötét (setét)>štjt [setít] (sötét); tesz(en) (tészen)>ts.n [teszen] (teszen); út>w3t [uat] (út); úr>wr [ur] (nagy); van>wnn [unen] (van) *etc.* Ennek legvalószínűbb oka Egyiptom szubirok és szubarok által (több ízben) történő meghódítása, illetve a mezopotámiai hódítók nyelvéből bizonyos szavak bekerülése a Nílus völgyben lakó nép nyelvébe. Megjegyzendő, hogy ezek jelentős része (e.g. ház, szív, ki, jó, sötét, tesz(en), út, van *etc.*) ősi finnugor eredetre vezethető vissza. (v. *Czuczor-Fogarasi* III/258, IV/1484, V/903, VI/271, 640; *Zaicz* 293, 800, 406, 356, 746, 843, 884, 898; *Nanovszky* 262-265; *Csepregi* 13, 50, 62, 149; *Kandra* 33; *Kósa* 82) Mindezt megerősíteni látszik a rabbinikus hagyomány egy része is. E.g. az Oxfordban (is) tudományos kutatásokat folytató Drexler (Drechsler) Miksa tudós temesvári főrabbi – szóbeli közlésen alapuló írás tanúsága szerint – 96 esztendőskorában (1979) kijelentette, hogy „ti, magyarok vagytok a legősibb nemzet, minden ma élő nemzet közül. Ezt mi, zsidók, nagyon jól tudjuk. Még a kivonulás előtt, Egyiptomban, már ott is megjelentek lovasaitok, és tudtuk rólatok, hogy már ősidők óta léteztek.” (*Bunyevác** 480)

25. *Watterson* 153

26. Bővebben v. *Hornung* 139, 145, 148-150. Ugyanakkor figyelmet érdemel az a tény, hogy kultikus tiszteletben nem részesült sem „Kuku”, sem „Kauket”, legalábbis „a későkor előtt nem, ahhoz már az egyiptomiak számára is túl absztrakt volt a lényük.” (*Hornung* 65) Kukulele kis táncos, énekes gyíkra, madárra emlékeztető kis démonjuk van az indiánoknak. (szerk.)

27. Cf. *Graves* I/40; *Graves-Patai* 19; *Kerényi* 20; *Petz* III/218; *Sarkady* 132; *Zamarovský* 347. Érdekes, hogy az éjszakának az arabok is szárnyakat tulajdonítottak. Erről tanúskodik „az éj szárnyai alatt” (fi ḡanāhi 'l-layl) kifejezés is. (*Goldziher* 153)

28. *Homérosz* 249 q.v. *Íliász* XIV. 260-261. A *nyctophobia* – úgy tűnik – végigkíséri az emberi társadalom történetét. Mert – ahogy Z. Sztefanovity énekelt – minden éjben ott lapul az „Örök Sötétség”. „A sötétségtől való rettegés a pont, ahol talán a legkönnyebb megtalálni az átjárót az egyén pszichológiája és a közösségi mentalitás között. Azt, hogy az éjszaka nyugtalanító – utalt rá P. Mannoni –, minden embercsoport átélte, mégpedig a legkorábbi időkig visszamenőleg. Képzelnék csak el, mennyire félhettek az emberek az első időkben az éj leszálltával... A sötétség

tehát objektív veszélyeket rejthet, s ezeknek folyamánai egyénített formában az... éjszakai félelmek... a sötétben való félelem alakul át fokozatosan a sötétből való félelemmé J. Delumeau megkülönböztetése szerint, aki ebben J. Boutonier-t követi. «Ezeket a minden este visszatérő félelmeket vette át kétségkívül az egész emberiség, s ezek tanították meg az éjszaka csapdájától való félelemre», írja ez utóbbi szerző. [...] Még ha a félelem előidézői a Földön találhatóak is, az általuk közvetített veszély gyakran... démoni hatalomra vetődik vissza. [...] A félelem pszichodinamikus magjaként a halál az... ami minden félelem mértani helye, hiszen, mint G. Delpierre mondja, «valójában csak egyetlen félelem van, a halál-félelem». De az ember talán nem is a haláltól, mint olyantól fél, hanem következményeinek beláthatatlanságától... A képzelet ugyanis irtózik az ürességtől... [...] H. F. Harlow nyilvánvalóvá tette, hogy a főemlősök szükségletei közül a Basic security (alapvető biztonság) áll az első helyen. [...] Ez a szükséglet olyan erős, hogy H.-P. Jeudy valóságos «társadalombiztosításra törekvésről» beszél, amely különösképpen hipercivilizált társadalmakra lenne érvényes.» (Mannoni 21-22, 29, 46-47) A *melanophobia* vizsgálata is számos érdekességre derített fényt. A fekete a legsötétebb semleges szín, mely komor, leverő, baljóslatú hatásánál fogva a legtöbb kultúrában a gyász színe. Számos „fóbia” e színhez kapcsolódik. Az arachno-, illetve ophiophobia jellegzetes megnyilvánulásai a „Fekete Özvegy”-től (*Latroedectus tredecimguttatus*), valamint a „Fekete Mambá”-tól (*Dendraspis angusticeps*) való félelem. Nem véletlenül, hisz a mexikói „Fekete Özvegy” (*Latroedectus mactans*, *Black Widow*, *Schwarze Witwe*) a legnagyobb mérgespók a világon. (Erre Gyárfás Ágnes, a Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyetemének elnökasszonya és tanára hívta fel a figyelmemet, akinek hálával tartozom érte.) De a fekete színnel kapcsolatos averzió kimutatható az emberek viszonylatában is. „Felmérések szerint – közölte Gróf Anita – a férfiak félnélkebben közelednek az ébenszín hajú nőkhöz.” A fekete haját ugyanis „mindig is a boszorkányokhoz, a démoni nőkhöz társították...” A fekete hajú nők közül „érdeklődnek a legtöbben az ezotéria és az okkultizmus iránt...” (Gróf 6)

²⁹ *Hésziodosz* 13 q.v. *Theogonia* 213
Moira a tótoknál Nora (szerk.)

³⁰ *Hésziodosz* 29 q.v. *Theogonia* 736-738

³¹ *Ibid.* q.v. *Theogonia* 740-741, 744-745

³² *Zamarovský* 347

³³ *Netton* 82. A Korán külön fejezetet (72. szúra) szentel a démonoknak. (Korán 72, 1-28) Szavai szerint e démonok (ģinn) általt jöttek létre, hogy Allah teremtette őket „füsttlen tűzből” (Korán 55, 15) Mohamed küldetése voltaképp nemcsak az emberekhez, hanem hozzájuk is szolt. (Simon* 376) Éppezért az iszlám vallásjogtudósok a legnagyobb komolysággal tárgyalták például az ún. „dzsinnházasságok” (munákaħatu ’l-ģinn) kérdését. Jogászai mérlegelések tárgya volt az is – tudósít erről Goldziher Ignác –, vajon e démonok jogképességgel rendelkeznek-e tulajdon (mulk) szerzésére. (Goldziher* 79)

³⁴ *Santarangel* 31. „Aether” – Nyx és Erebus fia (!) – az ókori görögök számára a legfelső, tiszta és finom léget, magát a Mennyet jelentette. A középkori alkímisták az „éter” szintelen, szúrós szagú folyadéknak tekintették. A 19. században bevezetett „éter” fogalom olyan szuperfinom anyagot jelölt, mely kitölti az egész univerzumot, és ennek rezgése a fény. E fogalmat a 20. században felváltotta az éterhez hasonló, szubatomi részecskék alkotta „vákuum”. Ez szupravezetőként olyan – mechanikai ellenállás nélküli, surlódásmentes közeget – „vákuumkontinuumot”/„pszímezőt” alkot, mely a világon minden dolog és jelenség között közvetít, és amelyben a mágneses momentummal rendelkező, elemi mágnesként is működő szubatomi örvények végtelen ideig fönmaradhatnak, illetve információt tárolhatnak. Egyes fizikusok feltevése szerint e sajátos „memóriatár” lenne az „Éter Szelleme” – azaz a „Fekete Démon”.

³⁵ *Struthers* 15 cf. *Biedermann* 316. Téves felfogást vallanak azok – mutat rá M. Cotterell –, akik minden intellektuális hajlamot nélkülöző vulgáris materialista szemlélettel csak „birtokolni, ellenőrizni, fogyasztani és elhasználni szeretnének”, ugyanis mindez „önmagát fenntartó tragédiát indít el, amelynek önkéntes résztvevői végül elkerülhetetlenül önmagukat semmisítik meg. Alapvetően tér el a szenvedés pozitív jellegzetességeitől. A szenvedés ugyanis bár fájdalmat okoz, de megtisztítja és felszabadítja a lelket. „Amikor fizetünk hibáinkért, szenvedünk... [...] A bolond, aki szeretné, ha mások fizetnének meg az ő hibáiért”, egyszerűen másoknak kedvez, hiszen az ő lelkük tisztulását segíti elő, miközben saját lelkét beszennyezi. A bölcs tehát... fizet saját hibáiért, ily módon szenved és tisztul meg lélekben. „Ebben rejlik... a hatás és ellenhatás egyetemes törvénye, amely minden rosszat jóra változtat.” (Cotterell 108-109)

³⁶ *Kássa* 57

³⁷ *Struthers* 15

³⁸ *Goethe* 149. A Faust szerzőjének még nem lehetett tudomása arról az írott jelekkel televesett kőlapról, melyet nemrég a brockeni fennsíkon találtak a Harz-hegységben. A kőlap hét sorban függőlegesen és ferdén álló vonalakkal van teleírva, ám ezek a jelek alig hasonlítanak az európai megalitikus korból ismert rúnákra; azoknál valószínűleg jóval régebbiek. A werningerode-i Harz Múzeum vezetője, H. Knappe a kő korát több tízezer évesre becsülte. (Bolyki 45) A brockeni fennsík valószínűleg ősi, mágikus szertartások színhelye lehetett, ahol feltehetően a Hold-ciklusokat is megfigyelhették, illetve lejegyezhatték.

³⁹ *Daleth (Kolonics)* 288 cf. *Birtalan* 21

⁴⁰ *Vörösmarty* 123-124

⁴¹ *Partsch* 251

⁴² *Birtalan* 13

⁴³ Cf. *Tillier* 36, 42; *Lefebvre* 44

⁴⁴ A soproni „serfőzők” talán nem is tudják, milyen ősi mezopotámiai hagyományokat elevenítettek fel, amikor mélybarna, éjsötét színű sörüknek a „Fekete Démon” nevet adták. Merthogy a sör, akár a kenyér a mindennapi és a kultikus életben egyaránt elengedhetetlen volt már a szubirok idején is. Ők – minden valószínűség szerint – a közeli Afrikában ismerték meg a sörkészítés titkát és fortélyait, ugyanis Szudán területén már i.e. 5 ezer körül fogyasztottak olyan sört, mely cirokból készült. (Márfi 42) Szubir nyelven a KAŠ névvel illették a sört, mely alapvetően gabona (árpa) alapanyagból készült. A szubir gabonatermés igen nagy – mintegy negyven (!) – százalékat használták sörfőzésre. (Márfi 46) A maradék részt

főleg kenyér készítésére használták fel, valamint hiánycikkéért (fa, fém, drágakő *etc.*) cserébe exportálták. Ugyanakkor – a hétköznapi szemléleten túl – a gabonából készült „fehér kenyér” az életet, a gabonából előállított „fekete sör” pedig a halált jelképezte szemükben. A fekete sör „beszédese” elnevezése – a KAŠ.ÚŠ.ŠA – mind a „fekete vér söre”, mind pedig a „halál söre” jelentést egyaránt hordozta. (Labat 67, 123) Ismeretes, hogy a fekete sör (KAŠ.GÍG) a legrégebb sörfajta volt Mezopotámiában, mely elsősorban a nemlélet asszociáló önkívület állapotának előidézése miatt lehetett – misztikus szellemi síkon – a „Fekete Démon” lényének, illetve lényegének szimbolikus kifejezője. (Labat 123, Márfi 47)

IRODALOMJEGYZÉK

Baines, John – Málek, Jaromír: *Az ókori Egyiptom atlasza.*

[Atlas of Ancient Egypt.] Ford. Udvarhelyi László. Budapest, 1992, Helikon Kiadó Kft.

Baldock, John: *Nők a Bibliában. Csodás születések, hőstettek, vérontás és féltékenység.*

[Women in the Bible.] Ford. Varga Judit. Budapest, 2007, Sziget Könyvkiadó.

Baráthosi-Balogh Benedek: *Szumírok, Szittyák, Óstúránok.*

Budapest, 2004, Kárpáti Ház.

Belfiore, Jean-Claude (ed.): *A görög és római mitológia lexikona.*

[Dictionnaire de Mythologie Grecque et Romaine.] Ford. Győrei Anita *et alii.* Debrecen, 2008, Saxum Kiadó Bt.

Berlitz, Charles: *Atlantisz. Az elsüllyedt kontinens titka.*

[Atlantis. The Eighth Continent.] Ford. Schalk Gyula. Budapest, 1991, Édesvíz Kiadó.

Bertram, Stephen: *Élet az ókori Mezopotámiában.*

[Handbook to Life in Ancient Mesopotamia.] Ford. Kmilesik Ágnes. Debrecen, s.a. [2003], Gold Book Kft.

Biedermann, Hans: *A mágikus művészetek zseblexikona. Az ókortól a 19. századig.*

[Handlexikon der Magischen Künste.] Ford. Viola József. Budapest, 1989, Szépirodalmi Könyvkiadó.

Birtalan Eszter: *Lilith, istennő vagy démon? A Fekete Hold az asztrológiai gyakorlatban, szerepe a párkapcsolatban és a szexualitásban.*

Budapest, 2009, Tuan Kiadó.

Bíró Lajos: *„Kerek Isten Fája...” A magyar ősvallásról. s.l. (Magyarország), 2001, (szerzői kiadás).*

Bíró* Lajos (ed.): *Magyar ősmesék.*

Debrecen, 2007, Ogmiosz Bt.

Bognár László: *Az Aranykor tanítása.*

Budapest, 2004, Kárpátia Műhely Bt.

Bolberitz Pál: *Isten, ember, vallás a keresztény filozófiai gondolkodás tükrében.*

Budapest, s.a. [1982], Ecclesia Kiadó.

Bolyki Tamás: *A mitikus Aranykor története.*

Hihetetlen magazin.

Budapest, X. évf. (2010. március) 3. (101.) sz.

Boros Gábor (ed.): *Filozófia.*

Budapest, 2007, Akadémiai Kiadó.

Bratis, Zeus: *A Nagy Piramis egy világtérkép.*

Budapest, 2008, Ad Librum Kft.

Bryson, Bill: *Majdnem minden rövid története.*

[A Short History of Nearly Everything.]

Ford. Erdeős Zsuzsanna.

Budapest, 2006, Akkord Kiadó.

BunyevácZ Zsuzsa: *A Szent Grál üzenete. Az eltitkolt magyar vonatkozások.*

Pécs, 2007, Alexandra Kiadó.

BunyevácZ* Zsuzsa: *Az Új Világrend tízparancsolata avagy a Szent Grál elrablása?*

Pécs, 2009, Alexandra Kiadó.

Burenhult, Göran (ed.): *Az emberiség képes története. A múlt emberei. Az emberiség eredetének és fejlődésének története.*

[The Illustrated History of Humankind People of the Past.] Ford. Kordos László és Bácskay Erzsébet.

Budapest, 2007, Kossuth Kiadó.

Chapman, Allan: *Istenek az égen. Csillagászat, vallás és kultúra az ókortól a reneszánszig.*

[Gods in the Sky.] Ford. Tamás Gábor.

Debrecen, s.a. [2001], Gold Book Kft.

Clark, Grahame: *A világ őstörténete.*

[World Prehistory.] Ford. Sárkány Mihály.

Budapest, 1975, Gondolat Kiadó.

- Cotterell, Maurice: Kelta krónikák. A Szent Grál valódi története.*
[The Celtic Chronicles.] Ford. Tamás Gábor.
Debrecen, s.a. [2006], Gold Book Kft.
- Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. I-VI. Pest, 1862-1874, Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdász.*
- Csepregi Márta (ed.): Finnugor kalauz.*
Budapest, 1998, Panoráma.
- Csillagszemű juhász meséje. In: s.n. 777magyar népmese.*
Budapest, 1995, Videoton Kiadó.
- Daleth, Yliaster – (Kolonics István): Demonomicon. Démonológiai enciklopédia és gyakorlati kézikönyv.*
Budapest, 2009, Tuan Kiadó.
- David, Rosalie: Vallás és mágia az ókori Egyiptomban.*
[Religion and Magic in Ancient Egypt.]
Ford. Kmilcsik Ágnes.
Debrecen, s.a. [2002], Gold Book Kft.
- Davies, Paul: God and the New Physics.*
New York, 1987, Penguin.
- Deimel, Anton: Sumir nyelvtan nyelvtani gyakorlatokkal.*
[Sumerische Grammatik mit Übungsstücken.]
Ford. Imre Kálmán és Marton Veronika.
Miskolc, 1998, Miskolci Bölcsész Egyesület.
- Diószegi Vilmos (ed.): Az ősi magyar hitvilág. Válogatás a magyar mitológiával foglalkozó XVIII-XIX. századi művekből.*
Budapest, 1978, Gondolat Kiadó.
- Dodson, Aidan: Hieroglif írás az ókori Egyiptomban.*
[The Hieroglyphs of Ancient Egypt.]
Ford. Varga Edith és Endreffy Kata.
Budapest, 2005, Officina '96 Kiadó.
- Dömötör Tekla (ed.): Magyar Néprajz. Népszokás, néphit, népi vallásosság. VII.*
Budapest, 1990, Akadémiai Kiadó.
- Dömötör* Tekla: A magyar nép hiedelemvilága.*
Budapest, 1981, Corvina Kiadó.
- Dudichné Vendl Mária – Koch Sándor: A drágakövek.*
Budapest, 1935, Királyi Magyar Természettudományi Társulat.
- Eliade, Mircea: Vallási hiedelmek és eszmék története. I-II-III.*
[Histoire des croyances et des idées religieuses.]
Ford. Saly Noémi.
Budapest, 1994-1996, Osiris-Századvég.
- Eliade*, Mircea: Képek és jelképek.*
[Images et symboles.] Ford. Kamocsay Ildikó.
Budapest, 1997, Európa Könyvkiadó.
- Farkas Attila Márton: Filozófia előtti filozófia: Szimbolikus gondolkodás az ókori Egyiptomban.*
Budapest, 2003, Typotex Kiadó.
- Fehér Márta (ed.): A teremtés. Filozófiatörténeti tanulmányok.*
Budapest, 1996, Áron Kiadó.
- Filep László: A tudományok királynője. A matematika fejlődése.*
Nyíregyháza, 1997, Bessenyei Kiadó.
- Filep László – Bereznai Gyula: A számírás története.*
Budapest, 1982, Gondolat Kiadó.
- Fodor István (ed.): A világ nyelvei.*
Budapest, 2000, Akadémiai Kiadó.
- Francev J. P. (ed.): Világtörténet.*
[Vszemirnaja isztorija.]
Ford. Auer Kálmán és Siklósi Mihály.
Budapest, 1962, Kossuth Könyvkiadó.
- Friedenthal, Richard: Leonardo.*
[Leonardo.] Ford. G. Beke Margit.
Budapest, 1974, Gondolat Kiadó.
- Gamow, George: The Creation of the Universe.*
New York, 1963, Viking Press.
- Goethe, Johann W.: Faust.*
[Faust. /Goethes Sämtliche Werke.]
Ford. Jékely Zoltán és Kálnoky László.
Budapest, 1964, Európa Könyvkiadó.
- Goetz, Philip W. (ed.): The New Encyclopaedia Britannica. Vol. 7.*
Chicago, 1990, Encyclopedia Britannica, Inc.
- Goldziher Ignác: Mítosz a hébereknél és történelmi fejlődése. Mitológiai és vallástörténeti tanulmányok.*
[Der Mythos bei den Hebräern.] Ford. Szegedi János.
Budapest, 2003, Kairosz Kiadó.
- Goldziher* Ignác: Előadások az iszlámról.*
[Vorlesungen über den Islam.] Ford. Kőrös László.
Budapest, 2008, Katalizátor Könyvkiadó.
- Göschel, Hans (ed.): Meyers Neues Lexikon. Band 8.*
Leipzig, 1974, VEB Bibliographisches Institut.
- Götz László: Keleten kél a Nap. Kultúránk a történelmi ősidőkből. II.*
Budapest, 1994, Püski Kiadó Kft.
- Graves, Robert: A görög mítoszok. I-II.*
[The Greek Myths.] Ford. Szíjgyártó László.
Budapest, 1970, Európa Könyvkiadó.
- Graves, Robert – Patai, Raphael: Héber mítoszok. A genesis könyve.*
[Hebrew Myths. The Book of Genesis.]
Ford. Terényi István.
Szeged, s.a. [1963], Szukits Könyvkiadó.

MEZOPOTÁMIA

- Gróf Anita: A hajad mondja meg, ki vagy. Mit árul el rólunk a hajszínünk? Vasárnapi Észak.*
Miskolc, XII. évf. (2009. szeptember 13.) 36. sz.
- Guillemot, Michel (ed.) – Blumel, Bethsabée: Szimbólumok lexikona.*
[Petit Larousse Des Symboles.] Ford. Sóvágó Katalin.
Budapest, 2009, Saxum Kiadó.
- Gyárfás Ágnes: Tur-án népének nyelvén.*
Miskolc, 2004, Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme.
- Haarmann, Harald: Letűnt népek lexikona. Az akkádoktól a vikingekig.*
[Lexikon der untergegangenen Völker. Von Akkader bis Zimbern.] Ford. Tarnói Judit.
Budapest, 2008, Corvina Kiadó.
- Hall, Cally: Drágakövek.*
[Gem Stones.] Ford. Balázs Lórántné.
Budapest, 1994, Panem-Grafo Kft.
- Harmatta János (ed.): Ókori Keleti Történeti Chrestomathia.*
Budapest, 1989, Tankönyvkiadó.
- Hésziodosz: Istenek születése. Munkák és napok.*
Ford. Trencsényi-Waldapfel Imre.
Budapest, 1976, Magyar Helikon.
- Homérosz: Íliász. Odüsszeia. Homéroszi költemények.*
Ford. Devecseri Gábor.
Budapest, 1993, Pantheon Kiadó.
- Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadám György: Jelképtár.*
Budapest, 1994, Helikon Kiadó.
- Hornyák Lajos szóbeli közlése.*
Tokaj, 1965, Oral History.
- Ipolyi Arnold: Magyar Mythologia.*
Pest, 1854, Hackenast Gusztáv kiadása.
- Ivanov, Vjacseszlav V.: Nyelv, mítosz, kultúra.*
[Jazik, mif, kultura.] Ford. Kovács Zoltán és Orosz István.
Budapest, 1984, Gondolat Kiadó.
- A. Jászó Anna (ed.): A magyar nyelv könyve.*
Budapest, 1991, Trezor Kiadó.
- Joseph, Frank: Atlantisz túlélői és a világra gyakorolt hatásuk.*
[Survivors of Atlantis.] Ford. Bíró Blanka.
Debrecen, s.a. [2004], Gold Book Kft.
- Joseph*, Frank: Atlantisz és más elveszett világok. Új bizonyítékok ősi titkokra.*
[Atlantis and Other Lost Worlds.] Ford. Sóvágó Katalin.
Szekszárd, 2009, Sziget Könyvkiadó.
- Kandra Kabos: Magyar mitológia.*
Budapest, 2006, Magyar Ház Kft.
- Karig Sára (ed.): Kalevala.*
[Uuden Kalevalan kahdeskymmeneskolmas painos.] Ford. Nagy Kálmán.
Budapest, 1975, Magyar Helikon–Európa Kiadó.
- Kássa László: Tarot kisenciklopédia. Mítosz, Történet, Analógia, Praxis.*
Miskolc, s.a. (szerzői kiadás)
- Kecskés Pál: A bölcsélet története.*
Budapest, 1981, Szent István Társulat.
- Keiser, Helen: A nagy istennő városa. Uruk négyezer éve. Régészekkel a Tigris és Euphratész között.*
[Der Stadt der grossen Göttin. 4000 Jahre Uruk mit Archäologen zwischen Euphrat und Tigris.] Ford. Gergely Erzsébet.
Budapest, 1973, Gondolat Kiadó.
- Kemp, Barry: 100 hieroglifa. A világ egyiptomi szemmel.*
[100 Hieroglyphs: Think Like an Egyptian.] Ford. Árokszállásy Zoltán.
Budapest, s.a. [2005], Corvina Kiadó.
- Kerényi Károly: Görög mitológia.*
[Die Mythologie der Griechen.] Ford. Kerényi Grácia.
Budapest, 1977, Gondolat Kiadó.
- Klíma, Josef: Mezopotámia. Ősi civilizáció és kultúra a Tigris és az Eufratész mentén.*
[Lidé Mezopotámie.] Ford. Ágh András.
Budapest, 1983, Gondolat Kiadó.
- Knight, Christopher – Lomas, Robert: A múlt üzenete. Az özönvizet átvészelő őskori technológia.*
[Uriel's Machine.] Ford. Békési József.
Debrecen, s.a. [1999], Gold Book Kft.
- Komoróczy Géza: A sumerek. Az akkádok. In: Bodrogi Tibor et alii: Mitológiai ábécé.*
Budapest, 1973, Gondolat Kiadó.
- Komoróczy* Géza (ed.): Gilgames. Agyagtáblák üzenete.*
Ford. Rákos Sándor.
Budapest, 1974, Európa Könyvkiadó.
- Komoróczy** Géza: A šumer irodalmi hagyomány.*
Budapest, 1979, Magvető Könyvkiadó.
- Kovács Sándor: Filozófiai aforizmák.*
Annales Universitatis Litterarum et Artium Miskolciensis, Tomus III.
Miskolc, 1993, Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme.
- Korán Al-Qur'ánu 'l-Karîm.*
Al-Qâhira, 1970, Al-Ġâmi'c'u 'l-Azhar.
- Kouřimský, Jiří: Ásványok és kőzetek képes enciklopédiája.*
Budapest, 1998, Új Ex Libris Könyvkiadó.
- Kósa László (ed.): A magyarságtudomány kézikönyve.*
Budapest, 1993, Akadémiai Kiadó.

- Kuhrt, Amélie: Az ókori Közel-Kelet.*
[The Ancient Near East.] Ford. Mohay Gergely.
Piliscsaba, 2008, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar.
- Labat, René: Manuel d'Épigraphie Akkadienne. Signes, Syllabaire, Idéogrammes.*
Paris, 1948, Imprimeire Nationale.
- Law, Stephen: Filozófia.*
[Eyewitness Companions Philosophy.]
Ford. Erdeős Zsuzsanna.
Budapest, 2008, M-ÉRTÉK Kiadó Kft.
- Lefebvre, Clotilde (ed.): Párizs.*
[Paris.] Ford. Havas Lujza et alii.
Budapest, 1998, Park Könyvkiadó.
- Leick, Gwendolyn: Mezopotámia. A városok evolúciója.*
[Mesopotamia: the Invention of the City.]
Ford. Orémuszné Kertész Tímea.
Debrecen, s.a. [2001], Gold Book Kft.
- Levy, Joel: Atlantisz és más elveszett civilizációk atlasza. Atlantisz, Lemuria, Mu és más ősi kultúrák felfedezése.*
[The Atlas of Atlantis and other Lost civilizations. Discover the history and wisdom of Atlantis, Lemuria, Mu and other ancient civilizations.]
Ford. Vági Ákos és Vági Balázs.
Budapest, 2008, Kossuth Kiadó.
- Lépő Zoltán: Szkíta örökség. Történelem és szellemiség.*
Budapest, 2008, Farkas Lőrinc Imre Kiadó.
- Lugalzaggisi felirata. In: Deimel, Anton: Sumir nyelvtan.*
[Sumerische Grammatik mit Übungsstücken.]
Ford. Imre Kálmán és Marton Veronika.
Miskolc, 1998, Miskolci Bölcsész Egyesület.
- Mac Cana, Proinsias: Kelta mitológia.*
[Celtic Mythology.] Ford. Boreczky Elemér.
Budapest, 1993, Corvina Kiadó.
- Mannoni, Pierre: A félelem.*
[La peur.] Ford. Martonyi Éva.
Budapest, 1991, Akadémiai Kiadó.
- Marton Veronika: A sumír kultúra története.*
Miskolc, 1998, Miskolci Bölcsész Egyesület.
- Marton* Veronika: Az ékírás története.*
Győr, 2005, Matrona.
- Matz, Klaus-Jürgen: Ki mikor uralkodott, kormányzott. Uralkodói táblák a világtörténelemhez.*
[Wer regierte wanne Regententabellen zur Weltgeschichte.]
Ford. Hulley Orsolya és Pálinkás Mihály.
Budapest, 1994, Springer Hungarica Kiadó.
- Márfi Attila: „Hadd hajtsam fel a sör áradó tavát, múltatni akarok, hej, múltatni akarok!” Intuitív és profán jegyzetek az ókori folyam menti civilizációk sörkultúrájáról.*
In: Katona Csaba (ed.): „Izsom a sört, szívem mámorban fürdik.” Epizódok a sörgyártás és sörfogyasztás történetéből.
Miskolc, 2009, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának kiadványa.
- Móczár István: A minószi Atlantisz rejtélye. Gondolatok Krétáról.*
Debrecen, 2004, Budapest-Print Kft.
- Mulroy, Kevin (ed.): Képes világtörténet.*
[Visual History of the World.]
Ford. Berényi Gábor et alii.
Budapest, 2007, Geographia Kiadó.
- Nanovszky György (ed.): Nyelvrokonaink.*
Budapest, 2000, Teleki László Alapítvány.
- Netton, Ian R.: Al-Fârâbî and His School.*
London, New York, 1992, Routledge.
- Norrey, Peter (ed.): The Birth of I.*
(Terry Jones filmje) London, 2005, BBC.
- Nyíri Tamás: A filozófia gondolkodás fejlődése.*
Budapest, 1991, Szent István Társulat.
- Oates, Joan: Babilon.*
[Babilon.] Ford. Valló Gábor.
Budapest, s.a. [1979], General Press Kiadó.
- Oates, David – Oates, Joan: A civilizáció hajnala.*
[The Rise of Civilization.] Ford. Puskás Ildikó.
Budapest, 1983, Helikon Kiadó.
- Oertwig, Siegfried: Elsüllyedt városok. Kirándulás a régészet birodalmába.*
[Gang durch versunkene Städte. Ein Ausflug ins Reich der Archäologie.] Ford. Borzsák István.
Budapest, 1963, Gondolat Kiadó.
- Partsch, Susanna: Klimt élete és művészete.*
[Klimt Leben und Werk.] Ford. Tandori Dezső.
Budapest, 1992, Dunakönyv Kiadó.
- Pauler Gyula: A magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt. I.*
Budapest, 1899, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R. Társulat.
- Petz Vilmos (ed.): Ókori lexikon. I-IV.*
Budapest, 1985 [1902-1904], Könyvtérképesítő Vállalat.
- Pirvácsi István: Boszorkányok könyve.*
Budapest, 2006, Noran.
- Postgate, Nicholas: Az első birodalmak.*
[The First Empire.] Ford. Háklár Noémi.
Budapest, 1985, Helikon Kiadó.
- Potok, Chaim: Vándorlások. A zsidó nép története.*
[Wanderings – History of the Jews.] Ford. Béresi Csilla és Steiger Kornél.
Budapest, 2008, Ulpius-ház Könyvkiadó.
- Puskásné Párdy Jolán: Abakusz. A számjegyek kialakulásának története. s.l.a.n.*

MEZOPOTÁMIA

Rákos Sándor (ed.): *Gilgames. Agyagtáblák üzenete.*
Budapest, 2004, Magyar Napló – Írott Szó Alapítvány.

Roaf, Michael: *A mezopotámiai világ atlasza. Az ókori Mezopotámia, Anatólia, Irán, Palesztina és Szíria.*
[The Cultural Atlas of the World. Mesopotamia and the Ancient Near East.] Ford. Dezső Tamás.
Budapest, 1998, Helikon Kiadó – Magyar Könyvklub.

Rohl, David M.: *Az elveszett testamentum. Az Éden kertjétől a fogságig – a Biblia népének ötezer éves történelme.*
[The Lost Testament. From Eden to Exile: The Five-Thousand-Year History of the People of the Bible.]
Ford. Tamás Gábor.
Debrecen, s.a. [2002], Gold Book Kft.

Róheim Géza: *Magyar néphit és népszokások.*
Budapest, 1925, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt.

Sain Márton: *Nincs királyi út! Matematikatörténet.*
Budapest, 2006, Akadémiai Kiadó.

Salamon Anikó: *Gyimesi csángó mondák, ráolvasások, imák.*
Budapest, 1987, Helikon Kiadó.

Salamon* Konrád (ed.): *Világtörténet.*
Budapest, 2006, Akadémiai Kiadó.

Santarcangeli, Paolo: *A betűk mágiája vagyis hortulus litterarum.*
[Hortulus litterarum ossia Magia delle Lettere.]
Ford. Lator László.
Budapest, 1971, Európa Könyvkiadó.

Sarkady János (ed.): *Görög vallás – Görög istenek.*
Budapest, 1974, Gondolat Kiadó.

Saunders, Nicholas J.: *Állatszellek.*
[Animal Spirits.] Ford. Endreffy Kata.
Budapest, 1996, Helikon Kiadó – Magyar Könyvklub.

Schneider, L. Wolf: *Városok Urtól Utópiáig.*
[Überall ist Babilon. Die Stadt des Menschen von Ur bis Utopia.] Ford. Tadeschi Mária.
Budapest, 1973, Gondolat Kiadó.

Schoch, Robert M. – McNally, Robert A.: *A világ piramisainak rejtélye. A piramisok eredete az ókori Egyiptomból az ősi Amerikáig.*
[Voyages of the Pyramid Builders.] Ford. Tamás Gábor.
Debrecen, s.a. [2003], Gold Book Kft.

Schumann, Walter: *Drágakő Biblia.*
[Edelsteine und Schmucksteine.] Ford. Oberfrank Ferenc.
Budapest, s.a., Köország-Glória Kiadó.

Simon Róbert: *Iszlám kulturális lexikon.*
Budapest, 2009, Corvina Kiadó.

Simon* Róbert: *A Korán világa.*
Budapest, 1987, Helikon Kiadó.

Sitchin, Zecharia: *A tizenkettedik bolygó.*
[The 12Th Planet.] Ford. Deborah N. Schwartz.
Budapest, 1996, Édesvíz Kiadó.

Sitchin*, Zecharia: *Az istenek városai.*
[The 12Th Planet.] Ford. Deborah N. Schwartz.
Budapest, 1996, Édesvíz Kiadó.

Sípos Erzsébet: *Kultúrák kialakulása Mezopotámiában és a Kárpát-medencében. Dél-mezopotámiai városok.*
Lakitelek, 2005, Antológia Kiadó.

Solymossy Sándor: *A „vasorrú bába” és mitikus rokonai. Válogatott tanulmányok.*
Budapest, 1991, Akadémiai Kiadó.

Struthers, Jane: *Sorsok könyve.*
[The Book of Destinies.]
Ford. Rindó Klára és Szabados Tamás.
Budapest, 1998, Officina Nova.

Szabó György: *Mediterrán mítoszok és mondák. Mitológiai kislexikon.*
Budapest, 1973, Kriterion Könyvkiadó.

Szent Biblia Istennek Ó és Új Testamentumában foglaltatott egész Szentírás.
Ford. Károli Gáspár. s.l.a., Bibliatársulat.

Székely József (ed.): *Latin mondások. Bölcsességek a mindennapokról.*
Debrecen, 2008, Pro-Book Könyvkiadó.

Szőcs István: *Selyemsárhajó. Művelődéstörténeti tanulmányok.*
Kolozsvár, 1999, Erdélyi Híradó Lap- és Könyvkiadó.

Szuhay-Havas Ervin: *Meglepetések enciklopédiája.*
Kisújszállás, s.a., Szalay Könyvkiadó.

Temesvári Gabilla K.: *Mitikus állatok.*
Budapest, 2005, BioTer Bt.

Tillier, Alan (ed.): *Útitárs – Párizs.*
[Eyewitness Travel Guides – Paris.]
Ford. Dunai Katalin et alii.
Budapest, 2003, Panemex Kft. – Grafo Kft.

Tokarev, Szergej A. (ed.): *Mitológiai enciklopédia. I-II.*
[Mifi narodov mira.] Ford. Bárány György et alii.
Budapest, 1998, Gondolat Kiadó.

Tótfalusi István: *Idegen idézetek szótára.*
Budapest, 1998, Anno Kiadó.

Varga Domokos: *Ős Napkelet. Az írott történelem kezdetei.*
Budapest, 1973, Móra Ferenc Könyvkiadó.

Varga* Zsigmond: *Az ősmagyar mitológia szumir és uralaltáji öröksége.*
San Francisco. 1956, Hídfő Baráti Kör.

Várkonyi Nándor: *Szíriai oszlopai.*
Budapest, 1972, Magvető Könyvkiadó.

Voigt Vilmos (ed.): *A magyar folklór.*
Budapest, 1998, Osiris Kiadó.

Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde.*
Budapest, 1991, Editorg Kiadó.

Vurm, Bohumil: *Európa titkos története (Atlantisztól – napjainkig).*
[Tajné Dějiny Evropy.] Ford. Barna Ottilia.
s.l.a. [1998], Sziget Könyvkiadó Bt.

Wartofsky, Marx W.: *A tudományos gondolkodás fogalmi alapjai. Bevezetés a tudományfilozófiába.*
[Conceptual Foundations of Scientific Thought. An Introduction to the Philosophy of Science.]
Ford. Vámos Pál és Békés András.
Budapest, 1977, Gondolat Kiadó.

Wass Albert: *Válogatott magyar mondák és népmesék.*
Pomáz, 2002, Kráter Műhely Egyesület.

West, John A.: *The Serpent in the Sky.*
New York, 1979, Harper and Row.

Wilson, Hilary: *A hieroglifák rejtélye.*
[Understanding Hieroglyphs.] Ford. Erdő Orsolya.
Debrecen, s.a. [2000], Gold Book Kft.

Wittmann Viktória (ed.): *Borlegendák a Szépasszony-völgyben.*

Helyben vagyunk. Helyi érdekű információs magazin.
Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád.
Budapest, XIII. évf. (2009. szeptember 24.) 58. sz.

Wood, Michael: *Az első civilizációk nyomában.*
[In Search of the First Civilizations.]
Ford. Bódogh-Szabó Pál.
Pécs, 2006, Alexandra Kiadó.

Zaicz Gábor (ed.): *Etimológiai szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete.*
Budapest, 2006, TINTA Könyvkiadó.

Zamarovský, Vojtech: *Istenek és hősök a görög-római mondavilágban.*
[Bohové a hrdinové antických báji.] Ford. Falvay Alfréd.
Budapest, 1994, Háttér Kiadó.

Záhonyi András: *Ősi titkok nyomában. Archaikus jelek, írásemlékek és csillagmitológiai megközelítésük.*
Miskolc, 2005, Miskolci Bölcsész Egyesület.

Lilith Istennő
Iraq Kr. e. 2300
(Internet)

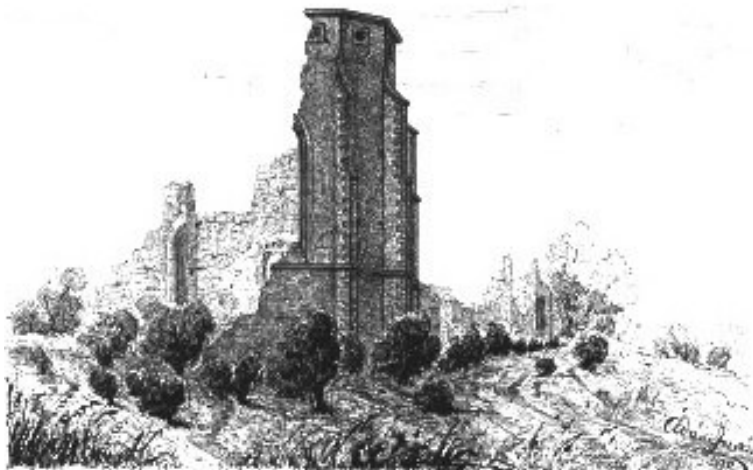

Anahita Istennő
Irán Kr. e. 500
(Internet)

Astarte Istennő
Izrael Kr. e. 1900
(Internet)

Kiss István DLA
NAGYVÁZSONY - BARÁTI PUSZTA
SZENT MIHÁLY PÁLOS KOLOSTOR

A PÁLOS KOLOSTOR NAGYVÁZSONYBAN (Internet)

Európa a középkorban

A keresztény vallás kezdettől fogva éles különbséget tett a jó és a rossz, valamint az erény és a bűn között. A lelkipásztorok tanítása szerint az Isten rájuk, az egyház szolgálóira bízta, hogy kapcsolatban legyenek az éggel és az örök üdvösség, valamint a mennybemenetel ígéretével rávezessék híveiket, hogy Istennek tetsző erényes életet éljenek. A plébániatemplomok papjai lelkipásztori munkájuk során közvetítették híveik felé Isten ígését, az egyházi rendek szerzetesei azonban csak igehirdetéskor találkoztak híveikkel a kolostor templomában, amelyet soha sem csak a szerzetesek létszámára, hanem a kolostor vonzáskörzetéből várható hívek lélekszámára építettek. A kolostorok a középkorban, sőt utána is, mindig a vallási élet, az írni-olvasni tanítás, a szegények segítségének és a betegek istápolásának központjai voltak. Emellett tevékenységük kiterjedt az élet anyagi területére is. Ennek során termékennyé tették a földeket és újabb meg jobb művelési módokkal ismertették meg a népet. Vetésforgót, trágyázást, vasekét, meg új állattartási és fogatolási módszert vezettek be. Építkezéseiken taposókerekes emelőgépekkel soha nem látott épületsodákat építettek Isten nagyobb dicsőségére (ad maiorem Dei gloriam). Rájöttek, mit igyanak egészséges ivóvíz hí-

ján, és mesterei lettek a sörfőzésnek és a borkészítésnek, a gyógyfűtermesztésnek és gyógyteává, gyógyírrá történő feldolgozásának.

A szerzetesek kolostoraikban, kivéve a kolduló rendeket, önellátásra rendezkedtek be. Ehhez megfelelő nagyságú földterületre volt szükségük, amit a fráterek saját kezűleg és laikus testvérek segítségével műveltek meg. Megtermelték az éves élelemszükségletüket. Ehhez a gazdálkodáshoz a kolostorok szerves tartozékát képezték a gazdasági épületek és a kézműves műhelyek. Ez a tevékenységük összhangban volt mindennapos közös imájukkal és meditációjukkal, mivel általában Szent Benedek regulájának elvét követték: „ora et labora”, (imádkozzál és dolgozzál). A nehéz testi munkát később beltérben végezhető tevékenységgel és szellemi munkával helyettesítették. Ennek eredménye lett a középkorban és később is, hogy a szerzetesek közül kiváló tudósok, mérnökök, építőmesterek, festők és orvosok kerültek ki, de híresek és keresettek voltak iratmásoló, ötvös, üvegfestő, kőműves és kőfaragó műhelyeik is. [1]

Az újkori történészek hajlamosak úgy visszatekinteni a Róma bukását követő évszázadokra, mint „sötét középkor”-ra, amikor semmi sem történt, sőt minden visszafejlődött, elpusztult vagy feledésbe merült. A valóságban ezen időszak alatt lassú fejlődéssel ugyan, de sok ügyes kéz, okos el-

me és névtelen újtó számos leleménye nyomán forradalmi változások születtek, amelyek egész Európát megváltoztatták. E változások a társadalom életében is hatottak. A szabad paraszt, a jobbágy és a kézműves másképpen viszonyult a munkához, mint a rabszolga. Hatékonyabban dolgoztak. E változásban fontos szerepe volt a keresztény vallás igehirdetőinek, akik nemcsak tanították híveiket, hanem érzelme- és lelki világukat is ápolták. Saját erényes életükkel és szorgalmas munkájukkal mutattak jó példát híveiknek. [2]

A szerzetesek szállásházából és templomból álló, tartós, célszerű és szép kolostoraikat is maguk építették, az adott kor technológiai színvonalán és építészeti stílusirányzata szerint. Szinte a semmiből, az alapítók és bűnbánó jómódúak adományai, a szegények péterfillérei és a saját gazdaságuk anyagi erőforrásai révén, kétkezi munkájukkal olyan értékes épületegyütteseket hoztak létre, amelyeknek ma csak a romjait vagyunk képesek konzerválni, de felépíteni és karbantartani nem. Pedig a jelenleg állami tulajdonban lévő, elidegeníthetetlen, valamelyik önkormányzat közigazgatási területén álló, műemléknek minősített kolostorromok a kortárs építészet eszközeivel három dimenzióban (térbelileg) újjáépíthetőek. Képesek lennének a mai használati igényeket is kielégíteni és a lakosság alapellátásához szükséges, hiányzó középületeket pótolni, ha azok terjedelmileg az újjáépített romok falkontúrjáján belül megvalósíthatóak. Mindehhez leelőször a helyben lakóknak kell a szükséges új, valós használati igényt megfogalmazni, és az eredeti épület építőinek példáját követve megvalósítani. Ez az esettanulmány a nagyvázsonyi pálos romkolostor újjáépítésének és felhasználhatóságának lehetőségét kívánja, az egyedi eset tanulságait általánosíthatóan, remélhetőleg sikerrel feltárni és bemutatni, teljesség igénye nélkül.

A barátpusztai pálos kolostor

A pálosok, vagy fehérbarátok, magyar alapítású szerzetesrendjét 1250-ben Boldog Özséb hozta létre, az első keresztény remete, thébai Remete Szent Pál emlékére. Az alapítás előtti időben egyes hazai szerzetesrendek tagjai körében a XIII. század elejétől kezdve kibontakozott egy mozgalom, hogy közös regula szerint éljenek. Ezeket a

szerzeteseket az új rend megalapítója összefogta. A pécsi Szent Jakab kolostor remetéit és a már korábban önállósult pilisi remetét egyesítette, Pilisszentkeresztre telepítette és új szabályzatot adott nekik. A pápai engedélyt az új rend megalapításához 1265-ben megkapták, de a Szentszék szigorúan ellenőrizte, bizonyos mértékig korlátozta a rend működését. [3] Nagy Lajos király viszont támogatta őket. Névadójuk ereklyéit Magyarországra hozatta, és azok elhelyezésére felépíttette a budaszentkereszti kolostort, majd Mária Nosztrán új pálos kolostort építtetett.

Az új szerzetesrend Európa-szerte elterjedt. Virágkorának a török vetett véget. Addig főleg lelkipásztori munkát végeztek, de részt vettek a kunok megtérítésében is. Az ellenreformáció idején munkásságukban nagyobb teret kapott a tanítás, a lelkipásztorkodás mellett. Második virágzásuknak a kalapos király, II. József, vetett véget 1786-ban, amikor kolostoraikat bezáratta. Ezt a XIX. század elején a porosz király és az orosz cár hasonló rendelkezése követte. Hazai újjászerveződésük éve 1934, majd 1956, mivel 1950-ben a kommunista hatalom bezáratta rendházaikat.

A források és a hivatalos történetírás szerint a nagyvázsonyi kolostort az 1483 előtti években Kinizsi Pál alapította. Ebben az időben még érvényben volt a pápa által is jóváhagyott korlátozás, hogy nem szabad új kolostort építeni, ha egynapi járóföldön belül meglévő pálos kolostor áll és működik. Az előírástól csak pápai engedéllyel lehetett eltérni. Márpedig Nagyvázsonytól alig néhány órányi járásra már állt és működött a XIII. század közepén épült táoldi kolostor, de a hivatalos mentesítésnek nincs nyoma. A nagyvázsonyi vár tulajdonosa, Kinizsi Pál és felesége, Magyar Benigna szoros kapcsolatban állt a pálosokkal. 1543-ban azonban a kolostort a szerzetesek elhagyták. 1552-ben, Veszprém elestekor a vár őrsége felrobbantotta az épületegyüttest. Köveiből erődítették meg a várat és felhasználták a falubeliek építkezéseiben is. Soha nem építették újjá, soha nem népesítették be újra a szerzetesek a falakat. A romokat 1959-ben konzerválták. [4]

A nagyrészt földig lepusztult falmaradványok internetes légi felvétele és a romok felmérési rajza alapján az állapítható meg, hogy a nagyvázsonyi kolostor térrendszere a bencés kolostorok hazánkban módosult változatát és a hazai erődített kolos-

torok előképét követte, amit a kolostor és a templom várhoz illő falai mutatnak, sajátos pálos szemlélet szerint. A pálos szemléletet az jelentette, hogy bár a pálosoknak nem alakult ki saját építészeti irányzatuk hazánkban, hanem a hazai koldulórendek egyterű, félkörű dongaboltozattal fedett két osztatú csarnoktemplomtípusát vették át, de a szentély csaknem olyan hosszúra készült, mint a templomtér. A szentély valamivel keskenyebb is lehetett, mint a templomtér. [5] A nyugati bejáratú templom keletelt szentélyének apszisa nyolcszög három oldalával záródott. A csarnoktemplom a szállásház déli oldalát zárta le, tehát nem követte a sankt-galleni példát, amely a templom helyéül az északi oldalt ajánlja. Ez a megoldás azonban gyakori hazánkban, ugyanúgy, mint a szentély valamelyik oldali végéhez csatlakozó sekrestye és a különálló torony, amelyeknek Nagyvázsonyban az ÉK-i oldalán van nyoma. A belül összesen ~31 m hosszú templom fesztávolsága ~9,5 m, a hívek terének hossza ~16 m, a szentély hossza ~14 m volt ~8 m-es fesztávval. A kettőt egymástól ~1,0 m méretű arcus triumphalis választotta el. A templom és a szentély azonos belmagassága a fesztáv másfélszerese lehetett. A templom déli oldali hosszfalából kinyúló támpillércsonkok boltozott lefedésre utalnak. A légi felvétel tanúsága szerint a templomnak előtemploma is lehetett és nyugati végfala egy vonalba esett a szállásház homlokzatával. A szállásházat ~31x40 m-es befoglaló méretű téglány idomának három oldalát keretező egyszintes, kétszintes ~ 5,5 m fesztávú U-alakú épületszárny képezte, amely ~2,0 m vastag külső határoló falakkal készült és belül a ~1,5 m vastag udvari körítő falak ~23x23 m méretű perisztiludvart fogtak körbe. Ezt négy oldalon kerengő, ~3,5 m-es oszlopcsarnok vette körül. Így az ég felé nyitott udvarterület mérete ~15x15 m-re adódott. A kolostor erőd jellegét a nyers kőfalak adták.

A szállásház épületszárnyainak funkcióit a sankt-galleni minta és a hazai előképek alapján csak feltételezni lehet. E feltevés szerint, a légi felvétellel megegyezően, a szállásház bejárata a nyugati oldalon lehetett, a ház tömegéből kiugró kapusházzal. Ennek a külvilághoz legközelebb eső nyugati épületszárnynak a földszintjén lehetett a kapusházból az udvarra nyíló átjáró előtér, a kolostoriskola és a vendégház. A keleti szárnyban

lehetett a káptalan terem, a kápolna, a templomba nyíló sekrestye, az apát háza és az írószoba/scriptorium. Az északi szárny földszintjén a konyha éléskamrával és italraktárral, valamint az étkező terem/refektórium kaphatott helyet. A pálosok, az emeleten, remeték lévén, szerzetesi cellákban aludtak, elmélkedtek és imádkoztak, nem pedig dormitóriumban. A cellák száma itt is, mint általában a cellás kolostorokban, nem volt sok, hiszen a ciszterek például Jézus és tizenkét tanítványa példája nyomán, egy apáttal és tizenkét remetével alapították kolostoraikat, és a cellák száma később csak tizennyolcra nőtt. Nagyvázsonyban is tizennyolc cella lehetett és azok csaknem az egész emeleti szintet elfoglalták. A szintek közötti függőleges forgalom a kerengők felé nyíló helyiségek között belső épített lépcsővel volt lehetséges, amely az északi traktusban, a kerengő keleti szakaszának irányát követte és a belső forgalom szempontjából kedvező helyen települt. Az emeleti helyiségeket nyitott körfolyosóról lehetett elérni. [6]

Mire lehet jó a rom?

Lehet: iskola

A korábbi évtizedekben a városokba tódultak az emberek, ahol jobban fizető munkát, kedvezőbb életkörülményeket és több szórakozást reméltek találni. A népvándorlás iránya mára megfordult. Az egészség értékét felismerő szülők nemcsak magukat, hanem főleg gyermekeiket akarják megkímélni a nagyváros bűzös, szennyezett levegőjétől, közlekedési zajától és természet közeli életet akarnak élni. A város korábbi vonzereje, amit a villany, a vezetékes ivóvíz, a csatornázás, a gépkocsival járható, burkolt, pormentes utak meg a vezetékes telefon képeztek ma már az ország kisebb településein is mind megvan. Az a városlakó pedig, aki új gazdálkodó életformára tért át, tanyán lakik, primőröket termeszt, kecskesajtot készít, csendben, nyugalomban élve és a táj természeti szépségét nap, mint nap élvezve, hamar beletörődik abba, hogy hagyományos paraszti életet él, de traktorral, gépkocsival, számítógéppel, mobiltelefonnal, televízióval és Internettel. Van azonban egy bökkenő! Ha a természetbarát szülők kiskorú gyermekei túl lesznek a mesébe illő, idilli

környezet csodavilágán és iskolába kell járniuk, a gondos szülők olyan iskolát keresnek, amely jól megalapozza a gyermekek továbbtanulását. Nem biztos azonban, hogy ilyen a lakhelyükön, vagy ahhoz közel található. Vissza kell tehát menni a városba? Nem! Azt, hogy egy iskola milyen színvonalú, nem az dönti el, hogy van-e a kisiskola minden *osztatlan* tantermében digitális tábla, hanem az, hogy a pedagógusok felkészültek-e és nemcsak oktatni, hanem nevelni is tudnak és becsületos, tisztességes, hazaszerető felnőtteket fognak növendékeikből. Az igazi probléma az, hogy a kisiskolák bezárása miatt egyre több gyermek kényszerül messziről bejárni az iskolába, vagy valahol az iskola közelében albérletben lakni, mivel bentlakásos iskolák nem épülnek. Arról csak beszélnek. A hasonló helyzet megoldása hazánkban a rokon szállás mellett, évszázadok óta az internátus, a konviktus, vagy a kollégium, mai szóval élve diákszálló volt, az iskolával összeépítve, vagy külön épületben.

Ezt a problémát meg lehet oldani a nagyvárosi (és más) romkolostor újjáépítése révén. Ehhez azonban annyi pénz kell, amennyit egy 10-15 ezer fős település egyedül nem tud előteremteni. Megoldást nyújthat azonban az, ha az új közigazgatási egység – a „kistérség” – 5-6 települése összefog és összeadja a pénzt vagy pályázaton szerez anyagi forrást. Ilyen kezdeményezésre akad hazai példa. Rakamaz kistérségében öt település a Szabolcsra lévő lefajtott hévízforrás vizének hasznosítására szövetkezett és közfürdőt, tanuszodát, meg szabadtéri medencét akartak közösen építeni. Már a költségek százalékos megosztásában is megállapodtak a polgármesterek. A szép tervet azonban egyelőre jegelték.

A nagyvárosi romkolostor két alapvető funkciója a szállásházban a szerzetesek állandó tanulása, képzése, kolostoriskola fenntartása és a közösségi együttműködés volt. A tanulás, a hitoktatás és az iskolai nevelés célja a lélek nemesítése, az ész pallérozása volt. A szeretet és az engedelmesség erényeinek gyakorlása révén pedig az együttélés harmonikus volt. Mindezeket át lehetne plántálni a mába! A romkolostor szállásházának iskolává történő újjáépítésekor abból az adottságból kell kiindulni, hogy a ház közepén lévő, tömör falakkal határolt ~23x23 m-es üres teret csarnokaulaként lehet kiépíteni felülvilágítóval. Ez oly

módon lehetséges, hogy az „ürességet” U-alakban körülvevő kétszintes épület emeleti kerengője fölötti tetőfödémét meg kell hosszabbítani a csarnok belseje felé. A kerengő oszlopsor vonalában pedig, új tartóoszlopokat kell állítani az első emeleti, vagy tetőtéri új tetőszakasz alsó síkjáig, a tetejükön párkánygerendával. Ezt a körbefutó peremgerendát úgy kell méretezni, hogy a konzolosan kinyúló födémszakasz és a felülvilágító födém terhet is fel tudja venni. Az ily módon zárttá tett csarnoktérben a kerengő földszint fölötti födém(ek) szakasza beltéri oldalfolyosóvá válik, amelyről a tantermekbe és egyéb helyiségekbe be lehet járni. A csarnokaula földszintjére telepített bejárati előtér, a melegítő-konyha és az önkiszolgáló étterem, a tanulószoba, a szaktárgyi terem, a szentélyből kialakítható ének- és zeneterem, a tornaterem átalakított templomtér és a templom toldaléképületébe telepített öltözők-zuhanyozók, továbbá a többi mellékhelyiségek és a lépcsőházak közvetlenül elérhetőek. A 8 tanterem az emeletre kerül, az igazgatási irodákkal és a tanári szobával együtt. Az újjáépített romkolostort bentlakásos iskolává úgy lehet átalakítani, hogy 5 db hálóterem, közös mosdóval-zuhanyozóval és illemhely csoporttal a tetőtérbe kerül. Ez azt jelenti, hogy egy-egy hálótermet a 8 tanterem, ~200 fős iskola tanulói közül 10-15 gyerek népesíthet be, azaz 50-75 fő (emeletes ágyakkal berendezve 100-150 fő) lehet bentlakó. A romkolostor iskolává történő átépítése a kistérség hiányzó tanintézményét (általános iskola, középiskola, vagy szakképző iskola), szükség esetén bentlakásos formában pótolni tudja.

Mire lehet még jó a rom?

Lehet: szálloda

Egyre több külföldi turista érkezik hazánkba, és egyre több magyar vállalkozik országjárásra, hogy megismerje kishazánk tájainak változatos szépségét, népi kultúránk gazdagságát, múltunk lassan eltűnő épületeit és tárgyi emlékeit. A külföldi turisták számára is vonzó a népszokások, a néptáncok látványa, a hagyományőrző egyesületek újra, eredeti öltözékben lejátszott csatái, lovasbemutatói, de sokakat a magyar zene, a néptánc és a hungarikumnak számító étel és ital különleges-

ségeink csábítanak ide. Az idegenforgalom, mint gazdasági ágazat éves eredményét az országban eltöltött vendégéjszakák számával jellemzik. Ezek a statisztikai adatok azonban első sorban a drága szállodák elért eredményeit mutatják. Az országot és népét megismerni akaró, elszánt, kispénzű, külföldi turisták campingekben verik fel sátraikat. Éhüket gyors étkezdék ételkínálatával verik el, szomjukat, kólával vagy csapvízzel oltják. A két szélső anyagi helyzetű turista réteg között bizonyára van egy közbenső, világot látni vágyó tömeg, amely azért marad el, mert nem akar sátorlakó lenni, de a drága szállodai szobaárakat nem tudja megfizetni. Szívesen ellennének azonban alacsonyabb besorolású szállodában vagy panzióban.

Kolostori hagyomány és rendtartás szerint minden szállásházban volt egy vagy több szálláshely/vendégház is, hogy be tudják fogadni az útonlévő szerzetes testvéreket. Ez a kolostorok esetében mellékfunkció, ma főfunkció lehet. Ennek megfelelően a romkolostor kortárs építészeti eszközökkel szállodává újjáépíthető. A fürdőszobás szobák száma az emeleten és a tetőtérben 22 - 22 db lehet, továbbá a templom nyugati végén kiépíthető toldaléképület szintjein egy-egy lakosztály alakítható ki. A templom- és a szentélytér egyébként kulturális programok, konferenciák, és hangversenyek megtartására, sőt bálteremnek is alkalmas.

A szállodaként újjáépített nagyvázsonyi romkolostor térrendszerét, az iskolához hasonlóan, a központi helyzetű fedett, de fölülről megvilágított csarnokaula tér határozza meg és szervezi maga köré a funkciókat. A földszinti csarnoktérbe a vendégek a bejárat előcsarnokon át érkeznek. A bejárat előcsarnokhoz csatlakozik az ügyeleti szolgálat és a csomagmegőrző helyiség. A csarnoktér nagy része, kerengőkkel együtt várakozó és pihenőhely, továbbá turistacsoportok találkozó helye lehet, de idetelepíthető a recepció és a számlázás is. A földszint további funkciói: az északi szárnyban konyhaüzem és étterem, külön terem, továbbá irodák, üzletek, mellékhelyiségek. Szállodai vendégszobák az első emeleten és a tetőtérben lehetnek. A lépcsők mellé szükséges és előnyös lehet a recepció közelébe két panoráma-felvonót telepíteni, kényelem okán és kerekesszékek számára.

A vendég szempontjából fontos lélektani moz-

zanat a megérkezés pillanata és a fogadtatás. Éreznie kell, hogy a szállodában ő a világ közepe. Az udvarias fogadtatás kedvező benyomását fokozhatja, ha a vendég a tágas, panoráma felvonós csarnoktérben egyrészt a középkori várra emlékeztető külső főfalat a házon belül csodálhatja meg, sőt meg is tapogathatja, gyönyörködhet a helyreállított reneszánsz szökőkút látványában, és ha annak porlasztott vize fedetlen arcát, vagy testét éri légmozgás következtében, tapintási érzéke is kap ingereket. Körülsétálhat a kerengőben és nosztalgiaízhat azon, hogyan is éltek itt egykor a szerzetesek, ugyanakkor a kortárs építészeti, belsőépítészeti és kertészeti megoldásait csodálhatja meg és az egymást váltva folyton nyíló virágok illata újabb érzékszervet érint. A csarnoktér tehát önmagában képes minden érzékszervre hatni és sensual pleasure-t (érzéki gyönyört) előidézni. Az ingergazdag környezet ugyanis a mai kortárs építészetben szakmai követelmény.

A vendég a szobába megérkezvén lemossa magáról az út porát és berendezkedik az új, semleges, környezetben, amit egyénivé tesz azzal, hogy kirakja személyes holmijait. Utána átadhatja magát a magyar konyhaművészet nyújtotta kulináris élvezeteknek.

Idegenforgalomra berendezkedett vagy berendezkedni óhajtó kistérségek számára a szállodává, panzióvá újjáépített romkolostor megoldást jelenthet a vendégek elhelyezésében, esetleg a falusi turizmus férőhelyeivel kombinálva. A bokorba tömörült, kistérségi települések, egyenként, azért is érdekelték lehetnek a közös szállodaépítésben, mert a kistérségi központban emelt szálloda a többi települést is ki tudja szolgálni. Ha minden településnek megvan a maga sajátos, vendégcsábító idegenforgalmi vonzereje, a lovaglástól a tájmúzeumon át a népi táncegyüttesekig, ezeknek a településeknek az egyedi programkínálatát a közös szállodából rövid úton lehet elérni.

A rom - az enyészet műve

A nagyvázsonyi Szent Mihály pálos kolostor 1959-ben konzervált romjait közel félszázad elmúltával Detrich Attila meglátogatta és a látottakról az Ősi Gyökér 2006/3. száma 44-49. oldalain számolt be a folyóirat olvasóinak. Lehangozó írásából felháborodással vegyes keserűség és

szégyenérzet árad amiatt, hogy (Ipolyi Arnoldot idézve) „egy ilyen műemlék elenyészésével történelmünk egy lapja szakadt ki”. A szerző részletes és szakszerű visszatekintést ad a kolostor múltjáról, de a romokat fényképész szemmel látja és írja le. Véleménye lehet téves műszaki részletek megítélésében, de az a megállapítása, hogy az ötven évvel ezelőtt, a régészeti szakma általánosan, sőt kötelezően követett gyakorlata szerint konzervált rom most rosszabb állapotban van, mint fél-évszázaddal korábban volt, vagy lehetett, *igaz!* Jelképes a kút állapota, amely forrásvíz helyett ma szeméttel van tele. Ennek alapján a régészeknek felül kellene vizsgálniuk a nemzetközi műemlékvédelmi karták konzerválást szorgalmazó álláspontján alapuló hazai műemlékvédelmet, *mert a fenti eset tanúsága szerint, amit csinálnak nem „műemlékvédelem” sőt, még csak nem is „romvédelem” és zsákutcába vezet! Minden ráfordított anyagi forrás ablakon kidobott pénz!*

A konzervált romnak nincs mindennapos funkciója, se gazdája, se pénz rá, ezért elhanyagolják. Nem ismert a konzerválást tervező és a kivitelezést ellenőrző régész neve és munkássága. Ő minden bizonnyal legjobb tudása szerint végezte a dolgát. Köszönet jár neki azért, hogy 1956 után 3 évvel volt mersze, nemzettudata és ügyessége ahhoz, hogy az egykori egyházi épület konzerválására pénzt szerezzen ugyanattól a kommunista hatalomtól, amely 1950-ben felszámolta a szerzetesrendet. A szólás-mondás szerint, aki időt nyer életet nyer! Tekintsük az elmúlt ötven évet nyereségnek nem pedig veszteségnek, mert ez

alatt az ötven év alatt a kolostorrom megmenekült attól, hogy tudatosan tovább rombolják, földből alig kilátszó köveit elhordják. Az eddig feltárt falak állapota nem teszi szükségessé, hogy megőrzésükre külön múzeumi szint készüljön, hiszen a szállásház keleti szárnyának konzerválásakor visszaépített faltestjei, a templom apszisának és északi falának részben még álló romjai az új falrendszerbe beilleszthetőek.

HIVATKOZÁSOK

- [1] KULCSÁR Zsuzsanna: Világtörténet képekben – Középkor. Gondolat, Bp., 1974. 265., 372. pp.
- [2] GIES, Frances és Joseph: Cathedral, Forge and Waterwheel. Technology and Invention in the Middle Ages. Harper Publisher, N.Y, 1995. 1-4. pp.
- [3] GYÁRFÁS Ágnes: Beszámoló a Magyar Őskutatói Fórum 2006. aug. 7-11. közötti eseményeiről in: Ősi Gyökér, 2006/3, 56-59. pp.
- [4] DETRICH Attila: A nagyvázsonyi Szent Mihály Pálós Kolostor in: Ősi Gyökér, 2006/3, 44-45. pp.
- [5] SZÓNYI Ottó: Régi magyar templomok. Anno Kiadó, Bp., s.a. (reprint kiadás)
- [6] MÜLLER, Werner-VOGEL, Günther: SH atlasz – Építőművészet. Springer Verlag, Budapest – Berlin, 1993. 335., 337. pp.

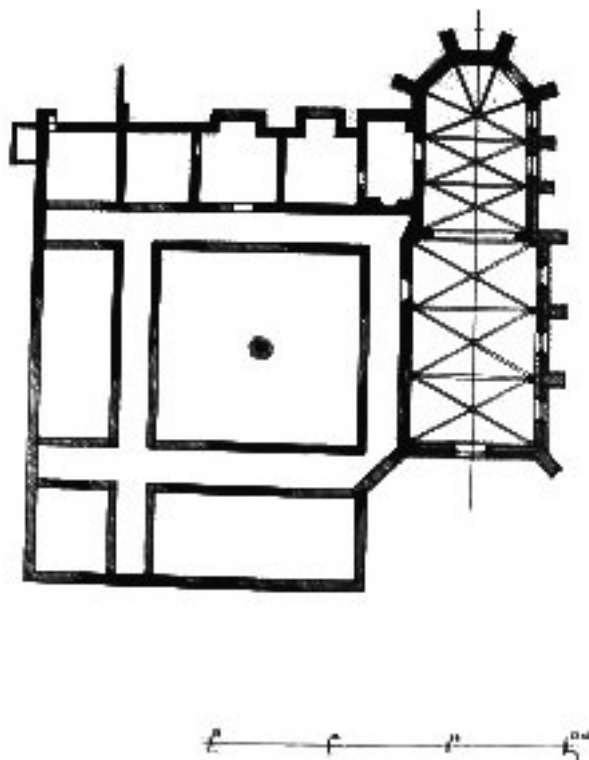

Képek a Szent Mihály Pálós Kolostor romjáról
(Internet)

ÁBRAJEGYZÉK

1	Rom alaprajz (Internet)	
2	Kolostor	fszt-i alaprajz
3	Kolostor	emeleti alaprajz
4	Iskola	fszt-i alaprajz
5	Iskola	emeleti alaprajz
6	Iskola	tetőtéri, diákszálló alaprajz
7	Szálloda	fszt-i alaprajz
8	Szálloda	I-II. emeleti alaprajz
9	Szálloda	északi-déli metszet
10	Szálloda	keleti-nyugati metszet
11	Szálloda	nyugati nézet
12	Szálloda	déli nézet
13	Szálloda	tömegvázlat (3D)

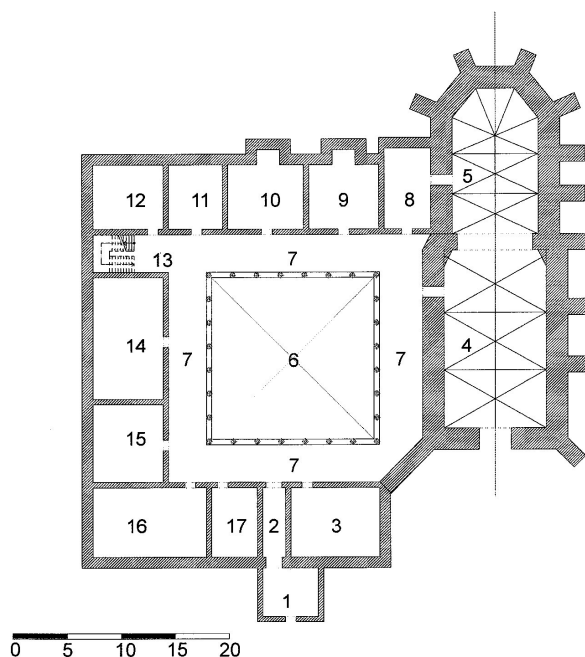
AZ EREDETI ÉS AZ ÚJJÁÉPÍTETT
NAGYVÁZSONYI PÁLOS KOLOSTOR ALAPRAJZAI HELYSÉGSZÁMOZÁSSAL

1. Rom alaprajz (Internet)

Kolostor földszint

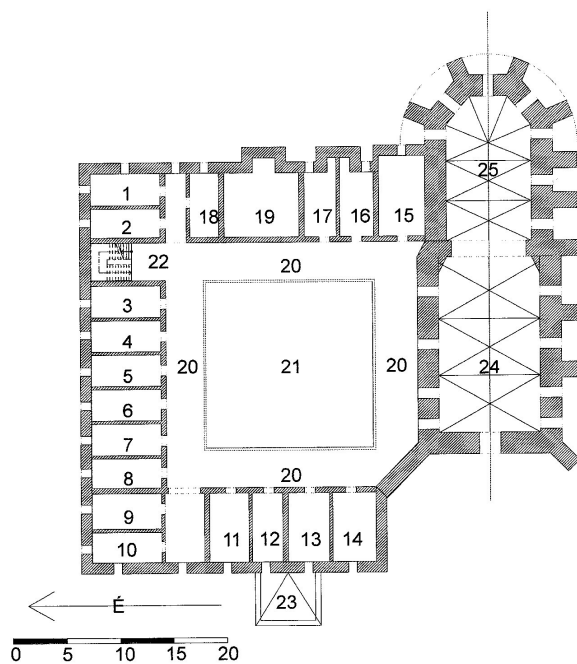
- 1 kapusház
- 2 átjáró
- 3 kolostoriskola
- 4 hívek templomtere
- 5 szentély
- 6 kolostorudvar
- 7 kerengő
- 8 sekrestye
- 9 káptalanterem
- 10 kápolna
- 11 apát háza
- 12 scriptorium
- 13 lépcső
- 14 refektórium
- 15 konyha
- 16 élelem és italraktár
- 17 vendégház

2. Kolostor fszt-i alaprajz

Kolostor emelet

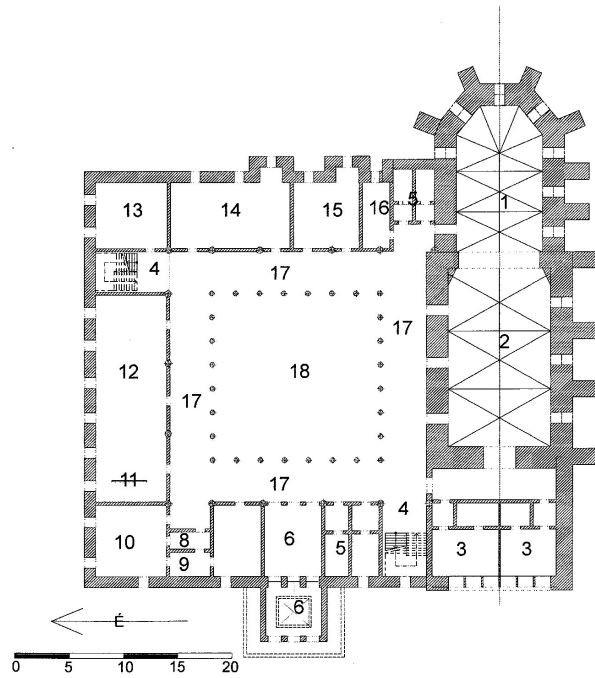
- 1-18 szerzetesi cella
- 19 kápolna légtere
- 20 körfolyosó
- 21 udvar légtere
- 22 lépcső
- 23 kapusház tető
- 24 templom légtere
- 25 szentély légtere

3. Kolostor emeleti alaprajz

Iskola földszint

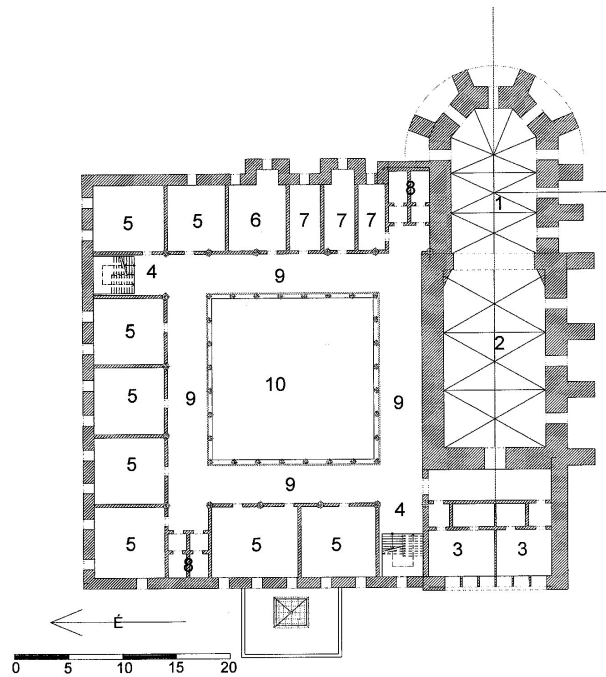
- 1 ének és zeneterem
- 2 tornaterem
- 3 öltöző-zuhanyzó
- 4 lépcső
- 5 illemhelycsoport
- 6 bejárat és szélfogó
- 7 hűtőtároló
- 8 mosogató
- 9 ételátvevő
- 10 melegítő konyha
- 11 önkiszolgáló kényszerút
- 12 étkező
- 13 könyvtár és DVD-tár
- 14 tanulószoba
- 15 szakterem
- 16 szertár
- 17 kerengő
- 18 aula/zsibongó
- 19 felülvilágító

4. Iskola fszt-i alaprajz

Iskola emelet

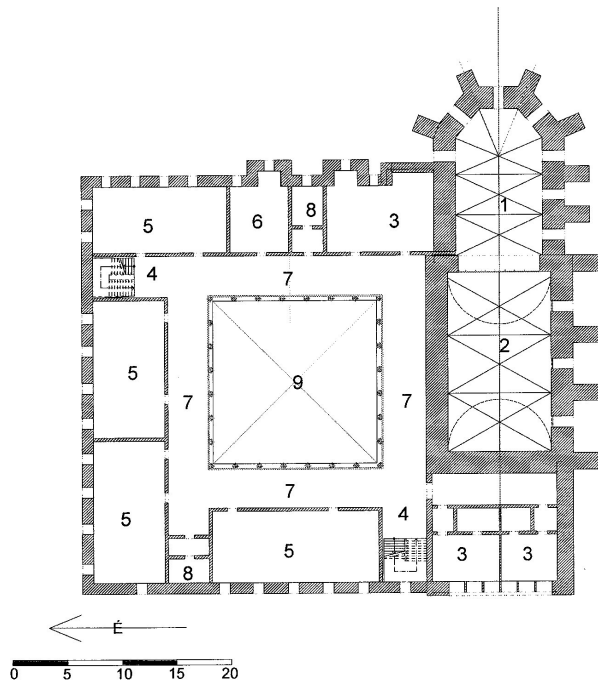
- 1 ének és zeneterem légttere
- 2 tornaterem légttere
- 3 öltöző és zuhanyzó
- 4 lépcső
- 5 tanterem
- 6 nevelők
- 7 iroda
- 8 illemhelycsoport
- 9 körfolyosó
- 10 aula felülvilágítóval

5. Iskola emeleti alaprajz

Iskola tetőtér

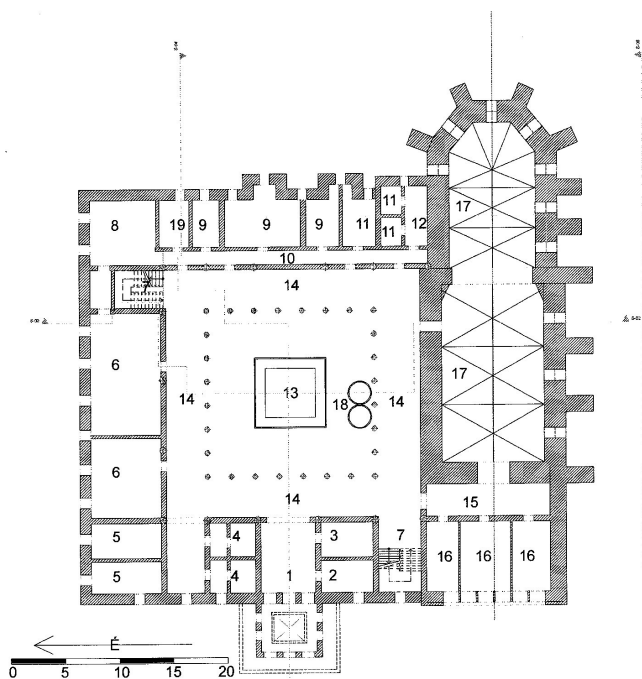
- 1 ének és zeneterem légtere
- 2 tornaterem légtere
- 3 csoportos mosdó és zuhanyozó
- 4 lépcső
- 5 hálóterem
- 6 felügyelő nevelő
- 7 oldalfolyosó
- 8 illemhelycsoport
- 9 aulatető felülvilágítóval

6. Iskola tetőtéri, diákszálló alaprajz

Szálloda földszint

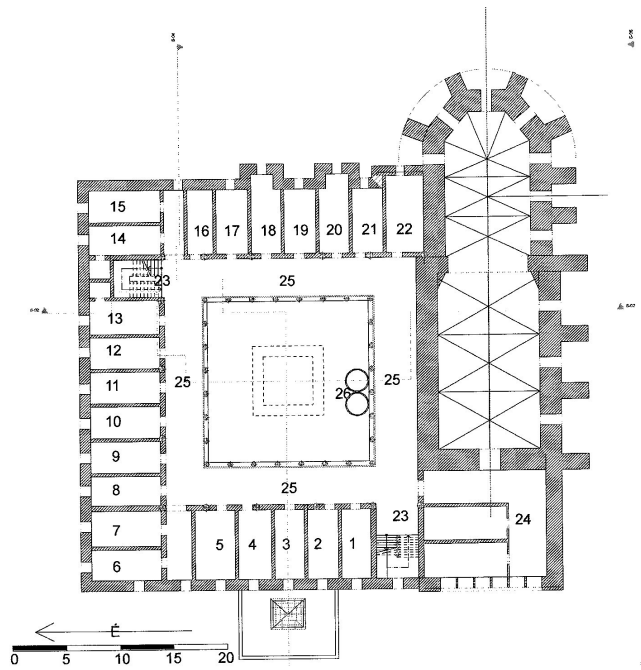
- 1 előcsarnok
- 2 ügyelet
- 3 csomagmegőrző
- 4 illemhely
- 5 üzlet
- 6 étterem és különterem
- 7 lépcső
- 8 konyha
- 9 élelem- és italraktár
- 10 szervízfolyosó
- 11 személyzet
- 12 áruátvevő
- 13 átrium csarnok
- 14 kerengő
- 15 közlekedő
- 16 iroda
- 17 rendezvényterem
- 18 felvonó
- 19 mosogató
- 20 pincérfolyosó

7. Szálloda fszt-i alaprajz

Szálloda I. és II. emelet

- 1-22 szállodai vendégszobák
- 23 lépcső
- 24 lakosztály
- 25 körfolyosó
- 26 felvonó
- 27 fürdőszoba
- 28 előtét felülnézete
- 29 rendezvényterem légttere

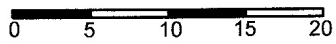
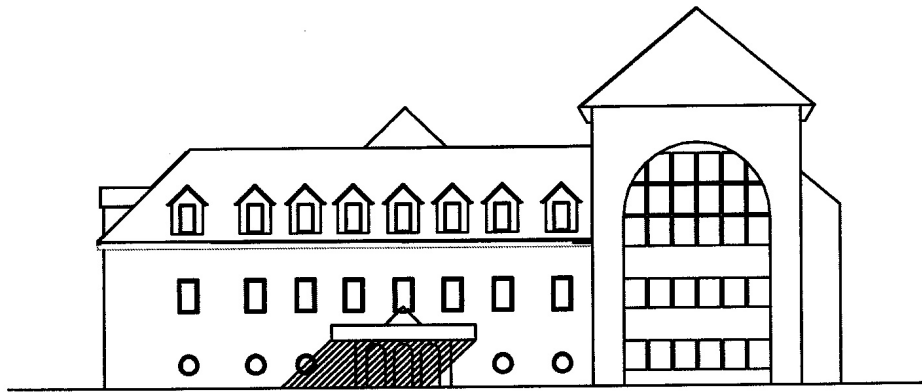
8. Szálloda I-II. emeleti alaprajz

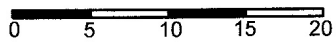
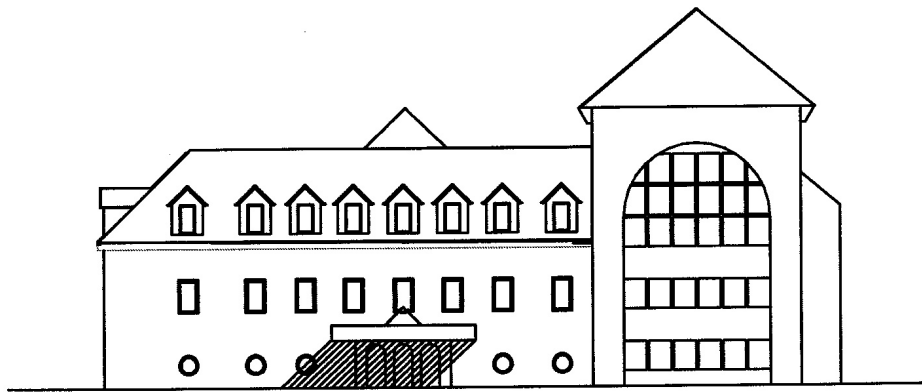
9. Szálloda északi-déli metszet

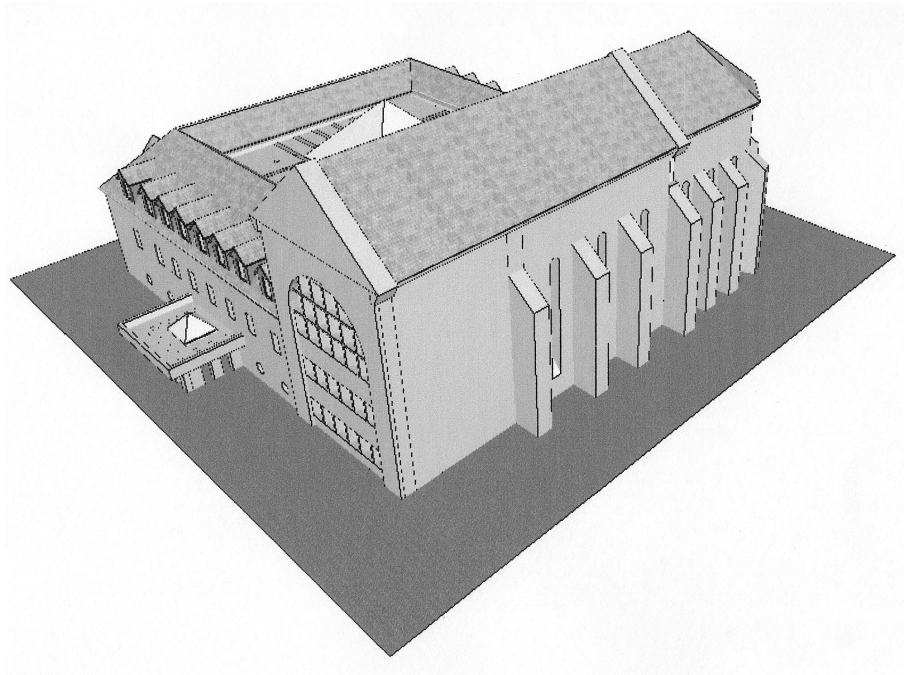
10. Szálloda keleti-nyugati metszet

11. Szálloda nyugati nézet

12. Szálloda déli nézet

13. Szálloda tömegvázlat (3D)

Keresztesi István Pilis-kutató

A PÁLOSOK ÉS A KÖR ALAKÚ ÉPÍTMÉNYEK

Kör alakú építmények a Dunántúlon

Kör alakú építmények szerte Európában főleg uralmi központokban (királyi, fejedelmi, hercegi, tartományúri stb.) és egyházi központokban (érseki, püspöki) épültek. Eredetileg a kör alakú építmények (más néven rotundák) nem templomként, hanem kápolnaként működtek. Az úgynevezett udvari kápolna szervezetéhez tartoztak.¹ A kör alakú építmények belső átmérője 4,3 m – 12 m közöttiek, falvastagságuk 0,7 – 2,2 m közöttiek a Dunántúlon.² Itt a kör alakú építmények az Árpád-korban (Esztergom), illetve az Árpád-kor előtt épültek (Dobogókő).

A Rába folyó közelében

1. Nádasd (Vas megye)
2. Vasvár (Vas megye)
3. Pápoc (Vas megye)
4. Rábaszentmiklós (Győr-Sopron-Moson megye)
5. Koroncó (Győr-Sopron-Moson megye)
6. GYŐRI PÜSPÖKSÉG

A Zala folyónál, a Balaton felvidéken és a Pilisben

1. Bagodvitenyéd (Zala megye)
2. Kallósd (Zala megye)
3. Nemesbük-Mihályháza (Zala megye)
4. Keszthely (Zala megye)
5. Gyulakeszi (Zala megye)
6. VESZPRÉMI PÜSPÖKSÉG
7. Öskü (Veszprém megye)
8. Kerekszenttamás (Veszprém megye)
9. Dobogókő (Pest megye)
10. Pilismarót (Esztergom megye)
11. ESZTERGOMI ÉRSEKSÉG

Zámoly Szent Tamás rotunda

¹ Györffy György: István király és műve

² Szilágyi András: A Kárpát-medence Árpád-kori rotundái

A Dráva folyó közelében

1. Nagytótlak (Hajdan Vas megye, ma Szlovénia)
2. Letenye (Zala megye)
3. Nagyatád (Somogy megye)
4. PÉCSI PÜSPÖKSÉG

A történelmi Magyarország délnyugati határa közelében van néhány település, amelynek templomát maga Aquila János vagy a tanítványa festette ki: Velemér, Tótlak, Mártonhely (Martjanci), Bántornya (Turnišče), Fürstenfeld, Regede (Bad Radkersburg), Felsőlendva (Grad). A sas latin neve aquila. Az a terület, amelyen ezek a települések találhatóak, olyan, mint egy sasfészek.

Három „repülési” irány különböztethető meg:

1. Nádasd – Vasvár – Pápac – Rábaszentmiklós – Koroncó – GYŐR.
2. Bagodvitenyéd – Kallósd – Nemesbük – Mihályháza – Keszthely – Gyulakeszi – VESZPRÉM – Öskü – Kerekszenttamás – Dobogókő – Pilismarót – ESZTERGOM.
3. Nagytótlak – Letenye – Nagyatád – PÉCS.

A „repülési” irányt a kör alakú építmények sora jelzi. A felsorolt kör alakú építmények közül ketőt emelek ki. Az egyik Pilismaróton a katolikus

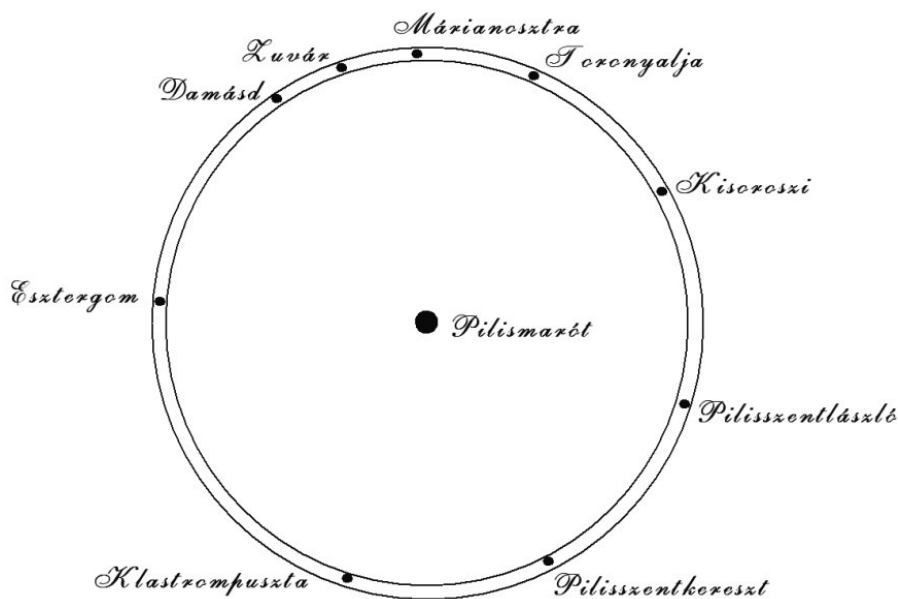
templom szentélye alatt, a másik Dobogókőn az autóbussz forduló és a Fény utca között van. Úgy tűnik, mintha maguk körül bizonyos távolságra sugárzó gyűrűt hoznának létre, s a pálosok szinte kivétel nélkül erre a gyűrűre építették volna a kolostoraikat a Pilisben.

A „pilismaróti körgyűrűn” található:

MÁRIANOSZTRA pálos kegytemplom – Zuvár (Ódamasd) vára – Damásd vára – Esztergomi Szent Tamás kápolna – KLASTROMPUSZTAI pálos kolostorrom – pilisszentkeresztii cisztercita kolostorrom – PILISSZETNLÁSZLÓ pálos kolostorrom – Kisoroszi templom – Pusztatorony várrom – TORONYALJA pálos kolostorrom.

A „dobogókői körgyűrűn” található:

PILISMARÓT pálosok rendháza (öreg napközi otthona közelében) – PILISSZENTLÉLEK pálos kolostorrom – KLASTROMPUSZTA pálos kolostorrom – PILISSZÁNTÓ ó-temetői feltételezett pálos kolostorrom – KOVÁCSIPUSZTA feltételezett „PILUP”-szigeti pálos kolostorrom – PILISSZENTLÁSZLÓ pálos kolostorrom. A „pilismaróti körgyűrű” külső szélei között mért távolság 21 km, a „dobogókői körgyűrű” külső szélei között mért távolság 15 km.

„Pilismaróti körgyűrű”

Bakk István

PÁLOS PASSIÓ

A középkori Magyarországon tartott körmenetekről gazdag emlékeink vannak.

A körmenetek: Úrnap, húsvétvasárnap, áldozócsütörtöki, Sárlos Boldogasszony napján, Kisasszony napján, Urunk színeváltozásakor, mindenszentekkor és ennél minden bizonytalán még több is volt az esztergomi rítusban. A pálos konstitúció 76. rubrikája szigorúan meghatározza a körmenetek alkalmait és azok rendjét.

A Pálos-rend liturgiájában megőrizte eredeti értelmét, jelentését és szigorú mértéktartásúak ezekkel kapcsolatosan. A körmenetek felsorolásából egy gazdag, bensőséges liturgikus élet gyakorlatnak lehetünk tanúi.

„Az istentiszteletnek mindig szerves részét képeztek a körmenetek így a liturgia nem egy intellektuális, individualista verbalizmus megnyilvánulásnak a kerete, nem összejövetel egyéni gondolatok kicserélésre, hanem az egész ember közösségben történő istencicséréte.” (Dr. Török József: A magyar pálosrend liturgiájának forrásai, kialakulása és főbb sajátosságai 1225-1600, Római Katolikus Hittudományi Akadémia Bp., 1977.)

A liturgiában a Szentírásban foglalt, kinyilatkoztatott tanításokkal segítik az emberi lelket a szent misztériumok átélésében.

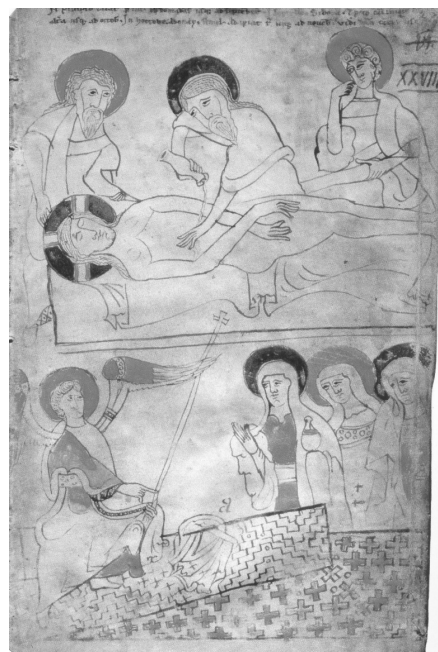
A körmenetek végzésének kiüresedését elősegítette az is, hogy az utóbbi századokban az emberek elvesztették természetes érzéküket a tér és az idő vonatkozásában, ezáltal a szent tér és idő iránti ragaszkodásukat is.

Utalhatunk a húsvét éjjelén végzett feltámadási körmenetre, vagy a húsvét vasárnap esti *vesperás*¹ körmenetére, amikor a keresztelőkápolnába vagy -kúthoz zarándokoltak hálaadás okán az előző éjjel megkeresztelt hívek. A liturgikus tér a barokk korban történt átalakításával vagy átrendeződésével szintén kedvezőtlen volt a nem tömeglátványosságra törekvő, hanem a misztériumok megélését segítő körmenetek számára. (Török József 1977.) A Pálos-rend körmeneteiről

alkotott véleményünket az a tény világítja meg, hogy a magyar pálos atyák világosan felismerik a *processio*² és a néplátványosság közötti különbséget.

„Nem hódolnak a középkori szokásnak, amely a körmenetek számának megsokszorozásával és azok minél díszesebb végzésével akart a tömegekre hatni. Már van tudomásunk valóban néhány fényes körmenetről, de ezek egyes alkalomhoz kapcsolódtak, mert a remeték tudták jól, a túl gyakori ragyogás időnek előtte fényét veszti.”

A *transzláció*³ körmeneteik közül a legismertebb az 1381-es, (1381. november 14.) amikor remete Szent Pál testét Budáról, a királyi vár kápolnájából átvitték a szent-lőrinci kolostorba (Gyéressy Béla: Remete Szent Pál ereklyéiről, Teológia, 1969. III. évf. 2. 133-134. p.) vagy Nagy Lajos király idején a máriavölgyi kegyszobor átvitele az új bazilikába (Kisbán Emil II. köt. 184. p.), és Remete Szent Pál fejének Magyarországra hozatala 1521-ben Csehországból. (Lásd u. o.)

Pray-kódexben Krisztus sírba tétele.

A 13. század eleje. Budapest, OSZK Nyelvelmékek I. fol. XXVII.

¹ lat. vall. vecsernye, a papi zsolozsma esti része

² lat. vall. egyházi körmenet

³ lat. vall. átvitel, áttétel

Nagyon szép szokást örökítenek meg a pálosok, amely nem ismeretlen számunkra. A passió dramatisztikus elemeiből ezt megtaláljuk a Pray kódexben (Radó Polikárp: Libri liturgici... 60. p.) sajnos a középkor végére a kutatások szerint a világi papság által végzett liturgiából lassan kiszorult. (Jávor Egon: Hét kéziratos pozsonyi missale a Nemzeti Múzeumban Bp., 1942. p. 54.)

Ezekkel a magyar és az egyetemes liturgiátörténet művelőinek alapvető forrásjegyzék került a kezükbe, amely alapján részletesebb kutatások indulhatnak el. (Török József)

Liturgiátörténetben a himnuszok számbavétele épp olyan nélkülözhetetlen, mint az egyházi irodalom és dogmatörténeti tanulmányok.

A himnusz a keresztény tömegek ajkán szólalt meg újra és újra, Isten dicsérete a legváltozatosabb módokon.

„Oh szent szeretet, mely mindnyájunkat összeköti
Istennel, s Istenben egymással!”

(Babits Mihály: *Amor sanctus*)

Fontos figyelmeztető fölhívást jelenthetett volna Csapody Csaba és Csapodyné Gárdonyi Klára egy, a Svéd Királyi Könyvtárban lappangó, magyar eredetű liturgikus kódexet találtak, melyet 1134-ben írtak, ennek ismertetése elhangzott a Könyvtártörténeti Munkabizottság ülésén 1974. novemberében, a Magyar Tudományos Akadémián. Török Józseftől tudjuk, hogy a naptár és a *Sanctorale* együttes vizsgálata tud csak egy sok évszázad előtti *úzusról*⁴ biztos képet adni.

Továbbá még Török József felhívja a figyelmünket Szentpétery Oklevéltani naptárára, (Szentpétery Imre: Oklevéltani naptár, Bp., 1912-1914) ami véleménye szerint azért fontos, mert Szentpétery az illető szent ünnepének dátumát a középkor legszorosabb értelmében vett hétköznapi gyakorlatban adja meg, vagyis az oklevelek kiállításának keltezése szerint. Az 1484-es esztergomi breviárium naptárát igen gyakran a legszilárdabb esztergomi liturgikus forrásnak említik. Fontos megvizsgálni az ünnepeket Gyöngyösi Gergely Konstitúciójának csoportosítása szerint, mert mint tudjuk, ez a könyv a XV. század elejére megy vissza, és ennek következtében egy XIV. század végi ünneprendet kapunk kézhez. Az egész rubrika tartalma megtalálható (Török József 1977. 50-51. p.) a

tanulmányban, „A magyar pálosrend liturgiájának forrásai” című munkájában. Az általa közölt ünnepsorozatok a későbbiekben bővültek, de nem nagymértékben állapítja meg a szerző.

A Gyöngyösi Gergely által közölt ünneprend, amely felosztásában is példamutatóan világos, és az ünnepek számában mértéktartó.

„A középkorvégi ünnepek rengetegében is megőrizte a Pálos-rend a maga egyszerű és mértéktartó szellemét a liturgia területén.”

A Pálos-rendnek a liturgiáról alkotott helyes fel fogása, amikor is az egyéni *devotio*⁵ és *paraliturgikus* alkalmakat és a nagyon népszerű jámborsági gyakorlatokat nem tévesztették össze a liturgiával. Hanem a liturgiát, mint a keresztény élet gyújtópontját elméletileg és gyakorlatilag is ismerték és helyesen éltek vele.

Keresztjáró nap, ünnepi körmenettel
(részlet a Mátvás gradualéból)

A könyörgés, keresztteleplezés, hódolat a kereszt előtt mindkét helyen a megszokott módon történik. Továbbá még meg kell jegyeznünk, hogy a nagyböjt négy vasárnapján nincs semmi változtatás a pálosoknál az esztergomi liturgiához képest. Különbséget a Virágvasárnap ünnepének megtartásában találunk. A barkaszentelés menete és a könyörgések azonosak az Esztergomival. (Ma az egyházi ünnepek a Virágvasárnapi szentmisében barkaszentelés és körmenet, keresztútjárás. Nagypéntek keresztútjárás. Nagyszombat szentsír látogatása és csendes szentségimádás. A feltámadási szertartás. Húsvétvasárnap a hagyományos feltámadási körmenetet szentmise után tartják meg. Húsvéthétfő szentmisék.)

⁴ lat. használat, szokás

⁵ lat. vall. 1. felajánlás 2. áhítatos, alázatos odaadás; imádat

A körmenetek módját, amely ugyan Esztergomban is ismert, de a pálosok egy igen érzékletes leírását adják. (Jávor Egon: Hét kéziratos pozsonyi missale a Nemzeti Múzeumban Bp., 1942. p. 36)

„A Pálos-rend összképe egy komoly, higgadt, nem minden koráramlatnak engedő, de a saját útját járó és az újat tudatosan fölhasználó és emellett még a régít is hűségesen őrző liturgia-képet mutat nekünk, amelynek míves kidolgozása, megimádkozása a magyar földön, magyar emberek, magyar szerzetesek által történt.”

A Pilisi Pálos Passiót a Bakk Endre Kanonok Alapítvány szervezésében kívánjuk megvalósítani. Az 1991-ben létrejött alapítványt a székely primor Bakk Endre kanonokról nevezték el és azért jött létre, hogy a Kárpát-medencében feltámassza a passiójáték hagyományait. Magyarországon, Budaörsön 67 évi szünet után került bemutatásra a passió, míg az erdélyi Csíksomlyón 222 évi szünet után indult újra. Az alapítvány ez irányú munkáját a pálos Fráter György méltó erdélyi utóda, Tempfli József nagyváradi megyéspüspök segítette.

Az anyaországban, Spányi Antal fehérvári püspök megyéjében ez lesz a második passió-előadás mely életrekelhet mindannyiunk örömére. Az Európai Passió Szövetség hozzájárult a magyar passiók újraindításához. Ebben elsődlegesen Maurice Clos Franciaországból, Josef Lang Németországból, Franz Miehl Ausztriából, André Pesleut Belgiumból, Antonio Filippi Olaszországból nyújtottak segítséget.

A passió latin szövege Hadnagy Bálint műve 1511-ben íródott. Csonka Ferenc fordításában Árva Vince atya bocsátotta rendelkezésünkre.

Hadnagy Bálint pálos író képe
Remete Szent Pálról szóló munkájában

Csanádi Adalbert alkotása a Transiatio s. Pauli officiumának két himnusza: Incltyos Pauli recollens (In trans S Pauli p.e.), Laudibus Christo iubilent (In trans S. Pauli p.e.). Csanádi Albert latin és magyar művei: a) Sermones plures in laudem s. Pauli primi eremite; b) Eiusdem s. patris vita carmine heroico concinnata, c) Series passionis dominicae stylo rythmico et idiomate Hungarico; Ismertebb művei: Beszédék Szent Pál remete dicsőítésére, Szent Pál remete élete, *Jézus kínszenvedésének leírása*, Himnusz Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére.

Hadnagy Bálint írását megelőzte Csanádi Adalbert (Gyöngyösi Gergely. „Vitae fratrum... ”-ban: „De Fr. Adalberto Chanadino... 1494. habitu heremitico insignitus est, parvae staturae, facundissimus rhetor et predicator, plures sermones de laude S. Pauli I. heremite complivat, cuius etiam vitam heroicis carminibus scripserat”) munkáját idézve: („...Dictaueram mihi ante duos annos duos hymnos ...Dictaui etiam totum seriem passionis Domini rithmico stilo in vulgari”) Seriem passionis Dominicae stylo rythmico et idiomate Hungarico. (Kézirat.) Ex Gyöngyessino ad annum 1515. a pálos költő magyar nyelven már megírt Úr szenvedés története. Csanádi Adalbert mintáját és forrását adta Hadnagy Bálint munkájához, a jelek szerint ez a témakör nem ált messze, sőt ellenkezőleg, ezt is bátran megverselhette latin nyelven is.

*„Távol állnak tiéd, vigaszul nem szóltak,
Azok álltak körülötted, kik kínszóid voltak,
Alattomos szolgák rád gyaláztatot szórtak,
S ami kínnál rosszabb volt: kérszten gúnyoltak,*

*Ó, te gögös szív, tanulj szelíd lenni,
Jézusnak a példakép, ne szégyelléd követni,
Háborodj fel, ha rosszul merik őt illetni,
Kérdemelte tőlünk: örökre tisztelni.”*

Irodalomtörténészeknek szövegelemzés alá kelle-
ne vetniük, a Szent Anzelm Krisztus szenvedésé-
nek történetét és Hadnagy Bálint munkáját vagyis
az „Egy jámbor lélek verse Krisztus Urunk élet-
útjáról.”

*„Édességes Jézusom, ura égieknek,
Mindenható királya világegyetemnek!
Csodáljuk-e eléggé sorsát tetteidnek,
Üdvünkért nagy tengerét szenvedéseidnek?”*

Érdeemes munka volna tudósaink részéről e kérdés megvilágítása; tudjuk, hogy Szt. Anzelm műveinek Migne-féle kiadása alapul szolgálhat e tekintetben. Egyébként hasonlóságot csak annyiban tünnetnek fel Szent Anzelm művei amennyiben azonos, vagy rokon tárgyúak a jelzett művek: máskülönben – szerény véleményem szerint Szt. Anzelm forrásul való közvetlen felhasználása nem észlelhető Hadnagy Bálint művében. A kódexből csak ez olvasható ki.

*„Ezekén elmélkedj, testvérem, ezeken,
és megteljk a lelked Krisztus kegyelmével.”*

Hadnagy Bálint pálos szerző munkáiból: Vita divi Pauli priori heremite. Folio 1. Translatio eiusdem sancti viri. Folio 5. Lectiones in eius die festo. Folio 9. Miracula eiusdem beati Pauli. Folio 11. Vita sancti Antonii Abbatis. Folio 24. Carmina sive meditationes in vitam domini nostri Jesu Clmsti. Folio 46. Oratio ad honorem Marie virginis. Folio 53. Psalterium beate virginis. Folio 56. A lap alján M betű közepéből kiemelkedő kereszt jelvénye alatt áll a kiadó neve: Matthias Milcher librarius Budensis. A levél hátsó lapjára e cím: „Invocatio sancti spiritus in sequens opusculum comportacionis” és a négysoros tizenkét strófából álló vers. Ebben a munka szerzője áhítatos lélekkel, segítségül hívja a Szentlelket. A 7-ik strófában így fohászodik:

*„Tange guttur, labia, move pugillarem,
Ut Pauli vasticole vitam exemplarem,
Tradam omni seculo vere singularem,
Cunctis imitabilem, ut lucem solarem.”*

*„Érintsd meg a torkom, az ajkaim, mozgasd író kezemet
Hogy Pál életének mintáját terjedelmesen
valóban átadjam minden századoknak a kitűnőséget
minden utánpótlásra méltót, miként a napnak fényét.”*

Az e korról foglalkozó Kerecsényi Dezső is elismerően ír. A magyarországi pálosok latin és magyar nyelvű irodalmi munkássága mutatja, hogy az ily tudatos összeegyeztetéseken (régiről új tartalom és új forma) túl is mentek, és a rendtagok maguk is írtak vallásos tárgyú, és antik formájú költeményeket is. A feljegyzések szerint Csanádi Adalbert megírta Szent Pál életrajzát „carmine heroico” és ezzel a rend olvasmányai között szereplő Szt. Pál életrajzot a megújított formába ültette át. A passió

szövege és a hajdani nagy tudású, mélyhitű pálos atyák egyéb írásai is tanúsítják a Szűzanya a Magyarok Boldogasszonya iránti szeretetüket. Pilisszántón 1250 óta működött a Boldog Özséb által alapított rend.

Ez az előadás – Krisztus szenvedés történetének örök érvényű mondanivalóján túl – egy megemlékezés országunk és ezen belül a pálos atyák hit- és nemzetépítő múltjáról. Arról a rengeteg szenvedésről, amit népünk a történelem folyamán átélt és mindezek ellenére is megtartotta a keresztény hitét. Egyben üzenet, hogy csak egymás értékeinek megbecsülése, kultúrájának elfogadása, közös érdekeink felismerése és az összefogás segít a tragédiák elkerülésében.

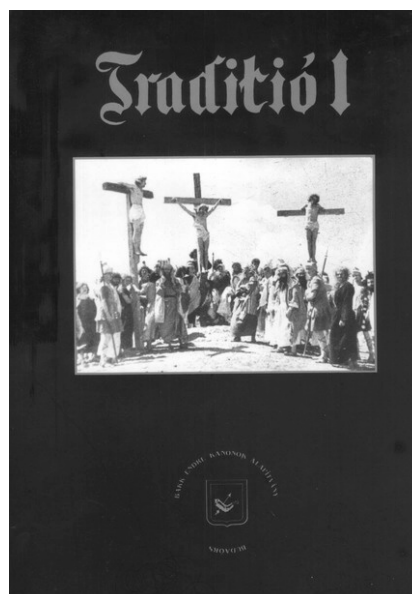
A csíksomlyói Mária

„Kedves Testvérek! Sorolhatnám tovább Esztergomi Boldog Özsébnek közbenjáró szerepét. Ezért járok sokfelé prédikálni, híveknek, papoknak is elmondani, hogy fogjunk össze, hisz a szentté avatás kell, hogy felrázzon bennünket. Így az egész országot kell, hogy áthassa, aztán még egy valamit kell, hogy minden ember Özsébtől átvegyen, az ő lelkiségéből a mélységes nagy imádkozásnak a lendületét. Hisz gondoljuk el, mint remete éjt-nappalt imáságban töltött, a maga faragta, ácsolt fakereszt előtt, imádkozott éjjel-nappal. Ki tudott annyit imádkozni? Ez a szen-

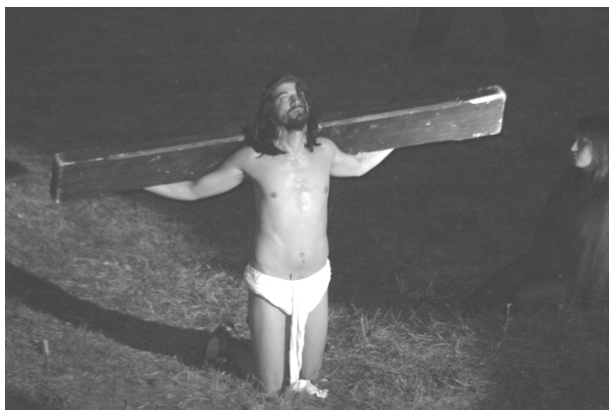
PÁLOS HAGYOMÁNYOK

teknek a nagy titka! Ezt kellene megtanulni nekünk is, imádságos lelkületre szert tenni, mindig Istennel kapcsolatban élni, amit régen úgy fejeztek ki, Isten jelenlétében élni.” (P. Árva Vince atya prédikáció; részlet)

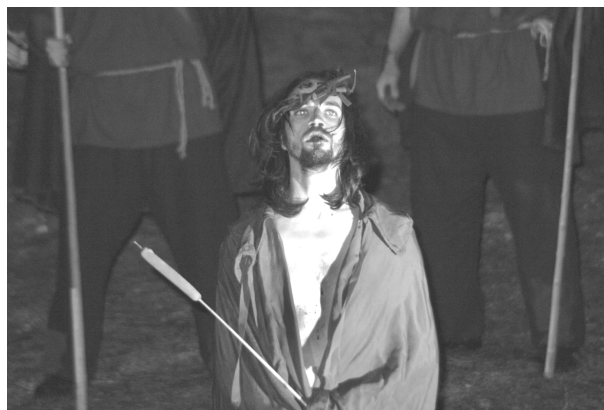
Befejezőként nem véletlen, hogy mottóként †Márton Áron (1896-1980) püspök történelmi értékű szavait választottuk: *„Egyedül Mária anyai Szívének a végtelen jósága által remélhetjük, hogy kegyelmet, alkalmas segítséget és oltalmat nyerünk mostani bajainkban. A világot még mindig vad viszonyok marcangolják és a gyűlölet tüze égeti, mint saját gonoszságának áldozatát. Kihez fordulhatnánk máshoz oltalomért? A Szűzanya nemcsak mennyei fényben tündöklő Boldogasszony, hanem nagy pártfogónk is, aki ezer éven át csodálatosan oltalmazta népünket.”*

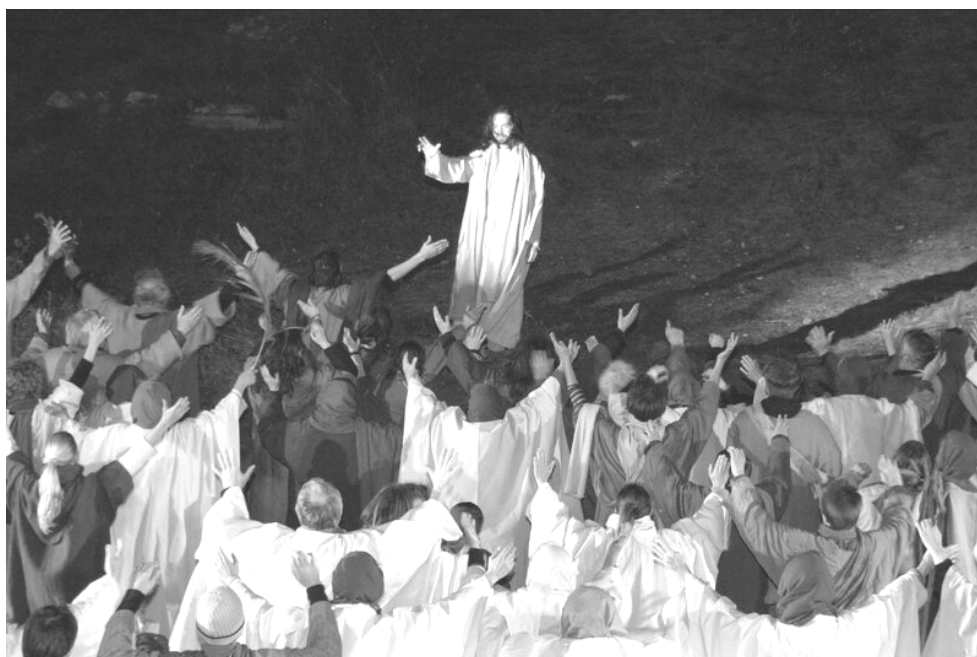
Tradíció Bakk Endre Kanonok Alapítvány kiadványa

A Budaörsi passió előadás részlet

A Budaörsi passió előadás részlet

Budaörsi Passió
- részlet -

L. Kecskés András

GYÁSZMAGYAROK VAGY NAPFIAK?

(Kalduló szerzetesek, regösök, igricek, kalzasok: énekmondó bárdok nyomában)

Augsburg melletti, Lech-mezei csatavesztés (955 után) Lél, Bulcsú és Súr vezéreket törbe csalták s felakasztották. A győző németek hét magyarnak megkegyelmeztek azzal a föltétellel, hogy Magyarföldre térve, házról-házra járva terjesszék társaik csúfos halálát. Fülüket megcsonkították.

A későbbi századokban csak *gyászmagyaroknak* nevezték őket. Mindezt egy 11. századi krónikánk is rögzítette, hogy az utána jövő írárok átvehessék a történetet. A gyászjelentést hordozók nem álltak egyedül a történelemben. A japán csatatörténeteket előadó buddhista szerzetesek vak énekmondói, a „bíva hósi”-k és a fülcsonkított magyar gyászéneklők között számos rokon vonás van. A különbség csupán annyi, hogy a japánok lejegyzett „históriás-énekeinek” gyűjteménye már 1205-ben 20 kötetben megjelent, addig a hazai, az első leírt és megmaradt történet Mátyás uralkodásának 1476 utáni évekből való, a Szabács viadala.

A 12-13. században Japán szerte mulatóról-mulatóra párosával jártak a vak szerzetesek, akik BÍVa, kínai nyelven Pí-Pa nevű lantjaikkal, mint korabeli énekes hírvivők, lantkíséret mellett énekeltek, a BuSi harcosokról szóló híres, hósi énekeiket: különböző háborúk, vesztés csaták, öldöklések történetét. Kis kitéréssel meg kell említenünk a BuSi harcosok és a BuSók, a magyarhoni, maszkos, népfelkelő, „törökrémítő” katonák nevének hangi rokonságát.

A japán és a magyar hírmondók ezen kívül még számos láncszemmel kötődnek egymáshoz. Mind a japán, mind a magyar énekes koldusok valamely szerzetességhez tartoztak.

A hazai krónika azt írja, hogy a magyar gyász hírvivők az esztergomi keresztes lovagok Szent Lázár Rendjének „szegényei”-ként járták az országot: valószínű, külön-külön és nem együtt, hogy hírvivésük minél hatékonyabb és sebesebb legyen. Mindez csupán feltételezés részünkről, minthogy az eddigi történelmi adataink alapján a *gyászmagyarok* is együtt jártak históriázni. Figyelemre méltó, miképpen igyekeznek a krónikás a

több százéves, mindenkori gyászmondó históriások alakjait bennünk megfesteni. Szent István idejében ezek a hírmondók már aggastyánok, sőt halottak lehetnek, ami a középkor emberének átlag-élethosszát illeti. Arról nem beszélve, hogy a 10. század közepén még nem létezett hazánkban sem a Szent Lázár Lovagrend, sem más szerzetesi közösség.

A történelmi adatok hiányából fakadó bizonytalanságról egy bolgár prózai mű lebbenti föl a fátylat. Egy vak koldus még a 19. században, a török alóli felszabadulásuk előtt pár évtizeddel arról beszélt, hogy Bolgárföldön a vakok pár koldustelepen miként sajátították el a guzlát (egy keleti vonós hangszert) és az énekesi tudományt. Ők is faluról-falura, kocsmáról-kocsmára járva énekeltek: Híreket vittek s kaptak. Őket is Szent Lázár szegényeinek hívták csakúgy, mint a magyar hírmondókat; vagy mert Szent Lázárról való énekeket énekeltek, vagy csupán magáért a Szent Lázár-i koldusság okán. Vándoréletük velejárója volt a jóslás és a varázslás mellett még kisebb szemfényvesztő mutatványok bemutatása.

Az énekes-javasságból következik, hogy a KoLD/us és a KÁLD/eus szavak között rokoni kapcsolat van.

A KÁLD/eusi mágiáról és a mágusokról világszerte tudják, hogy az, az ősi KeLeTi szemfényvesztő tudományok örökösei voltak. A törökfajú bolgárok történelmi beszámolója szerint a vak koldusok falujának neve: BaLD/evo, mely névben nem nehéz felfedeznünk a BÁRD, a kelta énekmondó hangalakját. Magyarországon a „bardelejes” szavunkon kívül – melynek jelentése énekhanggal ható / incantator –, számos magyar helység néveredetére fény derül. Pl. a felvidéki BÁRT/Fa az énekmondót kísérő hangszer használatára is utal. Míg a Kaposvár melletti kettős nevű, Somogy megyei BÁRD/udvarnok néveredete szintén itt keresendő. Az öngazgatási összevonas előtt két falut: BÁRDnak és Udvarnoknak hívták.

A BaLDevői vak bolgárok párosával jártak csakúgy, mint a japán BuSik. Minthogy nagy bűn

volt az éneklő koldusoknak alamizsnát nem adni, e bolgár vakok igen jól éltek; nőülhettek, családot alapíthattak. A magyar énekmondók kolduló hagyományban bizonyára már a fiakról illetve az unokákról lehetett szó, kik apáik örökeként bírták a históriázást, s még mindig Szent Lázár szegényeinek hívták magukat Szent István idejében és később is, a 11. sz. első felében. Úgy véljük, hogy ezen históriázó, koldus-ivadékokból királyi utasításra alakultak ki a regtelkek, és az igricfalvák. Annyi bizonyos: egy-egy történelmi helyzetben országos nagyjaink jól megfontolt szándékkal mindenkor éltek a telepítés, a letelepítés gyakorlatával. A magyar hírvivők durván csonkított arcára oda kell figyelniük. Ezzel kitűnnek, kiválnak az átlag ember közül. Ez a megkülönböztető jelük. A japán énekmondók szintén nyomorékok. Vakok. Vakságuk oka azonban nem tudható. A magyar regösök ugyan nincsenek megvakítva, de fülüket levágva. Csupán találgatásokra szorítkozunk az arcsúfító csonkolással kapcsolatban. Egyesek szerint pogány gyászszertartás emléke rögzült a krónikákban. A gyászt, a lelki fájdalom mellett a

testi fájdalommal is tetézték: testüket, vagy arcukat saját önszántukból is megvagdalhatták, illetve orrukat, fülüket csonkolhatták. A saját test megsebesítésének gyakorlata – a gondolat komolyságát kívülrre kivetítendő – még ma is él a világ egyes szegleteiben. Magyar vidéken – pl. az erdélyi Csíksomlyón – a mai napig valami hasonlót cselekszenek a térden csúszó vezeklők. Ugyanis a keresztút 14. szent állomását / stációját megtéve, térdük előbb-utóbb véres, sebes lesz.

Fel kell tételeznünk azt, hogy a hét gyászmagyar históriás énekét valamely hangszerezen kísérték „ivórol-ivóra”, udvarról-udvarra járva – csakúgy, mint a BiVa – KoBZos énekmondók. Talán azért vannak heten, hogy mind a hét honfoglaló törzs saját hírmondójától és tájszólásán hallja a történetet, hogy az egész magyarság okulására, híradására szolgáljon. De erre nincs megbízható adat. Sokszor együtt ábrázolták őket. Összekapaszkodva. Talán vakok is lehettek. Erről nem szól az emlékezet.

Vak Bi-Va hósi – japán énekmondó

Magyarhonban a rossz hírek éneklői, ponyvakiadványok vásári terjesztői ezer év múltával még az 1950-es években is működtek. Legtöbbjük vásári koldus volt és vak. Kocsmákban aludtak és nagy szegénységben éltek. Témáik véres tragédiákról szóltak: ház- vagy földomlásban megholtakról, a cséplőgéphez esettekről, különböző gyil-

kosságok és rablások áldozatairól, kacabetyártörténetekről, szerelmi bánatosok öngyilkosságairól szóltak stb. Feljegyezték, hogy átható, trombitaszerű hangon énekeltek azért, hogy a vásári sokadalom zaját fölülmúlják. Ez az énektechnika Ázsia-szerte még ma is él.

A magyar kobozsal hangszer-szerkezetileg rokon, japán Bí-Va nevű pengetős hangszer nevét egyedül a magyar nyelv tudja feloldani. A Birizgál v. Bibirkél = az ujjak ide-oda mozgatását jelentő szó mindenképpen egy húros hangszer pengetővel vagy ujjakkal való megszólaltatásra utal. A Va a Pa-ósi szóval, a FÁ/val azonos. A Japán és Korea zenekultúrája a K/H/iN/ai / a HáN kultúrájának gyökereiből táplálkozott, mely áttételesen a magyar-szkíta-hun-avar hagyományokkal a következőképpen rokon.

A kínai császárok turáni zenészek gyakori alkalmazásáról voltak híresek, s így természetes, hogy a turáni pengetős, vonós és fúvós hangszerek neve, alakja és használata számos ponton rokon a kínai hangszerekkel. A Pi-Pa is hasonlóképpen lett őshonos a kínai birodalomban. Annyi bizonyos, hogy a szigetország, Japán Kínából, Koreán át kapta a Pi-Pá-t s lett Bi-Va. Tibetben egy kissé nyúlánkabb testű pengetős hangszert hívnak Pi-Wa/NG/nak. A vietnami, az első szótag kezdő mássalhangzójában eltérő, Ti-Ba is ide tartozik. Az imént felsorolt hangszernév sem kínaiul, sem japánul, de még a többi nyelven sem képez, hangszert jelentő, értelmes, összetett szót. A hangalak „csupán” magát a hangszert jelenti, mely a hangszerre nézve nem specifikus.

A finn-ugor nyelvekben a Fa Pá-t jelent, s ezzel legalább a több ezer éves hangszernév egyik lehetséges megoldását kínáljuk: Pi-Pa = Pengett Fa. Még a magyarral oly közeli rokon hun Fo(a)Va = Fa is megoldás lehet, hiszen a „száraz fa” pl. az arab-perzsa L'uD is Fá-t jelent s az arab-perzsa lantot értjük alatta. Így lett Európában e szóból a fr. lute, ang. luth, ol. liuto, ném. laute, szláv lutnya, illetve a magyar lant szavunk.

Magyarban a Fá/ra utaló név nem maradt meg. Mára csupán következtetni lehet / deduktív módon a Pe-Fa azaz a Pe/ngetős Fa hangszernévre. Tarsolyunkból kivehetjük még a rovásírás P betűjét, melyet többen a PiHe, a ToLLPiHe szóból vezetnek le. Bizonyára őseredetű dolog a véletlenek esetén egybeesése; ugyanis a régi fatestű hangszereket, pl. az ud-ot, a kobzot, a magyar citerát leginkább ToLL/al, az udot sasTOLL/al Pe/ngették. Visszatérve az előzőhöz: a KoB/oz szavunkban fellelhető a KoBaK, a FeJ, a Fő /Fa/szava, mely névszármazásilag / etimológiailag is összehozza a három ázsiai pengetőst: a L'uD/ot, a

Pi-Pá/t ill. Bí-Vá/t és a KoBZ/ot; mindhárom hangszer nevében a FeJ /Fő jelentés megtalálható. Ide tartozónak érezzük a Fa - Fatörzs - TörzsFő szavakat. Nem mellékes mindezek után, hogy sumérul a Pa az Fő-t – pateszit – jelent, régies magyarsággal Fé-t, melyből a Fé/rj és a FéRFi szavaknak is köze van.

A világ nyelveiben számos fúvós hangszer kezdődik Pi /magyarul a Pi/heg / sűrűn Fuj/tat jelentésű szótaggal.

Nézzünk körül. Miként illeszthető a vizsgálódásunkba a fúvós hangszerek, neve, és azok megszólaltatása. A Fü/TTY csupán egy hangadást jelent. A nevében a Fú/j szavunk magas-hangrendű magánhangzója szerepel.

Majd minden Fú/V/ással képzett hanghoz, szükséges egy hengeres, üreges tárgy, így a FúVó/s hangszerek java, leginkább valamely Cső/höz hasonlít; még kimondani is csak egy csőalakot utánzó szájsücsörítéssel lehet: Fú, mely a legkisebb körkörös szájtátásra – nyelvészeti szakszóval élve –, ajakkerekítésre készlet.

Ez utóbbi jelentése maradt meg pl. a „ködös Albionban” kelta eredettel: Pipe (ejtsd: pájp). Ettől kezdve, majdnem minden fafúvós hangszert, a csőhöz való hasonlóság alapján, ilyen meg olyan PiPe-nak illetve sípnak neveztek el. Itt szükséges megemlítenünk a gót-germán PFeife = síp, FlöTe-Block/FLöTe = fúvola-fúrulya, fúvós hangszereket, melyek nevében a fúvás kezdetét jelző F hangzó minden esetben ott van. Ezen előzmények ismeretében kimondható, hogy a magyar Fú, Fú/j FúV/ós alak szerintünk az eredetőség sorrendjében, a legjobb hangutánzó szavak nem hivatalos versenyében az élen áll. A pipa szavunk eredete nem kétséges, hogy a kelták hagyatéka. A magyar pipa valójában szintén egy cső. A levegő áram mozgását szívással keltik. A pipázás célja nem a hangkeltés, hacsak a pipázó tevékenységünket az ajakcuppogásos hangkeltéssel nem hozzuk összefüggésbe.

A Pi-Pa / Bí-Va, az ázsiai lant eredetének felkutatására más megoldások is kínálkoznak. Már a 19. és a 20. század fordulóján egy – a maga korában mellőzött – kiváló magyar nyelvtudós nyomába eredt, s az ősnelv kutatása során a 9 szótag-elem létezéséről adott hírt. Röviden: az indoeurópai, a sémi, a magyar és a kínai nyelv összehasonlítási vizsgálatainak során a következő

eredményre jutott a **Pa** őselem kapcsán: **fú** /kínai/ = apa ill. papa, aba / török/, a pater /latin/, pitar /szanszkrit/ **Va**/ter, ab/sémi/, egyiptomi: **TeFu** stb. A sumér nyelvben a **Pa₄** X /rovásírásunk B írásjele / ősjellel az **ős/aTYát**, az **összülőt** jelentette. Felismerhető benne még a család/**Fa**, a **Fa**/törzs, a törzs/**Fő**, mint idősebb **aTYa**, **aTa**, a **TaTa** összefüggései, mint a **Pa** és a **Fa** ill., mint férfi, aki **áT/aD**/ni tudó a teremtés rendszerében. Mindezek után nem lehet véletlen, hogy más Ázsia terület **PiPája** is **Fá**/ból készül, **Ud**-ből; névelővel **L'uD** = a **Fa**. Tehát **l'uD** = a **Fa**, az **aD/ó** szó ebben is megtalálható, mely az **aTYát**/t jelenti.

Ma már az európai nyelvekben a hangszer **Fa** jelentésnek nincs nyoma. A **lant** szó hallatán, nekünk magyaroknak is „csupán” egy hangszer jelenik meg tudatunkban és nem az **l'uD**, azaz a **Fa** illetve a **Pa** szó. Ugyanezt a jelentésátalakulást érzük tetten mind a **PiPá**-val, mind a **Húr/os/Fá**-val ill. **HúRFá**/val, azaz a ma is használt **HáRFá**/val kapcsolatban.

A **Fa/TörZS**, a **TörZS**, a **TörZS/Fő** szavaink rokoni kapcsolódását, a gondolati összefüggések kialakulásának őskori állomásain keresztül, szintén ezen a nyelvi eredetösvényen haladva lelhetjük meg őstudásunk maradékát, mely áttételekkel ugyan, de végül is rokon vonásokat mutat.

FEJ – FŐ – FA – NAP

Magyar	török	ugor
FeJ/Fő	Pai	pää, pon(g)
FaJ/JaF/	iaP	iiP-/G/NoP
(fordított / inverz alakok)		

Ebből jön a **FaJ** szavunk, mely a **/Fa**/törzsből, az egy néptörzsből származók összességét jelenti.

Érdekes még kissé körüljárunk a magyar nyelv **JaP/án** és japánok saját népüket megnevező **NiPPON** szavát, melyben a **NaP** és a **NéP** szavunk rejtekezik. A **PaN** és a **PéN** alaki fordítások az egymásba fonódó, örök élet teremtő és **FaJ**/fenn-tartó, fontos testrészeinket: a **PiN/át** és a /lat.-etruszk/ **PéN**/iszt mutatja. Mindezekhez hozzá kell tennünk a görög **PáN** alak fordítását / inversét: **NaP**/, az ógörögök egyik „nagy **KaN**” / **KáN**, úR, férfiember! / hírében álló istenének nevét, aki a róla elnevezett **PáNSiP**/ot fújta. Hangszerének

csöveiből és **lukain** árad ki az isteni hang. Hogy a **cső** és a **luk** / **lyuk** egyazon testnek tulajdonai, nem kétséges; ugyanis a **LYuK** nincsen **Cső** nélkül és a **Cső** nincsen **LYuk** nélkül; egymást kiegészítő elválaszthatatlanok, hímnősek, görögül hermafroditák. Állandóan együtt vannak. Eggyek. Mindezekből következik: az **eGY**, **aGY**, **aTY/a** istentudatunk fontos üdvtörténeti állomása.

Talán nem a véletlennek kell tulajdonítanunk a csöves-sípos orgonák templomi használatát. Ez a hangszer – a sípjait-lyukait tekintve – isteni tulajdonságú. Nem véletlen hogy az istenek megkedvelték a fújással megszólaltatható hangszereket is. Megemlítjük, hogy a **FúV/ós** vagy **FúJós** hangszerek csak a **FeJ/en** keresztül /szájon vagy orron át /India/ lehet megszólaltatni, ott ahol az **iGe**, a lélek, a gondolat útján, az anyagot képes vezérelni, mozgatni; hullámot gerjeszteni és felfogni. Ezért a muzsika **éGi** adomány; az örökkévalóság harmóniájának anyaggá vált, parányi szelete.

Ismételjük csak! A **NíP** /történelmi és tájnyelvi szavunk. A **NéP** és a **NaP** szavunk, a teremtéssel és a fényvel egyjelentésű, ezért nem meglepő, hogy a magyar **NéP** magát a **Nap**/ból jött fiaknak tartja, akik földi éltük múlásával oda térnek s hullnak vissza, tudniillik a fénybe. A kereszténység jelképrendszere az előbb elmondottakból számos lényegre törő hagyományt megőrzött: példának okáért nem véletlen sem a **Világ Virágjának**, **Máriának** „napbaöltözöttsége”, sem a **KRISZTUSI FÉRFI** és **FÉNYFI**, aki magáról azt mondja: „Én vagyok a „Világ Világossága”. Ennél tömörebb isteni kinyilatkoztatásról nincs tudomásunk. Ezért hirdeti az evangélium a „fényes csillagot” és ezért hordoztak régi betlehemesek karácsonyi betlehemezéseikhez ki-behúzható szerkezettel csillagot. Ők még tudták, hogy a megjelenő világot hozó égitest az istenszülő hely jelzése mellett, az eljövendő fényességből is ízelítőt adott egykoron.

Őseink táltos hitvilágának fő lénye, a csodaszarvas. Két szarva között ott ragyogott a **NaP**. Különböző testrészein helyezkedtek el a fényt adó csillagok, melyek a sziporkázó tejútba torkollottak. Ehhez hasonlóan az egyiptomi **HoR/os** isten bikás fejének a két szarva között is ott volt a **NaPKoRoNG**, a fényt adó jelképe. A magyarok történetében igen mélyen gyökereznek a fényvel, a **NaP**/pal való hagyományok. A **NaP**/ot ábrázoló fejedelmi **GoNG-KoRoNG** egyben ősi buddhista

templomi zeneszerszám / japán, kínai, tibeti, stb., melyet meg lehet KoNG/atni, csakúgy, mint a krisztushívők templomi HaRaNG/jait. E rokonhangszerek használatában találkozunk egymással a táltosos, dobos, kerekdedes, napkorong-utánzó, viláfgás hagyomány. A GONG – KORONG – HaRaNG, a szellem és az anyag között közvetítő hatalommal felruházott rezgetetője, ütőse, hanghullám keltője figyelmeztet minket s a Szellemet a szent pillanatok eljövételére.

Mai kifejezéssel élve ők a távírdászok, a rádiósok, kik fülhallgatóikkal elsőnek fogják és továbbbíjtják a jeleket Ég és Föld között.

A KüNDü ill. a KeNDe méltóságjelző nevünk, – s így a magyar KeND szavunk is – a megtisztelő úR, uralkodó szóval egyezik. A KeNDe vagy a KüNDü, azaz a NéP FeJ/e előtt vitték a kazárok és a velük egy államszövetségben élő eleink annak fény/ességes, fenn/séges tiszta, égi arcát jelképező, aranyló, fényes fémkorongot, a NaP-ot, mint a NaP-rokonnak kijáró uralkodói jelvényt a Kr.u. 860-as évek körül. A Nap/ot jelző KoRoNG csak az uralkodók kiváltsága / privilégiuma volt. Később – a KoRoNG/hordást elhagyva –, a királyi személy kiemelésére és jelölésére, a fejére helyezték azt, mint KöR/alakú KoRoNát. A fejen-hordás viszonylagos vízszinteségéből fakadón, a nyugvó KoRoNG/on a Nap lángnyelveit utánozandó, a fényes fémkörre ágakat helyeztek. Így született a KoRoNa. Talán a KoRoNG és a KoRoNa szavunk közelebbi rokonságban van, mint sem azt mi gondolnók. A KoRoNGoK még századok multával is használatban voltak, mint méltóságjelzők. A keleties ruhákban ábrázolt nemzetségfőknél, hadvezéreknel kicsinyített formában láthatók a torok és a szív csakra közötti mellrészén pl. az 1351. évben díszesen festett / illuminált Képes Krónikánkban.

Záróként megemlítjük, hogy a NaP és a magyar rokonsági fokot jelentő NaPa = anyós szó is aPa jelentésű, hiszen a NaPa, a lányát férjhez aD/ja s mint aD/ó férfiminőség, de a Nő/t jelző N betűvel. Jó még tudni, hogy az iPa = após fordítottja / inverze is férfirokont jelentett, a becézett apát: aPi. Még egy mulató, táncot ropós népdal-szövegben megtaláljuk a ma már kiveszőben levő após szavunkat: Eb fél, kutya fél, még az öreg iPam él stb.

A következő dél-dunántúli karikázó / női kör-tánc / dallamváza ugyan az újstílus irányába mutat, de dallami ósága / archaizmusa azt súgja nekünk, hogy annak gyökere igen régi idők hangcsoportjaiból táplálkozik. Az anyóst jelentő, kiveszőben levő NaPa szavunk e népdalban még elhangzik.

Zsindelyes a kicsi házunk teteje.
Be szép leány járt minálunk az este.
De szeretném édesanyját NaPamnak,
Azt is az ő barna lányát magamnak!

Zsindelyes a kicsi házunk teteje,
Be szép leány járt minálunk az este,
De szeretném édesanyját NaPa/mnak,
Azt is az ő barna lányát magamnak

BIBLIOGRÁFIA

- Magyarország Története... 1242-ig. Akadémiai Kiadó. Bp., 1984. 693-694.
- Jamadzsi Maszanori: JAPÁN. Bp. 1985. 141 - 142.
- Horváth Cyrill: Középkori magyar verseink. Bp., 1921. 468-476.
- Takács Lajos: Históriaok, históriák. Bp., 1958. 9-10.
- Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Bp., 1978. 91-92.
- Petár Dinekov: Régi idők bolgárai. Bp., 1981. 221-222.
- Czuczor-Fogarasi: A magyar nyelv szótára. I-VI. Pest, 1862-1874.
- René Labat: MANUEL D'ÉPIGRAPHIE AKKADIENNE. Paris. 1948. 63.
- Lászlófalvi Velics Antal: A nyelvek egységéről. Bp., 1901. 7-8., 12.
- A 9 összótag rekonstrukciós próbája:
[Pa – ma – li – í – ta – ha – ka – se – na]
- Magyar Adorján: Ősműveltség. Bp., 1995. 35-37.
- Magyar Kódex. 1. Kossuth Kiadó. Bp., 1999.

Gyárfás Ágnes

MAGYAR ŐSKUTATÁS A SZIMBOLIKÁK JEGYÉBEN

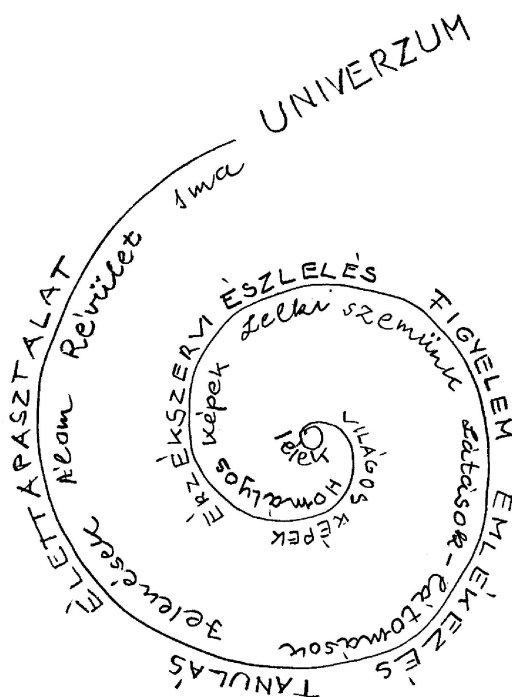
Megyaszói (Borsod megye) templom kazettája

A szimbólumok jelképek, amelyek egy-egy nemzet vonatkozásában a nemzeti karaktert is kijelölik, ezért nagy jelentőséget képviselnek valamennyiünk életében. Valahány szimbólum, mint jelkép a lélek mélyén meghúzódó ősképek halmazából tűnik elő. Az analitikusok közül főként Jung foglalkozott a mélytudat ősképeivel és megállapította, hogy ezek minden embernél egyforma tartalmúak. Az Amerikába kitelepült magyar pszichológus Róheim Géza a 20. század 20-as éveiben világtól elzárt törzsek tagjaival végzett tanulmányokat, amelyeket összehasonlított iskolázott, európai és észak-amerikai emberek ősképi állományával, s arra az eredményre jutott, hogy a fekete macska babonája mindenütt egyforma, a törött tükör baljós előjel, de a végtelen fonat mindenfelé a megnyugtató békesség érzetét kelti.

Életünkben, nemzeti sorsunkban használatos szimbólumok ezekből a lélek mélyén lappangó ősképekből alakultak ki. A dologban azonban van egy megfejthetetlennek tűnő ellentmondás. Miért különböznek egymástól a nemzetek közös jellemvonásait meghatározó jelképek, ha a lélek mélyén megbúvó ősképek halmaz azonos?

Kérdésünkre a választ a lélektudomány adja meg, de nem a nyugati tudósok által művelt pszichológia, amely igyekszik az emberi pszichét azonos hullámhosszon kezelni, hanem a nemzeti karaktert elfogadó tudományos vonal.

Hazánkban a 18. század végén írta meg Bárány Péter (1790) magyar lélektanát (Jelenséges Lélekmény, lélektudomány címmel), amely elnyerte a Hadi és más nevezetes történetek című bécsi újság 30 arannyal jutalmazott pályadíját. Bárány Péter a díjátvevő beszédben Kant szisztémája iránti elkötelezettségét hangoztatta, de tudjuk, hogy Kant a nagy porosz filozófus lélektant nem írt. Milyen lélektan tehát a Bárány Péteré?

Jellegetesen a magyar lelkület ügyét szolgáló lélektan. Világos és homályos lelki képek leírásánál erre a kérdésre is megadta a választ. Azt mondta, hogy a lélek munkái között az érzékszervi észlelés, a figyelem, az emlékezés stb. a világos képek munkája. Viszont az érzéken túli észlelés az ú. n. "látás", a látomás, az elragadtatás, a révülés, az imádság, a jelenés a lélek mélyében megbúvó homályos képek előtörésének eredménye. A lélek maga a mag. Ebből a magból sarjad mind a világos, mind a homályos képek halmaza, amelyek működésük révén végső hely elérése céljából a kozmoszba hatolnak. Minden lelki tevékenységünknek kozmikus kihatása van.

A lélek mélyén lappangó homályos képek előtörnek álmodásban, révülésben és más tudatszint (pl. halálkapu elérése) érintése révén is. Mert, mint mondja „...ilyenkor az erősebbektől nincsenek elnyomva és felszabadulnak a homályos képek”. Hogy milyen homályos képek törnek elő, azt egy közép jelöli ki. Ez a közkép hordozza a nemzeti karakter lényeges elemeit. Például a manysik Szibériában a medve leánykát emelték ki a közös őskép halmazból, mert az ő nemzeti karaktert meghatározó közképük erre inspirálta a lélek működését. A medvéhez ragaszkodnak a berlini sörivők, az angol gárdisták, ezért viselik 30 fokos hőségben is a tornyos medvesisakot.

A mi népünk esetében a mélytudat képeit előcsalogató közkép a madár, a szarvas, a tulipán. Mondhatjuk, hogy ezek a mi nemzeti karakterünket meghatározó szimbólumaink, Bárány Péter szavaival szólva közképek = közös képeink.

Ez a közkép működött Árpád-házi Szent Erzsébet lelkében, amikor 27 éves korában, özvegyen, nagy betegségbe esve, 40 fokos lázban haldoklott. Mint szentté avatásakor komornái elmesélték, Isten egy angyalt küldött mellé madár képében, hogy megkönnyítse agonizálását. Halála előtt Szent Erzsébet felült az ágyban, kezére ültette a madarat és együtt énekelt vele

m a g y a r nyelven — m a d á r nyelven.

Aztán átadta lelkét a madárnak, aki felvitte azt Istenhez.

MADÁR

Nyelvünk, népnévünk azonos a madárral. A madár, mint nemzeti voltunkat meghatározó jelkép végigkíséri történelmünket, és szebbnél szebb formában jelentkezik.

Madárnyelv

— Tuvudsz ivigy beveszévél-nivi? kérdezi egyik óvodás a másiktól.

— Tuvudovok, válaszolja a kérdező. Évén ivis mavadavár vagyok.

A madárnyelv magyar titok. Egyetlen más nyelven sem lehet mavadavár nyelveen beve-

szévél-nivi. Ez a madárnyelvi hangzás, mint ősnyelvi hagyomány megmaradt a kelta nyelvemlékekben és azokban a még élő keltautód népcsoportok tájszólásnak vélt nyelvében, akiről sokat írt Timaru Kast Sándor. A welszi, a gael, s a Hebrida szigetcsoporton élő apró szigetek népének nyelvében. Ezen kis szigetek egyikén, az IO vagy JÓ szigetén élt egy pár ezer főnyi közösség, akik Kolumbusz Kristóf korában még az ősi turáni nyelvet beszélték. Kis közösségükben megvalósították a Boldogság szigete álmvilágot, mert a szó legnemesebb értelmében jók voltak, miként jók vagyunk mi is, ha lelkünk fénylő, de homályban őrzött képeire hagyatkozva élünk és ítékezünk. E kis sziget népét az angolok lerohanták, hajóra rakták és elvitték Amerikába. Ez az 1526. év táján történt, amikor a Föld körül elszabadultak a gonosz erők. Eurázsiaiában a török hatalmi szféra tört a magyarság ellen. A csicsergő, madárnyelvet beszélő baszkokat a spanyolok igázták le. A csicsergő, madárnyelvet beszélő dél-amerikai indiánokat a spanyol és portugál agresszió ítélte kihalásra. Talán aszerint is utána nézhetnénk, merre élnek rokonaink, ha azt vizsgálnánk, hogy hol zajlanak a legalaposabb népirtások.

1026 táján Szent István egyetlen élő fiával elfogadtatták a szűz házasság elvét, s nehogy később kedve legyen fogadalmát feloldani, a történelmi vadkannal meg is ölelték. Ezek után az Árpád-ház már csak oldalágakon élt tovább, s állítólag az Aranyágacskával kihalt. Mi valamennyien hisszük, hogy ez nem így van s reménykedünk a magyar királyi eszme árpád-házi újjászületésében.

Madárvoltunkat mi sem bizonyítja jobban, mint királyi családunk eredete. A Turul nevű szent madár lett az őse szent királyainknak. A TUR ősi mezopotámiai szógyök fiú jelentésű. Az UL gyök madarat és szentet jelent. Innen ered a holló szavunk és szent voltára Mátyás király emlékezett, amikor címerállatául fogadta, s neve elé tette: Hollós Mátyás király. Ő is turullu volt, fényfiú, szent, tiszta.

Királyaink nemzője a Turul, de mi mindnyájan turáni népek vagyunk. Ez a szó AN isten FIAI jelentést hordozza. Valamennyien, akik a magyar nyelvet, a madár nyelvet beszéljük, és lelkünk elfogadja őseink szent eszméjét, isten fiai, isten gyermekei vagyunk

minden, magát TURÁN-nak valló néppel együtt.

A Turul madár formáját megőrizte a Nagyszentmiklósi Kincsünk aranydombormű készlete, de a távolabbi idők kódéből is előtűnik a Turul jelenléte népünk életében.

A Kaukázusban és a Kaukázus környékén élő szkíták madara rákerült a nyeregtakaróra és reliefszerűen az oltárkövekre. Szinte ugyanezt a formavilágot tükrözi a mezopotámiai madár is.

Kr. e. 5-4. század

A madárral való azonosulás a szkíták királynői viseletét is áthatotta, (bal alsó kép), de madárrá vált sapkája révén a köznapi öltözetű fiatal szkíta nő is ezt a folyamatot vette észre a The Golden Deer of Eurasia (Metropolitan Museum of Art.

Yale Univ. Press. 2000) szerkesztőcsoportja (Aruz, Joan – Farkas Ann – Alekseev, Andrei – Korolkova, Elena), amikor szemléletes rajzon mutatták be a lelki transzformációt.

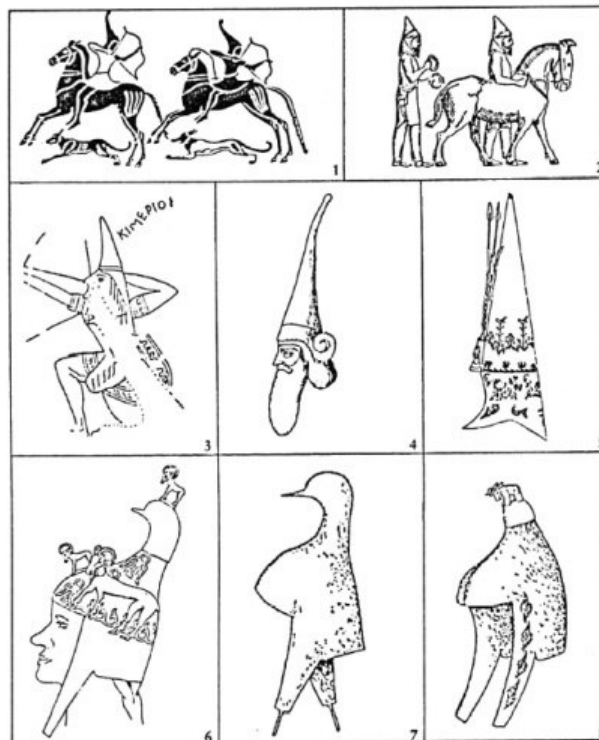

Figure 48. Eurasian nomads' headgear, 5th–4th century B.C.:
 1. Cimmerians(?) depicted on an Etruscan vase, 6th century B.C.;
 2. Saka depicted on relief at Persepolis, 5th century B.C.; 3. a Cimmerian depicted on the Greek "François" vase, 6th century B.C.; 4. a Saka chief depicted on relief at Bisutun, 6th century B.C.; 5–8: reconstructions of headgear from (5) the Issyk kurgan, 6th–5th century B.C.; (6) Ak-Alakh 1, kurgan 1, 5th century B.C.; (7) Verkh-Kaldzhin 2, kurgan 1, 5th century B.C.; (8) Ak-Alakh 1, kurgan 2, 5th century B.C.

A madár szavunk két alapgyöke a MAD és a DÁR a régi mezopotámiai nyelvben egyaránt madarat jelent. A képjele is madár formájú mindkettőnek. Madarat jelent a BURU gyök is, ahogy a galambot hívjuk.

MAD
MU
L 81

DÁR
L 114

BURU
L 79

Elragadtatás a szó szorosan vett és lelki értelmében

(Kedvet virágoztató magyar népmesék. Szerk. Gyárfás Ágnes. Miskolc, 1998.
Rajz: Harangozó Gyula)

Kiáltásával a születő napot köszönti az a szent madár, amelyet egy mezopotámiai pecsét-hengerbe véstek. A zöld drágakő híven megőrizte ötezer évesen is a vésnöki remeklés esztétikumát. Ez a pecsét-henger azért is képvisel számunkra kiemelt értéket, mert a baloldalon álló férfi, aki

nyilával az Orion csillagképet idézi, maga nemzetünk ősapja Nimrud, Ménrót, Nefrót, s hogy pontosan róla van szó, azt a görög betűk bizonyítják, így, egyszerűen:

NIIT YOT

MAGYAR ŐSKUTATÁS

A kép szereplői Orion-Nefrot mellet az Oroszlán csillagkép, másik oldalán piederstálon EME a Sziriusz csillag (Nagy Kutya csillagkép orrán elhelyezkedő égitest) megtestesítője, Inanna istennő képében. Minden Annák, Emesék, Ilonák, Helénák ősképe és égi képviselője.

Enki isten két nagy folyóvizet cipel, a Tigris és Eufráteszt és kézen tartja a hatalmas madarat, a Napköszöntő szent Turult. Mögöttük a sort U-Anna, vagyis a kultúrhős Jánusz-János fejezi be; itt is jól látható kétarcú volta. A két folyó a Tejutat mintázza. A Tejút csücskén kel fel a Nap, szinte kitör a szirtfok mohos barlangjából. Születésének a szirtfokban ülő hosszú hajú nő és sugárzó sapkás

férfi a tanúja. A bal felső sarokban látható tábla olvasata: EME NIMGIR ATYÁVAL

Ősszüleink láthatók a mezopotámiai pещéthengeren. A Nap születésének kozmikus pillanatában, amikor a folyóvíz csücskét megérinti az Orion sarokcsillaga, s a Sziriusz – EME – Inanna ósanyával együtt a napforduló csodájának, a Nap születésének tanúi és szereplői lesznek. Ekkor kezdődik a folyóvizek áradása, a termékeny mezőségek művelése, a Rák havának csodája. A madár itt nemcsak tanú, de rikoltásával élesztő, gerjesztő hatást is kivált. Ma is kakaskukorékolásra kel a Nap...

685. Liberation of the sun-god from between two mountains.

A Turul képe jelenik meg az egyik telloi vázán. Oroszlán feje van, hasán a Nap korongját tüntették fel. Két oroszlánon nyugszik a két karmos lába.

A váza szája körül rovásírásos felirat látható. Eredetiben kellene tanulmányozni a British Múzeumban.

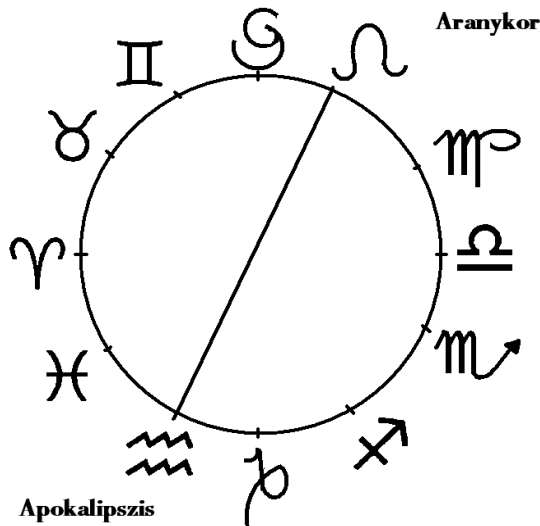
Turul Lagasból kőedényen (Internet adat)
Feltehetőleg Telloból származó váza
Kr. e. 2400 - 2300.
Lelőhelye a British Múzeum

Ma Tello, korábban Lagas, azelőtt Sirburlaki volt az a város, ahonnan a magyar történelem legfontosabb dokumentuma származik, a Szövetség táblája. A British Múzeumban őrzik a leletet, és ugyanaz az oroszlánfejes Turul látható rajta, mint a vázán, s ugyanúgy két oroszlánon tartja a karmos lábát. Jól olvasható képjel-írással vésték a fekete kőbe Mezopotámia turáni eredetének alapdokumentumát. Jól olvasható a Ningirszu-Nefrot-Nimród név is, „aki uras Enki templomába megy, siet – férj a feleséghez – szerelmi életet élni. Eme kinyilatkoztat: Ningirszu isten helyettese a bárkás Magur legyen! Ember menjen ember mellett MU országba, s a vízen jövő Mada nép építse meg Eridut!” Mit mond nekünk ez a Turulos üzenet?

Ningirszu-Nimrud és felesége Eme az isteni őshonos házaspár EME kinyilatkoztatásának hatá-

sára megbízza a bárkán érkező Mada nép vezetőjét Mágurt, hogy építsék meg Eridut a világ első kultúrvárosát, az eredőt, az eredeti várost. A kép alján ott a végtelen fonat, szövetségük szimbóluma.

A Turul madár és a két oroszlán égi eredetű. A két oroszlán az Oroszlán csillagkép és testvére: a kis és nagy Oroszlán. A madár, az Oroszlánnal szemben lévő Vízöntő keleti megfelelője. Ez a tengely az igazságtézés, a megújulás, az újjászületés tengelye, mely az Aranykort köti össze a Vízöntő-i Apokalipszissal. A mi népünk lelkére bízott a világ népeinek lelkiismerete. Kaptunk Időt, lehetőséget arra, hogy lelkünket karban tartjuk, szellemünket megtisztítsuk. Lesz egy pillanat, amikor eldől, ki hogyan sáfárkodott a kegyelem kincseivel.

599. Dudu, priest of the gold Ningirsu, plaque from Tello.

Nemzeti szempontból egy Krisztus előtt 7-5. évezredből való kis tábla fontosságára is felhívom a figyelmet, ahol a magyar-MADA, a Hun nép, a madár és a tulipán együtt jelenik meg egy képi világba ötvözve.

Olvasata:

Tulipán világ, Turul népe: Hungár-Mada Atyaság!
Hungaré ez a Föld az ISA-ősök rendeléséből.
US SEGÉL (Isten segítségével)
Urigall, ANA, TURAN (a csillaggyermek) és LU
az atya, boldogan éljen a Kárpátuban

29. Aus der Urzeit der Bilderschrift.

Az ősök rendelése, az égi Föld a Kárpátokban, a Kárpát-medencében nyerte el földi megvalósult formáját. Amikor ez a rendelkezés történt, a Kárpát-medencét víz borította, ott látható a kis térképe alatt a víz hullámvonala. Ezt a képet a Föld őskorának ismerete oldja fel. Valamikor a földtörténeti középkorban a mai Kárpát-medence helyén egy Himalája nagyságú hegység állt, amelyet a mélységben örvénylő vizek megmozgattak, s lesüllyesztették. Közben a Kárpátok vonulatát oldalt felgyúrták, s a hegység helyét vízzel árasztották el. A vízből kilátszottak a hajdani hegyormok és a magaslatok. Ez volt a tejjel-mézzel folyó Kánaán. A vizek kimosták a hajdani hegységből az ásványi kincseket és kis tekenővel, gyeptéglá formájában szedték még honfoglaló őseink is a vasat, meg az aranyat. Ezért lógott mindenfelé még a cipőjükön is aranydísz, s ezért tudtak Somogyban vaskohótelepet működtetni, mert nem volt szükségük bányára, kimentek a mezőre és szedték a vasat, szedték az aranyat. A románok még ma is külszíni fejtéssel termelik ki a több tonnányi aranyat Nagybánya mellett. Ezt a mesés gazdagságot kaptuk örökül az ősök rendelése folytán.

Nézzük meg az első tulipános ábrát. Tulipán, amely egyben a Turul madár formajegyeit foglalja magában. Középen a feje, két oldalt a szárnya hegye, alul a farka. Benne a hosszanti vonalak a Halak formavilágát is kirajzolják, amely népünk fő tápláléka volt hosszú-hosszú ideig. A keresztvonalak a hunság jelei, a tulipán hegyén a hármaskicsúcsosodás nemcsak a Turul alakját mintázza, hanem a mi hármaskicsúcsosodásunknak, a MADÁ-nak is képjele. Emblématikus erővel sugározza a kép a Kárpát-medencei hovatartozásunkat, az idetartozásunkat, azt a helyet, amelyet nekünk jelöltek ki az égben. Ezt támasztja alá a három pont, a magyarok igazsága.

Ez a madár a kereszténység évszázadaiban híven együtt maradt népével. Európa keresztény templomainak freskóin angyal hozza a malasztot, a szeplőtelen fogantatás pillanatában. A Gömöri Festőiskola szerzetes művészei a magyar-madár keresztyéni gondolatokkal festették ki a felvidéki templomokat, még a korai román és gótikus időkben. Még a XIV. századi Angyali üdvözlés is márával valósul meg a karaszközi gyönyörű kis templom oltárképén (Gömör megye). Dicsfényel

körbevett fejű madár hozza suhanva a malasztot, átadja Máriának és – folyamatábrai stílusban – a háta mögött tovarepül.

Angyali üdvözlés Karaszkból
Fazekas Lászlóné felvétele

Hogy a magyarországi kereszténység korában az angyal madár formájában jelenik meg, nemcsak képi emlék, hanem az archaikus népi imádságokban is fennmaradt. „Amott látok egy madárkát! Nem is madárka, szárnyas angyalka. Szárnya alatt KALAMA, kalama az igaz hit” (Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lőtőt lépék. Magvető kiadó Bp. 1976). Kalama szavunk régi mezopotámiai szó, azt jelenti HAZA, ORSZÁG. Népünk az égi malaszt fogalmát a haza gondolatával írta körül és egy réges-régi szót megőrizve tette misztikusá a szeplőtelen fogantatást a maga kultúrkörében. Megjegyezzük, hogy a magyar nép körében elterjedt hitelv szerint a magyar ember az istenszeretetét hazaszeretettel is ki tudja fejezni. Aki a hazát gyalázza, Istent gyalázza. Aki a hazáját elárulja, Istenét is elárulja, és nem lépheti át a menny kapuját. A hazaszerető, tiszta lelkű magyar ember azonban minden reggel úgy imádkozik, hogy „Ki megyek én házam elé, Feltekintek magas Mennyekbe, Nyitva látom Mennysország kapuját...”

(Saját gyűjtésem. Edelény, Izsó Józsefné).

A Mennysországból érkezik az az angyal is, aki koronát hoz szent királyainknak. Azonban a Képes Krónika szerzetes írődeákja nem angyalt festett az iniciáléba, hanem m a d a r a t! Madár hozta Géza herceg fejére a koronát, miként azt László herceg, a későbbi Szent László királyunk megálmodta, holott a latin szövegben kimondottan az angyal szó szerepel.

Szárnyas oroslánok a Ziwiyei leletből. Aranyveret. Szkíta ötvösmunka. A szkíta népek szövetségének fonatos jelképe a felső régióban jól látható. Az életfa tengelyében a két oroslánarcból kirajzolódó harmadik az égi Szent Hármasságot fejezi ki.

Népnevünk másik titka a MAG gyök, amely az élet folyamatos őrzésére hívja fel a figyelmet. Dehát egy dologról beszélünk, hiszen a madár az égből Szűz Máriának éppúgy, mint a mindenkori EMÉNEK, EMESÉNEK a *magot* hozta csőrében vagy a szárnya alatt és a TURAN az istenfiú e magból született. Teljesen törvényszerű, hogy az Istenfia Jézus Urunk halotti leplét TURAN-ban őrzik.

TULIPÁN

A madár az eredet kérdésére adott választ, a tulipán népünk világnézetét tárja elénk. E világnézet a szerves (organikus) műveltség jegyét viseli.

Ha újra rápillantunk a Tulipán népe táblája tulipánjára, látjuk, hogy szervesen összefoglalja a viráglételt, a növényi állapotot. A madárvilág képzetét, a halat, a vízi állatot, az atyai ősi létalap képét, a mada és hun népet, s mindennek hazában, országban történő egyesítését. A szerves műveltség eszméje végig kísérte népünk sok évezredes történetét. Az európai kultúra a 20. század elején fedezte fel a szerves világszemlélet eszméjét,

amely egyedülálló módszert adott az élővilág megismeréséhez. James Baldwin (1902) pszichológiai és filozófiai szótárt szerkesztett, s ebben leírta, hogy a szerves világ nem élettelen, ellenkezőleg *megelevenítő* erő munkál benne, mely a mennyiségi léten túl minőséget is ad, ez az *Ekszisz*, az ékességeink ereje. A növényeket megelevenítő elv a *Fűszisz*, s ebből ered nemcsak a magyar *fű* szó, hanem a fizika is. Az állatokat megelevenítő erő a *Pszühé*, mert az állatnak néma lelke van. Az embert megelevenítő erő a *Nousz*, az értelem.

A nyugati tudomány élettelennek fogta fel azt, amit Szkítiánosz követői a káldeusok szervesen élőlénynek láttak. Amit a káldeusok növénynek (fűszisz) érzékeltek, azt a nyugatiak fizikává torzítottak, ami ugyancsak az élettelen világ jelenségeit igyekszik leírni. A növények élő elvét nem vették észre, s az állatvilág elvét a *Pszühé* az emberi világ megkülönböztető elveként fogták fel, s megtagadták a lélek létezését az állatvilágban. Majd a XX. századi *behaviorizmus* az embertől is elvitatta a lélek létezését. Az ókori mezopotámiai világnézet a XX. századra a nyugati tudomány kezelésében lefokozódott. A lélek kikerült a tudományos kutatás szókincséből. Az állati és növényi elv is lefokozódott, s mindezt fejlődésnek nevezték. Ez az értelem esetében nemcsak eltorzítás, hanem *jelentésmódosulás*, vagyis a természet igazi arcának megtagadása. (Grandpierre Attila írásai nyomán. Harmadik Szem. 1999. április, 36-37. old).

A sztoikus filozófusok sokáig őrizték a régi szkíta-káldeus világnézetet, a négy világelv szemléletét. Elvük, hogy az egységes világertelem az emberben hivatott a legtisztább formájában megnyilvánulni, de még az ú.n. szerves világban is felismerhetőnek kell lennie. A magyar tudósok még a XX. század elején is a szerves világnézet és világnézet elvét vallották, s egyetemeink is ezt tanították. Egy 1923-ban kiadott Philosophiai szótár (Franklin kiad. Szerk. Enyvvári Jenő) szerint „*A szervezet* (organizmus) az erők egysége, magát belülről fejlesztő, s a külső világ ingereire reagáló rendszer.” Részek az egészért, egész a részekért. Ez a szerves világnézet áthatotta a teljes magyar népet, s mind a mai napig élte. A magyar óvodákban a tulipános hajtogatós játék egyedüli világsoda. Minden kisgyermek tudja, hogy „Ez

itt egy tulipán, tulipánból paprika, paprikából Jancsika, Jancsikából kiskirály, kiskirályból tulipán”.

Ezt a szerves világgépet tanította népünk festett, kazettás mennyezetű templomaiban. A kazetták a plafonon, az „ég mennyezetit” mintázták, tehát a kozmikus összefüggéseket. A kettős papi szék háttámláján az emberpár biológiája jelent meg virágos ábrázolásban, mondhatnánk virágnyelven. Az Ómagyar Mária Siralom panaszában „Világ világa, Virágnak virága” kifejezés éppúgy utal Jézus Urunk fényből született voltára, mint a TULIPÁN NÉP égi-földi kiskertjének legszebb virágára.

A megyaszói régi templom „virágpárját” mutatjuk be, mint a népünk szerves világgépének dokumentumát. A női tulipán az uralkodó elem, mert a férfi-szekfű lelke is tulipánból ered. Nőt és férfit egyaránt a n y a szül.

Ha Jézus Urunk „Világnak világa, Virágnak virága” akkor Mária is virág. Erre utal a magyar népi imádság, amelyet nevezhetünk Jézus Urunk családfájának is.

Világtenger közepében aranyasztal
Aranyasztalon aranyoltár
Aranyoltáron Ánafa.
Ánafa szülte ágát
Ága szülte levelét
Levele szülte bimbaját
Bimbaja szülte virágát
Virága szülte Szent Annát.
Szent Anna szülte Máriát
Mária szülte szent Fiát,
a világ Megváltóját.

(Saját gyűjtés. Edelény, Izsó Józsefné)

A virágemberek nemzetségében vezérlő elem a TULIPÁN. Ennek a tulipán nőelvű volta az oka. Alakjából bontakozik ki az anyaméh formavilága, s a mezopotámiai kultúra Inanna istenanya képeje. Ez a jel élt és keletkezéskorát díszített még a 17. században is.

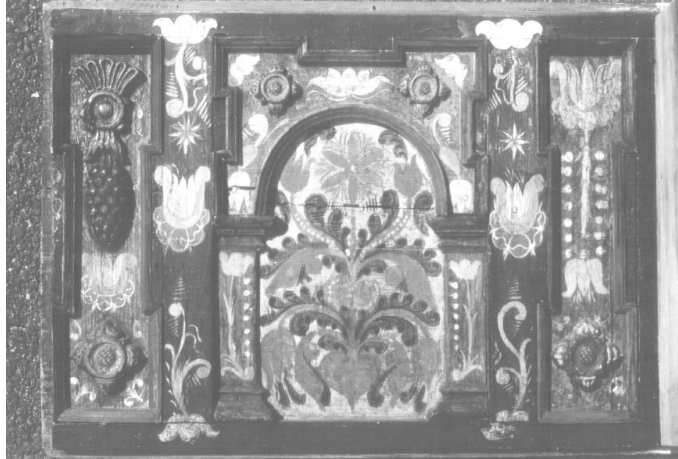

A megyaszói templom papi székének virágkettőse. Férfi-nő viráganatómiája

A Miskolci Kelengyészládán az ősi Inanna képjel szép, kiteljesedett formát öltve jelenik meg, „felségjelvénye” a tulipán állandó kíséretében. Égi és földi tulipánok kapcsolata kelt itt életre, s a születésnek is tanúi vagyunk a kapuban, a Mennysország kapujában. Ő itt a virágzó életfa leg-

szebb virága: Virágnak virága. Egy esztendő tér-idejének gyümölcse.

Annak is tanúi vagyunk, hogy a nagy Napév Időmalmában a férfi és női minőségek hogyan táplálják a tér-idő egység lételét. (lenn, jobb és bal szélén)

Miskolci Kelengyészláda
Herman Ottó Múzeum tulajdona

Ez a kelengyészláda különleges ornamentikájával magyarázatot ad a tulipánság női mivoltára. A második oszlop alján az Inanna képjel tulipánból ered. Felette lebeg a bíborfelhők védelmében az anyaistennő, s reá néz le a Mennyekből az égi Inanna, aki ugyancsak tulipánból, de égi tulipánból ered. A női principium az uralkodó a magyarság világképében, s ennek köszönhető Szent István gondolata, aki Magyarországot az égi királynőnek Máriának ajánlotta fel, aki ugyanannak a virágcsaládnak a sarja, amelyet a világtenger közepében oltáron álló Ánafa szült. Az Ánafa = Annafa. Inanna – Szent Anna – Mária és a Szent Fia, a világ Megváltója. Ez a csodálatos családja jelenik meg a Miskolci Kelengyészládán.

A két szélső oszlopban különböző bölcsesleti tartalmakat fejeztek ki képes ábrázolásmódban.

Égi és földi tulipán lelki kapcsolata. Az aranyló földi tulipán imával keresi fel égi istennőjét, aki ugyanolyan kis lélekpontos létrácskán küldi le az áldást áhítatos földi társára.

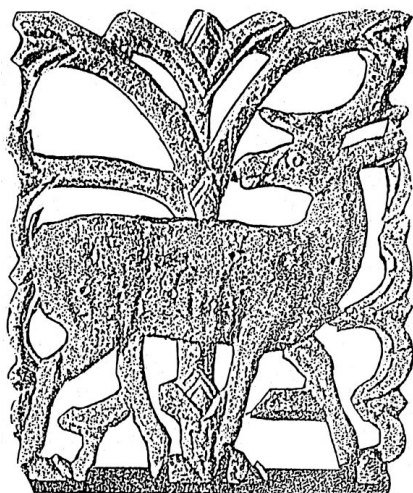
A balszáron az Idő malma létrehozza első teremtményét, a felhő fölött lebegő Istennőt, aki a fürtös gyümölcs mag-népre és szkíta aranyló bőségére vigyáz és élteti, amíg az Időmalom működik.

A tulipán nép a világból való eltávozást is tulipánhajón képzelte el. Erről vall a megyaszói templom egyik kazettája.

Tulipánhajó a megyaszói templom kazettáin.
Fehér lélektulipánok utaznak a másvilágra.
Jelenleg a HOM raktárában Miskolcon

Ugyanúgy a Világmindenség szerves egységét valló világnézet szimbóluma, mint a tulipán. Szkíta őseink a Kaukázus lábánál Kr. e. 1800-ban minden tudományos igényt kielégítő didaktikus képet véstek egy tanítótáblára a szarvassal és életfával kifejezhető világ egységes szemléletéről.

Altintepei szarvas életfával (Kr. e. 1800-ból)

A szarvas lábai a szó szoros értelmében földbe gyökereznek. A föld élteti az életfát is. A szarvas táplálja az életfa girlandjait, amelyek pl. a szarvas mellénél kígyóformát mutatnak. Az életfa táplálja a szarvast, mert a szarvai félig levélzethből állanak, a farka pedig egybeforr a levélgirlanddal. Alul, a fa törzsén megjelent a női minőség háromszögű, rombikus formája. A fa törzsén ugyancsak megjelent a kibomlást váró nőiesség jele sűrű háromszögekkel kifejezve. Életre azonban csak akkor kelhet, amidőn a szarvas életet lehel belé. Igével életet teremt, s íme, az anyai MADA életre kelt a fa tetején és karjait áldásra emeli.

Szarvas, életfa, Istennő. E hármas szimbólum vezette el őseinket a meótiszi térségről régi, kijelölt hazájába a Kárpát-medencébe. A szarvas a magyar történelem egyik legrégebb szereplője, hiszen krónikáinkban is leírják, hogyan vezette Hunort és Magyarat a hazatalálás ösvényére. Egy csodálatos szkíta koronán e hármas egység egymás mellé rendelve látható. Az életfa kerül a homlok közepére, körülveszi két szarvas, s a homlok mögött és alatt a királynő, az égi Istennő földi képviselője, az enzi, az ama, az EME, vagyis ősanánk Emese, az élő nő, aki a koronát viseli.

Kr. utáni első század. Don folyó mellékéről. Khoklach kurgán. Diadém.

A szarvas szimbolikájával tudjuk bizonyítani népünk eurázsiai egyetemes jelenlétét az ókortörténelemben, mivel bizonyíthatóan ugyanaz a stílus alakította ki az Ermitázsban őrzött szkíta aranyszarvast (Kr. e. 7. sz.), a tápiószentmártoni aranyszarvast, (Kr. e. 5-4. sz.) és a zöldhalompusztai aranyszarvast (Kr. e. 6. sz.).

Szkíta aranyszarvas az Ermitázsban (Kr. e. 7. sz.)

Tápiószentmártoni aranyszarvas (Kr. e. 5-4. sz.)

A Filippovka kurgánban talált szkíta arany-szarvas egybeforr az életfával, csak azt kell eldöntenünk, hogy szarvassá vált életfával vagy életfává vált szarvassal van-e dolgunk.

Filippovka kurgáni szkíta arany-szarvas
(Kr. e. 4. sz.)

Népünk a földi világ képét is szarvassal fejezte ki. A Vas megyei lepedőszél hímzés kiterítve mutatja be a gömb alakú földet. Benne a jobb oldali szarvas hozza a világos nappalt, a bal oldali az éjszakát. Azt is tudták, hogy amikor „...Szöme előtt hajnal verradt...” a földgömb másik oldalán, a szarvas farka táján pedig „... éjfél szakadt”.

Bal oldalán
kőd sötétlett

Jobb oldalán
nagy szöm égett

Vas megyei lepedőszél a 17. századból
(Szelestey László gyűjtése)

A világ egy füstös fazékból kelt életre, mint azt az Aranyhajú lány című mesében olvashatják és ebből bontakozott ki a MAG népe, a tulipán szirmaiban és sűrűn rovátkolt nőiségében. A mag hordozója a két napraforgó is, de egyben őrizője az életnek. Népünk ugyanis a napszerű orosz-lánokat, az öröket napraforgó pófával szokta ábrázolni, s itt is őket látjuk. A füstös fazék és a tulipán között tengelyt látunk. A fazék a Vízöntő jelével van teleírva. A tulipán a két napraforgós-oroszlán védelmében áll.* Ez a tengely a magyarság őrzésére kijelölt égi átló. Életünk, nemzeti létünk biztonsága, bősége és boldogsága él együtt e jelkép-együttesben földi életünk égi rendeltetése folytán.

Erről beszél a Kórógyi Regösének (Panavin Olga gyűjt. 1934.), melyet befejezésül közzéteszünk.

IRODALOM

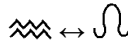
Bakay Kornél: Őstörténetünk régészeti forrásai. I-II. köt. MBE kiad. Miskolc, 2000.

Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótárja. 1889-1996. MTA-MBE. I-IV. köt.

Pap Gábor: A magyar műveltség hat alappillére. 11-367. old. In: Mag hó alatt. Püski kiadó. Bp. 2002.

Gyárfás Ágnes: Az első magyar bölcséleti mű és története. Bárány Péter: Jelenséges Lélekmény, Lélek-Tudomány (1790) c. művét közzétette, jegyz. irod. szótárral ellátta - -. Magyar Tudományos Akadémia kiad. Bp. 1990.

A szerzőnek az Ősi Gyökér XXXIII. 4. c. folyóiratban megjelent tanulmányai felhasználásával.

* Lásd a 65. old. Évkör ábrázolást

ÉDÖS URAM, ÉN JÓ URAM, SEJ, REGÖLÖK, REGÖLÖK

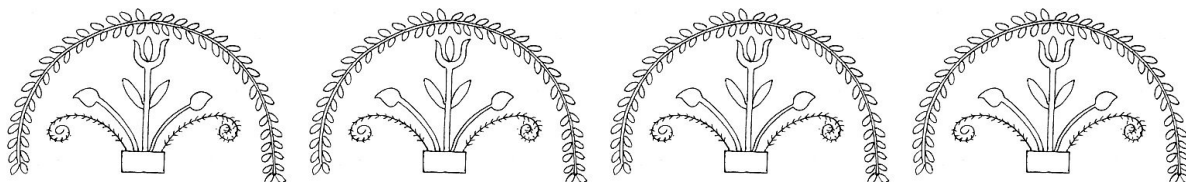

Napot láttam én felkelni, sej, regölök, regölök
 Hódat láttam én lemenni, sej, regölök, regölök
 A kettő közt vadat láttam, sej, regölök, regölök
 Egyik szarva a Napba vót, sej, regölök, regölök
 A másik meg a Hódba vót sej, regölök, regölök
 Egyik lába az erdőbe, sej, regölök, regölök
 A másik meg a tengörbe, sej, regölök, regölök
 Jobb oldalán nagy SZEM égött, sej, regölök, regölök
 Bal oldalán köd setétlött, sej, regölök, regölök
 Szöme előtt hajnal verradt, sej, regölök, regölök
 Utána meg éjjel szakadt.

Hannál engöm édös uram, sej, regölök, regölök
 Mennél inkább a vad után, sej, regölök, regölök
 Lába nyomán fakad a víz, sej, regölök, regölök
 Az erdőbe, ha vetönnél, sej, regölök, regölök
 A víz mellett meglönnél, sej, regölök, regölök
 Napfelköltig öbrön lennél, sej, regölök, regölök
 A vadat is elejtenéd.

(Az Újvidéki Magyar Szó közölte ezt a Kórógyi Regöséneket.
 Panavin Olga közlése)

Kovácsné Nagy Júlia gyógyító rovata

A tünetek nyelve

A legnagyobb gyógyító erő a szeretet

Aki beteg, orvoshoz fordul. Kettőjük érdeke egybeesik – gyógyulást kívánnak. Sajnos nem mindig teszik fel a kérdést, miről árulkodik a betegség, a tünet? Pedig testünk, az élet rendkívüli hímöke tünetek nyelvén szól hozzánk. Üzenetében nem csupán azt mondja el miben vétettünk az élet ellen, de azt is pontosan tudatja, mit kell tennünk, hogy ismét teljes harmóniában élhessünk.

Az ezoterikus pszichológia megalapozója Thorwald Dethlefsen az „Út a teljességhez – a betegségek jelentése és jelentősége” c. könyv szerzője „A sors mint esély” c. legújabb munkájában az előzőekben ismertetett alap gondolatokat mélyíti el, szélesíti ki és szövi tovább. A szerző állítása szerint (s jelen sorok írójának meggyőződése szerint is) minden betegség valamilyen lelki konfliktus testi megjelenési formája. Gyötörjön bennünket akár fogfájás vagy bélhurut, cukorbetegség, vagy reuma, pikkelysömör, vagy magas vérnyomás – mindezek háttérben pszichés zavarok állnak. A cél: a tünetek nyelvének megértése, a betegség szimbolikájának megértése, feltárása, az alap, a gondolkodásbeli változtatások igénybevétele.

Igazi gyógyulást nem a tünetek megszüntetésével lehet elérni, hanem a belső harmónia zavarának felismerésével, megszüntetésével. Ebben persze mit sem segítenek a tabletták, injekciók, s vajmi keveset a természetgyógyászat eszközei. Valljuk be őszintén, senkit sem lehet meggyógyítani, ha az Ő valódi, benső énje erre nem mond igent.

A betegséget tehát úgy kell fogadni, mint jó barátot és segítő társat, a tünetek nyelvén szólít meg bennünket, s arra kér, térjünk vissza önmagunkhoz, hogy újra egészségesek legyünk. Ez együtt jár az öntudat kitágításával, egy új és életigenlő út megválasztásával, a helyes gondolati formák megválasztásával.

A látszat mögötti valóság felismerésének problémája korántsem új keletű. Mintegy 2400 évvel ezelőtt már Szókratész kijelentette, hogy „nem létezik a lélektől független, pusztán testi betegség”, majd Platón a méltán híres tanítvány keserűen állapította meg „a betegségek kezelésében a legnagyobb tévedés, hogy külön orvosok foglalkoznak a test, valamint a lélek bajaival, holott e kettő nem választható el egymástól”. Tudjuk, mind a mai napig egymástól külön vizsgálják őket. Ha feltételezzük, hogy egyáltalán létezhet pszichoszomatika, tudományos magyarázatokat, bizonyítékokat kell keresnünk rá. Vajon nem elég bizonyíték-e, hogy zavarunkban elvörösödünk, vagy sírva fakadunk, ha bánat ér, félműnkben elsápadunk, égnek áll a hajunk? Amit lélekben átélünk, a test külső jelekben jeleníti meg. Ami a lelket foglalkoztatja, éppúgy foglalkoztatja a testet is, hatása lehet negatív vagy pozitív, okozhat betegséget és szenvedést, vagy egészségessé és boldoggá tehet.

A betegség egyensúlyzavar, amely formát ölt, s így információval szolgál. S hogyan reagálunk erre? Megpróbáljuk megsemmisíteni. Megsemmisíteni az okozatot, s az okkal nem törődni. Ráadásul mindenki másként éli át betegségét. Az értelmiségi, a baktériumok vagy vírusok által előidézett fertőzés természetes következményeiről beszél, az ezoterikus hajlik arra, hogy betegségét a karma törvények érvényesülésének tekintse, a hívő ember a vallási parancsok megszegéséről beszél. A szellemileg érett ember felismeri a látszat mögötti valóságot. Tudja, akkor leszünk ismét egészségesek, ha az emberi természet mindannyiunkban meglévő négy elemét harmonikus egységbe olvasztjuk, ennek megfelelően cselekszünk, összhangban a teremtett világgal.

„Az energia a gondolatot követi.” A monásban megtestesül az az elképzelés, hogy minden anyagi test vagy jelenség létezése gondolatként kezdődik. Ugyanezen nézet szerint a gondolat ill. a mélyebb tudati folyamat az egészség és a betegség, a rend és a rendezetlenség alapvető oki eleme.

Mai rohanó világunkban a mind nagyobb anyagi javak megszerzésére került a hangsúly, s emiatt a stressz okozta betegségek előtérbe kerültek. A holisztikus megközelítés szerint viszont a stressz abból a konfliktusból származik, amit az egyén valódi életútja elleni tevékenységével okoz. Mindezek ellenére nem nehéz olyan embereket találnunk, akik értelmi és érzelmi összhangban, megelégedetten élnek. Vegyünk például egy idős földművelőt. Bár egy gyorsan letűnő világhoz tartozik, azonban egész életét a földeken dolgozva töltötte, megismerve a természet világát, útjait. Lehetséges, hogy erősen dohányzik, fűszeres ételeket eszik, ráadásként megissza a maga kis féldecijét – tökéletesen elégedett az életével. Lehet, hogy viszonylagos szegénységben él, azonban nem vágyakozik további anyagi javak megszerzésére. Csendes, szerény természete értelmi- érzelmi összhangból és a választott életút élvezetéből fakad. S milyen az egészségi állapota? Tökéletes.

A helyes gondolati formák megválasztása is rendkívüli figyelmet érdemel. Az életre ösztönző tényezőknek folyamatosan progresszívnek kell lenniük, a pozitív gondolkodás hatalmas erejét nem hagyhatjuk figyelmen kívül. De szólni kell a negatív destruktív energiákról is. A gondolatnak, mint a betegség fő okának legerőteljesebb aspektusa a félelem. A rettegés meggyengítheti a testet és károsíthatja az immunrendszert. A félelem betegségkeltő erejét régóta ismerjük.

Az ősi arab mese a félelem erejéről szó. A Fekete Halál a Bagdadba vezető úton találkozik egy karavánnal.

– Miért mégy Bagdadba? – kérdezte a karaván vezetője.

– Hogy elvegyek ötezer életet – felelte a Fekete Halál. A városból a visszaúton a karaván és a Fekete Halál ismét találkozik.

– Hazudtál nekem! – fakadt ki hangosan a karaván vezetője.

– Azt mondtad, hogy ötezer életet akarsz, de ötvenezret vettél el!

– Nem így van – felelte a Fekete Halál –, nem hazudtam neked. Azt mondtam, ötezer életet fogok elvenni, és éppen annyit is vettem el, se többet, se kevesebbet. A többiek a félelmükbe haltak bele. Aki le tudja küzdeni félelmeit, tisztában van önmagával, elfogadja, szereti tulajdon lényét, az tökéletesen egészséges. A legnagyobb

gyógyító erő, amit az élet számunkra felkínál: a szeretet. Aki valóban képes szeretni, aligha betegedhet meg, mert a legtisztább gyógyító energiát tudhatja magáénak a feltételszabás, viszonzás-várás nélküli szeretet.

Szeretni annyit jelent, mint adni – odaadni önmagunkat. Legkedvesebb tanítóm szerint – engedjük áradni magunkat. A szeretet megmutatja az utat, segít rajta végigmenni, mert ő maga ez az út. Amennyiben megértő szeretettel fordulok önmagam, s a körülöttem lévők felé az áradó életerő gátakat szakít fel, zsilipeket áraszt. Kezdjünk el tehát szeretni! Adjunk esélyt magunknak az életre.

Amennyiben egyértelmű „igen”-t mondunk önmagunkra, ez az igen átítatja egész életünket, tükröződni fog életmódunkban. Hiszen a testnek nem lesz többé szüksége arra, hogy üzeneteket küldjön...

Ha szívünk mélyéből élünk, itt és most, elfogadva magunkat olyannak, amilyenek vagyunk, s annak, aki – megélhetjük az örökélet egészséges pillanatait.

Álmatlanság

Többnyire a szervezet szellemi, fizikai túlfeszítettsége következtében jelentkező tünet. Félelem, rémület, ijedtség, fájdalom, feldolgozatlan élmények, feszült lelkiállapot idézheti elő. Kiváltó okok lehetnek ezenkívül izgatószer (alkohol, nikotin) hideg láb, vérkeringési zavarok, különösen az agy vérellátási zavarai, emésztési zavarok, lefekvés előtt nehezen emészthető ételek.

Az álmatlanságnak számos válfaja van. Egyeseknek az elalvással van problémájuk, mások könnyen elalszanak, de néhány óra múlva fölébrednek, s többé már nem is tudnak elaludni. Vanak, akik rendszeren átalusszák az éjszaka egyik felét, de hajnalban fölébredve már nem tudnak visszaaludni. Olyanokat is ismerek, akik számára az éjszaka rövid szundítások és felriadások egymásutánja.

Szinte mindenki, aki álmatlanságban szenved, el van látva jó tanácsok tucatjaival arra nézve, hogyan aludhatna jobban: tessék lazítani, légzőszervi gyakorlatokat végezni, fejed észak, lábaid dél felé legyen, csendes és sötét legyen a hálószobád stb.

Az alvás és a táplálkozás összefüggései azonban mindmáig csak ritkán kerülnek szóba.

A reflexológusok azt tanítják, hogy mindazok az emberek, akik éjjel úgy 2 óra tájban fölbrednek, s azután egy-két órát nem tudnak aludni, helytelenül étkeznek. A vacsorát este 7-9 óra között fogyasztják el. Kb. 6 óra múlva lép működésbe a máj, méreganyagokat kap, amelyeket le kell építeni. Alvó állapotban ez nem megy, s így felébreszti az embert.

Egyes élelmiszerek természetes nyugtatók, míg mások pl. a kávé felpörgetik a szervezet motorját, akadályt állítanak az álom útjába.

Ellenség: a só! A konyhasó, akárcsak a kávé, serkenti a mellékvese működését. Ötévi vizsgálódás, tapasztalatszerzés után jelentette ki egy francia természetgyógyász-orvos: „Délután kevés sót fogyasszon az, aki nyugodtan akar aludni”.

A só tehát ellensége a pihentető alvásnak. S ha most azt gondolja kedves olvasóm, elegendő csupán félretennie a sótartót, hogy nyugodtan aludhasson, – sajnos téved. Mert bizony a legtöbb élelmiszerünk nátriumban igen gazdag. A láthatatlan só ott rejtőzködik szinte minden ennivalónkban. A szervezetünk számára nélkülözhetetlen sókhoz friss gyümölcsökből, zöldségekből, halból, gabonafélékből, húsból juthatunk hozzá. Jól nézzük meg tehát mit eszünk délután, a vacsorára!

Altató kalcium: S arra gondoltak-e már, hogy éjszakai pihentető álmukhoz még kalciumra is szükségünk van? A Ca az élőszervezet fontos elsődleges alkotóeleme. Mennyisége felnőtt ember szervezetében kb. 1000-1500 g, ennek mintegy 95%-a sók, főleg karbonát és foszfát alakjában a csontokban található.

A csontoknak, az izmoknak és az idegrendszernek állandó kalcium utánpótlásra van szüksége. Kalciumhiány esetén idegesek, feszültek vagyunk. Ilyenkor, ha lefekszünk az agy nem kapja

meg azt a kalciumadagot, amely az ébrenléti állapot fenntartó jelek leállításához kellene.

Klimax után sok nő rossz alvóvá válik. A kutatások szerint a nemi hormonok fontos szerepet játszanak a csontokba való mészlerakódás folyamatában. Amikor termelődésük csökken, különösképpen sok kalcium kell ahhoz, hogy az anyagcsere ne szenvedjen hiányt kalciumban, hogy ne törjenek csontjaink, hogy ne legyünk idegesek, álmatlanok.

S hogy mennyi kalcium kell ahhoz, hogy az álom szemünkre jöjjön? A. Davis táplálkozás-kutató szerint napi 2 gramm. Ehetjük, ihatjuk ízlés szerint. Leggazdagabb kalcium-forrás a csalán, a levélzöldségek, a szója, a szezámag. 8 dkg szezámag 1125 mg kalciumot tartalmaz, sokkal sokkal többet, mint egy pohár tej. (A tejben 300 mg kalcium van.)

Egy altató vitamin: a pantoténsav

Nagyon hasznos a rossz alvók számára a pantoténsav, amelyet B5 vitaminnak is neveznek. Táplálkozás-kutatók szerint naponta 50 mg-ot kellene fogyasztani, ezzel szemben sajnos csak 3-5 mg-ot veszünk naponta magunkhoz. Nagyon kevés ez a mennyiség. A pantoténsav hő hatására hamar elbomlik, ezért főzéssel, tartósítással mi magunk tesszük azt tönkre.

Figyelmünket fordítsuk a B5 vitaminban gazdag élelmiszerek felé: levélzöldségek, a teljes gabonamagvak, a hántolatlan rizs, napraforgó és szezámag, a gomba, tojássárga, marhahús, a belsőségek.

Altató növények: Évszázados tapasztalatok birtokában mondhatjuk, hogy vannak növényi készítmények, amelyek igen hatásos altatók. Ezek a növényi altatók csökkentik az érzelmi feszültséget, nyugtatják az idegeket, és nem hoznak létre függőséget. Altatónak a növények háromféleképpen használhatók:

- teában,
- illatos fürdő formájában,
- a párna beillatosításával

Teák: Kamilla, más néven: orvosi szikfű.

A kamilla nyugtató és emésztést segítő hatását mindenki elismeri. A legtöbbet vizsgált és a

legjobban kipróbált gyógynövény. Fő hatóanyagalkatrésze az illóolaj, a kamillaolaj. Ennek legfontosabb hatóanyagrészt azúrkek színéről azulénnek nevezték el. A magyar Jancsó professzor jelentős eredményeket ért el az azulénhatás vizsgálatában. Kimutatta, hogy az érzőideg-végződéseket nem izgatva gyorsan és mélyen behatol a szövetekbe, és hisztamin felszabadítás útján tartósan mozgósítja védekező sejtrendszerünket.

Elkészítés: egy evőkanálnyi kamillavirágot 1 percig főzzünk, 15 perc múlva leszűrjük, kortyonként isszuk meg.

Macskagyökér: Már a rómaiak ismerték, alkalmazták, egyesek szerint latin nevét is Valerius római orvosról kapta. Más, valószínűbb vélemény szerint a latin valere „egészségesnek lenni” jelentésű szóból származik a neve. A népi gyógyászatban való megbecsültségére utal, hogy egyik angol neve „all-heal”, azaz mindent orvosló.

Ideges alvászavarban, tartós álmatlanságban – különösen komlóval együtt – nagyon hatásos.

Már néhány napi használata után könnyebb az elalvás, majd egyre növekszik az alvás időtartama és mélysége.

Elkészítés: 2 kávéskanálnyi macskagyökéret leöntünk 2 dl vízzel, 12 órát állni hagyjuk, leszűrjük, majd meglangyosítva megisszuk.

Komló: Régóta alkalmazott növényi gyógyszer, bizonyítottan enyhe nyugtató. Kevésbé hat, mint a macskagyökér, inkább teakeverékben alkalmazzuk, mint önmagában. Gyógynövény-könyvek víz-hajtó hatását is említik, de ez csupán másodrendű, s ilyen célra csak teakeverékben kiegészítőként alkalmazzák.

Legegyszerűbb teakeverék egy-egy kávéskanálnyi komló és macskagyökér. Ezt leforrázzuk 2 dl vízzel, 15 percig állni hagyjuk, szűrjük, s este lefekvés előtt isszuk meg.

Citromfű (méhfű): Azért nevezzük citromfűnek, mert ujjaink között szétmorzsolva levelének szaga citromra emlékeztet, illóolaja citrátot és citronellalt tartalmaz.

Három kiemelkedő hatásterülete: elalvászavar, ideges szívpanaszok, ideges gyomorpanaszok.

Vacsora után, lefekvés előtt 2 dl vízzel forrázzunk le 2 kávéskanál citromfűvet. Hatásosabb

macskagyökérrel együtt. Mivel a citromfű illóolajat tartalmaz, az a szabály érvényes, hogy teakészítéskor a víz forró legyen, de ne legyen forrásban. A teát fedjük le, és hagyjuk állni 10 percig.

Hársfa: Virágainak illata nyugtató, ernyesztő hatású. Azt mondják, elég egy hársfa alatt üldögelni, máris elálmosodunk.

Egy kávéskanálnyi virágot 2 dl vízzel forrázzunk le, 15 percig állni hagyjuk, melegen, nem forrón, mézzel édesítve fogyasztjuk.

Növényekből fürdő: Elkészítése egyszerű. 4 liter forró vízhez adjunk 10 dkg növényt. Fedjük le, 15 percig hagyjuk lobogó vízben főni. Használhatunk egyszerre egy vagy több illatos növényt.

Felhasználható: hársfa, nyírfalevél, levendula, körömvirág, komló, kamilla, rozmaring, macskagyökér, citromfű, fenyőtű, golgotavirág.

Az elkészített gyógynövénykivonatot elegyítjük a vízzel. A fürdéshez nyugalom kell. Szánjunk rá időt. 20 pernyi időt töltünk kb. a kádban, aközben masszírozzuk izmainkat.

Szabály: a fürdő meleg legyen, de ne túl forró.

Komló illatú párna: Egy kis tasakot töltünk meg lazán szárított komlóval és zárjuk le, rögzítjük a párnánkhoz és havonta cseréljük ki benne a komlót. Hogy a komló ne zizegjen, célszerű egy csepp glicerint tartalmazó vízzel megnedvesíteni, mielőtt párnánkhoz rögzítenénk.

Illóolajok: Az illóolajok királynője a levendulaolaj. Négy-öt csepp lefekvés előtt egy órával a nyugtató fürdőbe.

Fürdés után csöppentsünk egy csepp narancsvirágolajat a párnánkra, vagy egy kendőre, úgy, hogy fekvéskor minél erősebben érezzük az illatát.

S végül, de nem utolsósorban: tegyük fel a koronát! Az álmatlanság elleni leghatékonyabb gyógymód: az ima, a hitben való megnyugvás.

Ha ezt választja, a legjobb gyógymódot választotta!

Kívánok pihentető, nyugodalmat hozó éjszakát!

Tóviziné Nagy Mária

„ESZTER KÖNYVE”

Egy lélektudományos megközelítésű tanácsadás jegyzőkönyve

Különös mozzanat, amikor a lélek a testbe költözik. Sokan képzelik úgy, hogy a lélek, mint a meteor beleszapódik ebbe az idegen földi világba, vagy mint láthatatlan virágpór, beleszáll a kis magzat szívébe. Még azon is vitatkoznak sokan, hogy a terhesség hányadik hónapjában történik mindez.

Én – leendő lélekgyógyászként – ezt más-képp közelítem meg:

Egyetlen világ van, és ennek teremtője az „ÉN VAGYOK, AKI VAGYOK; ÉS VOLTAM, AKI VOLTAM; ÉS LESZEK, AKI LESZEK.”

Ennek az egyetlen világnak más és más a rétegenkénti tudatállapota, és ettől tűnik a valóság természete is másnak. De a víz akkor is víz, ha pára, akkor is, ha folyékony, és akkor is, ha jég.

Ez itt, ahol élünk sűrű jégvilág, mert annak érzékeljük. Lassúbb, lefokozottabb, de éppúgy a szellem a lélek és az anyag hármasságából épül fel; mint bármilyen valóság. Ezek a látszólag külön világok összetartoznak, és egymásba folyamatosan átalakulnak.

Ebből az alapállásból kiindulva a születés tulajdonképpen metamorfózis. Akár egy mélytengeri merülésnek is mondhatnánk, ahol egy olyan búváruhába kell beöltöznünk, amely a mélység törvényei szerint épül fel, a lenti formákból építkezik és lelki szerveinkből fizikai szerveket kell készíteni. Multidimenzióális tudatunkat háromdimenziójúvá kell alakítani, és hozzá kell szoktatni magunkat ahhoz, hogy itt már csakis szemmel tudunk látni, füllel hallani. Érezni pedig idegeink finom elektromos hálózatán keresztül tudunk.

A pára világában úgy élünk, mint a pára, a „testünk” is pára. De itt, a jég világában jéggé kell válnunk.

Az én már e fenséges metamorfózis előtt készen van. Az élettervek már egyeztetve vannak, majd föl kell öltetni a maszkot és a jelmezeket, bele kell bújni a testi ruhába, hogy kívül is megjelenjen az, ami belül már készen van. És elkezdődhet az előadás életünk színpadán. Ezt az egész

folyamatot az analógia törvénye irányítja. A születendő én már régóta kapcsolatban van a földi világgal. Benső erővonalai megfelelésben vannak a szülői génekkel – mert ami fenn van, ugyanaz, ami lent van. A kettő, ha más síkon is, de tökéletesen együtt működik. A földi testben élők is adják vágyaikat, elképzeléseiket, érzelmeiket, és testük minden sejtjére kiterjedő legfinomabb titkaikat. Így történhet meg az a csoda, hogy a megszületendő én nemcsak önmagára hasonlít, de a szüleiére, és rajtuk keresztül őseikre is.

Az analógia törvénye azonban még ennél is tágabban működik. A születendő énnek megfelelésbe kell kerülni a hellyel, az országgal, a földi környezetének számos erővonalával, de még azzal a kozmikus konstellációval is, amely világrajveletele pillanatában a Naprendszerben uralkodik.

Az én benső mindensége és a kozmosz külső mindensége tökéletes analógiában van. Az inkarnáció és a születés nem más tehát, mint egy megfoghatatlan átalakulás, egy misztérium.

Aztán e szűkös téridőben véget ér az előadás. Az élet színpadát el kell hagynunk, a ruhákat, a jelmezt lerakjuk, ki kell bújni a testi ruhánkból, és átlényegülésünk ismét elkezdődik a másik dimenzióba. Magunkkal visszük az „előadás” alatt átélt érzéseinket, tapasztalatainkat. Ha jól sikerült szép élményekkel, könnyű lélekkel távozhatunk. De ennek ellenkezője is előfordulhat, csalódott, kudarcos, békétlen, nehéz lélekkel megyünk.

Bert Hellinger korunk egyik legismertebb lélekgyógyásza, a lélek törvényszerűségeinek alapos ismerője mondta:

„A terapeuta az élőket a halottak segítségével tartja életben.”

Ezt a gondolatot, bölcsessége mellett azért tartottnak fontosnak leírni, mert megerősített engem abban az elképzelésben, hogy a lélektudományos megközelítés a terápiás beszélgetésekben éppen abban különbözik döntő mértékben a „pszichológusi” megközelítéstől, hogy a lélekgyógyász az élők mellett látja a halottakat is.

Hellinger gondolatához visszakanyarodva, ez azt jelenti, hogy az élők és a holtak között egy láthatatlan kötelék van, amely lehetővé teszi, hogy az egyik segítsen a másiknak. A halott az élőknek; az élő a halottnak. Ez egy különös folyamat. A lélekgyógyász a holtaknak az élők segítségével ad örök békét.

Valahogy hasonlóképpen képzelem el én is, ahogyan azt Dr. Peter Orban német pszichoterapeuta és asztrológus. Az élők és a holtak birodalma között létezhet egy határsáv. Ez utóbbiba jutnak el a halálközeli élményt átélők is. Ott érnek valameddig, aztán egy hang azt mondja: „Vissza kell menned!” És visszatérésük után életük megváltozik. És itt tartózkodnak azok a halottak is, akik valami miatt nem tudnak a halottak birodalmába továbbmenni.

A családállításokon képeket állítunk fel. Egy ilyen szemléletes kép a következő eset: Senki nem tudja az unoka szomorúságának az okát. Néhány éve május tájékán mély szomorúság lesz úrrá rajta. A pszichiáter betegnek nyilvánítja, a diagnózis depresszió, gyógyszeres terápiát javasol. Ám a levertség újra és újra „előveszi” május környékén, és bánata fantomként újra és újra visszatér. A terápia: új és újfajta gyógyszerek.

Azután elmegy családfelállításra. Itt kiderül: A dédnagypapa elesett a háborúban. A hírt májusban kapta meg a család. Soha nem került elő a holtteste. Nem tudtak elbúcsúzni tőle a hozzátartozók. A testét nem látták, nem tudták megélni a gyászukat. A fájdalmas érzéseket, gondolatokat el kellett nyomni. A családfelállítás során az unoka el tud búcsúzni a dédnagypapától, – még akkor is, ha ott csak a dédnagypapa „képviselője” van jelen. – Ezzel az unoka lelkében történik valami nagyon fontos, egy láthatatlan alkímiai folyamat, az oldás elindul. Most már az élet felé fordulhat. És az oldódó kötés engedni kezdi a dédnagypapát a halottak birodalma felé.

Mert a búcsú nagyon fontos, hogy könnyű lélekkel mehessünk tovább, ki-ki a maga útjára, az élők az élők világába, a holtak a holtakéba.

Bűntudat nélkül, bosszúvágy, indulat, harag, düh nélkül, megbocsátva.

A lélekgyógyásznak ez az egyik lehetséges feladata, hogy segítsen megkeresni a hozzá tanácsért fordulóknak azt, akihez a múltjából erős kötelék fűzi. Olyan láthatatlan kötelék, amely sok-sok ér-

zelmi szálból szövődik az idők során. Segítsen megérteni a tanácskérőnek, hogy amíg ezt a köteléket el nem oldja, az egy láthatatlan múlt felé húzza őt, fogva tartja, és nem engedi, hogy a jelenében, saját életében éljen. El kell indulnia, tehát a fonál mentén, és ezen az úton kíséri őt a lélekgyógyász. Közös felkutatják, hogy ki vagy kik, vagy milyen esemény vagy események állnak a fonál végén.

Mert a fonál mentén haladva veszteségeket, traumákat találunk. És ezek megkülönböztetett figyelmet igényelnek a gyógyulás érdekében. Az elvesztett személyeket, a történeteket meg kell gyászolnunk. És meg kell értenünk, hogy hogyan változtunk meg az események hatására. Mivel lettünk gazdagabbak, tapasztaltabbak, többek általa.

Mert: „Minden amit nem értünk meg, elkerülhetetlenül visszatér, mint egy nyughatatlan kísértet. Nincs nyugta mindaddig, amíg meg nem törik az átok.”

Ezt a rendkívül mély és tartalmas gondolatot Sigmund Freudtól idéztem. Mindamellett, hogy nagy tisztelője vagyok a XX. sz. e kétségkívül meghatározó személyiségének, hiányosságának tartom, hogy ő egy élet keretein belül próbálta a rejtélyt megoldani, és elvetette annak lehetőségét, hogy mélyebbre menjen a fonál mentén, és a múltból előbukkanó „nyughatatlan kísértet” az előző életekben is keresse.

Itt én lélekgyógyászként továbbmehetek. A tudományos igényesség pontosan rögzített szabályai nem bilincselnek meg.

Mellékesen szólva az az érzésem, hogy Freud is szívesen járt volna ezen a „tudománytalan” úton, ha ez szakmai presztízst nem veszélyeztette volna. Nem véletlenül volt babonás és járt titokban jósnőhöz.

És az út – ismereteim szerint – kétfelé ágazik. Az egyik a lélek egyéni, reinkarnációs múltja felé veszi. Itt reinkarnációs hipnózis segítségével megtörténhet az előző élet – életek – traumáinak feltárása. Itt a megoldást a feldolgozott események integrálása a jelenlegi életbe jelenti.

A másik út az ősoket, családot, nemzetséget, nemzetünket ért traumák felé vezet. Én ezt az utóbbi utat választom legszívesebben. Döntő mértékben azért, mert eredeti végzettségem magyar-történelem szakos tanár.

„A lélek olyan, mint egy finom membrán.

Még a futódallamszerű élmények is megrezdítik. De vannak lélekmegrendítő élményeink is, és ezek szinte beleégnek a lélekbe. És a szerzett lelki élményeink is öröklődnek.” – hallottuk Dr. Gyárfás Ágnes 2009. október 30-án, a Miskolci Bölcsészeti Egyesületben elhangzott előadásán.

Azt a folyamatot, ahogyan a lélek örökíti élményeit, és azt, ahogyan az élők a holtakat segítik, és a holtak az élőket, számomra József Attila jeleníti meg legszemléletesebben A Dunánál című versében. Hatalmas költemény ez, mint maga a Duna. Hömpölyögve árasztja felénk az őseink üzenetét. József Attila itt médiumként működik, óriási szellemi magaslatok és lelki mélységek találkoznak, összpontosulnak lelkében. Fel kell nőnünk hozzá, hogy a mi lelkünk legmélyét is megérintse az üzenet, és megértsük.

*„...Tudunk egymásról, mint öröm és bánat.
Enyém a mult és övék a jelen.
Verset írunk. – ők fogják ceruzámat
s én érzem őket és emlékezem...”*

*„...Megszólítanak, mert ők én vagyok már;
gyenge létemre így vagyok erős,
ki emlékszem, hogy több vagyok a soknál,
mert az összejtig vagyok minden ő. – „*

*„A világ vagyok – minden, ami volt, van:
a sok nemzedék, mely egymásra tör.
A honfoglalók győznek velem holtan
s a meghódoltak kínja meggyötör...”*

Hogy mennyire mélységesen mélyen átérezheti az egyéni lélek az ősei fájdalmát, és milyen valós kínok gyötörhetik olyan események miatt is, aminek okozói, átélői ősei voltak, mindaddig csak elméletei lehetőségnek tűnt a számomra, amíg nem találkoztam K. Eszterrel, és végig nem hallgattam történetét.

Eszter „könyve” magáért beszél.

K. Eszter 2009. szeptember 16-án keresett fel telefonon. Egy volt páciensem-től kapta a nevet és a telefonszámomat.

Nagyon zaklatott volt, minél előbb szeretett volna találkozni, úgy érezte, már az angol záróvizsgájára is képtelen elmenni, folyton sír, a tanulásra egyál-

talán nem tud koncentrálni, már a gyógyszerek sem segítenek neki, hogy megnyugodjon. Ő Pest egyik külvárosában lakik, én Jászberényben. Így az utazás is megterhelő számára, a barátja azonban szerencsére gépkocsival el tudja hozni.

A találkozót szeptember 19-ére, szombat délelőtt 9 órára beszéltek meg. Eszterék pontosan érkeztek. A csöngetésben meglepő határozottságot érzékelttem, ám amint az később kiderült, a barátja nyomta meg a csengőt.

Vékony testalkatú nyúlánk, fiatal lány jelent meg. Az egész lényébe kettősséget érzékelttem az első pillanattól kezdve. Nyitottságot s ugyanakkor visszafogottságot is. Magabiztosságot és önbizalomhiányt. Modernséget s konzervativizmust. Az arca az a fajta átlagos arc, mely megfelelő kozmetikai kiemelésekkel figyelemreméltóvá, széppé varázsolható.

Kint még nyirkos, hűvös volt a levegő, a torka selyemkendővel be volt kötve, ezért megkínáltam egy teával, amit örömmel fogadott.

Elmondta, hogy négy éve szed gyógyszereket – hosszabb, rövidebb szünetekkel. Pánikszerű szorongástünetei vannak, időnként szeretne kitörni, máskor rendkívül nyomott, depressziós a hangulata.

Olyankor úgy érzi, képtelen kimozdulni otthonról, elmenni iskolába. Ha nagy nehezen elindul, félúton visszafordul. Megesik, hogy az előadó ajtajában gondolja meg magát, és inkább hazamegy, oda, ahol már egyébként börtönben érzi magát.

Találkozásunktól azt várja, hogy segítsék neki megkeresni, milyen belső feszültségek okozzák hangulatváltozásait.

Szeretné mélyebben megismerni és megérteni önmagát.

Szeretné felismerni, megélni érzéseit.

Szeretné, ha érzéseit, vágyait ellenőrzése alatt tudná tartani.

Szeretne békében, harmóniában élni önmagával.

Tisztában van vele, hogy óriási akaratereje van, és ezt szeretné érvényesíteni, továbblépni, de úgy, hogy ne ártson másoknak.

Viszont nem szeretné, ha őt bántanák, áldozattá válna.

Eszter 24,5 éves angol-magyar szakos egyetemi hallgató. A történelem, a filozófia, teológia területen is kiemelkedő olvasottsággal, ismeretanyaggal bír. Az egyetemen minden e témákat érin-

tő kurzusra eljár.

Ezek után természetes, hogy a szokottnál is erőteljesebb érdeklődéssel kezdem figyelni őt. Ahogyan mesélni kezdte az életét, a kettőnk körülvevő mező egyre jobban kitágult, történelmi tablóvá szélesedett, és körülöttünk egyre-másra gyülekeztek az ősök árnyai.

1984. november 30-án született Sepsiszentgyörgyön, Erdélyben. Édesapja mérnök-tanár, aki sokkal inkább tanárnak, mint mérnöknek vallotta magát. A humánus műveltség rendkívüli értéket képviselt a számára.

Az apai nagyszülők Lengyelországból költöztek Erdélybe, ahonnan menekülniük kellett. Az apa és az egész család apai ágon unitárius vallású. Az unitárius vallás a reformáció talaján született irányzat. A következetes egyistenhit alapján áll, és éppen ezért tagadja a Szentháromságot.

E tanok vallóit azonban mind a katolikus egyház, mind pedig a protestáns egyházak kegyetlenül üldözték és halállal büntették. Így például Servet Mihályt Genfben.

Az unitáriusokat mindenütt üldözték, gyülekezeteiket sok helyütt meg is szüntették. Lengyelországban és Erdélyben találtak menedéket. Az unitáriusok imádják Jézus Krisztust, mint aki a feltámadás után az ég királya és Istenhez hasonló hatalommal rendelkezik.

Eszter édesanyja és ősei reformátusok.

A Luther Márton által a XVI. sz.-ban elindított katolikus egyházzal szembeni vallási mozgalom Svájcba is áttért Ulrich Zwingli zürichi lelkész révén.

Zwingli halála után a mozgalom Kálvin János vezetése alá került. Kálvin diktátorként, erkölcsi terror alatt tartotta Genf városát, amelyet a protestáns Rómának neveztek, őt magát pedig genfi pápának. Mindazokat szigorúan megbüntették, akik eltértek a tanításától.

Így végezték ki a már említett Servet Mihály spanyol orvost is, amiért kétségbe vonta a Szentháromság tanát.

A reformáció eszméi Magyarországra is elkerültek, de követői üldöztetéseknek voltak kitéve. Az 1523-as budai országgyűlés határozata, mint nyilvános eretnekeket fej- és jószágvesztésre ítélte őket.

Az 1525-ös rákosi országgyűlés pedig előírja: a lutheránusokat meg kell égetni. E szigorú törvé-

nyek ellenére hamarosan a kálvini irányzat is megjelenik Magyarországon.

Erre a kis vallástörténeti kitérőre mindenképpen szükség volt ahhoz, hogy bele tudjuk élni magunkat Eszter őseinek helyzetébe is. Láthatjuk tehát: apai és anyai ágon egyaránt találunk tetteseket és áldozatokat szép számmal. A hit nevében, mely szélsőséges dogmává merevedett követték el bűneiket a tettesek, üldözték, kínozták, égették meg embertársaikat.

És szintén a hit nevében vállalták az üldöztetést, kínzást, máglyahalált az áldozatok.

És mint tudjuk, Eszter szabadon szeretne élni, nem akar sem tettes lenni, sem áldozat, mindezt úgy, hogy számára is a hit meghatározó értéket képvisel.

De nemcsak a vallásüldözések áldozatainak fájdalma, kétségbeesett küzdelmének reménytelensége égett bele Eszter lelkébe is.

A családi történetet folytatva elmeséli, hogy az anyai nagyapa 52 éves korában öngyilkos lett. A család nem kezelte tabuként a történeteket, beszéltek róla nyíltan, így Eszter előtt ismertek az események.

A nagyapa szakmája asztalos volt, de a rezsim idején büntetésből megfosztották a műhelyétől. Az 1980-as években ezért a nagyapának földművelésből kellett eltartania a családját, hiába dolgozott a földeken, nem értett a mezőgazdasághoz, a jövedelem nagyon szűkös volt.

Eszter édesanyjáék négyen voltak testvérek. Ekkor a nagyapa a dombon titokban berendezett egy műhelyt és éjszakánként illegálisan folytatta az asztalos tevékenységet. De iszonyatosan félt, hogy beárulják. Rettegett a következményektől, a bebörtönzéstől, a testi kínzás fájdalmaitól. Nem akarta, hogy megkínózzák.

Egy évig bírta így, azután „kilépett belőle”, felakasztotta magát. Ettől kezdve a nagyanya egész életében feketében járt. Senki sem hibáztatta a nagyapát. Halála a család szemében a rendszer bűne volt.

Ő a politikai hatalom áldozata lett.

Ezután Eszter a korai gyermekkoráról mesélt. Második gyerekként született a családban. A nővérét Johannának hívják. Kétéves volt Eszter világra jövelekor. Johanna lyukas szívvel született. Ő már testi szinten is megjelenítette az ősök szenvedését. A szülei nagyon aggódtak Johanna éle-

téért, féltették a kislányt, hogy nem marad meg.

A Johanna név hallatán óhatatlanul felidéződik bennünk az „orleansi szűz” története, aki látomásai parancsa elől nem tudott kitérni. Hatalmas hite erejének köszönhetően győzelemről győzelemre vezette a francia sereget. Az angolok rettegtek tőle.

Miután Párizst is sikerült felszabadítaniuk, valószínűleg árulás következtében, Johanna az angolok kezére került, akik az egyházi törvényszékekkel halálra ítéltették. Még csak 19 éves volt, amikor Rouen város piacterén mint eretneket és boszorkányt megégették. Johanna ennek ellenére nem vesztette el a hitét, ajkán Jézus nevével halt meg a magasra csapó lángok között 1431. május 30-án. A francia nép már ekkor szentként tisztelte őt. És 550 évvel később Eszter nővérét, aki lyukas szívvvel született, Johanna névre keresztelték a szülők.

E kis kitérő után könnyebben átérezhetjük, mennyi félelmet, rettegést élhetett át édesanyja méhében a kis Eszter! A család szüntelenül Johanna életéért aggódott, akit ez idő alatt kétszer is megoperáltak.

Eszter szerencsére könnyen a világra jött, 9 hónapra. Az édesanyja 8 hónapos koráig szoptatta. Gyermeksége korai éveire úgy emlékszik vissza, hogy a családi légkör feszült és nyomasztó volt. Az édesanya folyamatosan Johanna egészségét féltette, mindemellett alkalmazkodni kellett az apa melegségéhez, szigorúságához, kiszámíthatatlan, nyomasztó hangulataihoz.

A hit, a vallási kérdések mindig fontos szerepet töltek be a család életében. Eszter az apát dogmatikusan gondolkodó, erős akaratú embernek tartja. A családban minden csakis az ő akarata szerint történhetett.

A kis Eszter, ha melegségre, biztonságra, nyugalomra vágyott, vagy ha vigasztalásra szorult, az apai nagyszülőknél talált menedéket. Őket máig is a példaképei között említi, a harmónia-teremtő-képességük, rendszeretük és kiegyensúlyozottságuk okán.

1991-ben, a forradalom után családjuk elköltözött Sepsiszentgyörgyről. Áttelepültek Magyarországra, Budapest mellé. Eszter, aki ekkor 7 éves volt úgy emlékszik vissza erre az időszakra, hogy megviselte a költözés, hiányoztak neki a nagyszülei, de az új környezetet hamar megszokta.

Úgy érzi jelenlegi félelmei 8 éves korában kezdődtek, és azóta szinte folyamatosan jelen vannak.

Emlékei szerint ugyanis ekkor látott egy filmet. Arra emlékszik belőle, hogy egy apa felgyújtotta saját házát, és egy kisfiú teljesen megégett. Előtte a kisfiúnak altatót adott, hogy a fájdalmakat ne érezze. Nem derült ki, hogy az apa mindezt miért tette. Eszter még ma is látja a megégett, teljesen bepólyált testet, amiből semmi sem látszik, olyan mint egy múmia.

Azóta sem érti, hogy miért csinálta ezt az apa. Hogyan volt képes családi otthont, a házat megsemmisíteni, hogyan tehet egy apa ilyet? Hogyan képes egy apa ennyire visszaélni a hatalmával, hogy elpusztítja, felégeti saját házát és gyermekét? Mi viszi rá ekkora bűnre?

Eszter kérdéseire én sem tudom a választ, ellenben Rainer Maria Rilke néhány mondatát neki ajándékoztam.

„Legyen türelemmel szívének minden megoldatlan kérdésével szemben, és kísérelje meg magukat a kérdéseket szeretni, mintha zárt szobák vagy idegen nyelven írt könyvek lennének. Ne keresse most a feleleteket – azok nem adatnak meg Önnek, mivel nem tudná átélni őket.

És erről van szó: hogy mindent átéljünk. Éljen most a kérdésekben. Élete lassanként, észrevétlenül egy távoli napon talán belenő majd a feleletekbe.”

(Rainer Maria Rilke, Levelek egy ifjú költőhöz)

Hogy valóban látta-e a filmet Eszter, vagy a lelkében, sejtjeiben hordozott, ősei által átélt félelmek sűrűsödtek ilyen plasztikus jelenetté, nem tudhatjuk. De az biztos, hogy az őt ért élmények, félelem az apától, identitásválság egy új országba költözés miatt, elszakadás a biztonságot nyújtó nagyszülőktől, idegen iskola, idegen társak, lelkiileg megviselték a 8 éves kislányt.

Mindezt valóban élhette úgy át Eszter, hogy az apa „felgyújtotta a házat”.

Ha pedig egy valóságos filmben látta a jelenetet, az tökéletesen alkalmas volt arra, hogy belső félelmeit projektálja.

Az apa tanárként nem tudott elhelyezkedni, egy vállalatnál kapott mérnöki állást, ahol nem érezte jól magát. Úgy élte meg, hogy megfosztották valamitől, hiányzott neki a tanítás.

Eszter az iskolában jól tanult, könnyen beilleszkedett, megtanult alkalmazkodni ott is, ahogyan otthon, az apa hangulatához.

A középiskolás évei is gyorsan elteltek, jelentősebb esemény nélkül. Sok felületes ismerőse volt, de igazán jó barátja egy sem. Az elmúlt évek alatt senkinek sem beszélt a szorongásairól, a félelméről, a tüztől, sötétől, a betegségektől, a fizikai fájdalmaktól, arról, hogy mennyire fél attól, hogy esetleg kórházba kell mennie.

Aztán az egyetemen megismerkedett Mitrával. A perzsa származású lánnyal nagyon jó barátok lettek. Érzéseit, gondolatait meg tudta osztani vele, mindent megbeszéltek egymással. Aztán 2 év múlva Mitra egyszer csak búcsú nélkül eltűnt Eszter életéből. Ott hagyta az egyetemet, külföldre ment. 1 évig semmit sem tudott róla. Eszter csalódása, vesztesége óriási volt.

Ekkor érezte úgy, hogy félelmeit, szorongásait nem bírja kezelni. Egyedül maradt. Pszichiáterhez fordult segítségért. Gyógyszeres kezelést kapott, a hangulata rendeződött, szorongás- és pánikrohamai megszűntek. Mondhatnánk úgy is, hogy a tünete egy időre visszavonultak.

Két éve ismerkedett meg jelenlegi barátjával, akit nagyra becsül higgadságáért, céltudatos, kitartó viselkedéséért. Eszter most az egyetem befejezése előtt áll.

Hogyan tovább? A tanulmányai befejezése után mi vár rá? A munkanélküliség miatt kilátástalannak látja jövőjét. Otthonról nagyon szeretne elköltözni, de hová? Miből teremtsen meg az ehhez szükséges anyagi feltételeket? A barátja eljegyzést szeretne tartani, Eszter ezt sürgetésként éli meg. Ismét erőtlennek érzi magát, és tehetetlennek. Sírásrohamok törnek rá, rettenetesen fél a betegségektől, jövőtől, apjától, a világtól. Úgy érzi nem tud elmenni már az iskolába sem. Fél utazni, belépni az előadóterembe.

Háziórvosa javaslatára újra szedni kezdte régebbi gyógyszereit, de az akkori adag már nem volt elég. Sőt a megemelt adag sem hozta vissza a nyugalmát úgy, mint négy évvel ezelőtt. Ekkor döntötte el, hogy segítséget keres, és utánajár, hogy mi húzódik meg szorongásai, félelmei mögött. Szeretné kezébe venni életének irányítását.

Ezen az első találkozón a legtöbbit Eszter őseiről beszélgettünk. A párhuzamok felismerése, hogy hogyan jelennek meg a múlt, az ősök fáj-

dalmái, félelmei, jelen életében, elementáris erővel hatottak rá.

Intelligenciája, általános műveltsége lehetővé tette, hogy az irodalmi és történelmi vonatkozásokra elég volt szinte csak egy-egy szóval utalnom. És szépen, fokozatosan mint egy kirakó, összeállt benne a két ellenséges tábor képe.

Az apai oldalon és az anyai oldalon álló ősök táborra. Bűnösök és áldozatok. És mindkét táborhoz tartozó hívők. A bűnösök hitük nevében ölnek, az áldozatok a hitük okán válnak áldozattá. És a hit Eszter életében is meghatározó értéket képvisel.

Legfőbb példaképe Jézus Krisztus, akiben ő az embert látja, és tiszteli leginkább. Krisztusból, mint személyből, azt tartja a legfontosabbnak, hogy soha semmilyen körülmények között nem élt vissza a hatalmával, pedig akkora hatalommal bírt, hogy az egész világot el tudta volna pusztítani.

Egy idő után Eszter előtt tovább világosodik a két ellenséges tábor képe. Észreveszi, hogy az apai oldal sem teljesen sötét, a hatalommal visszaélő bűnösökből áll, és az anyai oldal sem hófehér áldozatokból áll. Mindkét oldalon állnak bűnösök is, és áldozatok is, akik nem tudnak békében nyugodni.

Kezdett felsejleni benne, hogy amíg a két tábor ellenségként áll egymással szemben, addig az ő lelkében sem jöhet létre a vágyott béke és harmónia. Ezen a ponton megértette, hogy miért született a nővére lyukas szívvel.

De hogyan teremthet ő békét a lelkében, amikor úgy érzi, hogy a bűnösöknek lakolni kell a bűneik miatt, meg kell torolni, amit tettek az áldozatok ellen?

József Attilára tereltem a szót. Kiderült, hogy a költő taszítja Esztert, mert öngyilkos lett, és emiatt utasítja el.

Eszter most vallotta be, hogy fél a metrón utazni, mert neki is gyakran vannak öngyilkossági gondolatai, és attól tart, hogy egyszer a szerelvény alá veti magát.

Ezután beszélgettünk József Attila öngyilkosságának körülményeiről, az azóta megjelent vizsgálatok eredményeiről.

Megkértem, hogy legközelebbi alkalomra olvassa el A Dunánál című költeményt, mert a vers következő négy sora nemcsak az ősök, a halottak gyógyulásának a kulcsa, hanem az övé is.

„...A harcot amelyet őseink vívtak,
békévé oldja az emlékezés
s rendezni végre közös dolgainkat,
ez a mi munkánk; és nem is kevés.”

A hátralévő időben a helyes légzés szerepéről, fontosságáról beszéltünk, és a légzéstechnikákat gyakoroltuk. Ezután két meditációs gyakorlatot vettünk át. (A fa meditációt és az Ima meditációt.) Kértem, hogy ezeket otthon is gyakorolja rendszeresen, és amikor úgy érzi, hogy növekszik a szorongása, alkalmazza.

Mivel behatóan foglalkozom asztrológiával is, ezért természetes, hogy Eszter radix horoszkópjába is belepillantottam.

Erről részletesebben egy külön tanulmányt lehetne írni. Itt csak utalni szeretnék rá, mert az eddig leírtak alapján nem hagyhatom ki.

Eszter Napja Nyilas, az aszcendense Szűz. A Holdja a Halak jegyében áll. Az egyik legjellemzőbb fényszöge egy Nap Hold kvadrát.

Az asztrológiai szimbólumok nyelvét lefordítva ez azt jelenti, hogy Eszter azt az életfeladatot vállalta, hogy saját lelkében teremti meg a békét az édesapja és édesanyja között, és rajtuk keresztül az ősök között, az áldozatok és bűnösök között. Megérti feldolgozza a múltat, megbocsát, lelkében megköti a békét és végre megtisztult szívvel szerethet.

Megállapodtunk, hogy a legközelebbi találkozásunkkor részletesen fogunk beszélni radix horoszkópjáról. A hátralévő időben kértem mesélje el azt a gyermekkori álmát, amire vissza tud emlékezni.

Megbeszéltük, hogy ezentúl reggelente egy naplóba rendszeresen le fogja írni minden álmát. Megértette, hogy a lélek, a benne zajló történésekről az álmokon keresztül üzen a tudat számára, és mi ezeket az üzeneteket fogjuk értelmezni.

A gyerekkori visszatérő álmát így mesélte: „Egy felhőkarcoló tetején állok, egyedül vagyok. És nagyon félek, hogyha elindulok lefelé a lépcsőn leszédülök és lezuhanok.”

Az álom üzenete az előzmények ismeretében egyértelműen megerősít abban, hogy a jó úton járunk a probléma megoldásában.

Amit még hozzáfűznék. Más egy egész életen át küzd, hogy felérjen a csúcsra, a magasra, hogy na-

gyobb távlatból tekintsen a világra.

Ő már eleve oda született a csúcsra. A toronyházat sok-sok őse „építette”. Álma megerősít abban, hogy jól látom: Eszter – a névadó „bibliai” Eszterhez hasonlóan – nagy feladatra vállalkozott.

Mint ismeretes Eszter, a zsidó nő azáltal, hogy a teljhatalmat gyakorló Ahasvérus felesége lett, megmentette a népét a kiirtástól.

Hellingerre visszautalva sok őse, sok halott segíti őt, és sok őst segítheti Eszter a megbékéléshez azáltal, hogy békét teremt saját lelkében.

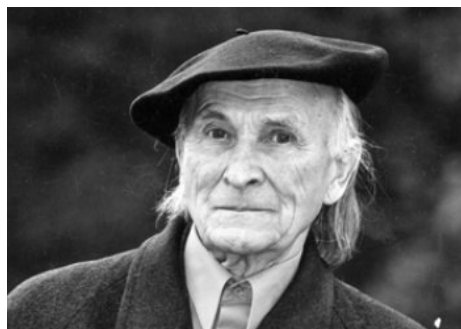
Nincs könnyű dolga, súlyos a teher, sok fájdalomból, kínból szövődött az a kötelék, amit el kell oldania.

Hálás vagyok a Sorsnak, hogy egy ideig vezethettem őt az útján, segíthettem neki cipelni terheit, és együtt kezdhettük el az oldás láthatatlan alkímiai folyamatát.

Remélem dolgozatommal sikerült elérni a kitűzött célokat, és érzékeltetni tudtam, hogy milyen egy lélekgyógyász által vezetett lélektudományos megközelítésű tanácsadás mezőjének légköre.

"Tavasztündér - Mandala"
(Internet)

Gyárfás Ágnes megemlékezése

IN MEMORIAM FALVAY KÁROLY

FALVAY KÁROLY (Gibárt. Borsod m. 1924 október 25 - 2010. április 16. Budapest) építészmérnök, néptáncos, néptáncgyűjtő, író, egyetemi tanár. A MBE örökös tagja, díszdoktora, az Igaz Magyarorsáért kitüntetés tulajdonosa.

Pótolhatatlan veszteség érte iskolánkat, amikor meghallottuk halálhírért. 2007. augusztus 8-án avattuk díszdoktorrá, s ez a pont életének jelentős pillanata lett. Az avatásra elhívta családtagjait, szép gyermekeit, unokáit, barátait, Ő itt elbúcsúzott tevékeny életétől. Az Őskutatási Fórum kirándulásain részt vett, hozzászólt az előadásokhoz, a táncbemutatókon tapsolt, ütötte lábával a ritmust, szóval boldog volt, vidám és fel szabadult. Utána az élettől búcsúzózó, kifelé haladó, útját lezárni kívánó ember képe maradt az Őt körülvevő családtagjai számára.

Egyedülálló tehetség volt, nemcsak gyűjtötte, de táncolta is, amit megtalált és olyan koreográfiát alkotott a budapesti színházak számára a népi táncból, amely semmiben sem csorbította a tánc népi eredetiségét. Én az ízlését csodáltam. Pontosan tudta, mi a szép, a jó és a hasznos abban, amit a magyar nép megőrzött és felmutat. Ez a biztos értékrendi alap vezette el a Boldogasszony „felfedezéséhez” és a népi hitvilágban, kultúrában, szokáshatalomban való szerepének felismeréséhez. Mindig megtalálta azt a személyt, aki a népi hitélet anyagának tudományos bemutatásához megfelelő kommunikációt tudott biztosítani, és Dr. Kríza Ildikóban munkássága értő kritikáját, eredményeinek elismerő tudóstársát találta meg. A Nagyboldogasszony című műve, mely tudományos munkásságának koronája bemutatja az anyahitű társadalmat és ennek európai vetületét, mindenhol kiemelve a magyar vezérfonalat. Óráit mindig meghallgattam, mert volt mit tanulni tőle és bennem is mély nyomot hagyott az a szellemi bravúr, ahogyan a dolgokat összekapcsolta és az ismeretek patakrendszerét a tudás folyamába vezette.

Az óvónők és a tanítónők a tanúi annak, milyen ősigazságot fogalmazott meg a Ritmikus tánc és mozgás szerepe a gyermek fejlődésében című könyvében. (2000. Bp.) Anatómusokkal konzultált, biológusoktól

kérte az adatszolgáltatást ahhoz, hogy bizonyíthassa azt a szerzett tapasztalati anyagot, amelyet a múltban minden szerves kultúrában felnőtt ember tudott. Azt, hogy kiegyensúlyozott személyiség formálódásához elengedhetetlen szükséglet a kisgyermekkoról kezdve rendszeresen gyakorolt ritmikus, énekes, táncos játék, tehát a **s z e r v e z e t t m o z g á s**. Kell az ugrabugrálás is, de kell ennek rendszere, a csoportos, táncos gyermekjáték. Ezt tanította iskolánkban minden szakágban, ahol tanári végzettséget kaptak a hallgatók. Tanártovábbképzés keretében tanította Magyarország minden településén, ahová meghívták, s mindaddig, amíg hazánkban a tanártovábbképzésnek presztízse volt. Ahogy ennek megszűnt a tartalmi vonzata, megszűnt a gyermeknevelés is a felnőtt ember központi gondolata lenni, megszűnt a gondoskodó társadalom a gyermek körül és elindult a magyarság lepusztulása. Reméljük, ennek vége szakad, s Falvay Károly odafelelőre azt látja majd, amiért élt, aminek életét szentelte, boldog, kiegyensúlyozott, művelt emberek közösségének virágzó Magyarországot.

Az Ősi Gyökérben megjelent cikkek

Falvay Károly: Boldogasszony. Ismerteti: V. Gyarmati Annamária. Ősi Gyökér 2002. XXX. 3. 76-78. old.

Falvay Károly: Nagyboldogasszony, egykor az augusztusi telihold. Ősi Gyökér 2005. XXXIII. 3. 59-63. old.

Falvay Károly: Gondolatok a VII. Molnár István Koreográfiai Verseny alkalmából. Ősi Gyökér 2005. XXXIII. 3. 77-81. old.

Falvay Károly: Boldogasszony. A női szerep a magyar hitvilág tükrében. Ismerteti: Kríza Ildikó. 2006. XXXIV. 1. 66-70. old.

Laudáció. Falvay Károly emberi nagysága. Elhangzott díszdoktori avatásán. Elmondta Dr. Kríza Ildikó. 2008. XXXVI. 2. 75-79. old.

Falvay Károly: Egymásra épülő szöveges ritmusjátékok. Beküldte Györkő Enikő és Ágnes. 2008. XXXVI. 3-4. 68-84. old.

A 20 ÉVES MBE

2009-2010-ben ünnepli a MBE 20 éves fennállását. Az évfordulóra több eseménnyel emlékeztünk.

Október 20-án Budapesten a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Szentháromság tér 6.) oktatásról szóló konferenciát rendeztünk annak emlékére, hogy iskolánk 20 éve létesült, melynek vezérgondolatába bevezettük a régi magyar oktatási rendszert. Ennek lényege, hogy több lépcsős, az ismeretek egymásra épülnek és minden lépcső végén megszerzett Certificatio tudományos ismeretek mellett *szakmát* is ad a hallgató kezébe. Az első három éves oktatási időszak végén lehettek nyelvoktatók, informatikusok, könyvtárosok, népzene-néptánc oktatók, újságírók, szerkesztők stb.

Az első három év után már munka mellett is folytathatták tanulmányaikat, vagy külföldi egyetemen tanulhattak tovább, de ha teheték nappali tagozaton fejezhatték be a felsőfokú végzettséget.

Ezután kimondottan tudományos céllal megírhatta a végzett hallgató PhS disszertációját és letehetette a hozzá tartozó vizsgákat, s a hetedik év végére Phs fokozattal hagyhatta el az Alma Matert.

A PhS szöösszevonás: „Ph”-ja filozoffer rövidítése, „S” pedig a 7 szabad művészet, a Septem Artes Liberales első betűje.

Négy karon és 14 szakon folytattunk oktatómunkát. Volt Bölcsészkar (magyar nyelv- és irodalom, történelem, pszichológus, művészettörténész, hitoktató, színházi szakember, népzeneész, kamarazeneész szak). Természettudományi kar (Földrajz – ökológia), Modern nyelvtanár képző kar: angol, német, francia, olasz, orosz nyelv-
szakkal. Orientalisztika, keleti tudományok: Sinológia, Nippológia, Tibetológia, Ókori- és őskori mezopotámiai nyelv és kultúra.

Több, mint 10 évig működött a rendszerünk, de 2000-ben elkészült az oktatási miniszter felkérésére egy forгатókönyv, mely a MBE teljes tönkretételét tűzte ki céljául. Ez a forгатókönyv ma is működik. Sikerült gátlátalan agresszivitással az összeomlás felé űzni társadalmi szervezetünket, de megtörni nem tudták.

Ma is működik a magyarságtudományi, pszichológiai, művészettörténeti képzésünk, angol és

német nyelvoktatásunk, a mezopotámiai nyelv- és kultúra képzés, sőt a Magyarok Világszövetsége szervezésében a Nílus menti népek hieroglifáinak magyar olvasatába is bepillantottak hallgatóink.

Miután öt alkalommal adtunk be sikertelen akkreditációs pályázatot, 2005-ben a felnőttképzés keretében a FAT akkreditációjához fordultunk kérelmünkkel, amely itt kedvező fogadtatásban részesült és ma felsőfokú felnőttképző intézményként, mint akkreditált oktatási létesítmény véggezzük munkánkat.

A zaklatások azonban nem szűntek meg. Munkánk, időnk nagy része a szakadatlan feljelentések elleni védekezésben merül ki. A kertjeinkbe bedobált sáros nemzeti színű zászlók, fenyegető, névtelen vagy álneves Internet-üzenetek sokaságáról már ne is beszéljünk. Mi azonban mindezek ellenére tartjuk első megfogalmazásunkat: a MBE a nemzeti hagyományok talaján készíti elő a magyarság jövőjét. Ezért könnyen megismerik azokat, akik hozzánk jártak, járnak, mert nekik csillag ül a homlokukon.

A 2009. október 20-i konferencia címe:

*A magyar oktatás századai
Erkölc, hagyomány, szokás, eleink kultúrálódása
az előszázadokban*

volt, melyet Dr. Sediánszky János a Bp. I. ker. alpolgármestere nyitott meg.

Patrubány Miklós a jövő magyarságtudományi oktatásának fontosságára hívta fel a figyelmet előadásában.

Bakk István és Bakk Erzsébet: A Pálos rend és a magyar oktatásügy címmel mondta el készülő PhS disszertációjuk lényegét. Számos Pálos rendi iskola nyomára bukkantak kutatásaik nyomán, sőt felsőfokú képzés írásos dokumentumait is megtalálták. Érdeklődve várjuk munkájuk folytatását.

Krizsai Mónika PhS a királytűkrök, mint irodalmi műfaj különlegességét ecsetelte. A királyfiak számára vagy maga a király vagy az ország legbölcsebb, legtisztább lelkű tudósa írta a tankönyveket. Ezek elkerültek az egyházak által működtetett iskolákba is, így a magyar tanuló ifjúság

a királyra nézett, mint tükörrre, s onnan saját képének is égi mása pillantott rá vissza. A királyfi a királyra nézett, a királyt a Nap tanította, a magyar gyerekek lelke, szelleme és okossága a Nap tüzeiben kovácsolódott.

Váradiné Osváth Ilona antik példákon át mutatta be a történelemtanítás etikáját, s ezek máig érvényben maradtak. Az etikus megközelítés nélkül a legjobb politikai háttér mellett is kátyúba juthat a nemzet a történelemszemléletében félrevezetett fiatalsága révén.

Pápai Szabó György megerősítette ezeket az elveket Az erkölcsi nevelés jelentősége a nevelésben című előadásával. A lelkész tanár az erkölcsi nevelés alatt a lélek kiművelését érti, a lélek szabad, de csak erkölcsi vezérreléssel képes megélni szabadságát. Az erkölcstelenség gúzsba köt és ilyenkor a lélek irányítása helyett a „hálózati vezetés” lép életbe. Az egyén belesodródik a kiagyalt okoskodás tömkelegébe, elveszti csillagvezérletét, lefelé húzza a háló, s észre sem veszi, már sötétség veszi körül. Az erkölcs a világosság tudománya, ezért minden iskolában tanítani kell, s minden tantárgyban vezéreszmeként szerepelnie.

Keresztes Attila PhS disszertációjában, melyet 2009 nyarán védett meg a magyar értékeket vontába a lélekgyógyászat munkájába. Azért ne-

vezte egyesítő pszichológiának, mert a mélytudat fontosságát nem vitatta, de a magyar ember esetében a mélytudat selyemréjtjét közösségi elemekkel töltötte fel, ahol megtalálhatók a magyar ősműveltség nyomainak képei, mesék, dallamfoszlányok, imák, aranyló képek felvillanásai is. Ezeket megragadva sikeres gyógyító munkát feltételezhetünk.

Zaja Roland PhS távolmaradt elfoglaltsága miatt, de az Ő munkássága és rendszere már beleépült a MBE lélekgyógyász, alternatív pszichológiai tanácsadó programjába, mely féléves képzés és végzett pszichológusoknak nyújt új szakmai felismeréseket. Lényege az örökölhetőség kérdése. A lelki megrázkódtatások, katarzisosok, nagy természeti katasztrófák feletti lelki benyomásokat az utódok hordozzák, s már a második generációban jelentkeznek. A múlt tehát nemcsak egyéni, van közös nemzeti múltunk, s ezt is kezelnie kell a lélekgyógyásznak.

Gyárfás Ágnes szavaival zárult a konferencia. Utána estébe nyúlóan beszélgettek a résztvevők és közösen megkoszorúzták Mátyás királynak a Hilton szálló falába épített reliefjét, amely a Bautzeni várfalban lévő eredeti hű mása.

Hampó József magyar táncait, botos tánc, süvegtánc Aranyosi György trombitaművész adta elő, nagy sikerrel, a szerző kísérte zongorán.

Az egyesület oktatási épülete Miskolc, Vasevári u. 18.

A régi és új iskolánk

KAMARA KÖNYVKIÁLLÍTÁS A MBE KÖNYVEIBŐL

Kamara Könyvkiállítást rendeztünk 2009. december 14-én a Vár u. 9. sz. alatti székházunkban 20 éves kiadói tevékenységünk bemutatására. Rendezte Eszenyi Miklós régi könyvtárvezetőnk, közíró és történész.

500 könyvet tudtunk bemutatni, melyek java-része tankönyv, de így is mérföldkő a magyar tudományosság mezején. Itt látott napvilágot Harmatta János füzeté a kettős honfoglalás megerősítésére tett kutatásaiból, Bakay Kornél szemléletváltó műve a Magyar Őstörténet régészeti kutatásai I-III. kötete és Tóth Sándor Győztes csatáink: Pozsonyi diadal és Cserhalmi ütközet történelmi tudatformáló munkája.

Új szemléletet hozott Losonczy Miklós Magyar esztétikája és Kedves Tamás Zeneesztétikája, Végvári Lajos Európai művészetszemlélete (Eur. műv. története. 1996.), Kádár Zoltán és Medvigy Mihály bizantológiai és korakeresztyén művészete bemutató munkái.

Itt került kiadásra Kárpáti Béla Miskolci irodalom c. művének 2. kötete a kortársírók bemutatásával (2000). A megjelenés után a keresztvizet is leszedték a szerzőről azok, akik más bemutatást igényeltek volna maguk és barátaik számára, de ez már történelem.

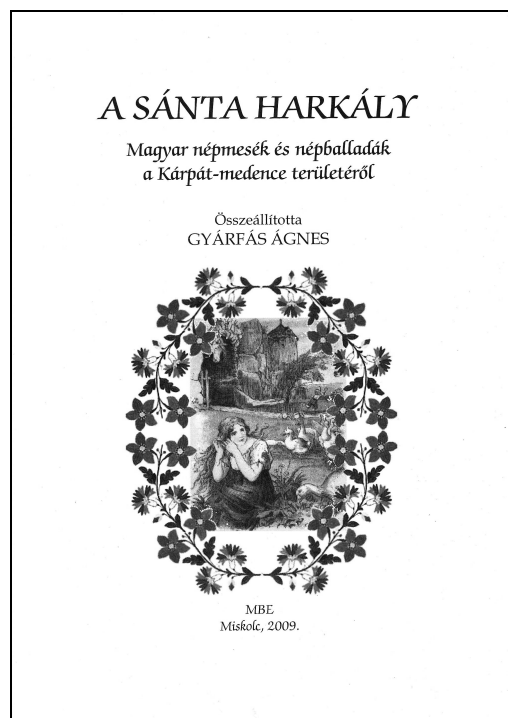
Akárcsak Eszenyi Miklós itteni tudományos tevékenysége, aki bemutatta a MBE kiadói munkásságát kis füzetében, szociológiai tankönyvet írt és összeállította a MBE Oktatási Programját (1993) benne bemutatta a karok, a szakok profilját, tematikákkal, tanárok nevével. A MBE egyszerű kis társadalmi szervezet. Az ellene fellépő hivatalos agresszivitás tönkretelheti, de ez a könyv kitörölhetetlenül beírta nevét a magyar felsőoktatás történetébe.

Színes foltként jelent meg a pulton Farkasinszky Tibor őskutatási sorozata, pénzeinkről, Babba Máriáról, a Nagyszentmiklósi Kincsről stb. Munkássága minden befolyástól mentes tudományos tevékenység. A szerző kandidátus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, de műveiben minden külső nyomást elhárítva, belső igényessége és az objektív tények igényessége motiválta munkáját.

Itt kapott nyomdai kiadást elsőként Czeglédi Katalin Nyelvészeti Őstörténete (I-V. köt), a magyar nyelvnek nem finnugor irányzatú tudományos feldolgozása. Ezzel egy időben indult el a MBE legnagyobb kiadói vállalkozása a 12 kötetre tervezett Czuczor – Fogarasi féle a magyar nyelv szótárja c. műve. Sok gond, buktató után Bognár Ferenc visegrádi vállalkozó szíves segítségével Karácsonyra megjelent az V. kötet és a nyomdász feldolgozta már mind a 12-t. Reméljük, 2010-ben megjelenik a VI. kötet is. E szótár lényege az, hogy a finnugor etimológia ellenében nem hangalaktani úton keresi a szavak eredetét, hanem a gyökrendszerét felállítva ősgyökök alapján.

Szép meséskönyveket adott ki a MBE. Az Aranyhajú lány egy régi 1934-es gyűjtés eredménye (2000), A sánta harkályban (2009) mesék és népballadák találhatók, az Égi mese pedig a mezopotámiai ősi iratok tartalmának mesébe ágyazott összegzése.

A kiállítást Borkuti László nyitotta meg, a Miskolci Városi Könyvtár igazgatója, a további együttműködés reményében.

A SÁNTA HARKÁLY c. meséskönyv borítója

MAGYARSÁGTUDOMÁNY A VILÁGHÁLÓN

Kedves Barátaim!

Szeretettel hívunk mindenkit az internetes *közösségünkbe*, amely ugyan képzési mód, mégis közösségteremtés az alapeszméje. Ha ismerjük egymást, gondolatban megfogjuk egymás kezét és körbeöleljük a Földet, a Boldogasszony köpenye alá vonjuk a magyarságot.

Sajnáljuk, hogy tandíjért kell képzési programunkat bevezetni. Tudjuk, hogy ez állami küldetés lenne, ingyen, nemzetmentő feladatként bevezetve. Ilyen azonban nem várható, s Önök tudják, hogy intézményünk semmiféle állami támogatásban nem részesül, ezért rákényszerülünk a tandíjra.

Azonban 2007-ben, amikor a hatalom agresszivitása utcára tette iskolánkat, Molnár Lajos amerikai barátunk kezdeményezésére közadakozásból építettük fel a diósgyőri romos evangélikus iskolát, amit a lelkész és a gyülekezet szeretetből felajánlott. Ma is hálásak vagyunk Rónai Lászlóné, Verebély Tamás és Tibold Szabina viszonzhatatlan nagyságú adományaiért.

Úgy döntöttünk, hogy mindazok, akik adakoztak annak idején, most az adomány kétszeresét levonhatják a tandíjból. Nagyon szeretnénk valahogyan viszonzni a jó időben nyújtott segítséget. Ezt az összeget átruházhatják családtagjaikra, gyermekükre, unokáikra.

Mi az adományokat és a tandíjat is hitbizománynak tekintjük, ezért az Önök megítélésén túl Isten előtt szeretnénk a belénk vetett bizalommal elszámolni.

Meglátják, jó lesz ez az internetes telefonkapcsolat, mert látjuk is egymást, nem csak egymás hangját halljuk, s Önök is kérdezhetnek, mint az élőbeszédben.

Isten áldását kérem kedves Mindnyájukra, egy boldog, szép, egészséges, művelt és lélekben a Mennysországra figyelő magyarság reményében.

Miskolc, 2010. március 11.

Dr. Gyárfás Ágnes
a Miskolci Bölcsész Egyesület elnöke

MAGYARSÁGTUDOMÁNY oktatói - pedagógiai képesítéssel

INTERNETES OKTATÁS (E-learning) formában

INTERNETES TECHNIKAI FELTÉTELEK

Skype program használata. Ilyen program minden résztvevő számítógépében kell, hogy legyen. Ha véletlenül nincs még a gépükön, ingyen letölthető és telepíthető.

Hang- és képcsatlakozáshoz *mikrofon és webkamera*. Ezek egy-kétezer forintos kiegészítők a számítógéphez. (*Kapható webkamera beépített mikrofonnal is.*)

A JELENTKEZÉS TECHNIKÁJA

Levélben: MBE 3509 Miskolc, Pf. 819. Hungary
Telefonon: +36-46-331-981
Faxon: +36-46-331-981
E-mailben: mbe1@chello.hu
Skype: gyarfas.agnes1

A JELENTKEZÉSHEZ SZÜKSÉGES

A Jelentkezési Lap kitöltése és visszaküldése a következő mellékletekkel:

iskolai végzettséget igazoló irat PDF formátumban

önéletrajz és 2 db 4x4 cm-es fénykép PDF formátumban

Személyes vagy postai jelentkezés esetén fénymásolatokat is elfogadunk, eredeti fotóval.

AZ OKTATÁS TECHNIKÁJA

A tanrend szerinti anyagot előben 2010. április 8-tól *minden csütörtökön délután 16⁰⁰ – 18³⁰-ig* hallgathatják, illetve az internetes telefonvonal segítségével láthatják is. Időeltolódás miatt ugyancsak előben leadjuk a külföldi hallgatóinknak a megfelelő időpontban, megfelelő számú jelentkezés esetén.

Ha valaki kimaradt egy-egy óráról és szeretné pótolni, annak elküldjük az előadás DVD vagy CD-re felvett hang- és képanyag másolatát.

Minden tanár megadja az első órán a tankönyv címét és a kötelező olvasmányokat. Ezek a MBE-ben beszerezhetők, illetve hozzá lehet férni Interneten is. Könyveket postán küldünk.

A tananyag nagy része benne van az ŐSI GYÖKÉR című folyóiratban, amelyet Badiny Jós Ferenc professzorunk alapított még Buenos Airesben, és 1999-ben adta át az egyesület elnökének Dr. Gyárfás Ágnesnek. E folyóirat negyedéves és ára postázással együtt 4. 000, Ft egy évre. Minden évben adunk ajándékkönyvet, amely benne van a magyarságtudományi tananyagban, és megkönnyíti a felkészülést.

Miskolc, 2010. március 11.

Dr. Gyárfás Ágnes
e l n ö k

NAPPALI KÉPZÉS
2010

MISKOLCON
a
DIÓSGYŐRI VÁR ALATT
/Vár u. 9./

működik az 1989-ben alapított

MISKOLCI BÖLCSESZ EGYESÜLET
Akkreditálása FAT AL-1959

ahol a felnőttképzés keretében

PSZICHOLÓGUS szakképzés

folyik

oktatói-pedagógiai képesítéssel

Diplomások számára a képzés időtartama három év /hat félév/

Ugyancsak diplomások számára a

LÉLEKGYÓGYÁSZ

alternatív pszichológiai tanácsadó szakképzés féléves időtartamban

Sikeres összegző vizsga után Certificatit kapnak a végzettek

Érettségizetteknek előkészítő év

ÉRDEKLŐDNI LEHET: a 06/46/331-981, 06/46/332-228 és a 06/20/530-91-40-es,
ill. a 06/30/258-35-62-es telefonon

A Miskolci Bölcsész Egyesület pszichológus képzésének alapeszméje

Oktatóink elfogadták a lélek létezését és ezért mind kutató, mind oktató munkásságukat ezzel a tudattal művelik.

A képzés anyaga kiterjed a klasszikus lélektudomány tanaira. „Az emberi szervezet megismerésére irányuló tárgyak csoportjára” és „A lélektudomány általános területét átfogó tantárgycsoportjára”. Szeretnénk, ha hallgatónk ezekben a tárgyakban ugyanolyan jól képzettek lennének, mint a többi magyar egyetem pszichológia szakán végzett hallgatók.

A megszokottnál több figyelmet szentelünk a pszichodiagnosztikára és terapiára. Ez megmutatkozik a tananyagban és az iskolán kívül végzett kórházi, klinikai, szociális intézménybeli gyakorlatokban. Hallgatónk betekintenek a drogambulanciák, az alkoholelvonók és a börtönök világába, foglalkoznak a hajléktalanok sorsával, de a különleges képességűekkel is.

Kiegészítésként a 2005-ös új tervezet a családot vette fókuszba. Bemutatjuk a hagyományos családmodellt, egészen az ősi, szakrális magyar családdal bezáróan. A családjogon át rámutatunk a családot védő joggyakorlatra, és ezzel párhuzamosan bemutatjuk azt a rejtett társadalmi visszaélést, amely a családon belüli erőszakban mutatkozik meg és számtalan embert tesz lelki sérültté, főként nőt és kisgyermeket. A problémás családból kerülnek ki a pszichésen sérült gyermekek, s ők már a megoldást az iskolában keresik, de ritkán találják meg. Az Ő megsegítésükre vezettük be (már jó pár éve) a pszichésen sérült gyermek felismerésére és gyógyítására vonatkozó tantárgyunkat, melyet egyébként tanártovábbképzés keretében is oktatunk. A minél hatékonyabb lelki gyógyítás érdekében tananyagunkba felvettük a Hellinger-féle családtherápiát, amely progresszív segítségnyújtásra is esélyt ad.

Erre az új felfogásmódra a 2005-ben végzett Septem Artes Liberales szintű hallgatónk disszertációi hívták fel a figyelmünket. Ők akik az élet különböző területén végeznek lélekgyógyászati tevékenységet felfedezték korunk nagy betegségét, a „család hiányában” szenvedő embert és a „család áldozataként” felnövő embert. A boldog család tagjai fogamzásuk kezdetétől átéli a szeretet élményét, melynek befogadására és továbbadására nyitottá válik a lelkük. A szeretet az életmódjuk és e jegyben egymásra talál, mert csak a szerető lélek képes a boldogság megismerésére. Célul tűztük ki, hogy hozzásegítsük a magyar társadalmat a boldog család megteremtéséhez, mert meggyőződésünk, hogy innen nő ki a boldog emberpalánta, az ép lelkű és testű ember, az egészséges magyar társadalom.

2005 óta egy újabb jelenségre figyeltünk fel, amely a magyar nép lelkét rombolja. Ez a parttalan térbe sodort lelkek szindrómája. A magyarság jövőképe borússá vált, elvesztette lelke királytükkrét, nem találja az erkölcsi fogódzókat. Ez ellen az elmélyült magyarságismeret oktatása a válaszuk, ahol a népmesék bölcselete rámutat a sors beavatási módszereire és rávezet a megoldásra.

Zaja Roland nevű munkatársunk révén figyeltünk fel a „Szerzett veszteségélmény, mint örökölhető lelki károsodás” jelenségére, amelyet lélektudományos úton vissza lehet vezetni a bukott 1849-es szabadságharcra, a trianoni békediktátum elfojtott fájdalmára és több esetben a szülők által átélte 1956-os világjelenségre, amikor nyugatról elárulták, keletről leverték a magyar forradalmat és szabadságharcot, de amikor két hétre mégis, megélte az akkori generáció a tökéletes politikai függetlenség állapotát.

Szeretnénk a magyarság lelki gondjain magyar módra segíteni, módszerünk a kiolthatatlan szeretet, amely mindenkire kiárad, aki a Kárpát-medencében a „Miskolci Iskola” segítségével szeretné lelke nyugalmát megtalálni, és szerzett vagy örökletes lelki görcseit feloldani.

MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET

Magyarság központú oktatási intézmény

Miskolc, Vár u. 9. sz. alatt (a Diósgyőri Vár mellett)
az evangélikus templomkertben
Elérhető: telefon/fax 46-331-981
email: mbel@chello.hu
Skype: gyarfas.agnesl

NAPPALI KÉPZÉS

2010/2011

MAGYARSÁGTUDOMÁNY

00140020-as felnőttképzési azonosító számmal

OKTATÓI-PEDAGÓGIAI végzettséggel induló képzés

A pesszimisták Herder óta a magyarság végromlását jósolják. Igaz hogy egy ideje szinte tragikussá vált népünk erkölcsi és társadalmi arculata, mi mégis regisztrált engedélyezett felnőttképzés keretében felsorakoztatjuk ez ellen a tendencia ellen a *magyarságtudományi kutatások* érvrendszerét, és olyan szakembereket képzünk a jövő *Magyarországának*, akik tisztánlátó ismeretekkel felvértezve képesek a reményteljes, boldog magyarságtudat meghonosítására.

Tantárgy

Magyar nyelvészeti őstörténet
Magyar őstörténet. Történelem új szemléletben
Humán antropológia. Magyar titkok
Középkori latin. Krónikák, oklevelek
A mezopotámiai képjelírás, magyar gyökkészlete
Hieroglifák magyar olvasata
Magyar bölcsélet. A turáni világkép
Magyar őrtörténet kérdéses pontjai
Világban szétszóródott magyarok
Magyar Adorján öröksége
Emlékhelyek és tûrák. Kurgánok, sírok, templomok
Lovas ijaszat

Vezető tanár

Dr. Czeglédi Katalin
Tóth Sándor PhS
Dr. Kiszely István
Érsekcsanádi István
Dr. Gyárfás Ágnes
Dr. Borbola János
Dr. Gyárfás Ágnes
Dr. Farkasinszky Tibor
Hankó Ildikó PhS
Dr. Tomory Zsuzsanna
Gondos Béla
Piros Sándor

A Magyarságtudomány alapszak, amely oktatói-pedagógiai képezéssel jár. Össz. óraszám: 288 óra. E mellett lehetőséget biztosítunk ahhoz is, - főként csak az érettségivel rendelkezőknek - hogy megtanulhassanak olyan szakismereteket is, amellyel megélhetésüket biztosíthatják. Választhatnak az alábbi szakterületek között:

Szakismeret

Politológia
Könyvtáros
Népzene, régi zene oktató
Újságíró, szerkesztő
Régész munkatárs
Művészettörténész
Angol nyelvi oktató

Vezető tanár

Dr. Kovács Sándor
Tircsné Dr. Propper Valéria
Csiszár István
Hankó Ildikó PhS
Dr. Lovász Emese
Dr. Prokopp Mária
Takáts Zsuzsanna
Dr. Simonfalvi László

Oktatói-pedagógiai képezés tantárgyak

Pedagógia, didaktika, tanítási gyakorlat
A magyar lélek képe
Bibliaismeret és erkölcsstan

Tanárok

Dr. Földy Ferenc
Dr. Molnár V. József
Molnár József lelkész

A szakterületek egy-egy egységének elsajátítási ideje ugyancsak 288 óra. A Magyarságtudományt diplomások 2 év alatt, érettségizettek pedig a szakismerettel együtt 3 év alatt sajátíthatják el.

A képzést összegző vizsga és Certificatio kiosztó ünnepség zárja.

Magyarságtudomány féléves tandíja: 40.000.-Ft

Magyarságtudomány és egy szakterület féléves tandíja: 80.000.-Ft

Beiratkozási díj: 10.000.-Ft

Összegző vizsga díja, CERTIFICATIO: 20.000.-Ft

JELENTKEZÉSI LAP

Magyarságtudomány, oktatói- pedagógiai képesítés internetes képzésre

Alulírott.....

jelentkezem a Miskolci Bölcsész Egyesület által 2010. április 8-án indítandó
internetes képzésre.

Tudomásul veszem, hogy a képzés folyamán dolgozatokat kell írni. A képzés
végén záró dolgozat írása és ennek megvédése is feladatomból lesz.

A tandíjat befizetem.

Elfogadom, hogy végzéskor a MBE, mint akkreditált felnőttképzési
intézmény Certificatioját kapom meg angol és magyar nyelven.

Elfogadom, hogy a MBE Skype-azonosítóját a jelentkezés és a tandíj
befizetése után kapom meg.

Dátum:..... Aláírás:

Lakcím:

.....

Fax: Telefon:.....

e-mail:

Kérem közölje, melyik időpont lenne megfelelő Ön szerint az oktatásra.

Időpont:.....

A MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET a XV. Magyar Őskutatási Fórumát 2010. augusztus 2-6-ig tartja

Miskolcon a Vár u. 9. sz. alatti székházában.

Témáink:

- 1./ A magyarság ősi világképe és ennek megjelenítése a népköltészetben, népi ornamentikában, szokásokban, építészetben, jellegzetes írásokban stb.
- 2./ A magyar őstörténet és történelem új megközelítésben.

Kirándulás: 2010. augusztus 4-én szerdán. A boldvai Árpád-kori templommal kezdjük, majd Borsod, Szalonna, Tornaszentandrás, Torna, Csécs, Vigtelke, ...

Étkezés: Ebéd – a Talizmán panzióban (700.-Ft fejenként)
Vacsora – a Talizmán panzióban (700.-Ft fejenként)

Ebédet és a vacsorát mindenki maga rendel, és maga fizet a pincérnél.

Szállás:

- 1./ Egyesületben 10 férfi és 10 nő számára közös fürdőszobával.
1.500.-Ft/éj,
- 2./ Egyesületben van két apartman fürdőszobával. Az apartman 3 ágyas.
4.000.-Ft/éj, akárhányan alszanak benne.
- 3./ Karacs Teréz Kollégiumban. Miskolc, Győri kapu 156. sz.
Varga Ágnes gondnoknőnél lehet jelentkezni. Telefon: 06/46/970-495
2.000.-Ft/fő/éj, melyet fizetni a gondnoknál kell.
- 4./ Talizmán Panzióban, amit velük kell megbeszélni.
Telefon: 06/46/378-627

Részvételi díj: 6.000.-Ft

Napi díj: 1.500.-Ft

Kirándulás díja: 5.000.-/ Ft /fő

MISKOLCI BÖLCSESZ EGYESÜLET

3509 Miskolc, Pf.: 819
Fax: 46/331-981

XV. MAGYAR ŐSKUTATÁSI FÓRUM

3534 Miskolc, Vár u. 9.
(1-es villamos végállomásánál)

**2010. augusztus 2-6.
JELENTKEZÉSI LAP**

Ezúton jelentkezem a Miskolci Bölcsész Egyesület által szervezett
XV. Magyar Őskutatási Fórumra

Szállás: A MBE iskola épületében 1.500-Ft/éjszaka
A MBE apartman 4.000-Ft/éjszaka
Karacs Teréz Kollégium 2.000-Ft/fő/éjszaka 06-46-970-495 telefonon
Talizmán panzió (ár a panzió árai alapján) a 06-46 378-627 telefonon

Szállást és étkezést kérek az alábbi napokra (a kívánt napot x-el jelölje)

Kirándulás: 5.000 Ft/fő autóbusszal. Igen + fő Nem
(a megfelelő választ kérem bekarikázni)

Dátum	Szállás				Ebéd 700 Ft	Vacsora 700 Ft
	Iskola 1.500 Ft/éj	Apartman 4.000 Ft/éj	Kollégium 2.000 Ft/fő/éj	Talizmán Panzió		
Aug. 02. Hétfő						
03. Kedd						
04. Szerda						
05. Csütörtök						
06. Péntek						

Előre láthatólag fővel érkezem

Részvételi díj: 6.000 Ft (megérkezéskor kell fizetni) Napi díj 1.500 Ft

Név:

Postai cím:

Telefon:

.....
aláírás

A konferencián előadást kívánok tartani, melynek címe:.....

.....

Az előadásom tematikája és időtartama:

A MBE kiadó újdonságai

Magyarságtudományi Füzetek.
Kisenciklopédia (Első szám)BAKAY KORNÉL
Hogyan lettünk finnugorok?

A Magyarok Világszövetsége, az USA-ban működő Magyarságtudományi Intézet és a Miskolci Bölcsész Egyesület közös szerkesztésben adja ki a 24 füzetre tervezett sorozatot azzal a céllal, hogy a magyar nép történettudatát visszavezesse az ősök igazságához.

Bakay Kornél régész-történész, tanár. Ebben a dolgozatban a 19-20. században zsákutcába jutott magyar történelem sorsát kísérte végig. Ekkor indult el az az irányzat, amelyben a történelem irányvonalát nem a nemzeti tudat, nem a mondák, a geszták, nem az írásos forrásmunkák, s nem a régészeti ásatások tényei, hanem egyfajta, új nyelvészeti irányzat szabta meg. A magyarság finnugor származását kizárólag nyelvészeti státumokkal tudják bizonyítani. Bakay Kornél bemutatja azokat a nemes próbálkozásokat is, amelyek megkísérelték visszavezetni a történelemkutatás vonalát a tudomány sajátosságának megfelelő mederbe, de szinte valamennyien kudarcra ítéltettek. Mostanában, amióta a magyarság köreiből megindult a lelki, szellemi hazatalálás mozgalma, hiánypótló és nélkülözhetetlen Bakay Kornél korrekt, adatokkal jól alátámasztott, mégis, a kevesek által művelt történelmi pamflet stílusában írt munkája, melyet minden magyar embernek ajánlunk, s azért adjuk mindössze 400.- forintért, hogy meg is tudják vásárolni.

A/4-es formátumú, finom papírra nyomott füzet színes borítóval, fekete-fehér belső képekkel jelenik meg. Az USA-ban angol és magyar nyelven terjesztjük.

Főszerkesztő: Patrubby Miklós

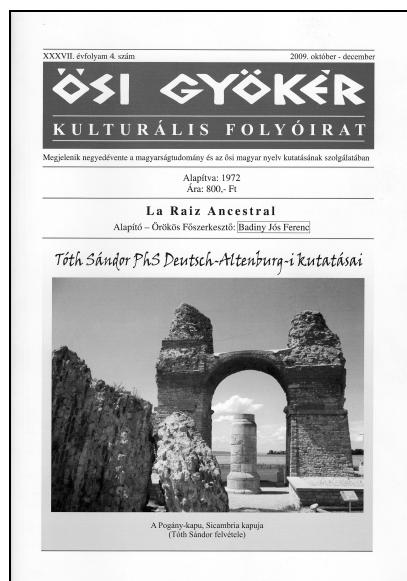
Következő számok:

Tóth Sándor PhS: Győztes csatáink (2)

Több szerző tollából: Szkíták I. (3)

Molnár V. József: A magyar lélek képe (4)

ŐSI GYÖKÉR 2009 utolsó száma

A folyóirat jellegű füzet sorozat negyedévenként lát napvilágot. 2010-ben lesz 38 éve, hogy Buenos Airesben megindult és ma már 1999 óta a MBE kiadó szerkesztésében készül.

A füzet érdekes tartalommal rendelkezik. Nagy novum a feltalált Sycambria, Attila Király városának rom-maradványa, amely így is impozáns nagyváros hajdani létéről tanúskodik.

Tóth Sándor PhS egri régész-történész, magyar fegyverszakértő és fegyvergyűjtő a Pozsonyi Diadalról írt könyvén dolgozva eljutott a Pozsony melletti, Ausztriában lévő Árpád dombhoz, amely a környékeliek emlékezete szerint a Pozsonyi Diadal után keletkezett, ide temették a magyar hősokeket. A domb gyakorlatilag Sycambria mellett fekszik, s a fellelhető minden osztrák történettudományi műben úgy írnak róla, mint Attila városáról.

Borbola János Hollandiában élő íráskutató a Magyar Szent Koronán található ornamentikában sok egyiptomi emléket fedezett fel, most a m e r t é k e g y s é g e k etalonját találta meg a csodálatos nemzeti ereklyében.

Meseelemzések, párizsi magyar – eddig ismeretlen – emlékek, régi királyaink pénzei, perui aranytál és az 56-os pesti sráccokról egy nagy tanulmány, és sok könyv ismertetése, események találhatóak a 120 oldalas füzetben. A/4-es nagyság. Ára 800.- Ft

Gyárfás Ágnes
A Halotti Beszéd mondattana.

Ismerteti: Dr. Kovács Sándor

A Halotti Beszéd az első összefüggő magyar nyelvű nyelvemlék, (1195-1205), melyet a Praykódexben találtak meg a 18. század utolsó negyedében, s az eltelt idő alatt alaktani, hangtani, szótani, nyelvjárási szempontból a magyar nyelvtudomány részéről alapos elemzésben részesült.

Mondattani, logikai szempontból azonban nem fordult felé figyelem. A szerzőnek az a véleménye, hogy mondattani elemzés nélkül a szavak értelme sem válik teljesen világossá, ezért elkerülhetetlen a szembenézés.

Mondattani elemzés során tűnik ki, hogy a Halotti Beszéd lélektudományos elemeket hordoz, a magyar világszemlélet alapján tárja fel a halott ember lelkének útját a másvilágon. Alapos összevetés olvasható a latin eredeti és a magyar nyelvű Halotti Beszéd formavilága, tartalma és lélektudományi fogása között és ez az összevetés világít rá a Ha-

lotti Beszéd eredetiségére, s bizonyítja be világosan, hogy nem fordítás, hanem a magyar nyelvtudomány és lélektudomány első önálló, alkotott műve.

Terjedelme 204 oldal. Ára 1 500.- Ft/db

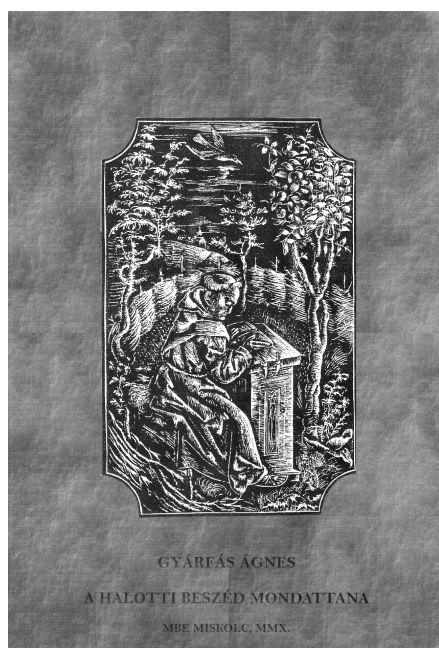
A Könyvismertetés 2010. április 2-án, Nagypénteken volt 15⁰⁰-kor a Boldva folyó mentén lévő Boldva község református templomában, ahol 800 évvel ezelőtt, megírták volt a művet.

Elhangzott Boldván 2010. április 2-án a Könyvbemutatón

Dr. Kovács Sándor könyvismertetés közben

KÖNYVBEMUTATÓ A BOLDVAI REFORMÁTUS TEMPLOMBAN

A könyv borítója

2010. április másodikán, Nagypénteken délután 15.⁰⁰-i kezdettel mutatta be Gyárfás Ágnes új könyvét, amely A Halotti Beszéd mondattana címmel jelent meg.

A szerző három hónapos vezeklést vállalt a hazáért, és ezalatt az idő alatt írta a könyvet, Isten közeli, elvonatkoztatott lélekállapotban.

Bákai Imre borsodi-boldvai református lelkész istentisztelete után Miklós Árpád volt országgyűlési képviselő köszöntője hangzott el, majd Dr. Kovács Sándor orientalista, arab tanszékvezető ismertette a könyvet, alapos felkészültséggel, közérthetően, szép magyarsággal. Kocsisné Heiler Éva mondott két verset, a tőle megszokott átéléssel, áhítattal. A szerző Dr. Kovács Sándor ismertetőjéhez alkalmazkodva kiegészítette az elmondottakat. Az isa, ysa, isten és ős szavak közös eredetére és a szavaknak a Halotti Beszédben elfog-

lalt jelentőségére tért ki. Idézte az isa-val kapcsolatos mondatokat, és szóban is bebizonyította, amit könyvében leírt, hogy „isa és nem egy ember múlhatja ez vermet” szövegrész mondattanilag bebizonyítja, hogy az isa főnév, tehát nem lehet a jelentése „ime” vagy „bizon, bizony” azaz toldalékszó. Elemezte a teremtő, a kegyüggön és az unuttei szavakat és végigvezette a hallgatóságot azon az úton, amelyet a magyar ember lelke jár végig a halál ösvényén. Először találkozik Szent asszony Máriával, aki az angyalkák és Micháel arkangyal társaságában imádja Istent a halott lelkiüdvé érdekében. Mihály a lovas arkangyal biztosítja a halál után a magyar lovasember számára azt az égi közlekedési módot, amelyet a földön is megszokott. Ezután Szent Péter úr elé kerül a lélek „kinek adott hatalom oldania és kötnie”, hogy „oldja mind ő bűnét”. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Pray-kódexben lévő úgynevezett latin eredetiben nem Péter apostol szerepel, hanem Pál apostol, ennek néplektani és népköltészeti háttere van, és nagyon sokat elárul a magyarok által megélt kereszténység hitbéli és lélektudományos arculatáról. Ne felejtsük, hangoztatta a szerző, hogy Krisztus Urunk és Szent Péter apostol nemcsak bibliai alak, hanem a magyar népmesék hőse is, mivel sok ismert népmesében a hős elindu-

lásakor ők adják meg a motivációt, mintegy a sors szerepét is betöltik.

A végén a lélek a Mindenszentek közé kerül, hogy segítői legyenek Urunk színe előtt és imádják Istent, hogy bocsássa meg minden bűnét. A segítők ugyancsak mesealak, mert minden mesehős a segítők által vívja ki a sikert. Ez a segítők lehet egérke, medve, oroszlán, táltos ló (vagy gebe), róka, hal, kígyó, öreg szolga, nagyobbik szolga, legkisebb szolga, öregasszony, esetleg maga az öreg király.

A Halotti Beszédben a segítők a Mindenszentek, a vértanúk, mártírok, a szentéletű királyok, királykisasszonyok, a család régi, jóságos ősei, az *i s e m ü k*, hiszen, mind „őshöz járók vagyunk”.

Elemzésre került az imádjuk (vimadjuk) szó, amely a Történeti Etimológiai Szótár tanúsága szerint a régi pogány-kori szellemi élet szava volt, s így tapadt meg a mélytudatban kitörölhetetlenül. Az unuttei szót a régi mezopotámiai nyelvből lehet megérteni, mint anyatej testvéreket, a kegyüggön neki kifejezés pedig gyökök tömörítéséből kifejtve a kegy ügyét gyakorolja fogalomnak felel meg.

A boldvai templom hideg volt, de a közönség kitarzott és áhítatos lélekkel fogadta Kovács Imre református lelkész áldását és szép záróénekét.

A Boldvai Református templom a könyvbemutató színhelye

VÁRADINÉ OSVÁTH ILONA kiállításai

a Magyarok Világszövetsége Székházában

2009. október 12-én a MVSZ székházában mutatta be egyesületünk tanára Váradiné Osváth Ilona reprezentatív kézimunka kiállítását. A közismert gyűjtő és textilművész a magyar népi szimbólumok nyelvén alkot, és kiállításán történeti tárgyú és virágbeszédű vásznait mutatta be. Az érdeklődők késő estig hallgatták a művész-tanár kérdéseikre adott válaszát.

A megnyitó előadást Dr. Molnár V. József a MBE professzora tartotta, melyben rámutatott a magyar hímzésvilág égi eredetére és földi küldetésére. Takács Pál mondott verset, gyönyörű előadásban, és Nagy Zoltán trombitaművész adta elő Hampó József Csendes Magyarország c. trombitaszólóját. A rendezvény szervezője Dr. Medvigy Endre volt, aki felvezetőjében nagyon emelkedett gondolatmenetben emlékezett meg egyesületünk tevékenységéről. Szép mellénk állását ezúton is hálással köszönjük.

a Debreceni Nagytemplom Galériájában

2010. március 28.

Váradiné Osváth Ilona textilművész és néprajzi gyűjtő vásznain autentikus magyar hímzés mintákkal megjeleníti a magyar érzelmvilágot, a hitéleti kultuszok szentségét, de történeti személyiségek érzékletes bemutatását is elővezeti.

Az előző években Árpád-házi Szent Erzsébet születésének 800. évfordulója emlékére 2007-ben a Sárospataki Nagytemplom Galériájában mutatta be a magyar szent királykisasszony életét és szentségének reliktumait. Ablakfülkék előtti térben rendezte be a kincsekkel Wartburgba érkező, keleti pompában tündöklő királyi gyermek hozományát és környezetét ivópohártól az ezüst fürdőkádig, keszkenőtől hímzett ágyneműkön át a perzsaszőnyegekig. Láttuk a selymektől roskadó fejedelmi ágyat és a szürke, kopott szobabelsőt a

gyapjúrokkával, orsóval, ahol a hajdani boldogságnak hírmondója sem maradt.

Mátyás király évfordulója 2008-ban volt. Ekkor több kiállításon is bemutatta az igazságos király életét, szerelmeit és halálát. A Miskolci Bölcsész Egyesületben a XIV. Magyar Őskutatási Fórum alkalmával, Budapesten a Magyar Asszonyok Érdekszövetségének székházában (Jégverem u. 1.) és 2009-2010-ben a Magyarok Világszövetsége Csontváry Galériájában. Történeti eseményeket, házasságkötéseket, nagy egyéniségeket a kereszt-szemes magyar hímzsmintákkal úgy tudta elővarázsolni a poros történelemkönyvek lapjairól, hogy egyben kifejezte a nemzet felé irányuló érzelmi kötődését, csodálatát, szeretetét. Vásznain a pózmentes, tiszta hazaszeretetről vall hitet.

Debrecenben műveinek szimbólumvilága Krisztus Királyt mutatta Be. Szinte az egész Kárpát-medence népművészetét összefogta egy cél érdekében: be akarta mutatni népünk egyetemes kötődését a fényhozó Krisztus iránt. Rá akart mutatni a jézusi fény erejére, mely népünknek is megadja belső tartalmát. Bizonyítani akarta azt a sokféle megközelítést, kifejezőmódot, amely a különféle tájegységek nyelvén, de egyazon lelki törekvés eredményeként bemutatja a Nap, a Fény, a Kettős kereszt, a Fénykirály-lény variációin át az égi királyságot, s magát Jézus Urunkat, mint égi királyt.

Párnavégeken, terítőkön, kispárnákon, rúdra való terítőkön egyaránt fellelhető a világ világosságának fényüzenete, melynek történeti útja visszavezet Melkizédek örökös papságához, s a magaslatok lépcsős templomához. Népünk a szépség hatalmával tette le hitvallását a keresztyénség mellett, s ezt a bizonyosságtevést Váradiné Osváth Ilona magáénak vallja és hímez elhivatottan, mint ősei tették, a haza javára és Isten dicsőségére.

A kiállítást Bölcskey Gusztáv debreceni püspök támogatta. Dr. Kathona Mónika magyarságkutató népdalénekes adta elő a Krisztus ki vagy Nap és Világ... kezdetű református ének ősi, magyar eredetijét és sok szép Jézuséneket. Gyárfás Ágnes megnyitó szavai után a művésznő még hosszú ideig beszélt a hímzések jelkép-világáról.

MEGJEGYZÉS

Balogh Sándor:
„Nagy Imre és a Pesti srácok c.
közleményéhez

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetében kezdtem működésemet 1967-ben. Akkor tudomásom volt arról, hogy Budvári professzor előtt egy intézetvezetői interregnum volt, mivel az intézetvezető docens, Dr. Tamáska Loránd külföldre, Németországba távozott (távozásának oka az 1956-os események voltak, amelyekben való részvétele miatt nem remélhette professzori kinevezését az egyetemen). Éppen ezért volt számomra meglepő, hogy a rendszerváltozás utáni időben egy interjút láttam egykori tanárossal, Dr. Mérey professzorral, a zseniális idegsebésszel. Mérey professzor elmondta, hogy az orvosi pályát a Budapesti Igazságügyi Orvostani Intézetben kezdte, ahol kollégája volt Tamáska Loránd, így első kézből ismeri az esetet, nevezetesen:

Dr. Tamáska Loránd kolozsvári származású volt, a

történelem vihara vetette hazánkba. Akkoriban nagyon zavarosak voltak az idők, a családtagok sem tudtak egymásról. Éppen ezért meglepő volt Dr. Tamáska Loránd számára az újsághír, amelyben „Tamáska Mária keresi testvérét”, ami reménysugarat nyújtott az orvos számára. El is ment a megadott címre, egy pesti bérház emeletén lévő gangos folyosón bepillantott a konyhaablakon keresztül, ahol egy férfi mosogatott éppen. Becsöngetett, és elmondta jövetelének okát, bár az ajtót nyitó hölgy teljesen ismeretlen volt számára. Ő volt Tamáska Mária, és aki mosogatott, Kádár János. Ez megpecsételte kettejük kapcsolatát, és amikor Dr. Tamáska Loránd és családja számára kitelepülését Nyugat-Németországba engedélyezték, minden vagyonát, értékes festményeit is magával vihette.

Én magam a riport elhangzása utáni napokban éppen összetalálkoztam Mérey professzorral, aki nekem elmondta, hogy amikor később meglátogatta (talán Düsseldorfban) Tamáskaékát, látta a legértékesebb festményt is a falon...

Dr. sci. med. Somos Zsuzsanna

SZERKESZTŐI ÜZENET

a Magyar Szent Korona kérdésével
foglalkozó kedves hozzászólókhoz

A szerkesztőség sajnálja, de annyi észrevétel érkezett a Borbola János és a Végh Tibor írásaira, hogy helyhiány miatt nem tudjuk közölni. Ezért a levelek másolatát eljuttattuk a szerzőkhöz. A levélíróktól szíves elnézést kérünk.

Javaslatom, hogy beszéljünk a jövőben a Magyar Szent Korona országáról, arról, hogyan valósulhat meg a jövőben a nemzeti egység a szentség vezérelte magyarok között. Hiszen, gondolják meg, csak akkor van Magyarországnak jövője, ha égi erő vezérli az államfő lelkét, szellemét és tetteit.

Arról írjanak, hogyan képes a Magyar Szent Korona a 21. században is vezérelni nemzetünket. Arról, hogy lesz-e olyan vezetője Magyarországnak, aki képes lesz megújítani az aranybulla törvényét, mely szerint a „Magyar föld a magyar nemzeté” és nem az forog majd a fejében, ami a korábbi miniszterelnöki hivatal vezetőjének, hogy „nem tudjuk, külföldi partnereink mit szólnának ehhez”.

A Magyar Szent Koronáról nem tudunk mindent, de azt tudjuk, hogy működik az ereje, tudjuk,

hogy hat. Elsősorban az országunk vezetőjét kellene e hatásnak alávetni. Viszont ez az erő a koronázás alatt kel életre. Mi lesz velünk király és királyné nélkül, meddig evickélünk még a sötét mocsárban.

Én elképzelném, hogy a következő miniszterelnök a Magyar Szent Korona előtt tegyen esküt, TV-n át a nemzet előtt, úgy, mint a régiiek: Magyarország a Boldogságos Szűz Mária országa.

A magyar föld a magyar nemzeté. Magyarország határai szentek. A határok megsértését életével, vérével visszaszorítja. A magyar nemzet ügye számára Istentől kapott szent ügy. E szentség érvényesítése elsőrendű feladata. Addig vezeti a nemzetet, amíg a szentség érvényesül munkájában. Ha ez nem lehetséges, nyíltan feltárja a helyzetet, és önként visszavonul.

Kérem Önöket, kedves Barátaim, akik a Magyar Szent Korona jó ismerői, tegyék most félre a vitákat. Lélekben fogjanak kezét és mondjanak imát a magyar nemzetért, hogy a Magyar Szent Koronával megkoronázott Boldogasszony köpenye alatt óvjon meg Isten kegyelme a gonosztól és teremtsen meg számunkra itt a földön a mennyei Magyarország képét.

(szerk.)

Fény seregei újra egységbe szólítalak
benneteket!

Én Mihály, isteni hatalmamnál fogva, most egy olyan üzenetet adok át néked, – amelyben az emberek felismerik önmagukat, hiányosságaikat, és mindazt a tulajdonságot, amelyet meg kellene erősíteni magukban, hogy előre tudjanak lépni, és bizonyos feladatokat be tudjanak teljesíteni.

Az emberiség most egy olyan tudat szinten tart, ahol a két világ különválnak, – IGAZ és hamis tanokra.

Az emberi megnyilvánulási formák, különös értékrendet vettek fel.

Nem minden esetben pozitív a szándék, amellyel megnyilvánultok egymás felé.

A SZERETET fogalma és hatalma még mindig munkál lelketekben, csak abban a mélységben amelyben rejtőzik, nem tud kellőképpen kiteljesedni, kibontakozni.

Az embert alapjában véve a jó szándék vezérli.

Mivel SZERETETBŐL LETT TEREMTVE, ezt a tulajdonságát nem tagadhatja meg.

Mindenkiben él a SZERETET, bár vannak olyan emberek, akik olybá tűnhetnek a világ számára, mintha kihalt volna belőlük ez az érzés.

Nos kedveseim, ezek az emberek még jobban éhesek a szeretetre mint bárki más. Az életükben történő események, történések hatására, egy kemény páncélt húztak szívük burkára, hogy az éltető FÉNY és SZERETET ne tudjon be és kiáramolni rajta. Mindezt ösztönösen, védelemből tették, és valójában nincsenek is tudatában ennek.

Ezeket az embereket, ti általában megbélyegzitek, magatoktól távol űzitek, – pedig segíteni legjobban őket kellene. Meg kellene tanítani őket újra bízni, Istenben remélni. Folyamatos szeretetben tartani őket, és folyamatos szeretettel elárasztani őket.

Mindenképpen segítséget kell nyújtani az ilyen embereknek.

A páncél csak a SZERETET hatására tud leolvadni, és bizakodóvá válni. Úgy tud megnyílni a Fényre, ha ti is FÉNYT sugároztok felé.

Minden embernek meg van a lehetősége, hogy visszatérjen a SZERETET EGYSÉG ÁLLAPOTÁBA.

Ezekkel az emberekkel nem harcolni kell, hanem Szeretethez kell őket szólítani.

Ugyanígy van a negatív megnyilvánulási formákkal is.

Nem kell távolba űznünk magunktól, nem kell félnünk tőlük. El kell fogadnunk létüket, – magunkban vagy környezetünkben Fénnyé átalakítani, és felemelni abba a magasságba, ahol teljes egészében FÉNNYÉ VÁLTÓDIK.

Az emberek által megteremtett negatív megnyilvánulási formákkal is ekképp cselekedjétek. Ne harcoljatok, ne háborogjatok ellenük.

Gondolataitokat magatok teremtitek, – jót vagy rosszat, csak rajtatok múlik.

Ha észreveszitek a másokban a hibát, próbáljátok meg szeretettel felhívni rá a figyelmet, és ha segítséget kér, nyújtsatok támogatást a számára.

A jó és rossz harca most dől el.

Ha magatokban átértékeltek dolgokat, lelketekben mélyebbre hatoltok, és összekapcsoljátok a SZELLEM ÜZENETÉVEL, – akkor tudni fogjátok, mi a helyes, és mi a helytelen cselekedet.

Ne küzdj a gonosz ellen, fogadd el létét és váltsd FÉNNYÉ!

A sötétség mindig a FÉNY hiányából adódik.

Vigyél oda FÉNYT, ahol gonosz a szándék.

Vigyél oda FÉNYT, ahol az ember, önmaga csupasz léte által nem tud kiemelkedni a reménytelenségből, ahol saját börtönébe zárta be magát.

Te magad legyél a FÉNY, és sugározd a FÉNYT!

Így tudjátok megváltani a világot, és mindazt az eszmét, ami a legfontosabb a számotokra.

A Fény seregeit újra Egységbe szólítom!

Kérlek benneteket fogjatok össze, váljatok FÉNYCSATORNÁKKÁ, biztos támaszokká, FORRÁSOKKÁ, – akik a rászorulóknak segítséget nyújtanak.

A „Fény-hozót” ne űzzétek távol magatoktól, – csak vele együtt, megváltva, emelhetitek fel az emberiséget egy olyan szintre, – AHOL CSAK a FÉNY VAN, és az ÖRÖK SZERETET.

Ámen.

Forrás: Feketéné Lendvai Katalin - Csillagszülött honlapja (Internet)

SZITTYA VILÁGTALÁLKOZÓ 2010-ben (Meghívó)

A **Turul Szövetség** szervező bizottsága nevében szeretettel és tisztelettel várom Önt és a társaságában levő főt (igény, ill. előzetes jelentkezés alapján kitöltendő és magukkal hozandó!) a hagyományos **Szittyá Világtalálkozóra (SZVT)**, mely most is az év egyik kiemelkedő nemzeti eseményének ígérkezik.

A szabadon látogatható 2 napos rendezvény **2010. június 12-én** (szombaton) **10 órakor kezdődik Budapesten, a Magyarok Háza** Széchenyi termében. (1052 Semmelweis u. 1-3. Megközelíthető: a piros metróval, a 47-es és 49-es villamossal, vagy a 7-es autóbusszal az Astoria megállóig.) A **regisztráció** mindkét napon 9-től 12-ig folyamatos lesz. A **belépti díj 4000 Ft/fő** (ez alól csak a felkért előadók mentesülhetnek, ill. az elcsatolt országrészekből érkező testvéreink 25 % kedvezményt kaphatnak), amit belföldi **postai utalványon** szíveskedjenek feladni (legcélszerűbb csoportosan – pl. 5 fő = 20000 Ft) **Siklósi András lakcíme**re (6723 Szeged, Becsei u. 3.; tel.: 62/890-564 és 20/443-1830; e-mail: siklosi.andras@tvnetwork.hu), legkésőbb **május 25-ig**. A pénz megérkezése a részvételi szándékot egyértelműen jelzi, ezért sürgősen párhuzamosan levélben vagy telefonon is jelentkezni. A 4000 Ft a helyszínen is kiegyenlíthető, ám garantált ülőhelyet csupán az előzetesen fizetőknek tudunk biztosítani; először ugyanis őket engedjük be, a többiek legfőképpen utána. (Külön 1-1 napra a belépés 2500–2500 Ft.) A névvel ellátott kifizető-kártya viselése végig kötelező, másra át nem ruházható, s elvesztése esetén nem pótolható! Az utazás egyénileg történik, szállásról (elegendő 12-én éjszakára, mert 13-án este bárki hazajuthat) és étkezésről magunknak kell gondoskodnunk. A **házi büfé** (üdítők, sör, kávé, szendvicsek stb.) mindvégig üzemel, s ebédre ajánljuk 12-én az alagsori **Árpád étterem** választékát, 13-án pedig **Nyers Csaba** mesterszakács ősmagyar fogásait. (Egyéb felvilágosítást csak választólevelek ellenében, ill. telefonon és drótpostán adunk.)

Mindkét napon nagy választékban megvásárolhatók a NAP Alapítvány készletét képező **lapjaink**, folyóirataink (pl. a Tárogató) és különböző **könyveink**. Kérjük itthoni és külföldi nemzeti érzésű honfitársainkat, hogy **minél többen vegyenek részt** a kitűnő szakemberek nevével fémjelzett, színvonalas SZVT-n, és élőszóban, ill. e program fénymásolásával, internetes terjesztésével is tudassák ismerőseikkel, barátaikkal. Szeretnénk, ha **adományainkkal is segítenének** anyagi gondjainkon, mivel a belépőköltségek származó pénzmag nem fedezi összes költségeinket, s támogatást sajnos sehonnan sem kapunk. Felhívjuk szíves figyelmüket a türelmes, kulturált viselkedésre, s az előadók jogainak tiszteletben tartására. A várható meglepre való tekintettel mindenkinek könnyű, nyári öltözéket javasolunk. (12-én 19,30, ill. 13-án 17,30 óra után ingyenes a belépés!)

(Ős)történelmi és nemzeti tudományok találkozója célja: népi eredetű, őshonos kultúrájának és hagyományainak büszke fölmutatása, történelmi- és nemzettudatunk elmélyítése, sorskérdéseink, valós lehetőségeink és kötelességeink számbavétele. Jelmondatunk: **„Mi vesszünk el, ne a hazát!”** (Petőfi) Az előadások közt időnként **versmondással (Erdei József előadóművész) és dalokkal** (12-én a **Labdarózsa** népdalkör, 13-án **Dévai Nagy Kamilla** énekművész) élénkítjük a figyelmet; továbbá az ebédszünetekben megtekinthetjük a házban levő képzőművészeti kiállításokat is. Kérjük előadóinkat, hogy a félórás időkeretet ne lépják túl, s előadásuk szövegének kinyomtatott változatát (ill. ugyanezt tördeletlenül e-mailben, CD-n vagy floppy-n is mellékelve) – mely kissé eltérő és hosszabb, részletesebb is lehet – felszólalásuk után adják át Siklósi Andrásnak, hogy később a teljes anyagot a **Tárogatóban közzétehesse**. (A szokásos könyv kiadására ezúttal aligha lesz pénzünk. Itt jegyezzük meg, hogy aki teheti, fizessen elő a Tárogatóra: 4000 Ft/lév) Az előadásokhoz dia- és írásvetítőt, valamint laptopot és projektort biztosítunk. Vitát, ill. kérdéseket, hozzászólásokat nem tervezünk, mert nincs rá idő.

Az SZVT részletes programja

(A tervezett sorrend és időbeosztás rugalmasan változhat.)

Június 12-én (szombat)

- 10-10,30 Általános tudnivalók, zene, Hazafiak imádsága, Himnusz, Magyar hitvallás
 10,30-11 *Siklósi András*: A magyarság küldetése: harc az isteni Világosságért a sátáni Sötétség ellen (megnyitó előadás)
 11-11,30 *Varga Csaba*: Az írás története 30 ezer évvel ezelőttől máig
 11,30-12 *Obrusánszky Borbála*: A hunok öröksége
 12-12,30 *Grespik László*: Az államhatalom emberi jog-sértései 2006 őszétől és Magyarország jövője
 12,30-13 *Práczi István*: A magyarok pokoljárása
 13-13,30 *Patrubány Miklós*: Az MVSZ küzdelme az összmagyar érdekek érvényesítéséért
 13,30-14 *Pintér István*: A pozsonyi csata és a „kalandozások” dicsőséges magyar hadvezetése
 14-15 EBÉDSZÜNET
 15-15,30 *Tácsi István*: A Magyarok Istene, az ősi Napisten újra fénylik
 15,30-16 *Hasznos Miklós*: Irredentizmus a XXI. században
 16-16,30 *Végvári József*: Gyökök, morfémák, szócsaládok – avagy ki mit tart hajmeresztőnek?
 16,30-17 *Farkasinszky Tibor*: Magyarország növekvő arányú nemzetközi kifosztása az elmúlt 20 év alatt
 17-17,30 *Bárdi László*: A magyarság lehetséges keleti gyökerei
 17,30-18 *Bene Gábor*: Történeti Alkotmányunk alapelvei
 18-18,30 *Szendrey Marót Ervin*: A mindenható Isten nevei az ősi magyar tulajdonnevekben
 18,30-19 *Halász József*: Gondoskodó Magyarország
 19-19,30 *Egyed Zoltán*: Ősi városaink a Pilisben
 19,30-20 *Király József*: A XX. század történelmének néhány kényes kérdése
 20-20,30 *Posta Imre*: Hogyan védhetjük meg hazánkat az idegen „honfoglalóktól”?
 20,30-21 *Eva Maria Barki* (Ausztria): Elszalasztott lehetőségeink Trianon orvoslására
 21-21,30 *Kosztin Árpád*: A határon túli magyarság helyzetének romlása az utóbbi két évtizedben

Június 13-án (vasárnap)

- 9-9,30 Dalok + emlékezés Atilla királyunkra
 9,30-10 *Dénes János*: Az anti-ember
 10-10,30 *Harangozó Imre*: A moldvai magyarság megmaradásának esélyei
 10,30-11 *Eva Maria Barki*: Értékváltás Európában – hogyan lehet érvényesíteni a Kárpát-medencei magyarság jogait?
 11-11,30 *Molnár V. József*: A Szent Korona és a Turul-nász
 11,30-12 *Toroczkai László*: A radikális nemzeti fiatalok harca a valódi rendszerváltásért
 12-12,30 *Gyárfás Ágnes*: A magyar lélek útja a másvilágon (a Halotti beszéd alapján)
 12,30-13 *Szeszák Gyula*: Rendszerváltás = új korszak a bűnözésben
 13-14 EBÉDSZÜNET
 14-14,30 *Bethlen Farkas*: Mit tehetnek az önkormányzatok a vidék megmentéséért?
 14,30-15 *Ft. Hegedűs Loránt*: A magyar nemzet újjászületésének esélyei
 15-15,30 *Rostás László*: Adalék a Pálos rend pilisszántói múltjához
 15,30-16 *Maczó János*: Feltámadunk?
 16-16,30 *Berényi László*: Szentkoronás címerünk üzenete
 16,30-17 *Ifj. Tompó László*: Bolsevista és liberális egyházüldözés hazánkban
 17-17,30 *Cser Ferenc-Darai Lajos*: Kárpát-medence vagy Szkítia?
 17,30-18 *Tejfalussy András*: Hogyan mérgezik földjeinket, ételeinket, vizünket s egész életünket?
 18-18,30 *Gondos Béla*: Kerektemplomok a Kárpát-medencében
 18,30-19 *Paksi Zoltán*: A szkíták ősi csillagbölcsélete
 19-19,30 **Zárónyilatkozat**, befejezés, Szózat, Székely himnusz, esetleg kötetlen dalolás (gitárkísérettel)

Honfitársi üdvözléssel: *vitész Siklósi András*, az SZVT főrendezője, a Turul Szövetség elnöke

Szeged, 2010. április 16-án

Templom József versei

Húsvét

Azt hittük mindent beborított a sötétség,
Mindent eluralt a homály,
Ám harmadnapra fölragyogott a FÉNY,
Többé már nem ugyanaz lett e világ.

Bár ugyanúgy tévelygünk-botladozunk,
S árnyékunk súlya egyre nyom.
Lehet, hogy Őt még soha meg nem láttuk,
A kertünkben sem terem más, csak a gyom.

Azt mondta: Ő az ÚT, az Igazság és az Élet,
De nem találjuk sehol a Kaput,
Hol a Hozzá vezető szűk ösvényre léphet
A kereső, aki így talán már a Hidra is feljut.

A homály azonban elfedi előled, s úgy érzed,
Hiába nyújtod ki a kezed,
Csak a remény és hit tart meg most téged;
Hogy láthatja majd egyszer Őt a szemed.

Számon tartja minden bárányát a Jó Pásztor,
Visszatér újra, meg újra értük,
Lehet, hogy szíved feleslegesen gyászol,
Mert elküldtek minket, s újra köztetek élünk:

Hogy lehozzuk egyre lejjebb a Krisztus-hálót,
Az irgalom-kegyelem ajándékát,
Hogy kitárjuk, az egyszer már kinyitott kaput,
Melyen a sokaság most majd először lép át.

A döntő lépés azonban Övé volt,
Nála-nélkül nem lenne itt most fény,
A Világ-világossága nekünk Ő volt,
Lehet, hogy bennünk most is itt él.

Nézz a szemünkbe! Megláthatod benne Őt,
A mindenkiért visszatérő Megmentőt.

Csodák nélkül

Mottó: "Tán csodállak, ámde nem szeretlek"

Csodák nélkül vajon elhiszitek?
Vajon elég lesz-e ez a tekintet?
Elég-e, ha szemem szemedbe néz?
Elég lesz-e, ha vár rád egy kéz?

Csodák nélkül erős lesz a hited?
Bánat, félelem, lefogja-e kezéd?
Bú-bajt sodor-e feléd a szél,
Vagy hallod, hogy hitünkről regél?

Csodák nélkül vajon tudhatod-e,
Vajon elég lesz-e a szeretete?
Elég-e, ha szívét rakja eléd?
Jézus-e az, ki szemedbe néz?

Vagy tán újra a csodák kellenek?
Sorjázzanak újra a bűvös jelek?
Akkor ismersz-e fel Jézusként,
Ha keresztben leszek újra én?

Ha újra fennáll a hegyen a kereszt?
Ha a gyűlölet újra a keresztre szegez?
Kellenek-e így a csodás jelek?
Kellenek-e mindezek neked?

Csodák nélkül vajon felismered,
Ha téged várva megállok előtted?
Elhiszed-e, hogy itt járok én?
Elhiszed-e, hogy vár még remény?

Csodák nélkül vajon vállalod-e?
Szíved rejtett álmát kitárod-e?
Kirakod-e mit őriz a lelked?
Kimondod-e, hogy felismerlek?

Hit és remény

Szeretném, ha hangom megérintene,
Szívem sóhaja eljutna szívedbe,
Szemem fényét tükrözné a szemed,
Felébredne suton ülő lelked.

Szeretném, ha elindulnál felénk,
Elkezdenéd élni, amiért leszülettél,
Életed értelme nem távoli eszmény,
Tanítások sora végre nem csak remény.

Szükség van Rád is, hogy befejezhessem,
Amit kétezer évvel ezelőtt elkezdtem,
Amihez akkor erőm nem volt elég,
Amihez akkor hiányzott sok ezer kéz.

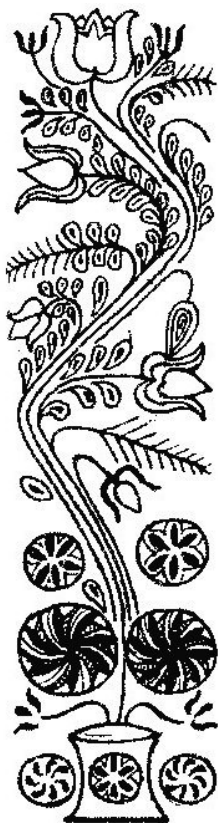
Hetvenkétezer Ember kell most ehhez,
Ha Ember leszel, megleled itt a helyed,
Közénk tartozol, de vállalnod neked kell,
Kereszt alá állva, válladon nagy a teher.

Csak Te vagy, aki kimondhatja mindezt,
Aki úgy dönt, életed Emberként éled,
Aki följánlja sorsát, lelkének fényét,
Aki föladja vágyát és büszkeségét.

Te vagy, aki vállalja üvöltve is a leckét,
Szétszakadva is vállalja minden tettét,
Aki föl vállalja értem és értünk a keresztet,
Kimondja nyomban, kezem ne ereszd el!

Együtt megfogva újra egymás kezét,
Közösen haladva halljuk egymás szívét,
A világban új hajnal szórja szerte szét,
Új Föld és új Ég ragyogó ígérését.

Nélküled, s nélkülük újra egyedül leszek,
Fennállhat majd újra a hegyen a kereszt,
S kereszt alatt állva hiába kérdezed,
Embernek lenni most, vajon miként lehet?

Hajdu Bálint

Mindennapi kenyérünk

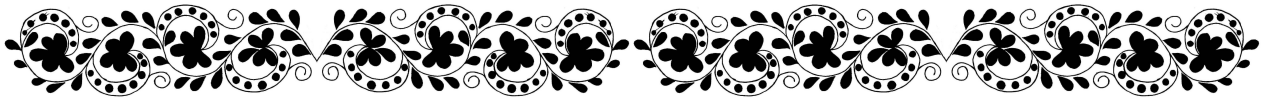
Lelked mélyén Tisztaszoba
Benne lakik a Jézuska
Ha lelkedben a szobát nem találod
Urunkat is hiába várod

Lelked fényét önmagában
Lásd meg lényed valójában
Igaz való Igazságban

Szól a lélek vajon maghallod-e
Szól a harang, s az asztalon bűnbánat szentsége
Megújulásra kész hitünk kovásza
Lelkünk üdvözítő fohásza

Tisztaszoba vár lelked mélyén
Üdvözülés fénye van legvégén
Szeretet teljességében, csendesedik a lényed
Az őslélek fényessége ragyogja be a léted.

Templom József

KÉRLELVE SZÓLÓ

Itt állok Istennel egyedül a hegyen,
Kérlelve kérem, csak ne úgy legyen,
Mint egykoron a Koponya hegyen.

Magányosan álltam a világ fejedelmével szemben,
Csak Édesanyám és Kedvesem fogta volna a kezem,
Keskeny híddá válhatott így csak a testem és a lelkem.

Itt járok újra köztetek, s nyújtom felétek a kezem,
Hetvenkétezer szív dobbanása új utakat terem,
Csak(?) ennyi kell, ki meghallja szavam, hogy ne úgy legyen.

Meghalld szívedben kinyíló virágom szavát és érezd!
Egymás szemébe nézve magasan szárnyal majd a lélek.
Többé már magamra hagyottságtól, magánytól nem félek.

Kitárul a kapu, s a hídra feljuthat minden ember.
Tudom már, hogy együtt van, megvan az a hetvenkétezer,
Ki hallja szavam, ki megérzi hívásom és most felkel.

Elindulsz, keresel kő alatt, fában és a szélben,
Megléljük, megtaláljuk egymást, egymás szemében.
Felismer az, kinek dallá vált virágom a szívében.

Így lesz majd tudom. Most itt állok a hegyen,
Az út vége most, csak ne úgy legyen,
Ne álljon újra kereszt a hegyen!

Úgy legyen!

Krizsevac - Medjugorje

2006. 11. 26.

Képek Gyárfás Ágnes A Halotti Beszéd mondattana c. könyvének bemutatójáról

Következő szám tartalmából:

Somos Zsuzsanna: Skóciai Szent Magit az Árpád-házi királykisasszony

Herman Balázs: Vándorút

Kovács Ágota: A rudabányai templom

A boszniai piramisok. Szerkesztett anyag
